

קונטרס עקב רב

אשר מפתתי ורביתי אנכי תולעת ולא איש, וזה ערך שנתים ימים אשר שלחתי
הכתב יד בשלמותו יותר מעשרים פרקים לבית הדפוס בקק פיעטערקאוו ושם
נאכר הכתב יד וחבל על דאבדן. ועתה החלתי לכתבו מחדש אך לא כסדר
מפרק א' רק מה שעלה בזכרוני תחלה כתבתיו ואין מוקדם ומאוחר בתורה
דכתיב כמחנך יעקב נביא מאמעלאק הלוי

ווארשא

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

ברפוס של ר' אפרים בהמנוח מרה בנימין זל בוימריטשער

לפ"ק

תרמ"ב

שנת

ЕКЕВЪ РАВЪ

Въ Типографіи и Литографіи Ф. Баумриггера

Улица Дзикая № 2323: (3) Въ Варшавѣ. 1882.

This Sefer has been made available by:

5314 13th Avenue
Brooklyn, NY 11219

TEL. (718) 972-0777
FAX. (718) 972-0178

A deluxe bound copy of this sefer is available at:

Biegeleisen Hebrew Book Store

4409 16th Avenue

Brooklyn, N.Y. 11204

(718) 436-1165

הספר הזה צולמה על ידי אחים גאלדענבערג

וניתן להשיג ממנו טופס מכורך, במחיר סביר, אצל:

בימ"ס ביגלאיזן

4409 16th Avenue
(718) 436-1165

יצא לאור פה ברוקלין ניו.

שנת תש"ס

ע"י

אחים גאלדענבערג

* * * * *

נדפס אצל:

5314 13th Avenue
Brooklyn, NY 11219

TEL. (718) 972-0777
FAX. (718) 972-0178

מכירה הראשית אצל:

בימ"ס ביגלאיין

4409 16th Ave.

Tel. (718) 436-1165

קונטרס עקב רב

על עניני רובא וחזקה

אשר מפתחי ורביתי אנכי תולעת ולא איש וזה ערך שנתים ימים אשר שלחתי את הכתב יד בשלימותו יותר מעשרים פרקים לבית הדפוס אשר בק"ק פיעטערקאוו ושם נאבד הכתב יד ואחרי האבדון החילותי לכתבו מחדש אך לא בסדר מפרק הראשון רק מה שעלה בזכרוני תחלה כתבתי כי אין טוקדס ומאחר בתורה. והפרק אשר יצא ראשונה מבית הדפוס הוא פרק כ"א ואחרייו נדפס פרק כ'. ואחרי אשר נדפסו שני פרקים האלו כתבתי מחדש מפרק א' עד סוף הספר ע"כ אין לתמוה על שינוי הכרך והתחלפות הדפוס כי לא נדפס בסדר כנ"ל. וגם כעבור זה נפלו כמה מעותים בהדפסה אשר הקורא ימצא תיקונם בלוח המעות.

דברי המחבר יעקב ברי"א מאמעלאק הלוי מקאליש

ונדפס ע"י הרב מ' זלמן שרייבער נ"י שה' אבדק"ק פאזואנזיק וניעשאווא

וכעת משכנו בווארשא רחב נאלעווי 41 №

ווארשא

בדפוס של ר' אפרים בהמנוח מו"ה בנימין ו"ל בוימריטמער

לפי"ק

תרמ"ד

סנח

СЕФЕРЪ ЕКЕВЪ РАВЪ

Въ Типографіи и Литографіи Ф. Баумриттера

Улица Дзика № 2323 (3) Въ Варшавѣ 1884.

ההקדמה הלזו כבר נרפסה פעם אחת בעיר פיעמערקאוו מרם
נאכר שם הכתב יד הראשון ועתה על כי החילותי להרפים
מחדש כל החבור נרפסה גם ההקדמה זו פעם שנית

פתח דבר

מעולם לא חשבתי ולא רסיתי ולא עלתה על לבי להוציא הקונטרס הזה לאור יומם
ולשלח אותו על פני דפוסות, כי ידעתי גם ידעתי את כך ערכי ושפלי מצבי בים התלמוד
כי נחל ונרא הוא, ואני אנה אני בא והים הולך וסוער, ורוב שנותי כליתי בהבל וריק
לא בינותי בספרים ולא למדתי דעת קדושים וההכמה סאין תבוא : אך זאת נתתי אל לבי
כי ימי זקנה ושיבה קרבו ויאתיו, ולא ידע האדם את עתו וסדת יסיו מה היא, ואמרתי
אני בלבי הגה העת הגיע התור לחשוב מחשבות להבין צרה לדרך כי מי גבר יחיה ולא
ילך בדרך כל הארץ, וכבר אמרו חכול אם אמרו הלכה משמו שפתותיו רובבת בקבר,
כל זאת שמתי אל לבי ואמרתי אולי חגני אלהים ויבורך גם אותי בדבר אחר מכל דברי
שבו כוונתי להלכה, ויאמרו הלכה משמי, או לבי ובשרי ירננו אל אל חי והיה זה שכרי
וזה חלקי מכל עמלי שעמלתי תחת השמש.

וקראתי את שם הקונטרס הזה בשם עקב רב משני מעמים, האחד כי שורש עקב
כורה על דבר שפלי וקי הערך כמו העקב שהוא חלק השפלי מכל חלקי האדם וכמו שרש
חכול על הבתוב והיה עקב חשמעון על מצוה קלה שאדם דש בעקביו, וגם בקונטרס הוא
הם רק דברים קטנים וקלי ערך. מרובא וחזקה, אשר כמעט אינם ראויים לכותבם על הספר
ויהי פירוש קונטרס קל הערך של רוב וחזקה. והמעם השני כי רוב שמי בקרבו כי משורש
עקב יצא השם יעקב זה שמי וזה זכרי ואנכי הרואה חברת לצים אשר יתלוצצו ילעגו לי,
יניעו ראש לאמר, הגם שאול בנביאים הלא תראו כי הבל יפצה פירו וזה המתבר לא
בדעת ידבר, ולהשיב על דברים כאלה אפתחה בסשל מי ואענה חרפי דבר כאשר יאמר
משל הקרמני

איש חכם ונכר
בל יבזה דבר
אך האויל כחזה
לכל אשר חזה

ועתה אליך אלקי אורי וישעי אליך נשאתי את עיני ולסנךך אשמוך שיחי. הקשיבה
אל רנתי ושסע תפלתי העבר תרפתי אשר ינרתי ותרפת נבל אל תשימני. שמרני מסוד
טרעים וכחרב לשונם תנצרני חושה לעזרתי. ואל תתנני למשסה אל רם ונשא המחבר

לוח השעות

פרק	דף	עמוד	שירה	גדרפס	צ"ל
א	כ	א	פיה	מדרכא	ארכא
ד	יג	א	חיה	כיונו כמנואר	כיו חזר כמנואר
כ	יד	ב	אחיונה	לריוס	לגיוס
ו	טז	ב	יג	דס	דאס
ז	יח	א	טז	פא אל חחזס	פ"כ אל חחזס
—	—	—	יח	ואס	ואז
—	—	—	יע	במלא	במלא
—	—	—	כד	בהמו:	בהמו:
חיה	כא	ב	טו	חולס ביו"ס	חולס ביוס לכיוסרס
—	—	—	למד	א"ט לריך כיון	איו לריך און מאכילין אוס פין
—	כב	ב	טו	דאזיל כדנריס	דאזילו כדנריס
—	כד	ב	טו	יזנס	מכני
פיה	כז	ב	—	נס"ף כשרק ט	וכנה בערס ננא ליוסכ
כחזס דקדוקים מפרק ז					
ננאר קנח כשרק י"ד מענן					
כופין מל כחזס שמליט כס"ס					
ואיך לפנינו ואחרי זא					
נישכ כפ' יא במזד"ס					
כדקדוקים ככל					
יוד	כט	ב	ונרכך	ינרכך	ינרכך
—	ל	א	כז	כיון	כיון
—	לג	ב	דכרי	דכרי	דכרי
—	לד	א	מווס	מווס	מלוס
—	—	—	מחזא	מחזא	מכוס
—	—	—	כא	כא	דא
—	לז	א	מחיו	מחיו	מפיו
—	—	ב	כדונא	כדונא	כדוקא
—	—	—	פכוסה	פכוסה	פכוסה
—	לה	א	וקהס	וקהס	וקהס
יכ	לז	א	שכנס	שכנס	שכנס
יג	לז	א	מז	מז	מז
יד	מ	א	ודלי כוא יאכל	ודלי כוא יאכל	ודלי כוא דלא יאכל
—	—	ב	דנריס	דנריס	דחייס

לוח השעות

מדרגה קטנה שורה נדפס

שורש שלימה מיוחדת וחסר לא שכיח

טו מנ א כס

שנפנס בעיר

דכדכרי

דדכרי

ז נב א יר

שחמרט

שדמיני

== ב יס

שחשכר לכרר ושם נ"כ ים איסור חשכ

שחשכר סגנר ויש חוקם עמא

ים נד ב יר

אח נגד סגנר וכן כחוקם שסומכין על

חוקתם חשכ'ם שחשכר לכרר אף שיש

חוקת עמא

דכא עכ"ס

דכא כ"ס

יס סד א כס

מחן אסור בעל עכ"ל כש"ך ומחיל

מחן אסור) בעל

כ א א ב

ולכאורס קשה

סגנר אח

סגנר זאח

= ג ב לס

שחשכ'ם של איסור

שחשכ'ם של איסור

= ויו ס לו

חסר ועוד עדיפא מחשכ'י א' ספק חלב

חשכ'ם של איסור

כא כ כ כא

ספק לא דכחם לא אחזק לא איסור

חשכ'ם של איסור

ולא סיחור חלב ככא גבי חשכ'ם מחזק

סיחורא חזקת כשכרות כ"כ כחוש'

חולין ד' י"ג דכ"ס שאני ע"ס

שכ שמעחחא וכן נכ"מ שכחוב שחילת

שחוש'ם ליל שכ שמעחחא

שחלח שלים

= ד ז א זיין

דזק

דכר

= טו ==

מטעם דאוקפא כל חד

מטעם כלחד

= אחדנכ ==

סחוספח

סחוספחא

= כג ==

ונש' ידיו כק' עזריאל כילדעם סיימער

כנש'ו סיעה ונפ'ס ידיו

= כג לכ א כס

מאחר

מאחר

= טג א טו

שחשכ'ם

שחשכ'ם

= == ==

שחשכ'ם

שחשכ'ם

= יח ==

שחשכ'ם

שחשכ'ם

= ח ==

שחשכ'ם

שחשכ'ם

= אחדנכ ==

דכרי חוספח

דכרי נדס

= יא א יח

דיוקמין כל אחד על חוקתו

דיוקמין על חוקתו

= יד ==

וסוכרים

סוכרים

= כז פה ב לר

שחשכ'ם

שחשכ'ם

= טו א ג

לוח הטעות

צל	נדפס	דף	עמוד	שורה
מכח רונא	מכר רונא	כד	עו	ח יח
ספיקא	ספיקס	==	==	==
שכיח טפי	ישכיר טפי	==	==	עב יב
טנל או מחיכה	טנא מחיכה	==	טח	נ ג ז
הא כיכא	הא איכא	==	==	כ
חזו	חבלו	==	טע	נ יוד

פרק א

מוחזקין אין כונת החס' דכוי כמוחזקין ממש
אלא לדעת דינא כל דלויס גבר דכוא דינא
דפרסאי וכיון דכוי כמוחזקין קלח אמרינן
יחלוקו אבל לא לדעת רוב דלא אמרינן אין
כולכין בממון אחר הכוב אלח אס קוא מוחזק
בממון ממש אבל אס הוא ביד נפקד אף דכוי
קלח כמפקיד מוחזק בחלי ממון מ"מ אינו
מוחזק ממש ואזלינן בחר רובא ע"ש והובא
בדברי משפ"א סימן קל"ח ע"ש :

ולכאורה חירון של חרומת כדשן אין
לכבין סא דכחב דמאי דנפקד
חופס לא כוי המפקיד כמוחזק ממש, דכא
כחו החס' שסבאלו בפירוש דהכוא שהנפקד
חופס חשיב כאלו סס עלמס מוחזקין בו ואלו
ס' כונת החס' כמו שכתב החרומת כדשן
ס' לכס לומר וגבי מנכ שלישי נמי מה
שנפקד חופס, בחזקת שניכס כוי כאלו
המפקידים מוחזקין בו קלח מ"ס אמרינן
ב' יחלוקו, אבל בלשון שכתבו החס' כאלו
סס עלמס מוחזקין בו משמע שסס
מוחזקין ממש :

ועוד דבכל דוכחא דמלינו כס"ס אין
כולכין בממון אחר הכוב לכוילא
מיד כמוחזק כרי לאו דוקא של"ך כמוחזק
לכחזיק כחפץ או כמעות בידו שרונים לכוילא
ממנו אלא אף אס כחפץ הוא רק ברשותו של
מוחזק אמרינן אין כולכין בממון אחר הכוב
לכוילא וא"כ בפקדון דק"ל כל סיכא דאחי'
ברשותא

גרסינן ריש בבא מליטא (דף ב') שנים
אוחזין במליה זא לומר אני
מלאחיס וזא לומר אני מלאחיס זא לומר
כולס שלי וזא לומר כולס שלי זא ישבע
שאין לו כס פחות מחליס וזא ישבע שאין
לו כס פחות מחליס ויחלוקו :

ובתוכפות דכ"ס ויחלוקו כחנו וז"ל
סימא דמאי שנא כאי
מדברא דאמר כל דלויס גבר פרק חזקת
כנחיס (דף ל"ד) ויש לומר דלאחזין שאני
דחשיב כאלו כ"א יש לו בודאי כחלי דאין
סכדי דמאי דחפס כאי דידים הוא וכן
במנכ שלישי דמדמי בגמרא לעליה חסוב
כאי שהנפקד חופס בחזקת שניכס כאלו
סס עלמס מוחזקים בו וכו' עכ"ל חוספות :

ובתרומת כדשן (סימן ש"ד) הקשה
אהא דכחב ככג"ס כחשן
משפט סימן רל"ב סעיף י' שנים שהפקידו
אלל אחד וגאבד מקלח אמרינן כל דפריש
מכובא פריש ואמאי סא כיון דנפקד חופס
בחזקת שניכס כמבואר בחס' כ"ל וכיון
דכל אחד ממפקדין כוי כעוזק בחלי ממון
וא"כ אמאי אמרינן אס גאבד מקלח כל דפריש
מכובא פריש סא סיכא דאיכא חזקת ממון לא
אזלינן בחר רובא דכא ק"ל אין כולכין בממון
אחר הכוב :

ותירץ סא דמבואר בחס' כ"ל סא
דנפקד חופס כוי כשניכס

דכממון חתם יד כנחבש וא"כ השחח מוחק
 בו בודאי ומש"ס רובא לא מכני ע"ס :

ולפי זה מיושב קושיית חרומה בדשן
 בשלמא בעלמא לא מכני רובא
 נגד חזקה משון דכני דנלך אחר כרוב
 מ"מ כנחבש עדיין מוחק בדמון מש"ס
 אין כולכין אחר הרוב להוציא התמון
 מיד הנחבש, אבל הא דח"מ סימן
 רל"ב בשנים שספקירו אלל אחד דהיינו
 זה מנה וזה מחתים ונאבד מנה חס נלך
 אחר הרוב ח"כ נאבד המנה של בעל
 המחטים וא"כ כבעל המחטים אינו מוחק
 כלל, מכוס הכי שפיר אמרינן דכממון כזו
 כולכין אחר הרוב :

וכשאמרתי חירון זה על קושיית

חרומה הדשן לפני
 הרב הגאון מו"ר חיים אליעזר וואקס
 אב"ד דפס ק"ק קאליש, בעל המחבר
 שו"ת נפח חיים, הביא ראיה לדברי מהרב
 המגיד פע"ו מהל' אסורי ביאה כלכס כ"ס
 ע"ס [ואנכי מלאתי זאת ברשנ"א סוף פ"ק
 דכתובות מבואר יותר והביאו בעל המחבר
 קונטרס בספיקות בכלל ו' אורח ד' בד"ס
 והיו יודע ע"ס] דגרסינן סוף סרק בחולס
 ישתא (דף ע"ו) מלא חינוך מושלך חס רוב
 כוחים כותי חס רוב ישראלים ישראל מחלס
 על מחלס ישראל למאי הלכא אמר ריש לקיש
 לנזקין וכו' דנגח תורא דידי' לחורא דידן
 פלגא משלס ואידך פלגא אמר לכו איינו
 ראים דלאו ישראל אנא ואחן לבון, ופירש
 רש"י דשור של כותי שנגח לשור של ישראל
 בין חס בין מועד משלס נזק שלס ושור
 של ישראל שנגח לשור של ישראל חס משלס
 חלי נזק ומועד משלס נזק שלס :

ודקשו הרב המגיד ורשנ"א הא אפילו
 איש

ברשותא דמרי' איחי', ויכול לקדש בו חס
 אע"ג דמקדש במלוה אינה מקודשת אבל
 בפקדון מקודשת כמבואר בפרק קמא
 דקדושין, וגם יכולים כבעלים להקדים פקדון
 שהוא ביד נפקד משום דפקדון כל היכא
 דאיחי' ברשותא דמרי' איחי' וכן כחבו
 כחוס' בנ"ק (דף ע') כד"ס לא כתבינן וא"כ
 אמאי לא נימא דכמפקיד כוי מוחק ממס
 בפקדון שיש לו ביד נפקד :

ויש לישב עיין ס"ך ח"מ סי' רנ"ב ס"ק:
והערה וגם בדברי החוס' בנ"ק דף ע'
 שכתבו דיכול אדם להקדים חפץ
 שיש לו ביד נפקד וכביאו על זה שחי ראיות
 מבבא נחרא ומפרק המפקיד ע"ס לריך קלח
 עיין שהרי לכאורה דבר פשוט הוא דפקדון
 יכולין כבעלים להקדים דהא אמר ר' יוחנן גזל
 ולא נחיאשו הבעלים שיהיה אין יכולין להקדים
 זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו
 כלומר כנגזל אין יכול להקדים כנגזל שהיה
 ביד גזלן לפי שאינה ברשותו הא פקדון דקי"ל
 כל היכא דאיחי' ברשותא דמרי' איחי' ודאי
 יכול להקדים ומה לנו לראיות שהביאו
 החוס', ויש ליישב, וכעת לא עיינתי בדברי
 המפרשים על חוס' אלו ולא אחרין כי אין
 כאן מקומו :

ובימי חרפי אמרתי ליישב קושיית החרומה

הדשן לפי מה דמבואר בספר שב
 שמעתיא ובקלות החושן סימן ר"פ סק"ב דכתב
 שם דמש"ס אין כולכין בדמון אחר הרוב להוציא
 וכרוב לא מכני נגד חזקה ממון, אע"ג
 דכלל מקום רובא וחוקה רובא עדיף, משום
 דחזקה ממון עדיפא מכל כחזקות דכל כחזקות
 דעלמא שנסחפקנו חסב זו חס נחגרסה או לא,
 בהמה זו נערפס או לא, מוקי לה כחזקה קמא
 אבל כשהוא ליכא חזקה דהא נסחפקנו חס כבר
 ילאה מחזקה כראשונה או לא, אבל חזקה ממון

קונטרס כספיקות בזה הלשון , וטעמיהו לא ידענא מדוע לא יסי' לכותי חוקת ממון ע"ש , וחמה אני על הגאון בעל קונטרס הספיקות דאשחזיטתים גמרא ערוכס ב"ק דף ל"ח דשם איחא במשנה שור של ישראל שנגח שיר של הקדש ושל הקדש שנגח לשור של ישראל פטור , שנאמר שיר רעבו ולא שור של הקדש , שור של ישראל שנגח לשיר של כ"י פטור ושל כותי שנגח לשור של ישראל בין חס בין מועד משלם נזק שלם :

ובגמרא שם מקשה ממ"נ אי רעהו דוקא דכותי שנגח לשור של ישראל לפטור , ואי רעהו לאו דוקא אפילו ד' ישראל כי נגח לשור דכותי נמי ליחייב אמר ר' אבבו אמר קרא עמד וימודד ארץ ראה ויחר גויס ראה שבע מלות שלטונו בני נח כיון שלא קיימו אוחן עמד וכו' :

אינו מחלה על מחלה אלא רוב כוחים נמי לימא הכי פנגח אשלים לך כדין חס של ישראל שנגח לשור של ישראל ואידך פלגא אייתי ראיס דלאו ישראל אלא , ואי משום שיש רוב כוחים ח"כ ודאי מן הרוב הוא וכותי הוא הא אין כולכין בממון אחר כרוב להויה : **ותירץ** הרשב"א כי אמרינן אין כולכין בממון אחר כרוב היינו כיבא דכחבט מוחזק בודאי אבל הכא אי אמרינן דגלך אחר כרוב ח"כ הוא כותי ובכותי ליכא חוקת ממון שאינו מוחזק כלל , משום הכי ספיר הייתי אומר אם רוב כוחים חייב לשלם נזק שלם כדין שור של כותי שנגח לשור של ישראל דבין חס בין מועד משלם נזק שלם וכוא ממש כדכריט על קושיטת הח"ד :

ודע כי על זה שכתב הרשב"א וברא"ס דכותי ליכא חוקת ממון כתב בעל

פרק ב

ולולא דכרי הקלה"ח הייתי אומר להיפך לא די שחוקת ממון לא עדיפא מכל החזקות דעלמא , אלא גרועה היא מכל החזקות כאשר אבאר מן גדולי הראשונים וסו"א ח' מחו"ס סנהדרין דף ג' תראה דהא דאמר שמואל במוכר שור לחבירו ונמלא נגחן שאינו מקה טעות אף דרובא לרדיא זבין דאין כולכין בממון אחר כרוב , לא כוי טעמא דשמואל

אתה תראה לדעת את סברת הקלה"ח שכ' דחוקת ממון עדיפא מכל החזקות דככר החזקות בשעה שאנו דנין עליהם כבר חלפו הלכו להם ואינם , אבל חוקת ממון אינה כן דהא בשעה שאנו דנין עליה בממון עוד חסות יד הנחבט והשחא עוד מוחזק ט בודאי מש"ס אין כולכין בממון אחר כרוב להויה ורובא לא מכי עד חוקת ממון :

ואחד אומר זכאי חייב ימא דלא כר' יאשי' (כלומר דלר' יאשי' לרץ שחכא דעה שלשחן שוב וממשה זאח גראש דנפסק דין ע"ס שנים אף שהשלישי חולק עליהם) ומשני כש"ס אפי' חיימא ר' יאשי' (ופרש"י דמודע דכיכא דחולקין אזלין בחר רובא) מייחי לס בקל וחומר מדיני נפשות ומכ דיני נפשות דחמירי אמר רחמנא זיל בחר רוב דיני ממונות לא כ"ס :

ובתבוי הכהם' שם כד"ס דיני ממונות וז"ל חיימא דבריש המוכר פירות

(דף ז"ב) קאמר שמואל דאין סולכין בממון אחר כרוב ואמאי לא נילף בק"ז מדיני נפשות כדאמר כחא ואין לומר דדיני נפשות גופייכו לא אזלין בחר רובא ברובא דליח' קמן אלא ברובא דאיתא קמן, דכא בריש פרק סוור ומורה (דף ס"ב) משמע דבכל זוכחא אזלין בחר רובא בדיני נפשות כגון רוב נשים לט' ילדן ורובא דאיתא דטעו בעיבורא דירמא, וז"ל דרובא לרדיא זכאי לא חשיב כי הכך רובא בלכך לא סמכינן אכך רובא בדיני ממונות עד כאן לשון החום' :

הרי להדיא כדברי, דעמא דשמואל דאין סולכין בממון אחר כרוב לאו משום דחזקה ממון עדיפא מכל שאר חזקה משום כדי לא מהני כרוב נגד חזקה ממון, אלא כטעם משום שהכרוב לרדיא זכין הוא רוב לא חשוב אכל כרוב חשוב מורה שמואל דסולכין אחר כרוב אף נגד חזקה ממון :

הערה קלח קשה על החוספוס שמקשים בסנהדרין ובריש המניח על שמואל דאמר אין סולכין בממון אחר כרוב הא חזין דגבי דיינים סולכין אחר כרוב ומליאין ממון מיד מוחזק, ולמה לא קשו בהם'

דשמואל משום שחזקה ממון עדיפא מכל חזקה דעמא' כמו שכוונת הקל"ח אף עמא דשמואל משום דרובא לרדיא זכאי לא חשיב כשאר רובא אכל חס כי' רובא לרדיא רוב חשוב כי' שמואל ג"כ מודה דסולכין אחר כרוב אף נגד חזקה ממון כי לחזקה ממון אין יחרון על שאר חזקות וכמו שכלל החזקות אמרין רובא וחזקה רובא עדיף כן גם בחזקה ממון אמרין דרוב עדיף מחזקה ממון אף מש"ס אין סולכין בממון אחר כרוב משום דכרוב לא כוי רוב חשוב כמו שכתבו החום' :

וביון שדבר עוד כרבה לקמן מדברי חס' אלו אליהם לפניך פה סוגיה הש"ס בקיאר ודברי החום' ככתבם וכלשונם וכו' ריש סנהדרין דף ג' מבני הש"ס שלשם מגלן (כלומר בלרין להיות ב"ד של ג') דחט רבנן ונקרב בעל הבית אל אלקים הרי כאן אחד, עד אלקים יבוא דבר שנייה הרי כאן שנים, אשר ירשיעון אלקים הרי כאן שלשה דברי ר' יאשי' ר' יונתן אומר ראשון חחלה נאמר ואין דורשין חחלות [ופרש"י אין דורשין חחלות למנין ולגופי' החא דלגבי מומחין דאלקים לשון גדולה ורבתיה] אלא עד אלקים יבוא דבר שנייה הרי כאן אחד אשר ירשיעון אלקים הרי כאן שנים ואין ב"ד שקל מוסיפין עליהם עוד אחד הרי כאן שלשה וכו' ומקשה הש"ס לר' יאשי' דיליף מקרא דלרץ ב"ד של ג' וליח ל' ב"ד טעה (כלומר חס שני דיינים חולקין בדין יח' הדיין השלישי מכריע ועס מי שסכים השלישי יפסוק דין כאלו השנים המסכימים יחד, ואח ליח ל' לר' יאשי', ופרש"י ולרץ לר' יאשי' שחכא דעה שלשחן שוב) ומקשה כש"ס אלא הא דחזן [משנה היא בסנהדרין דף כ"ע] שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי, שנים אומרים חייב

וכעת לא עיינתי בדברי המפרשים בענין זה ע"כ לא אאריך כי אין כאן מקומו, אבל אפשר לומר דגם בדיני נפשות איכא חזקה נגד הרוב דהיינו חזקה הנוף:

ועוד איכא רא"י שחזקה ממון גרועה מכל שאר החזקות משיטה מקובלת בבא בתרא ר"פ המוכר פירות בפלגותא דרב ושמואל במוכר שור לחברו ונמלא ענן דרב סובר הרי זה מקח טעות דהולכין אחר הרוב ורובא לרדיא זכי, וכביא השיטה מקובלת בשם חוס' הראש בד"ה הרי זה מקח טעות חה לשונו שם הקשה ר"מ מה טעמי' דרב אמאי לא אהר סמוך מיעוטא דזבני לשחיט' לחזקה דממונא והיל פלגא ופלגא וימא' המזליא מחברו עליו הרא"י, וחידן דסבר רב דכל חזקה שנשחנת לפעמים זה מוחזק ולפעמים זה מוחזק לא חשיבא חזקה, דמעיקרא היה הלקח מוחזק ועכשיו המוכר ערל שיטה מקובלת:

הנך רואה שרב סובר דחזקה ממון היכא דליכא בהדה חזקה מרא קמא גרוע משאר חזקות, וגם לשמואל ע"כ לריך לומר דסובר ג"כ דחזקה ממון לא הוי חזקה מעליותא דאי הוי עעמא דשמואל דמש"ה אין הולכין בממון אחר הרוב משום דאמרינן סמוך מיעוטא לחזקה והוי כפלגא ופלגא, איכא מאי קאמר שמואל במוכר שור לחברו ונמלא ענן כי אזלינן בתר רובא בדיאסורא אבל בממון אין הולכין אחר הרוב אלא הממטיה, הא גם בדיאסורא חס י"ש חזקה נגד הרוב אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה והוי כפלגא ופלגא ואין הולכין אחר הרוב.

ועוד הא כתבו החוס' הג"ל דברוב חשוב דהיינו

החוספות בפשיטות דמשניות סותרות אהדדי, במשנה סנהדרין (דף כ"ט) הכל איחא ב' אומרים חייב וא' אומר זכאי חייב הנחבע ומזליאן ממון ברוב דיינים אלמא הולכין בממון אחר הרוב, ובירש המוכר פירות איחא במשנה המוכר פירות לחברו חרען ולא למזו ואפילו א"ע פשתן איז חייב באחריותו (ופירש הרשב"ם אפילו א"ע פשתן דרוב הפשתן בניקה בעולם לזרעה קוין איתו, דכיון דאיכא דבין נמי לאכילה א"ע חייב באחריותו דמאי למימר לאכילה מכרחיו לך דבממונא לא אזלינן בתר רובא כדשמואל בגמרא וכו' הכי מפורש בגמרא) והנה ממשנה הזאת נראה שאין הולכין בממון אחר הרוב איכא קשה דהמשניות סותרות אהדדי, וע"כ לריך לחלק ולומר דמשיה דדיינים הולכין אחר הרוב דהוי רוב חשוב, ובמוכר פירות אין הולכין אחר הרוב משום דהוי רוב לא חשוב כמו שמחזיקים בחוספות הכל ואם כן ממילא לא קשה על שמואל:

וי"ש ליישב דמשנה דמוכר פירות לא כתוב בפירוש הטעם דמיש אין חייב באחריותו משום דאין הולכין בממון אחר הרוב משיה ניחא להו להקשות משמואל דאמר בפירוש אין הולכין בממון אחר הרוב:

וגם על הא דאמרינן שם בגמרא ר' יאשי' מיייתי לה בקל וחומר מדיני נפשות ומה דיני נפשות דחמירי אמר רחמנא זיל בתר רובא דיני ממונות לא כ"ש:

קשה לכאורה הא איכא למיפרך מה לדיני נפשות שהולכין בה אחר הרוב משום שאין חזקה נגד הרוב, תאמר דדיני ממונות שחזקה ממון נגד הרוב משיה אין הולכין בממון אחר הרוב:

ועוד האין מצינו לנזמר דחזקת ממון עדיפא מכל החזקות דעלמא, הא חזקה דאין אדם פורע חוך זוננו עדיפא מינה דהא עם חזקה דאין אדם פורע חוך זמנו מויליין נזמן מיד לוב אע"ג שיש ללוב חזקה ממון ומכל אלו הראיות נראה דלא כסברת הקה"ח, ועיין לקמן בפ' (ז) מה שכתבתי עוד על סברת הקה"ח הנ"ל :

ואף שהוכחנו דלא כסברת הקה"ח הנ"ל בכל זאת התירן שחירצנו על קושית התה"ד עדיין עולה יפה דהא דשמואל סובר אין הולכין בממון אחר הרוב היינו דוקא באופן שאף אם היינו הולכין אחר הרוב הי' חזקת ממון נשארה בתקפה והי' מתנגדת נגד הרוב בזה אמרינן אין הולכין בממון אחר הרוב, אבל במקום שאם היינו הולכין אחר הרוב פסקה לה חזקת ממון כמו גבי מלח חינוק מושלך או גבי שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים שהבאתי לעיל, דאם נלך באלו אחר הרוב פסקה לה וליכא עוד חזקת ממון בזה גם שמואל מודה דהולכין בממון אחר הרוב, וכמו שהבאתי לעיל בפרק א' בשם הרשב"א והרב המגיד .

דהיינו בדיונים אף שמואל מודה דהולכין בממון אחר הרוב וא"כ גם לשמואל קשה קושית השיטה מקובלת מדוע בדיונים אם שנים לאמרים חייב ואחד לאמר זכאי, חייב הנחבע ומויליין הממון מיהו ע"פ רוב הדיונים, נימא סמך מיעוט של דיון האחד המוכחו לחזקת ממון שיש לנחבע והי' כפלגא ופלגא והמוילא מחברו עליו הראי' ולא נלך אחר הרוב ?

אלא ודאי דגם שמואל סובר דחזקת ממון הי' חזקה גרועה מש"כ לא אמרינן ב"י סמך מיעוטא לחזקה כסברת השיטה מקובלת וטעמא דשמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב לאו טעמי' משום דחזקת ממון עדיפא מכל החזקות אלא טעמא דשמואל דמשי"כ אין הולכין בממון אחר הרוב משום דרובו לא הי' רוב חשוב כסברת חוס' סנהדרין הנ"ל ונראה מוכח דלא כקה"ח :

[הערה] בראש יוסף למסכת חולין דף י"ב בסוגיא דרובא כתב דמשי"כ סובר שמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב משום דאמרינן סמך מיעוטא דלשיטה זכאי לחזקה דנמונה שיש למוכר, אשתמיטתי' דברי השיטה מקובלת בבא בתרא הנ"ל :

פרק ג

חיים אליעזר וואקס נ"י אב"ד דפ"ק קאליש בעהמ"ח שו"ת נפש חיה, השיב לי בכתב

ובאשר הלעתי הדברים האלה מפרק הקדום לפני הרב הגאון מוה"ר

הרשבי"א דהא דלחין שחלקו מוחזרין זה לזה ביוכל מספק דשנא לקוחות הנה, הוא רק לעיני מלוא השבב, אבל לאחר היוכל חוזר כל אחד וטול חלקו כבהחלה, וקשה כיון דכבר השיב לחברו שוב הוי חברו מוחזק ואמאי מחזר לו, ולפי דברי השיטה מקובלת נראה דחברו לא הוי מוחזק כיון שהי' בהחלה בידו והוא נחמו לו ע"ד דברי הרב רי' :

ובאמת

אני חומר כי מהחוס' בחובות דף ע"ה שהביא הרב שכתבו דחזקת ממון היא חזקה טובה ליכא שום סחירה לדברי דהחם בכתובות איירי שהאשה חובעת כתובתה מבעלה ושם חזקה ממון שיש לבעלה היא חזקה אלימותא דהא יש לבעל חזקה ממון וחזקה מרא קמא על אוחו ממון ויכא שיש לחזקה ממון עוד חזקה מרא קמא לית מאן דפליג דחזקה ממון חזקה אלימותא היא, אבל בכל מקום שמלינו אין הולכין בממון אחר הרוב ליכא חזקה מרא קמא עס החזקה דממונא, כגון במוכר שור לחברו ונמלא נהגן דיש רק חזקה ממון לבד למוכר וללוקה חזקה מרא קמא, וכן בריש המוכר פירות ולא נמחו אמרינן בלא בהרא דאין הולכין בממון אחר הרוב ושם נמי למוכר רק חזקה ממון וללוקה חזקה מרא קמא על הנמון שמחזיק המוכר, וכן בריש המניה גבי מכר לו חביות דיובל ליתן לו כד משום דאין הולכין בממון אחר הרוב, יש נמי למוכר חזקה ממון לבד, בלא חזקה מרא קמא, וחזקה ממון בלא חזקה מרא קמא, אני חומר שחזקה גרועה הוא, וזהו כוונת השטה מקובלת ב"ב שהבאתי וזהו שהקשיתי על הקל"ח דר"ה לומר דמשי"ח אין הולכין בממון אחר הרוב אע"ג דבכל מקום רובא וחזקה רובא עדיף משום דחזקה ממון עדיפה מכל החזקות, ובאמת

ידו הגדולה והחזקה וז"ל לידיו וכו' מכתביו היקרים והנחמדים האירו עפעפי עיני ביום אחמול כי יעבור ביום המנוח אף כי גם אז לא מלאחי מנוח להכפש מרוב טרדותי העמוסים עלי מאין כפונות וכו' ככל זאת לקחתי עת לעיין בדבריו היקרים והמאירים כנוסף ספיר ויהלום, ואלה הדברים אשר אשיב בחפז :

על

דבר אשר כבודו הרימ' הרבה להביא ראיות דחזקה ממון עוד גרועה משאר חזקות הנה בחוס' כתובות דף ע"ה ב"ה אבל כתבו מפורש דחזקה ממון עדיפה מכל חזקות דעלמא, וחזקה הגוף עדיפה מכל חזקות זולת חזקה ממון יע"ש :

ומה

שהביא כבודו ראי' מדברי השיטה מקובלת בלא בהרא גבי מוכר שור לחברו ונמלא נהגן דהקשה מאי טעמיה דרב אמאי לא אמרינן סמוך מיפוטא לחזקה דהיינו סמוך מיפוט' דזבי לשטיטה לחזקה דממונא וכו' פלגא ופלגא וחירץ דסובר רב דכל חזקה שנשחית דלפעמים זה מוחזק ולפעמים זה מוחזק לא משיבא חזקה, דמטיקרא הי' הלוקה מוחזק ועכשיו המוכר ע"ל :

והנה

באמת חדוש גדול השמיענו השיטה מקובלת בזה, אף על כל זה נראה לעי"ד דע"כ לא קאמר השיטה מקובלת רק בהמעות שנתן הלוקה למוכר דמתחילה הי' ביד הלוקה והוא הי' עליו מוחזק ועסה נחמו למוכר והמוכר מוחזק, בזה לא הוי חזקה המוכר חזקה טובה, אבל בשאר ממון שהמוחזק החזיק בה מתחילה ועד סוף שפיר הוי חזקה טובה :

ובחידושי

יישבתי בדברי השיטה מקובלת הללו שטח כאומרים וכן הביא הב"ש בס"י קל"ז בשם

כודאי של הוא מדממי חפסם הכן, נה-
דל זמן שהוא ביד בעלים אהה כחורס לכן
לא עדיף מלקוח ואף פטור נפשי צי :

ואת שאחיו בקונטרס הספיקות כלל אי אוח
י מפסק בזה לכוחות שחקה מרא
קמא חכא חקה במכרעה כמו חקה קמייחא
באיסורא, אבל חקה מרא קמא עם חקה
ממון ליה מאן דפליג דחקה מעלייחא היא,
וכן מלאחי בפחה כביה בדיי חפסם בספק
ממון סי' מ"א ע"פ כ"א חזק ד"ה ע"פ שכתב
שם חכ לשוט, ועוד חקה מרא קמא כ"ו
כמו חקה אשה איש וחקה פטור וכדומה
דחקה מחשיב בספק לודאי ע"ל :

אורי בדברים האלה שכתבנו בשם הקל"ה
ובשם פחה כביה וכן משמע משאר
אחרונים דחקה עושה בספק לודאי וכן כתב
הש"ס שמתחתא שמתחא אי פרק ד' ח"ל
וכבר כתבנו בפ"א דכל היכא דאית חקה וא
רובא וא קרוב הו ליה ודאי ולא ספק ע"ש :

ולבאורה משמע נמי כן בש"ס קידושין
פרק עשרה יוחסין דף פ'
דחקה עושה בספק לודאי דקאמר החס
הש"ס דסוקלין ושורפין על החזקות ע"ש :

אבן חכמי לא כן אחרוב ולגי לא כן ידמה
דכא חזק טהרות פרק ה' משנה ה'
שני שצילין אחד טמא ואחד טהור וכלך באחד
מכן ועשה טהרות ובה חזרו וכלך בשני
ועשה טהרות ר' יוחנן' אומר אם נשאלו זה
בפני עצמו זה בפני עצמו טהורין וכו' ופירש
הר"ם משום דספק טומאה ברשות הרבים
ספיקו טהור, וכן פירש רש"י בפסחים דף כ'
ב' שצילין דמשום ספק טומאה ברשות
הרבים

ובנאמא בכל מקום שמצינו בש"ס כולין
בממון איכ נגד חקה ממון כ"ו חקה דחקה
ממון חקה גרועה משום דאין עמך חקה
מרא קמא, וע"כ לר"ך לומר דמש"ס אין
כולין בממון איכ משום דרוב לא חשוב הוא
כסברה כחוס' ר"ש סנכדרין שכתבתי לעיל
בסמוך ועיין ביטב חוס' כתובות דף ע"ז ב"ד
על בעל החמור :

ודע דחקה מרא קמא אפילו בלא חקה
ממון לא חקה קטנה היא דכא
הרבה מן האחרונים ובתוס' בקל"ה סוברים
דחקה מרא קמא בממון מכה חקה קמייחא
דאיסורא היא דאחי' וכמו דכלל ספק איסורא
מעמידין הדבר בחקה מה שבי' מתחלה קודם
שטול בספק בין לביטול בין לאיסורא כדיליף
פ"ק דחולין מנע, הכי נמי בממון כשטול
בו ספק אם הוא של זה או של זה, מעמידין
אוחו בחזקה מי שבי' מתחלה דהיינו בחזקה
מרא קמא :

והקצתה הביא סמך נאה על זה, דחקה
מרא קמא גרידא אפילו בלא
חקה ממון כ"ו חקה במכרעה ועושה בספק
לודאי מריש ב"מ דמייחי בש"ס החס סיוע
דחקו כהן מוילין מידו דאי ס"ד אין מוילין
מידו ספקות אמאי נכנסין לדיר להחשש
ונמלא זה פטור ממנו בממון של כהן, ומאי
ר"ה דלמא לעולם אין מוילין ואפי"ה מצי
לפטור ב"י משום דכל זמן שלא חפס הכהן הרי
הוא של בעלים, אך אם נאמר דחקה מרא
קמא היא חקה במכרעה ועושה לודאי של
בעלים הראשונים, שפיר אהי דהכי קאמר
בשלמא אי חקפו כהן מוילין מידו שפיר
אמרינן דבשביל חזקה מרא קמא של הבעלים
חשיב כאלו ודאי של הוא וכו' עשירי ודאי,
אלא אי אמרם בחקפו כהן אין מוילין מידו
אלמא דחקה מרא קמא לא מהני להחשיבו

הרבים ספיקו טבור :

אבל בשני בתים מאי טעמא נאמר דשניהם
אין לריך לדוק הרי באלה ודאי עאל העכבר
עם החמץ :

אבל לפירוש החוס' דפירשו ב' שבילין
משיה שניהם טבורין כיון שלכל אחד
ממם יש חזקה טברה שפיר מלין לנפשט
מיני' ב' בתים בדוקין כיון שלכל בית מהשני
בתים נמי יש חזקה בדוק משיה שניהם אינם
לריכין בדיקה וכמו בשני שבילין שאלה ממם
שכלך בהם ודאי נטמא ומימ כיון שיש לכל
אחד מהם חזקה טברה מוקמין כל אחד
בחזקתו ושניהם טבורין כן בשני בתים אע"פ
שהאחד שעאל בו העכבר עם החמץ ודאי
נחמץ, מימ כיון שיש לכל בית משיה הבתים
חזקה בדוק מוקמין אוחס בחזקתם ואינם
לריכין בדיקה :

ומשני שבילין ושני בתים מוכח דלא
כקל"ח ופתח הבית לסונרים
דחזקה עושה הכפק לודאי, ואין ב' שבילין
ובשני בתים החזקה עושה אוחס לודאי טבורין
ולודאי בדוקין הרי ב' שבילין האחד בודאי
נטמא, ובשני בתים האחד בודאי נחמץ, והאריך
אנו לזונרים להם שניהם טבורין ושניהם
בדוקין מוכח החזקות :

ולולא דבריהם הייתי אומר דחזקה או רוב
אינם עושים הספק לודאי וכל ספק
אף שיש עמו רוב או חזקה עדיין נשאר
בספיקו, אך החזקה התיירה לנו כל ספק
כשיש עמו רוב או חזקה לסמוך עליהם
אפי' להיתרא :

וקורם כל דבר נביא ראה דברוב אינו
עושה הספק לודאי ונוה שאנו
הולכין אחר הרוב לאו מטעמא שהרוב מוכיח
ומכריע שכן הוא ודאי כמו שאנו רואין מתוך
הרוב, אלא הדבר עדיין נשאר בספיקו אף
שהרוב

אך החוס' ריש נדה בדי' והכל כחבו דהא
בשני שבילין אס בלו לשאל זה אחר
זה דמטברין לא הוי טעמא דמבוטה גמריין
דספק ברה"ר ספיקו טבור דלא גמריין מבוטה
אלא דבר שיכול להיות אבל ב' שבילין הוא
דבר שלא יוכל להיות דהא אחד בודאי נטמא
אלא טעמא משיה שניהם טבורין דמוקמין
כל אחד בחזקה טברה וכו' ע"ש :

ואף שדברי החוס' קשה להולמן במה
שכתבו דלאו מבוטה גמריין אלא
דבר שיכול להיות אלא בטעם מושם חזקה
לכל אחד יש חזקה טברה משיה שניהם
טבורין, ולכאורה קשה, הא חזקה נמי מנגע
גמריין דילמא אדנפיק ואחא בציר לי' שיעורי'
אלא דמטמדין הנגע בחזקתו, והנגע נמי
הוא דבר שיכול להיות דבשעה דנפיק ואחא
לא בציר שיעורי' אך אחר ההבגר נהבגר
הנגע, אבל ב' שבילין דמטברין שניהם
מושם חזקה, הוא דבר שלא יוכל להיות
כעת לא אדע ישוב לזה וד' יאיר עיני :

אך בכל זאת נראה כנרת החוס' דב' שבילין
דכא דשניהם טבורין הוא מטעם חזקה ולא מטעם
דכא הש"ס בפסחים דף י"ב בטי לנפשט לבזר
אחד של חמץ ולפניו ב' בתים בדוקים ואחא
עכבר ושקל ולא ידעיין אי להאי על אי להאי
על היינו ב' שבילין דחנן ב' שבילין אי טמא
ואי טבור וכו' ואם נאמר דטעמא דב' שבילין
משיה שניהם טבורין מושם ספק ברה"ר ספיקו
טבור, מה עיין ב' בתים בדוקין לשני שבילין
ב' שבילין משיה שניהם טבורין מושם ספק
טומאה ברה"ר דגמריין מבוטה דספיקו טבור,

וַיֹּם לומר כיון דחזיק דהפי' היכא דיכול לעשורי
ממה נפשך פטור משום דעשירי ודאי אמר
רחמנא ולא עשירי מן הספק, ואפי' כי אמרין
כל דפריש מרובא פריש עשירי ספק מקרי,
אלא שהחורה בחירה ספק זה באיסורין
כדכתיב אחרי רבים להטות ונהפך באיסור
להיחר ע"י ציטול כרוב אבל ככא לעולם לא
נפיק מכלל ספק עשירי הראש' עכ"ל השי"מ:

ומדברי השי"מ מקובל'ה אלו נראה
בפירוש דכרוב אין עושה הספק
לודאי אך שהחורה החירה לנו לסמוך על
הרוב אפי' שדבר נשאר בספיקו וכמו
שהוכחתי:

וכן היא ענין החזקה, החזקה אינו עושה
הספק לודאי, אך חורח'ה הקדושה
הראחה לנו כנגד שכמוך על החזקה ולא
יהוש' דילמא אדנפק ואחא ציר לוי שיעורי'
(ע"ן חולין דף י"א) משי"ה סומכין על החזקה
ואף שאין החזקה עושה הספק לודאי סומכין
עליה ומחזיקין ומטהרין על ידה ואף שצ"ב
שבילין חד משניהם בודאי נטמא, אין אנו
משגיחים על זה ומטהרים שניהם משום
שלכל אי מהם יש לו חזקה טהרה, משי"ה
כל אי מהם טהור, כמו גבי רוב שהבאחי
לעיל גבי חמור עכנאי שבי' הדין עם ר"א
שבי' יחיד מי"מ כיון שהרוב הסכימו דלא
כרי"א פסקו וקבעו בהלכה כהרוב ולא השגיחו
על מה שהסכימו בשמים שהדין עם ר"א:

וכן נמשע להדיא מהרמב"ם בפירוש
המשניות סוף נזיר דחזקה אינה
עושה הספק לודאי, דליתא שם במשנה
סוף נזיר דף ס"ג, גבי נזיר, נמלא משוקט
בקרקע המערה ירד להקר (להצטנן) סהור
למכר.

שהרוב מסייעו, ומה שאנו סומכין על הרוב,
הוא מטעם שכן היא מלוח החורה לכמוך
על הרוב:

וראיה ברורה על זה מפרק הזבב גבי
פלוגתא דר' אליעזר וחכמים
בעובדא דחמור עכנאי, דרי"א ה' חולק על
חבריו הרבים, דהם טמאו את החמור ורי"א
ה' מטהר ור' אליעזר ה' גדול מכל חכמי
דורו כמו שהעיד עליו ר' יוסקן בן זכאי בפרק
א' דאבות אס' יהי' כל חכמי ישראל בקף מאזיז
ור"א בן כורקטום בקף שני' מכריע את
כולם, וגם בחמור עכנאי יאלף את קול
דהלכה כר' אליעזר בכל מקום, אף על פי
כן עמד ר' יהושע על רגליו ואמר לא בשמים
היא אין אנו משגיחים בבה קול שכבר
כתבת כבר כיני בחורה אחרי רבים להטות,
ומהיק שם השי"מ דהקבי"ה אמר על דברי
ר' יהושע נלחוני בני נלחוני ע"ש:

הנך חזקה שאף שמן השמים העידו שדברי
ר"א הן אמת ודברי חבריו הרבים
החולקים עליו הם בטעות, מ"מ פסקו וקבעו
ההלכה כדברי הרבים שטעו בדבר הלכה
והקבי"ה הסכים עמהם ואמר נלחוני בני נלחוני:

וכמה ראי' ברורה שהרוב אינו עושה
הספק לודאי, אך משי"ה סומכין
על הרוב, משום שזאת חוקת החורה ללכת
אחר הרוב:

ועוד נביא ראי' דהרוב אינו עושה הספק
לודאי משי"מ מקובל'ה בנא מליע'ה
בסוגיא דחקפו כהן דגרסינן בהם קפץ אחד
מן המנויין לחוכו כולן פטורין וכחז' שם השי"מ
בד"ה קפץ אי' מן המנויין ח"ל ותימא נכשיניהו
עד דניידו ותימא כל דפריש מרובא פריש,

על הרוב או על החזקה אבל הכרעת ודאי
ליכא מכח הרוב או מכח החזקה :

מעשה

וכל להבין דברי המשנה בעדויות
פרק א' משנה ה' וזל, ולמה
מזכירין דברי היחיד בין המרובין, הואיל ואין
הלכה אלא כדברי המרובים, שאם יראה בית
דין את דברי היחיד יסמוך עליו שאין ביד
יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיבא
גדול ממנו בחכמה ובמנין, היה גדול ממנו
בחכמה אבל לא במנין במנין אבל לא בחכמה
אין יכול לבטל דבריו עד שיבא גדול ממנו
בחכמה ובמנין עכ"ל המשנה :

ופירש

הראב"ד דלכא מזכירין דברי
היחיד בין המרובין שאם יבוא
ב"ד אחרון ויראה דברי היחיד שהי' חולק
על רבים, יכולין לפסוק כדברי היחיד כמו
שמצינו באמוראים מן אחרונים שכן קובעין
הלכה כיחידים הראשונים בכמה מקומות
ואע"פ שהמרובין חולקין עליהם, ואם לא
שמאלו דברי היחיד הראשון לא הי' אחרונים
יכולים לדחות דברי הראשונים מדעת עצמן
לפי שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד וכו' אלא
כיון שמאלו היחיד מן הראשונים שהי' חולק
עמהם הי' להם כמה לחלות :

ומרב"י

המשנה ונפירוש הראב"ד נראה
אם הי' הביד הראשון אפי' של
שליש, ולא הי' חולק ביניהם וכלם הסכימו
לדעה אחת הן להיתר הן לאיסור, אם הביד
האחרון הרואה לדחות דברי ב"ד הראשון לריק
שהי' לו שני תנאים, התנאי הא' שהי'
גדול מן ב"ד הראשון בחכמה והתנאי השני
שהי' גדול ממנו במנין, ואם נעדר מן ב"ד
אחרון א' מן התנאים דהיינו שלא היו
גדולים מן ב"ד הראשון בחכמה ואף שביד
אחרון

לטהר מטומאת המת טמא, שחזקה טמא
טמא וחזקה טהור טהור שרגלים לדבר עכ"ל
המשנה, ופירוש דברי המשנה הוא כך, כי
כלל הוא דטומאת חבוס (טומאת חבוס היא
אם לא ידע שום אדם ששם נקבר מת ואח"כ
נמלא שהי' שם מת) אינה מטמאה את המיר
כשהי' טהור, וא"כ נזיר שירד למים ואח"כ
נמלא מת שהי' משוקץ בקרקע במערה אם
הי' המיר טהור אך ירד להקדש ולהלטנן למים
או הוא טהור אבל אם הי' המיר טמא,
ירד לטבול וליטהר מטומאתו או הוא טמא
דמוקמין זה בחזקתו, וזה בחזקתו :

וכתב

הרמב"ם שם בפירוש המשניות של
חז"ל, ופירוש רגלים לדבר שהענין
יאל לדבר שאין לו תכלית כל זמן שלך אחר
האפשרויות, ואמנם העיקר כשיאמר שפק באיזה
ענין שהי' נתיחבו בחזקתו. עד שיבוא דבר
מטאיר שיבטלו מזה החזקה, וכל דבר
שהי' בו ספק ואפשרויות אחר הרי זה לא
יסתלק מחזקתו (ועיין בחו"ט שמבאר באר
היטב דברי הרמב"ם אלו) :

הרי

להדיא כדברינו, דחזקה אינה עושה
הספק לודאי, אך אם אנו מסופקים
בדבר ולא נדע איכותו אם הוא כך או כך
או החירה לנו תורתנו הקדושה בנגע להניח
לדוח דבר בחזקתו שהי' מתחלה, אבל בכ"ז
אין ודאי מכח החזקה כמו שחזקתו
מלשון הרמב"ם :

ועתה

אחרי אשר חננו אליקים בזה לדעת
רוב או חזקה אינם עושים הספק
לודאי, וכל דבר שפק אף שיש עמו רוב או
חזקה עדיין נשאר הדבר בספק, ומה שאנו
הולכין אחר הרוב או אחר חזקה, היא רק
מטעם שהחירה להניח בזה ספק לסמוך

יכולים לבטל דברי ב"ד הראשון אף שביט דין
האחרון קטנים מהם הן בחכמה והן במין
והיא פליאה גדולה :

אבל לפי דברי הראש בשיטת הכ"ל דהרוב
אינו מכריע לעשות הספק לודאי ,
ובכל דבר שיש רוב ומיעוט נשאר הדבר
בספיקו ומה שאנו סומכין על הרוב הוא
מטעם שהתורה החירה לנו בכל ספק לסמוך
על הרוב, אבל מכלל ספק לא ילא הדבר
מוכח הרוב איך ייחא ולא קשה כלום דאם ה"י
הב"ד הראשון אפילו של שלשה ולא ה"י חולק
ביניהם והסכימו כולם לדעה א' להיתר או
לאיסור איך הוראחם אשר הורו היתר הוראח
ודאית והלכה פסוקה וברורה, מש"כ אין
ב"ד אחרון יכול לבטל דברי ב"ד חברו הראשון
אלא דוקא בחנאי שיהי גדול ממנו בחכמה
ובמין :

אחרון ה"י שוים עם ב"ד הראשון בחכמה ,
וב"ד הראשון ה"י רק של שלשה וב"ד אחרון
ה"י של כ"א דיינים אפי"ה הב"ד האחרון של
כ"א אין יכול לבטל דברי ב"ד הראשון של
שלשה מפני שהם רק שוים ולא גדולים מן
הראשון בחכמה משי"ה אין ב"ד האחרון
יכול לבטל דברי ב"ד הראשון והוא תמוה
דהרי אם היו ב"ד אחרון של כ"א בישיבת
ב"ד הראשון של שלשה שהסכימו לדעה אחת
וב"ד האחרון ה"י חולק עליהם ודאי ה"י
הלכה כב"ד אחרון של כ"א דהרי הם
המרובים, ועתה כיון שהם בזמן מאוחר לא
יוכלו לדחות דברי הב"ד הראשון של שלשה
שהסכימו לדעה אחת אף שביט דין
האחרון שוים עמהם בחכמה, והרבה
גדולים מן הראשון במין גופים ובמין שנים
מינו הב"ד האחרון אין יכול לבטל דברי
ב"ד הראשון של שלשה, והיא פליאה :

אבל אם ה"י הב"ד הראשון אפילו של כ"א,
וא' ה"י חולק עליהם איך ה"י נשאר
הדין בספק דהרי הרוב אינו מכריע לעשות
הספק לודאי, ומה שהלכו בישיבת ב"ד
הראשון אחר הרוב, ה"י רק מטעם שהתורה
גזרה ללכת אחר הרוב, אבל מינו הדין
נשאר בספק והוראחם לא ה"י הוראח ודאית
והלכה פסוקה, דהא הרוב אינו עושה
הספק לודאי היכא שיש מיעוט נגד הרוב
משום הכי שפיר ב"ד אחרון אפי"ה ה"י קטן
מן הראשון בחכמה ובמין יכול להכריע
כסברת המיעוט של בית דין הראשון, דהרי
הב"ד הראשון לא הכריע כלום כיון שה"י
המיעוט אשר חלק עליהם ונשאר הדין בספק
בלי הכרעה, ולא שייך לומר אין ב"ד יכול
לבטל

וכן אם ה"י הב"ד הראשון אפילו של כ"א
דיינים וה"י בהם אפילו א' שה"י חולק
עליהם אף שהדין הוא עם הכ' לפי שהם
המרובים, מינו יכול ב"ד אחרון אפילו של
שלשה שהוא קטן מן הראשון בחכמה ובמין
שגים לדחות ולבטל דברי הב"ד הראשון
ולפסוק כמותו יחיד שה"י חולק על הכ'
הראשונים, והוא ג"כ דבר פלא שהרי אם
היו השלשה של ב"ד אחרון בישיבת ב"ד
הראשון של כ"א לא ה"י כח ב"ד ב"ד אחרון
של שלשה להסכים עם אותו היחיד שה"י
חולק על הכ' ולפסוק כמותו יחיד החולק,
לפי שהחולקים היו רק ד' ושאר הב"ד ה"י כ'
ולא ה"י יכולים לבטל דבריהם של כ', ועתה
כשב"ד האחרון של שלשה הם בזמן מאוחר

דכרי הרוב עושה הספק כעין ודאי וקל :

ועוד ראיה דהרוב אינו עושה הספק לודאי אלא כעין ודאי מפרק ב' דנדה דף י"ח דשם איחא אמר ר' יוחנן בשלשה מקומות הלכו בו חכמים אחר הרוב ועשאו כדלוי, מקור שליו חתיכה ומקשה שם הש"ס ותו ליכא והא איכא חשע חיות וכו' ומדקאמר הש"ס ועשאו כדלוי ולא קאמר ועשאו לודאי מזה מוכח דהרוב אינו עושה הספק לודאי אלא כעין ודאי, ולא לודאי ממש :

ואפשר שגם הגאון בעל שב שמעתהא והגאון בעל פתח הבית קוונו לזה במה שכתבו שרוב או חזקה עושה הספק לודאי, כוונתם ג"כ שהספק נעשה כעין ודאי ולא ודאי ממש :

ועתה נחפשה דרכו ונשובה עוד הפעם לדברי הש"ס מקובלת בזה מליעאל בסוגי' דחוקפו כן שהבאתי בפרק זה, שהקשה אמאי אם קפץ אחד מן המטיין לחוכו כולן פטורין מן המעשר, נכשניכו עד דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש, וחירין אפי' כי אמרינן כל דפריש מרובא פריש עשירי ספק מקרי דהרוב אינו עושה הספק לודאי אלא שהחורב החירה ספק זה באסורין כדכתיב אחרי רבים להטות, ובמעשר כתיב עשירי ימי' קודש, עשירי ודאי כעין ולא עשירי ספק ומכא דהרוב לא נעשה עשירי ודאי :

ובדומה לזה מליע בקידושין ב' עשרה יוחסין ממזר לא יבוא בקהל ד' ממזר ודאי הוא דלא יבוא אבל ספק ממזר יבוא וביבמות דף מ' כתב הרשב"א בד"ה אי לא מלה היא מלוא אמר רחמנא

חיל

לבעל דברי ב"ד חברו דהא ב"ד הראשון לא הכריע כלום ומה שהורו היה רק הוראת ספק, מש"כ שפיר יכול ב"ד אחרון להכריע כשברת אותו היחיד שהי' חולק על ב"ד הראשון וזה נכון, ועיין מה שכתבנו עוד מזה בפרק () :

ולכאורה קשה על דברי הש"ס מקובלת הכל שכתב דהרוב

אינו עושה הספק לודאי ובדבר שיש בו רוב עדיין הדבר נשאר בספיקו, ויש להקשות מנכורות ריש פרק הלוהק בהמה דף י"ט ע"ב דשם איחא במשנה הלוהק בהמה מן הכותי ואינו יודע אם ביכרה אם לא ביכרה ר' ישמעאל אומר עו בת שנחה ודאי לכהן מנכאן ואילך ספק [ופרש"י עו בת שנחה בילדה בתוך שנחה ודאי אותו הולד לכהן דקודם לכן לא ילדה, מכאן ואילך ספק, ירעה ויאכל במוטו לבעלים] ומקשה שם הש"ס מכאן ואילך אמאי ספק הלך אחר רוב בהמות ורוב בהמות מחטברות ויולדות בתוך שנחן נינהו והא ודאי מילד אוליד, ומדקאמר הש"ס והא ודאי מילד אוליד משמע כיון דרוב בהמות מחטברות ויולדות תו לא הוי ספק רק ודאי מילד אוליד דהרוב עושה הספק לודאי. ובאמת דמשם אינה קושיא דכוונת הש"ס לומר אם רוב בהמות מחטברות ויולדות הוי כדלוי מילד אוליד דהא בכל מוקם הולכין אחר הרוב והורגין נפשות ע"פ הרוב כדאיחא בחולין דף י"ב מכה אביו ואמו מות יומת ודילמא לאו אביו הוא אלא דבולכין אחר הרוב והוי כדלוי אביו, אבל באמת אינו ודאי אלא כעין ודאי, ובפיר מקשה הש"ס אמאי ספק דספק נמשע ספק השקול לכאן ולכאן, וסיכא שיש רוב תו לא הוי ספק השקול

עשירי, איך במכה אביו דכחבה התורה
מכה אביו נמי נימא הכי דליל ודלי אביו
ולא ספק אביו, ואי משום דסומכין על
הרוב, הכי הרוב אינו עושה הספק
לדלי ודילמא לאו אביו הוא :

ועוד דהרמב"ם בחיבורו הגדול יד החקקה
בפרק ט' מהל' אבות הטומאה
ובשאר מקומות כתב דכל הספיקות מדבריהם
דהרמב"ם סובר דכל ספק איסור מן התורה
לקולא :

והקשו עליו הרשב"א והר"ן בקדושין
כפי עשרה יוחסין איך אם
נאמר דכל ספק איסור מן התורה מותר
מאי מביא הש"ס בחולין דף י"ב ר"ח
מקרבנות מפסח וקדשים דמותר לאכול
אוחס ולא חיישינן דילמא במקום נקב קא
שחיט וטרפה הם, משום דהולכין אחר
הרוב ורוב בהמות כשרות, ולדעת הרמב"ם
קשה דילמא לעולם אין הולכין אחר הרוב
והא דלא חיישינן בקרבנות דלמא טרפה הן,
משום דכל ספק מן התורה מותר ע"ש
ברשב"א ובר"ן, ועוד מניין ליה לרמב"ם דין
זה דכל ספק מן התורה לקולא :

ועל זה תירץ הגאון בעל חוות דעת בסוף
סי' ק"י ז"ה ולפע"ד נראה דהרמב"ם
הוליא זה מש"ס ערוכה במס' סוטה דף
כ"ט, וז"ל יתיישבו כל הקושיות, דאמר
התם רב גידל רמי כתיב והבשר אשר יגע
בכל טמא לא יאכל טמא ודלי הוא דלא
יאכל אכל ספק " יאכל, וכתיב כל טהור
יאכל בשר, טהור ודלי הוא דיאכל אכל
ספק לא יאכל וכו' ושם ליכא יתורא אלמא
דכל לישנא דקרא משמעותא על הודאי ולא
על

ויל חמיהא לי אחאי שבקיה ללא תאפה
חמץ דנקט ברישא, וכו' ליה למימר אי
לאו מלה היא לא תאפה חמץ אחר רחמנא,
וניחא לי דחמץ משמע חמץ ברור, וחליט
אפילו תמלא למד שאיט מלה חמץ ברור
אינו להכי נקט מלת אחר רחמנא כלומר
מלה ברורה עכ"ל הרשב"א :

ומכל זה שהבאתי וממה שאביא עוד
בסמוך תראה, כי כל מה
שכתבה התורה הן במלות עשה והן בלא
עשה, לר"ל להיות הדבר ההוא ודלי
וברור כמו בעשה דמעשר עשירי יהי קודש
אל עשירי ודלי ולא עשירי ספק, וכן
בלא עשה ממזר לא יבוא בקהל, ממזר
ודלי הוא ללא יבוא אכל ספק יבוא :

ולפי זה קשה על השיטה מקובלת ה"ל
שכתב גבי קפץ אחד מן המניין
לחובו דכולן פטורין מן המעשר ולא אמרינן
כל דפריש מרובא פריש, כיון דכתיב עשירי
יהי קודש עשירי ודלי בעינן ולא עשירי
ספק ואף דאמרין כל דפריש מרובא פריש
מ"מ עשירי ספק מקרי כיון דהרוב אינו
עושה הספק לודאי, א"כ קשה ממה דהביא
הש"ס בחולין דף י"ב ר"ח דהולכין אחר
הרוב ממכה אביו ואמו מות יומת ודילמא
לאו אביו הוא אלא דהולכין אחר הרוב,
ולדברי השיטה מקובלת קשה הא כתיב
מכה אביו ויל אביו ודלי ולא ספק אביו,
ואי משום דהולכין אחר הרוב הא לפי
דברי השיטה מקובלת הרוב אינו עושה
הספק לודאי, כמו במעשר דכתיב ביה
עשירי ואמרין עשירי ודלי בעי ולא עשירי
ספק והרוב אינו מעיל ביה להיות ודלי

דערבונד מכריע ועושה כל ספק לודאי דאלו לא הי' עושה הרוב הספק לודאי לא התירה לנו החזקה לסמוך על הרוב , הרי אין לך דוחק גדול מזה דכבר ביררנו בפרק ה' מכמה סוגיות השם דערבונד אינו עושה הספק לודאי :

ועוד הא כתב הרמב"ם בפירוש המשניות שלו בסוף נזיר והבאחי לשונו בפרק זה דחזקה אינה עושה הספק לודאי , ומכל מקום התירה לנו החזקה לסמוך בכל דבר ספק על החזקה שלו , ומדוע יגרע כח הרוב מכח החזקה :

על כן נראה לי דהו כוונת רב כהנא בקושי' שלו שם בחולין דף י"א ע"ב שהקשה במסקנא על כל הראיות שהביאו שם השם דהולכין אחר הרוב ובא רב כהנא והקשה ודלמא היכא דאפשר אפשר ויכא דלא אפשר לא אפשר וכי' כלומר דהגמרא בס"ד הי' צאמת רוצה להביא כל הראיות שהביאו דהולכין אחר הרוב משום דערבונד עושה הספק לודאי משום הכי בקרבנות אע"ג דכתיב בכו תמים ולריך להיות ודאי תמים ולא ספק תמים , אבל סומכין על הרוב והיו ודאי תמים , וכן במכה אביו דל"ל ודאי אביו ולא ספק אביו ודלמא לאו אביו הוא , אלא דהולכין אחר הרוב והיו ודאי אביו , ובא רב כהנא והקשה על כל אלו הראיות ודלמא היכא דאפשר אפשר ויכא דלא אפשר לא אפשר , כלומר דלמא בעלמא אין הולכין אחר הרוב משום דערבונד אינו עושה הספק לודאי , והא דסומכין על הרוב בקרבנות דכתיב בכו תמים ול"ל ודאי תמים ובמכה אביו דל"ל ודאי אביו

על הספק , ומוכח מוכח נמי דשאני בין היכא דכתב רחמנא קום ועשה לשב ואל תעשה , כגון בכל הלאווין דכתב רחמנא את זה לא תאכל כגון חזיר וחלב , אמרינן חזיר ודאי וחלב ודאי לא תאכל , אבל ספק יאכל דומיא דדריש השם דהא דכל טמא לא יאכל הא דספק יאכל , ובמקום דמחיר קרא בקום ועשה כגון בתולה יקח אשה וכן לקיחת אחריו ואכילה מזה , אמרינן דמחייב שיהי' בודאי ולא בספק , כמו דדריש טהור ודאי ולא ספק ולא קשה שוב כל הקטיות הכל דבחולין מהא דילוף מפסח וקרבנות , דבקרבנות כמו דדריש בכה דכתיב זכר , ודאי ולא ספק , ה"ז דרשינן תמים , תמים ודאי ולא ספק וכי' עכ"ל חזון דעת :

ולפי דברי הגאון בעל חזון דעת שכתב דמשיח אין סומכין בקרבנות להחזיר ספיקתן אף לדעת הרמב"ם כל ספק מן החזרה מותר מכל מקום בקרבנות הספק אסור משום דכתיב בכו תמים ולריך להיות ודאי תמים ולא ספק תמים , איכ' מאי משיח השם דמשיח לא חיישין בקרבנות דלמא טרפה הן משום דסומכין על הרוב והיו ודאי תמים , הרי הרוב אינו עושה הספק לודאי , כמו במעשר דאין סומכין על הרוב משום דכתיב עשירי ואין הרוב מועיל לעשות עשירי ודאי , אם כן גבי קרבנות נמי דכתיב בכו תמים ולריך להיות ודאי תמים , מאי מועיל הרוב , הרי הרוב אינו עושה הספק לודאי תמים :

ואין לומר דהרמב"ם חולק על סברת השיטה מקובלת הכל וסובר

אביו ומכל מקום סומכין על הרוב, החס
 טעמא משום דאי אפשר לברר אם
 הקרבנות חמימים הם או לא וכן במכה
 אביו אי אפשר לברר אם אביו הוא או
 לא משום הכי החירה לנו החורה לסמוך
 על הרוב, אבל בעלמא דכייט במעשר
 דכתיב ביה עשירי ואל עשירי ודאי ושם
 אפשר לברר איזבו עשירי ואיזב לא
 עשירי בזה באמת אין סומכין על הרוב,
 ואם קרה הנזקרה שקפץ אחד מן
 המטיין לחוכו ואי אפשר לברר איזבו
 עשירי באמת אין הולכין אחר הרוב
 דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי
 ספק ושבו לא קשה כלום :

פ ר ק ד

ולא אמרינן סמוך מיעוט דפרות טרפות
 לחזקה דטומאה. והוי כפלגא ופלגא ולא
 נלך אחר הרוב נגד חזקה דטומאה, ולמה
 אמרינן בעלמא היכא שיש חזקה כנגד הרוב
 סמוך מיעוטא לחזקה ואין הולכין אחר הרוב :

וראיתי במהרש"א על חוספות הי"ל
 שהקשה קושי' זאת ותירץ
 שני תרולים וז"ל ויש"ל דלא חיישינן
 למיעוטא היכא דאיכא חזקה בדהא אלא
 מדרבנן אבל מדאורייתא אזלינן בחר רובא
 אפילו בדאיכא חזקה בדהי מיעוט :

ועוד יש לומר דלמיעוטא דלא שכיח לא
 יומא סמוך מיעוטא לחזקה כמו
 שכתב הרא"ש, והאי מיעוטא דפרה נמי
 לא שכיח הוא עכ"ל המהרש"א :
וראיתי ברא"ש חולין דף י"ב שכתב
 באמת

בחולין דף י"א מבטי הש"ס מנא
 הא מלחא דאמר רבנן ז"ל
 בחר רובא (ברובא דליח' קמן) וכו' וכו'
 רבה בר שילא אמר אחיא מפרה אדומה
 דאמר רחמנא ושהט ושרף מה שהיטחה
 כשהיא שלמה אף שריפחה כשהיא
 שלמה וליחש דלמא טרפה היא אלא לאו
 משום דאמרינן ז"ל בחר רובא :

וכתבו החוס' בדי"ה מנא הא מלחא
 בשם רבינו חיים דבוכיח מנא
 דהא דאמרינן בעלמא רובא וחזקה רובא
 עדיף לא מסברא היא אלא ילפינן מפרה
 אדומה דאזלינן בחר רובא, אע"ג דאיכא
 חזקה נגד הרוב דאוקי גברא שמזין עליו
 בחזקה טמא, ולכאורה קשה הא מפרה
 אדומה מוכח דהולכין אחר הרוב נגד
 חזקה טומאה כמו שהוכיח רבינו חיים

דמה כראש דנקיבה כריאה שכיח
שוב יקשה דימא גבי פרה אדומה סמוך
מיטעו דעריפות של נקיבה כריאה דשכיח
לחזק דחזקה עומא, דגברא שמוין עליו הוא
בחזקה עומא :

על זה אפשר למד דניקב סייט מה
שנעשה אח"כ ולא מחולד ,
דמחולד סייט כמבאר בלבוש בשרד ,
ח"כ לענין חשש ניקב שוב איכא חזקה
בשרות בעה שולדס , דהתוספות בלא"ה
הקשו על פרה אדומה דחיהה ב' שנים
ואיכא חזקה בשרות , וחירו דכוי חזקה
שלא נחבררר בשעתה , אבל לענין חשש
ניקב כוי חזקה שנחבררר בשעתה ,
דבשעה שולדס לא סיחא נקובס , ושאר
עריפות דימא דעולדס כך בפיר נוכל
למד דהוא לא שכיח עכ"ל הרב נ"י :

ואף שדברי רב בגאון ערבים עלי
ומחוקים מדבש ונפת לופים ,
בכ"ז אין דעמי נוחה בחירון זה דמה
שכתב רב דנקיבה כריאה היא אחר
שולדס בפרס (דקודס שולדס נקרא חסר
וכוא לא שכיח) ונקיבה כריאה אחר
שולדס הפרס אף שכיח מלחא דשכיחא לא
אמרינן ב"י סמוך מיטעו של ניקוב
דשכיח לחזקה דעומא, משום דפרס אדומה
היא בת ב' שנים ואם סיחא ב' שנים ח"כ
נחברר דבשעה שולדס לא סיחא
נקובס ריאה ויש לפרס זאת לענין
נקיבה כריאה חזקה בשרות דנחבררר
בשעתה סייט בשעה שולדס שלא סיחא
נקיבה כריאה :

ולפי דעמי זה אינו דזכו לא כוי חזקה
שנחבררר בשעתה כמו שאבאר,
דנחולין

באמה דבמיטעו דלא שכיח לא אמרינן
סמוך מיטעו לחזקה וז"ל שם ומחוק זה
ס"י לומר ר"ח אב"ג דלא חיישין למיטעו,
כיכא דאיכא חזקה בכדס חיישין
למיטעו להחמיר, וכא דכמדין ארוב
מזיין אלל שחיסס מומחין כן, ולא
אמרינן סמוך מיטעו דאיך מומחין
לחזקה דבכמה בחייס בחזקה איסור
עומדת ואיחרע ל"י רובא, משום דמיטעו
דאיך מומחין לא שכיח כוא ע"ש ברא"ש :

ודברי מהרש"א הם תמוהין בעיני
דמה שכתב בחירון כשני
דמיטעו ערפוח בפרס כוי מיטעו דלא
שכיח משום ככי לא אמרינן ב"י סמוך
מיטעו לחזקה, כרי כרא"ש כתב
בעלמו באותה סוגיא וז"ל ואכא מלחא
סמדין (כלומר על הרוב סמדין) ולא
דקיין כל י"ח ערפוח , ונקיבה כריאה
משום דשכיחא דקיין לה עכ"ל
כרא"ש ע"ש , אלמא דעריפות כריאה
כוי מיטעו דשכיח , ואיך כתב מהרש"א
דמשום ככי לא אמרינן בפרס אדומה
סמוך מיטעו דעריפות לחזקה דעמא
משום דמיטעו ערפוח בפרס לא שכיח ,
כא כתב כרא"ש בפירוש דנקיבה כריאה
שכיח היא , וא"כ נימא סמוך מיטעו
דנקיבה כריאה בפרס אדומה לחזק' דעומא :

ועל זה אשר תמכתי על המהרש"א כתב
רב בגאון הגדול כש"ח מסור"ר
חיים אליעזר וואקס נ"י אב"ד דפס
ק"ק קאליש בעמ"ח שו"ח נפש חיה
בזה כלשון :

על דבר אשר תמס כ"ח על מהרש"א לפי
ד

קשיה במכרש"א לדוכחי' ימא נפרס' אדומס
 סמוך מיעוטא דנקובא כריאס דשכיה לחזקא
 עומאס דגברא שמוץ עליו, ומא שחירץ
 במכרש"א דערפוט נפרס לא שכיח
 ובמיעוט דלא שכיח לא אמרינן
 סמוך מיעוט דלא שכיח לחזקא, זא ליט דכרי
 נקובא ריאס כוי מיעוט דשכיח :

ועוד

קסא על חירון במכרש"א דמחצן
 : משום הכי לא אמרינן גבי פרס
 אדומס סמוך מיעוט של נכמות ערפות
 לחזקא דעומאס משום דמיעוט ערפות נפרס
 לא שכיח, ולפי זא קסא אס נאמר
 דערפות נפרס לא שכיח אס כן מאי
 מייחי רבא בר שילא ראיס דכולכין אחר
 כרוב מפרס אדומס דכולכין כס אחר כרוב
 ולא חיישינן שמא ערפס היחס, כא במיעוט
 דלא שכיח אפילו ר' מאיר דחייס
 למיעוטא ולא אצל נאר רובא
 מכל מקום במיעוט דלא שכיח כוא מודס
 דכולכין אחר כרוב, כן כחב כרש"א בפירוש
 בחולין דף י"א דר"מ מודס דבמיעוט
 דנא שכיח הולכין אחר כרוב ואפילו כשי
 חזקא כנגד כרוב סוכר ר"מ דלא אמרינן
 סמוך מיעוט דלא שכיח לחזקא אך
 מודס דכולכין אחר כרוב, וכן כחבו
 החוספות בבטורות דף כ' בד"ס מלכ פוטור
 ע"ס, וא"כ אס נימא דמיעוט ערפות
 נפרס לא שכיח כוא, א"כ אין ראיס
 מפרס אדומס דכולכין אחר כרוב, דוכל
 לומר משום הכי לא חיישינן למיעוט ערפות
 נפרס משום שכוא מיעוט דלא שכיח :

דבחולין דף י"א מדויק רבא בר שילא מפרס
 אדומס דכולכין אחר כרוב, דרמנא אמר
 ושחצ' ושרף מא שחיעחא כשכיא שלמא אף
 שריפחא כשכיא שלמא ולימא דלמא ערפס
 אלא לאו משום דאמרינן זיל נאר רובא,
 וסקבו נחוספות בד"ס. אחיא מפ"א ח"ל
 ואס חאמר כיון דפרס נח ג' שנים א"כ
 דלמא כייט משום דאוקמא לחזקא
 שאינא ערפס למ"ד ערפס אינא חי',
 וכן סקבו כרש"א כרש"א ובר"ן, וחירט
 כולס חירון א' [ואי אכתוב אך חירון
 כר"ן כי כו מבורר יואר כטווס ומסות
 בחזקא] וז"ל כר"ן דכי אמרינן דאליין נאר
 חזקא כייט דוקא בחזקא אלימאא שכי' לס
 זמן מבורר שנאמרו. בזמן כ" ק, גזון
 חזקא פטוים שנשטע פטלדס כיחס ודאי פטוי',
 או חזקא נשואה שנשטע שנישאת כיחס ודאי
 נשואה, אבל חזקא פרס אינא כן, שלא עמדס
 נשום זמן שחייט יודעים ודאי נאמרו זמן שלא
 כיחס ערפס, אלא שלמפרע כוא שאנו
 יודעים משעברו עליה י"ב חודש שלא
 כיחס ערפס וכל כי האי גונא לאו
 חזקא היא, דלא מקריא חזקא אלא כשי
 ידעס ודאיח בזמן כזס ולא בזמן
 עבר עכ"ל כר"ן :

הנך

רואס מדבני כר"ן אלס שחזקא
 אינא חזקא רק אס בזמן כחחלת
 בחזקא כ" ידוע שכן היא, אבל נפרס
 לא היס לס זמן ידוע מאי לא היחס
 נקיבא כריאס אך עתה כשחית' י"ב
 חודש יודעים אנו שלא היחס נקיבא כריאס
 למפרע וזו אינא חזקא כמ"ס כר"ן :

גם

במא שחירץ במכרש"א בחירון כרש"א
 דלא חיישינן למיעוט כיחא דאריא
 חזקא

וא"כ

אין לפרס אדומס חזקא כשרות
 מנקיבא כריאס דשכיח וכדרא

והוא דמדאורייתא לא אמרינן כלל סמוך
מיטע לחזק, אך מדרבנן אמרינן
סמוך מיטע לחזק, ואפי' מדרבנן לא אמרינן
סמוך מיטע לחזק אלא במיטע דשכיח
אבל במיטע דלא שכיח אפילו מדרבנן לא
אמרינן סמוך מיטע לחזק, ובזה לא קשט
מפרש נימא סמוך מיטע דקביח כריאס
דשכיח לחזק דטמא, דכא מדאורייתא לא
אמרינן כלל סמוך מיטע לחזק ושפיר
מדייק רבא בר שילא דמדאורייתא סולבין
ה"ס מפרש אדומה דכא אין חוששין לנקיבה
כריאס אע"ג דשכיח כוא, וגם לא קשט איך
אנו כומכין על רוב מזין אלל שחיט' מומחין
כן נימא מדרבנן סמוך מיטע דאין מומחין
לחזק דבטמא בחי' בחזקת איסור עומדת,
זס לא קשט דכא מיטע דאין מומחין לא
שכיח, ובמיטע דל"ס אפי' מדרבנן לא
אמרינן סמוך מיטע וכו' :

ובן מוכח להדיא בדברינו מדברי רבא"ס
דכחב וז"ל ומחור זה ה' חומר רבינו
ה"ס ה"ל דלא הייבין למיטע, היכא
דאיכא חזקת כבד' הייבין למיטעטא להחמיר
ע"ש ברה"ס, ומדכחב הייבין למיטעטא
להחמיר משמע להדיא דמדאורייתא לא
הייבין למיטעטא אפי' כשיש חזקה בכדי מיטע
אך מדרבנן הייבין להחמיר, אבל מדאורייתא
לא אמרינן כלל סמוך מיטעטא לחזקת ואחרת
ל' רובא, דמדאורייתא אזלינן בחד רובא
אפי' כנגד מיטעטא דשכיח וחזקה ומש"ס לא
קשט רבא"ס מפרש אדומה דנימא סמוך
מיטע לחזק, דכא מדאורייתא לא אמרינן
כלל סמוך מיטעטא וכו' ומחור כך קשט רק
מכאן מזין אלל שחיט' מומחין כן דנימא
דאין כומכין על רוב מזין כיון שיש מיטע
דאין

חזק כבדא אלא מדרבנן, אבל מדאורייתא
אזלינן בחד רובא אפי' בדאיכא חזקת בכדי
מיטע, גם בחירוף זס לא ילא ידי חובתו,
דכזה רק מיושב דשפיר מדייק רבא בר שילא
מפרש דסולבין אחר סכום מדאורייתא מדלא
הייבין שטא פרס ערפס ביחס, משום דרוב
בכמות כשרות וסולבין אחר סכום ואי משום
סמוך מיטעטא דבכמות ערפות לחזקה עומדת
דגברא שמזין עליו, כא מדאורייתא לא
הייבין למיטעטא אפי' בדאיכא חזקת בכדי
מיטע, מש"ס שפיר ילפינן מפרש דסולבין
אחר סכום מדאורייתא אפילו כשיש חזקת
גד סכום :

אבל האין יתכן מהפס"ס קושיא ברה"ס
בחירוף זס, דכרי קשט ברה"ס
איך אנו כומכין על רוב מזין אלל שחיט'
מומחין כן, נימא סמוך מיטעטא דאין
מומחין לחזקת דבטמא בחי' בחזקת איסור
עומדת, ואכא ליכא למימר דמדאורייתא לא
אמרינן סמוך מיטעטא לחזקת רק מדרבנן,
דאי מדרבנן אמרינן סמוך מיטעטא לחזקת איך
אנו כומכין על רוב מזין אלל שחיט' מומחין
כן, נימא סמוך מיטעטא דאין מומחין לחזקת
דבטמא בחי' בחזקת איסור עומדת ואכא
בבטמא איסור מדרבנן דכא מדרבנן אמרינן
סמוך מיטעטא לחזקת, ואיך אנו מכשירין
בבטמא שבהטמא מאדס שאין מכירין אוחו
משום רוב דרוב מזין אלל שחיט' מומחין
כן, ולפי זס גם בחירוף כראשון שחירץ
המכרס"ס אינו מספיק ליישב בו בכל מקום
קשט נימא סמוך מיטעטא לחזקת :

לבן נראה לי לישב קושיא מהפס"ס
וקושיא ברה"ס באופן זה דסיימו לומר
דנ' החירוף של המכרס"ס חירוף א' ס :

דאין מומחין וחזק דבכמה בחיי. בחזקה
 איסור עומדת וחזק בכמה אכורה
 שנשחטת משוחט שאין מכירין אותו עכ"ל
 מדרבנן, דכרי מדרבנן חיישין למיעוט כיבא
 דאיכא חזק בברי מיעוט וכבא יש מיעוט
 דאין מומחין וחזק דבכמה בחיי. בחזקה
 איסור עומדת וחזק בכמה אכורה
 שנשחטת משוחט שאין מכירין אותו עכ"ל
 מדרבנן, דכרי מדרבנן חיישין למיעוט כיבא
 דאיכא חזק בברי מיעוט וכבא יש מיעוט

בכדי מיעוט זה לל ברור :

פרק ה

אחד לאכילס ע"ש :
והרואה ירא' דבריו ככ"ח ז"ל סס דחוקים
 ואין סדעה נוחה בטעם זה
 ואין לי להאריך כי כבר מלאחי בקונטרס
 הספיקות כלל ו' ססות דברי ככ"ח בטוב
 טעם ודעה וכל דבריו אמת ולקח שאין
 לסמוך על סברה ככ"ח אך גם בעל קונטרס
 הספיקות לא מלא שום טעם וסברה להסביר
 דברי סחוס' מדוע רובא לרדיא לא כוי
 רוב חשיב, ואני בעזרת ככ"י ינעתי ומלאחי
 טעם נחמד ונעים על זה שכתבו סחוס'
 דרובא לרדיא לא כוי רוב חשיב, וסוף דבר
 מבוחר בקדושין דף מ"ט גבי ססוא נ' ר"ל
 דזבין לנכסי' אדעתא למיסק לארעא דישראל
 ובשינוא דזבין לא אמר ולא מידי אמר רבא
 כוי דברים שכלב ודברים שכלב אינם דברים :

ובתב שס סחוס' רי"ד כד"ס דיקא נמי
 וז"ל דבר ברור כשמש דבכ"י
 עסקין כגון-שכ"י ידוע לכל שכניו כי הוא
 רוצה

הנה הכאחי לעיל בפרק ב' מלס במלס
 דברי סחוס' סוכרין דף ג' שהקשו
 על שמואל. סוכר. אין כולכין בממון אחר
 כרוב אמאי לא יליף מדיני נפשות דכולכין
 אחר כרוב, וחילצו דרובא לרדיא זבני כוי
 רוב לא חשוב, וכבר רבו המפרשים לחקור
 בטעם מדוע רובא לרדיא כוי רוב לא חשוב,
 מה נשתנה רוב זה מכל שאר רובא :

ודע כי ככ"ח לח"מ כתב בטעם דמס"ס
 רובא לרדיא כוי רוב לא חשוב לפי
 שכנגד אדם אחד שקונה מאס שורים לרדיא,
 יש מאס בני אדם שקונין עשרה שורים
 לשחיטה, וכן מפרש במשנה ריש במוכר
 פירות וזרען ולא נמנו דליו חייב בלחציותן
 משום דאין כולכין בממון אחר כרוב ויכול
 במוכר לומר לאכילס מוכרים לך אף שכרוב
 קונין לזריעה, דכח נמי כוי רוב לא חשוב,
 ממשום שכנגד אדם אחד שקונה י' סאין
 לריעה יש ק' בני אדם שקונין עכ"ל סאס

דברים שכלב אבל גבי מוכר שור ונמאל
נחנן סובר רב דאין לריך הלוקח לפדש כלל
בשעת הקנין שקונה בשור רק לרדיא, מפני
שרוב קוין לרדיא וברוב מוכים שקנה רק
לרדיא מש"ס סובר רב דלא כוי דברים
שכלב משום שברוב מוכים שכוונת הלוקח
ה' רק לרדיא וכוי כמו שפירש לרדיא
שקונה רק לרדיא כיון שברוב מסייע ללוקח :

ושמואל

סובר כיון שהלוקח קנה בשור
ונחנן המשוה למוכר ועשה קנין
וכי' יכול לפרש דבריו בשעת הקנין שקונה
אח בשור רק לרדיא וכי' מונע בזה כל דין
ודברים אש הי' מפרש דבריו להדיא בשעת
הקנין שקונה רק לרדיא, ודבר ידוע הוא
דלא נחית אינש נפשי' לספקא כיבא דלא
משסיד כלום כגון כהא שכי' יכול לפרש ולומר
אני קונה שור זה רק לרדיא ולא לשמיטה :

וכן ברים המוכר פירות בביב שקנה פירות
וזעין ולא למאז אינו חייב המוכר
באחריותו ופירש שם הרשב"ם שלא פירש
אם לזריעה אם לאכילה, אע"ג דרובא
לזריעה קוין, אין הולכין במזון אחי:
ברוב :

ובריש הגניח נמי כיון שיש בני אדם
שקורין לחביחא כדא ולכרז
חביחא, אע"ג שרוב בני אדם קורין לכדל
כדא ולחביחא חביחא אין הולכין במזון א"כ
ואם כהנהגה לחז לו חביות יכול המוכר לומר
אחן לך כד, דבזה נמי אצרינן לא נחית
אינש נפשי' לספקא דהי' לו להלוקח לפרש
לכדיא חביות אני קונה ולא כד בשעת
הקנין ולא הי' עכשיו שום ספק ולא שום
דין ודברים [ועיין חוספוט ריש הגניח
שכתבו

רוכס לעלות אלא מפני שלא הודיע דבר זה
בעת המכר אמר רבא דברים שכלב אינש
דברים כדפירש המורה וכדכחנו בספרים
ובעידנא דזבין לא אמר וכו' ע"ש וכן כתב
הרשב"א בעידנא דזבין לא אמר פירוש כגון
שאמר מקודם שעת מכירה שהוא רוכס
לעלות, ומפני כך הוא מחזיר למכור ואפ"כ
כיון שלא אמר בשעת המכר קרי ליה
דברים שכלב וכו' עכ"ל הרשב"א :

וכתבו שם החס' בד"ס דברים שכלב

ח"ל משמע דוקא משום שלא
פירש דבריו אבל אם פירש דבריו להדיא
ואמר בשעת המכר שהוא מוכרם לפי שרואה
לעלות לארץ ישראל הי' המכר בטל, וקשה
אמאי הא בעיקר חנאי כפול וכרי לא כהנהגה
שאם לא יעלה יכי' המקח בטל, והאמר ר"י
לריך לחלק ולומר דיש דברים שאין לריך
חנאי כפול אלא חנאי מלחא דאין סהדי
לדאעתיס דכדי עבד וכו' ע"ש :

ולבאורה בפליגתא דרב ושמואל במוכר

שור ונמאל נחנן דאמר רב
דכוי מקח טעות, ואמאי הא הלוקח לא
פירש לכדיא בשעת הקנין שקונה שור זה
רק לרדיא ואף יכול להוילא הסעות מן
המוכר נימא נמי ככי הוי דברים שכלב
ודברים שכלב אינש דברים :

אלא ע"כ לריך לחלק ולומר דרב סובר

דוקא בשאר מכר מי שרואה לחזיר
אין יכול לחזור אלא אם פירש דבריו להדיא
בשעת המכר כמו שם בקירושין דאלו הי'
מפרש בשעת המכר ששכלב זה הוא מוכר
מפני שרואה לעלות לארץ ישראל אז הי' יכול
לחזור אבל אם לא פירש בשעת המכר ואח"כ
רוכס לחזור אינו יכול לחזור משום דכוי

מנלן דכולכין אחר דרוב דלית' קמן ומביא
שם ש"ס הרבה ראיות מן החורב דכולכין
א"ס ואיט מחלק בין איסור למשון, ועוד
הא החוס' סנהדרין שכבדתי לעיל כחבו
דכרוב חשוב אף שמואל מודע דכולכין אחר
כרוב והא"ך קאמר שמואל כי אזלינן בחד
רובא באיסור' אבל בממונא לא, הא שמואל
בעלמו מודע דכולכין א"ס אף בממון
כרוב חשוב :

ולפי דבריו ניחא דקך אחר שמואל כי
אזלינן בחד רובא באיסורא כלומר
כרוב כמו שכוון באיסורין שהספק נולד מאליו
ואם כרוב הוא רוב חשוב כרוב כזה כולכין
א"ס, אבל בממונא כגון כמכר שור ונמלא
נגחן או כמכר פירות וזרען ולא למחז ש"ס
כספק נולד מחמת המולא שלא פירש דבריו
בשעה הקנין, וא"כ כוכחם ה"א שאינו מן
כרוב דאלו ה"א מן כרוב בודאי ה"א מפרש
דבריו למע קונה השור או הפירות ול"ס נחית
נפשי' לספיקא, כרוב כזה אמרינן דאין כולכין
בממון א"ס, מביא דהוי רוב לא חשיב כמו
בב"בנו אבל גבי דיינים כ' אומרים חייב וא'
אימר זכאי אף שהוא בגמון כולכין א"ס
דברי הספק נא נולד מחמת המולא שלא
פירש דבריו דמאי כוי לי לפירש, אך הספק
נולד מחמת הדיונים שזה אומר חייב וזה
אומר זכאי ובספק כזה כולכין א"ס אף
בממון כיון דרוב זה כוי רוב חשוב 'למו
באיסורא משום ככי מודע שמואל דבדיינים
כולכין אחר כרוב אף בממון :

שכחו בשם ר"ח דאפי' רב דסובר כולכין
בממון אחר כרוב כהא מודע שיכול כמחזק
לומר למולא אפי' הכרוב מסייעך לא מולא
ממני דקיס לי בנפשי' שאני מן המיעוט,
אבל בממלא נגחן לא מצי כמוכר לומר קיס
לי בנפשי' שאחז מן המיעוט דזנני לנכסחא,
דלדברא יאמר כלוקח למוכר אחס כטעמני
דקיס לי בנפשי' שאני מן כרוב דזנני
לרדיא ע"ס בחוס', ולשמואל לא לריך
למעט זה דכל אלו אמרינן אין כולכין בממון
אחר כרוב א"ס בא, כלוקח לכולא בממון
מיד מוכר מכה כרוב דאמרינן א"ס כי' אחר
שקנה השור רק לרדיא, ודוקא חביות ולא
כד ובפירות רק לזרען ולא לאכילס, למע
נחית לספיקא, דמס' ה' מפסיד כזה א"ס כי'
מפרש בשעת הקנין שקונה השור רק לרדיא
ובפירות רק לזרעס ודוקא חבית ולא כד,
וכיון שלא פירש הוא בעלמו כרע כה כרוב
ואדרבא הוא כוכחם שאינו " מן כרוב,
דאלו ה"א מן כרוב בקנין פירים רק לרדיא
פירות רק לזרעס ודוקא חביות ולא כד
א"ס לא פירש דבריו להדיא אלא ודאי שהוא
י"א מן כרוב, מש"ס כוי כרוב בכל אלו
רוב לא חשיב :

בזה נוכל לכתוב מימרא דשמואל דקאמר
ה"ס ושמואל אחר לך כי אזלינן
חד רובא באיסורא אבל בממונא לא,
כאורס כוס ה"א כדברי נביאות מאי עמא
ך באיסורא אחר כרוב ובממון לא נלך
חד כרוב, ועוד בחולין דף י"א בעי ש"ס

פרק ו

ולפי כ"ל נחל דעל שמואל לא קשה

מיד, דכא דשמואל סוכר דאין

כולבין במתן אחר הרוב סייע דוקא ברוב

לא חשוב כצו במוכר שור ונ'לא נמח' או

במוכר פירות ורענ' ולא למ'ז ב'ז סוכר

שמואל דאין כולבין במתן אחר: הרוב משום

דרוב זה לא חשוב, דאלו סי' ז: המוציא מן

הרוב דקנין שורים לרדיא ופירות לזריעה

ודאי סי' מפרש דבריו בשעת הקנין דקניס

שור זה אך לרדיא ופירות אלו רק לזריעה

ולא נחית נפשי' לספיקא, ומדלא פירש

אדרכא: כוכחה היא שחיעו מן הרוב ולא

איכפת לי' אם השור טוב הוא לרדיא או

לשחיטה ושפיר אמר שמואל דאין כולבין

במתן ח"כ כח משום דלא חשוב הוא, אבל

בשאר רובא סיכא דרוב חשוב הוא לא מחלק

שמואל בין איסורא לממונא וסוכר דאף

במתן כולבין ח"כ כמו באיסורא, כמ"ש

החוש' ריש סנהדרין דברוב חשוב אף שמואל

מודם דאפי' במתן כולבין ח"כ, מש"ס לא

סי' יכול הרב מו"ר יחיאל באשן להקשות

על מיתרא דשמואל, אבל על טענת קיס

לי כמיעוט שוסקים נגד הרבים דבזה כוי

רוב חשוב כמו באיסורא דהרי הספק לא נולד

מחמת המוציא בשביל שלא פירש דבריו,

דמאי סיה' לו לפרש, אך

הספק נולד מאילו כמו באיסורא,

כח שפיר הקשה לשאל מ"א שני

איסורא

ואחרי שידענו אחיזה רוב חשוב ואחרי

רוב לא חשוב יחישנו כח כח

וכחם קושיות שכתבו המפרשים בכחם

מקומות :

(א) קושיה רב כנסת כנדולס ככללי קיס

לי, שכתב בשם הרב מו"ר יחיאל

באשן ז"ל סי' שאל מ"ט לומדים קיס לי

במתן ולא באיסורא, וברי במתן אם אין

בלבד ק, כוי גל ביד המוחזק וגזל נמי

איסורא הוא :

ולבאורה קשה על הרב מו"ר יחיאל

באשן למד שאל שאלו על

דינא דקיס לי שלא נמלא לא בש"ס ולא

כראשוני. [ועיין תומים ש"טו ככרוכיא על

האי כללא דמאי אמר קיס לי כמיעוט נגד

הרבים, כונא בקונטרס הספיקות כלל ו'

לוח ו' ע"ס] בלא שאלו סי' יכול לשאל על

מיתרא דשמואל במוכר שור ונמלא נמח' דאין

כולבין במתן אחר הרוב, ומסיים שם הש"ס

ושמואל אמר לך כי אוליין בחר רובא

באיסורא אבל בממונא לא ובלבדא בשמואל

דאין כולבין במתן אחר הרוב, וסי' יכול

לשאל שאלו אחאי אין כולבין במתן אחר

הרוב, והנא בכל חורס כולס כולבין אחר

הרוב ומדוע במתן לא נלך אחר הרוב, ואין

מוציאין מתן מיד המוחזק, כא במתן נמי

איסור גזל או איסור אונאה איכא ביד

המוחזק :

זל בחר רובא ורובא דאנשי עבדי דעמי
בטיבא דירחא ע"ל :

ולבאורה קשה למה מקשה ט"ס

ממחיתין דכולין אחר
כרוב בדיני נפשות מהא דלחד אומר בשנים
בחדש וכו' הא בט"ס ה' יכול להקשות
בפשיטות דמן התורכ עוכה דאף בדיני
נפשות כולין אחר כרוב ממכס אביו ואחיו
דאמר רחמנא קטלי' וליחוש דילמא לאו אביו
הוא אלא לאו משום דאמרין זל בחר רובא
או מכורג נפש דאמר רחמנא קטלי' וליחוש
דילמא ערפס כוי ובמקום סייף נקב כוי,
או מעדים זוממין, כמו שכתב בט"ס
כל אלו הראיות שכולין אחר כרוב אפילו
בדיני נפשות בחולין דף י"א ע"ב :

ונראה לי דמש"ס לא מקשה בט"ס

בנסדריין דאף בדיני נפשות
כולין א"ה מכל הראיות אלו שכתבתי מש"ס
חולין סג"ל, משום דרב כהנא סוחר כל אלו
בראיות שם, דלעולם אין כולין א"ה שיכא
דאפשר, ובכרך דחולין דכולין אחר כרוב
משום דלא אפשר, כלומר אם נאמר במכס
אביו, ובכורג נפש, ובט"ס זוממין דאין
כולין אחר כרוב, א"כ הא דכתב רחמנא
מכה אביו ואחיו מוח יומה, וכן בכורג נפש
ובט"ס זוממין דחייבים מיחס, כרי לא
משכחא, דלעולם נאמר במכס אביו דילמא
לאו אביו הוא ובכורג נפש ובט"ס זוממין
דילמא ערפס כוי, מש"ס מקשה בט"ס
מאחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בג'
למס נאמר בזס דכולין א"ה בדיני נפשות,
הא מלינו לומר כני דוקא קא מסכדי
ואכחושי הוא דקא מכחי אכדדי, וכוא
דבר דאפשר לומר כן, אלא לאו משום
דאמרין

איכורא ומאי שני ממון, הא בממון נמי אם
אין כדון כן כוי גזל ביד כמחזק וגזל
נמי איכורא הוא :

והערה ומכ שכתב רב כנסת כגדולס

דבשלמא גבי איכורא אי חולין
לחומרא ולא מדי איכור, אבל כשנים
חולקין על ממון אפי' לא אמרין קולא לנחבע
אין אנו יולאין מדי איכור גזל, שכרי אם
כין הוא כדברי האומרים להחזיק כוי לי'
גזל ביד המולא פ"ס, לכאורס אין לכבין
השוכס כואה, דכאף יאמר כמחזק קיס
לי כמיטע פוסקים נגד רבים במסייעים
למולא דס נאמר דבממון איכא איכור גזל,
כרי באיכור כולין אחר כרוב ולא יכ' שוב
גזל ביד המולא דכא רוב פוסקים מסייעים
לו, ולעולם כדון עס רבים נגד מיטע כן
לחומרא כן לקולא ואף באיכור דאורייתא
כולין אחר כרוב ויש לישב :

(ב) קשה לדברי בט"ס וט"מ נראה כסותרין

אכדדי בס' רל"ב סעיף ד"ג פסק גבי
מוכר שור ונמלא נחן כשמואל דאין כולין
בממון א"ה, ובסימן ל' סעיף ז' פסק
בעדים כמעידים על ממון אחד אומר כב'
ואחד אומר כג' בחדש, דעדותן קיימה,
משום דרוב עוטינ בטיבא דירחא ומולאין
ממון כרוב :

והערה בסנסדריין דף ס"ט ר"ה בט"ס

לומר דבדיני נפשות אין כולין
אחר כרוב ומקשה שם בט"ס על זה, ובדיני
נפשות לא חולין בחר רובא, והתן אחד
אומר בשנים בחדש ואחד אומר בג' עדותן
קיימה, שז יודע בטיבו של חודש, וזה
אינו יודע, ואי ס'ד לא חולין בחר רובא,
נימא כני דוקא קא מסכדי ואכחושי הוא
דקא מכחי אכדדי אלא לאו משום דאמרין

דאמרינן דאף באפשר כולכין א"ס בדיני נפשות :
 ויחלקו, ובחוקת ממון אין כולכין אחר כרוב לכוליא :

(ג) קושיא שבכניא דדברי משפט נח"מ (סי' פ"ח סק"ב) על הא דמבואר בחרומה כדשן (סי' ר"ז) הא דק"ל דלוס אינו נאמן למר פרעתיך חוץ זמנו דחזקה אין אדם פרע חוץ זמנו, חזקה דאחיא מכה רובא היא, דרוב בני אדם אין פורעין חוץ זמנו, וכיון דק"ל אין כולכין בממון א"ס א"כ אחאי אין כלום נאמן למר פרעתיך חוץ זמנו :

(ד) קושיא בפלאה סוף פ"ק דכתובות, דבקשה במפוחה אחאי חייב לשלם קנס לאביס דלמא לאו אביס הוא, ואי משום דכולכין א"ס, הא בממון אין כולכין אחר כרוב לכוליא, ויתומה מפוחה מחלה :

(ה) קושיא שער המלך שבקשה מה לאחר שלשים אחאי חייב האב לפדותה אח ננו כמה דילמא ערפכ כוכ, ואי משום דרוב בני אדם אינם ערפה, הא אין כולכין בממון אחר כרוב :

(ו) קושיא שבכחאי כבר לעיל בפרק א' בשם בחרומה כדשן שבקשם על האי דינא דמבואר נח"מ (סי' רל"ב) בשנים שהפקידו אלל אחד, למשל זה מנה וזה מאהים ונאבד מקלח, אמרינן כל דפריש מרובא פריש, ואחאי הא מה שהפקיד חוסם כוי כאילו בהפקידין סי' מוחזקין בו כמבואר בחוס' ריש בנא מליעא בד"ס

ולפי דבריו לא קשו כל הקושיות האלה, דהא דאמר שמואל דאין כולכין בממון אחר כרוב, כיוון דוקא במוכר שור ונמלא נגח, או במוכר פירות וזרען ולא נמחו, וכיוצא בזה, דהא אחר שמואל דאין כולכין בממון א"ס משום דכוי רוב לא חשוב כמבואר בחוס' דיש סבדרין כ"ל, כיון דהמוליא בעלמא פרע כח כרוב בשביל ששחק ולא פירש בשעה כקנין שקונס שור זה רק לרדיא, ובזה ששחק ולא פירש גילה דעתו שאינו מן כרוב, דאלו סי' מן כרוב שקונים שורים לרדיא ופירות רק לזריעם ולא לאכילם גודאי סי' מפרש דבריו בשעה כקנין שקונס שור זה רק לרדיא ולא לשחיטה, ופירות אלו רק לזריעם ולא לאכילם, כי לא נחית אינם נפשי' לספיקא במקום שיכול למנוע כל ספק וכל טענה ומענה בלי שום הפסד, ומדלח פירש בשעה כקנין וקנס סחם, אכן סכדי דלא חיכפה ל"א שור זה טוב לרדיא או לא, אבל בכל קושיות כללו שזכרנו לא שייך לומר שסי' לו לכמוליא לפרש דבריו, דהרי לא סי' לו כלום לפרש, אך כספק נולד מחליו, ולא מחמת כמוליא, ודומה כרוב בזה מכל קושיות הג"ל לרובא דאישורא וח"כ כוי רוב זה רוב חשוב, וברוב חשוב ה"ף שמואל מודה דכולכין בממון אחר כרוב :

פרק ז

וחבוי מחייבים אבל מה אפשר שחבוי רב
עלי, על זס נאמר לא חלק רביל בעמך,
ואומר סוף רביל מגלם סוד עכ"ל במשנס:

ובפילפולא תיפתח על כר"ש בריש
סנהדרין על סא דאמר
שם שמואל שנים שדנו דיניהם דין אלא
שנקרא ב"ד חטף, כחכ סענס כיון דבב"ד
של שלשם אין בלב מי שינא חייב כלום על
כל השלשם, דעל כל אחד ואחד מן השלשם
יכול לחשוב שסוא הי' מזכרו אף השנים
האחרים הי' רבין עליו מש"ס ולא חייב,
אבל בב"ד של שנים ודאי השנים הי' מחייבים
אוחו, דאלו הי' אחד מהם מזכרו, לא הי'
ביד השני להכריעו לחוב, ולמה עשו בן
אלא שהחליפו ולא אכפת לכו כלום לדון
בשלשם כדי לאפוקי כל חד נפשים מלכו של
הגדון ע"ש:

ומכל זה תראה איך שצריכים כדיונים
לכיות נזכרים בדבריהם שלא יודע
לבעלי הדינין מי מהם הי' המזכר וזמי
מהם כנחייב, או אס כל השלשם כולם
כאחד כסבימו לתרוץ המכפץ לחייב אוחו,
כל זאת לריך להיות נסוד גדול ובהסתר
דבר, ואם עברו כב"ד וגלו לבעלי הדינין מי
סהי' מהם כמזכר ומי המחייב לא די
שנקראו חטפים, אלא שעוברים עוד על
כלאו, לא חלק רביל בעמך:
ולפי

רע כי החוס' ריש פרק המניה דף כ"ז:
בד"ס קמ"ל דאין כולכין בממון אחר
כרוב, הקשו ג"כ קושיא בחוס' סנהדרין
דף ג' שכתבתי לעיל בפרק ב' אמאי כולכין
כדיונים אחר כרוב לכוניא ממון וכשאר
ממון קי"ל כשמואל דאין כולכין בממון אחר
כרוב לכוניא:

ותירצו שם בפרק המניה באופן אחר
ח"ל ויש לומר דהסם גבי
דיונים שאני דחשוב מיעוט ידיכו כמי שאינו,
ולכא למימר הסם חוקי ממנא בחזקה
מריס דכא ב"ד מפקי מניס אבל גבי שאר
ממון דאיכא מיעוט וחזקה לא חוליק בחר
רובא עכ"ל חוס':

והנה רבים חקרו ודרשו למאז טעם
נכון בדברי חוס' אלו שדבריהם
סחומין דמאי שכתבו דגבי דיונים חשוב
מיעוט ידיכו כמי שאינו לריך טעם, מ"ט
כאי מיעוט גרע משאר מיעוט גס מה
שכתבו וליכא למימר הסם חוקי ממנא בחזקה
מריס דכא ב"ד מפקי מניס לא מתבאר מירי:

ולעיד תראה לפרש דברי החוס' אלו על
פי הפסכה כנהדרין דף כ"ט דסם
היה נמשכה נמרו חת הדבר היו מכניסין
אוחן (וכרש"י לבעלי הדינין) כגדול שבדיונים
אומר איש פלוני אסר זכאי איש פלוני אסר
חייב, ומניין לכשינא לא יאמר אני מזה

מיד מוחק, וחירט דמשיס סולכין בדיינים
אחר סרוב ומוליאין ממון מיד מוחק,
משום דמיטע של דיינים סמסייעי' למוחק
חשוב כמי שאינו, ובסכסדרין דף ג' ע"ב
בד"ס דיני ממונות, סקשו ג"כ סהוס' כעין
קושי' זאז וחירטו סא דק"ל כשמואל בסוכר
סור לחברו ונמלא נגחן דלא סוי מקח טעות
וסמיכר ח"ל להחזיר סמטות ללוקח אף
דכובא לרדיא זבין מ"ג אין סולגין אחר
סרוב, משום דכובא לרדיא לא סוי רוב
חשוב, ועל זס חסאל מדוע לא חירט'
סחוס' שני חירוצים אלו במקום אחד
דסייעו בריש סמניח וכו' :

על

זס חשיב לך כי לא מחכמה סאלח
זאח, סערס חדע כי דברי סחוסר
סנמלאים כש"ס לא מכנן אחד ילאו, ע"ח
אל סחמס על סספן ברואוהן במקומות
סרכס בחוס' כשנחס אה טמס ואס
לסונס, ולדוגמא אביא עוד אחס בעלא
ענין זס, דסייעו כחולין דף י"א כסוגי' דכובא
כחכו סחוס' בד"ס מנא סא וכו' דסא
דכובא וחוסק רובא עדיף לא מסכרס סא
אלא ילפינן מפרס אדומ' דלא חיישינן כמח
ערפס סיא דאלוין כחר רוב ורוב כסחוב
כשרוס, אע"ג דליכא חוסק כנגד סרו
דלוקי גכרס סמזן עליו כחוסק עמא, מ"מ
סולכין ח"ס דכובא וחוסק רובא עדיף ע"ס :

ובסוף פרק שנים ארצות דף כ' ע"ב
כחכו סחוס' בד"ס איסורא
סמנונא וכו' ג"כ דכובא וחוסק רובא עדיף
וכביאו ראייה משמיטס, דסא כסמס כחיי'
כחוסק איסור עומדת ואס נשחטס כוחרס
ולא חיישינן סמא במקום נקב קא שחיט
ולא ילאס מחוסק איסור שאינס זכונס משום
דסולכין

ולפי זה דברי סחוס' נכונים מאד
דמשיס חשוב מיטע דכ"ד כמי
שאינו, לפי סכמוחק אין יכול לעשן יש לי
מיטע ודאי דסא אינו יודע סממיטע מוכס
לסו, ודוקא כמיטע ודאי וחוסק ממון
אחר סמואל אין סולכין כממון ח"ס, אבל
בדיינים אין יכול סמוחק לסעון יש לי מיטע
דמי יאמר לו שיש לו מיטע סזכר דסא
כסמא ומחן של דיינים לריך להיות כסוד
גדול ואס אין לו סענה יש לי מיטע אין לו
חוסק, דסא חוסק שאין עמס עענס אינס
חוסק, חסו כונת סחוס' כמס סכחכו ואין
לומר לוקי ממנונא כחוסק מריס דסא כ"ד
מפקי מניס, כלומר כסס כל סלסס דיינים
מחייבים ארוס סגדול סכסס אומר כסס כל
ככ"ד איס פלוני אחס חייב, כן אס רק
שנים מחייבים ארוס ואפי' אחד מוכס, ג"כ
סגדול סכסס או' כסס כל כדיינים, איס פלוני
אחס חייב, וסוא ספירוס דסא כ"ד מפקי
מניס, כל כ"ד של סלסס מפקי מניס, דסא
אפי' סריין סאחד סחי' מוכס ארוס שוחק
כשעס ססגדול אומר פלוני אחס חייב,
ונרסא כאלו ססכימו כולס כאחד דדין לחוב
ארוס, וא"כ אין לו מיטע, ואס אין לו
מיטע אין לו חוסק, דסא חוסק שאין עמס
עענס אינס חוסק, ומשיס סולכין בדיינים
אחר סרוב :

והערה.

לידדי מכחך גביעי וסמחתי
לרסוח כו שלומך ושלומך וכו'
אכן על סאלתך אני מסחומס, כי סאל
ססלני מדוע סחוס' בריש פרק סמניח
סקשו על סא דק"ל כשמואל דאין סולגין
כממון אחר סרוב לכוליא מיד סמוחק,
ובדיינים דסייעו שנים אומריס חייב ואחד
אומר זכאי סולכין אחר סרוב ומוליאין ממון

דכולכין אחד כרוב ורוב בהמות כשרות
אפי' נגד חוקה דרובא וחוקה רובא עדיף,
ויותר מזה חמלא במקצות שונות בש"ס
שנס דגני בחוס' סודרין אהדדי, ואי אפשר
לפורטא כי רבים הם, וחמלא על זא, אל
חמלא דע כי חידושי בחוס' כחמלאים
בש"ס סזס בלי שם מחזיריכס לא מנען
אחד ילאו ואין אב אחד לכולם אך כרבה
חמאי לב חידושים וכתובם על סג, ורבים
מהם סיו אשר לא סגירו זה את זה כי
גרו בערים שיטות ובגדינות שונות בלרע
ובספרד וכדומה לזה, ואחריכס נמלאו
חידושים רבים על בש"ס יש מהם שהי'
בהם חתים על חידושי חורחם ויש שידעו
מיד מי נכתבו חידושיכס כצו רבינו חס
רבינו חננאל ור"י וכדומה להם, אך כדבכ
יותר מאלה נמלאו בלי שם כותב ולא נודע
מי כחבר ומי סודר, והמאסזים אשר
הספי חידושי חורחם וקרבו פוריריכס
ושולחיהם מירכתי ארץ כביחוס לבית
דפוס, ובכתיב סידעו מי מחזיריכס
כחנו המאסזים שצו של כחבר, ואלה
כהידושים נמלאו ולא ידעו מי הי'
מחזיריכס כדפסי' אחס סזס בלי שם
ככיתב, ע"כ אין לתשובה על סזס חוס'
אפי' כסמאריס דהיריס, ולכאל מדוע פה
כחנו בחוס' קך ובמקום אשר כחו להפך
מה, כי כל כשומצ ילחק וילמד גברת
אנברת קא רמיא אך חס חמלא בחוס' שם
ככיתב בתקיס זה כוא כיתב קך ובמקום
אחד כיתב להפך או חיכל להקשות עליו
כדבריו סיהרים אהדדי, ונקיט כלל זה
בידך ותלך לנטח דרכך] :

ולבאורה קשה על פירוש כמהר"ם

חביב שכתב דמישט
הדיינים לריכין לבטל דעתן ולכסכים עם
רוב כדיינים ולא נאמר מן כציעוט כלל,
א"כ איך יחשדם הסוגיא חולין דף י"א
דצינטי כש"ס מלך דאולין. בחד רובא
וחסיק בש"ס רובא דאיתא קמן כגון
סגדרין וע' חנוח לא מיבעי לן דכתיב
אחרי רבים להטות, וקשה כא מסגדרין
אינס ראיה כלל דכולכין אחד כרוב דכרי
נס כציעוט לריך להסכים עם כרוב א"כ
ליכא מיעוט כלל ואך שייך לומר כיכא
דליכא מיעוט, דכולכין אחד כרוב ולריך
לומר

ובכוח סגד גט פשוט כתב כמהר"ם
רביב על חורון בחוס' ריש

א"כ לא ש"ך למימד דמישוע סקטוט כמחלס
על מחלס סוף, דכא ליכא מישוע כלל,
כיון שכלס מסכיתים לדעא אחת :

ולפי זה י"ט ק"שית סגדתי חולין
י"א דקסא ח"ל וקסא לי מורי
רבינו יקר כא פיקר אחרי רבים לטעות
בסגדתי כוא וסגדתי קטועין כן בלשכח
כגזת וק בכל מקום שכן יושבין ודמיא
לע' ישראלים ואחד טחי עומד בייכס טא
זק לאוט סטור דכחיב וארז לו דמינז
י"שין דכל קטוע כמחלס על מחלס, וחירן
טלא ש"ך למימד כל קטוע כמחלס על מחלס
אלא דליכא ספיקא לברר דכר כנון גבי
חשע חיות בלקח ואינו יודע מאיזה לקח,
וק כחשע ישראלים וכותי אחד בייכס
שליט יודע על מי זק אט"ס סגדתי יודע
שיסודים לשט ונחטין לדוק בין כולס,
מאחר דכחיב אחד בייכס פוטרין לי', רכל
אס מחטין ואחר לאוט ישראל אחי מחטין
חיב, אט"ס סכחי עומד בייכס, וכ"כ
בסגדתי כיון דיודעים ורואים מי כס
כמחיס ומי כס כמחייבין דין כוא שילך
אחריכס, ועוד דלין עובין מעכס כנופן
אלא אחר דיטור כנגדל והנפרש מפיכס
והוי ככר כמחלס דאמריין ביה כל דפריס
מכונח פריס עכ"ל כמגדתי :

ולפי דבריו כ"ל לא קסא מידי קוסית
כמגדתי, דודאי בט' חיות מוכרות
כר שחטט ואחר מוכרת כר נבילס ואינו
יודע מאיזה לקח אמריין שפד כיון דליכור
מישוע ודלי קטוע בייכס כל קטוע כמחל'
טל מחלס, אלל בסגדתי וכן בשאר בית
דין, דמישוע כקטוע מבטל דעמו ומסכיס
עס כרוב ולא נשאר כלס מן המישוע,
א"כ לא ש"ך למימד דמישוע סקטוט כמחלס
על מחלס סוף, דכא ליכא מישוע כלל,
כיון שכלס מסכיתים לדעא אחת :

ולפי זה י"ט ק"שית סגדתי חולין
י"א דקסא ח"ל וקסא לי מורי
רבינו יקר כא פיקר אחרי רבים לטעות
בסגדתי כוא וסגדתי קטועין כן בלשכח
כגזת וק בכל מקום שכן יושבין ודמיא
לע' ישראלים ואחד טחי עומד בייכס טא
זק לאוט סטור דכחיב וארז לו דמינז
י"שין דכל קטוע כמחלס על מחלס, וחירן
טלא ש"ך למימד כל קטוע כמחלס על מחלס
אלא דליכא ספיקא לברר דכר כנון גבי
חשע חיות בלקח ואינו יודע מאיזה לקח,
וק כחשע ישראלים וכותי אחד בייכס
שליט יודע על מי זק אט"ס סגדתי יודע
שיסודים לשט ונחטין לדוק בין כולס,
מאחר דכחיב אחד בייכס פוטרין לי', רכל
אס מחטין ואחר לאוט ישראל אחי מחטין
חיב, אט"ס סכחי עומד בייכס, וכ"כ
בסגדתי כיון דיודעים ורואים מי כס
כמחיס ומי כס כמחייבין דין כוא שילך
אחריכס, ועוד דלין עובין מעכס כנופן
אלא אחר דיטור כנגדל והנפרש מפיכס
והוי ככר כמחלס דאמריין ביה כל דפריס
מכונח פריס עכ"ל כמגדתי :

ולפי דבריו כ"ל לא קסא מידי קוסית
כמגדתי, דודאי בט' חיות מוכרות
כר שחטט ואחר מוכרת כר נבילס ואינו
יודע מאיזה לקח אמריין שפד כיון דליכור
מישוע ודלי קטוע בייכס כל קטוע כמחל'
טל מחלס, אלל בסגדתי וכן בשאר בית
דין, דמישוע כקטוע מבטל דעמו ומסכיס
עס כרוב ולא נשאר כלס מן המישוע,
א"כ לא ש"ך למימד דמישוע סקטוט כמחלס
על מחלס סוף, דכא ליכא מישוע כלל,
כיון שכלס מסכיתים לדעא אחת :

שכחמה היה עם המיטות החולק על הרוב, וכן נחנ' בפירות השיטת מקוננת נב"מ ובהנחתו לעיל נפרק ג' דקדקס על הא דקאמר שם בגמרא נסוגי' דקדקס כסן, קצן אחד מן המטיין לחופו כסן סמורין מן המפער דעפירי ודאי אמר רחמנא ולא עפירי ספק וסקסס בנ"מ ובחוססות שם אחרי כסן סמורין נכשניהו עד דניידי וימלא כל דעריש מרובא פריש וסירין בשיטת מקוננת אשלו כי אמרין כל דעריש מרובא פריש עפירי ספק מקרי, אלא שהחורס הדיקס לו ספק זס בלפסורין כדכתיב אחרי רבים לסקוט ע"ס :

ולפי זס אס לזן הרוב מכריע לדאי אלא שגזרת הכחב היא בכל ספק ללכת אחר הרוב, אי"כ גס בסכסדרין או בשאר בית דין אס המיטות חולק עם הרוב הוי ליה כמו שאין האיסור ניכר לפי שאין לנו יודעים עם מי האמת ועם מי המעוט, לפיכך אין בו דין קבוע וכולכין אחר הרוב, ועיין לקמן בפרק כ' מה שכתבתי עוד בענין זס :

ודע שכל פירות המר"ס חביב שפירש בכוחה כחוס' ריש פרק המניח דהא דכתבו דגני דיינים שארי דחביב מיטות דידכו כפי שאינו וכו' כנ"ל :

כתב עליו הרב באהן מוס"ר יכודס הכסן נקופדסם הספיקות שלו כלל ו' אח ג' נזכר כלשון גס מה שפירש מור"ס חביב בכוחה החוס' במ"ס דגני דיינים חביב מיטות דידכו כפי שאינו משום דהמיטות מנפלין דעתן מפני סכנת כרבים ואינס יבוליס לסדורס כסכרסס כדליחא פרק בהמקין גני זקן ממרא, עם היות שהיא סכנת חביבס מאוד, לבי מכסס בה, דאפשר

זס לא נאמר אלא בב"ד כגדול של ע"א אבל בשאר בתי דינים שבישראל מאן לימא לן שלא יוכל המיטות לסדורס כפי סכרסס :

ורבי אפי' לפי דבריו קשיא שחרי כפ"ק דחולין קבשו למילף מאחרי רבים להטות דניזול בחד רובא אלא דלא מלי יליף מינס אלא רובא דליחא קצן כנין ע' חניות כדליחא. ההס, וסיכא יליף מינס דילמא חסס שאני דליכא מיטות כלל משא"כ בט' חניות דליכא מיטות, ע"כ לריד לומר דאי לא הוי אלוין בחד רובא, בסכסדרין נמי לא הוי המיטות לריכין לבטל דעתן וסכרסן מפני הרוב, וא"כ כיון דבדיני מחונות ק"ל דלא אלוין בחד רובא, גס ברוב של דיינים ראוי שלא לילך אחר הרוב ולומר דמיטות מילחא הוא ואינן לריכין לבטל דעתן מפני סכנת הרוב עד כאן לשון סקונטרס הספיקות ע"ס :

הנה קשיא ראשונה שהקדס בעל סקונטרס הספיקות על המר"ס חביב שכתב דהמיטות מנפלין דעתן מפני סכנת הרוב ואינס יבוליס לסדורס כסכרסס וכו' והקדס עליו דאפשר זס לא נאמר אלא בב"ד כגדול של ע"א, אבל בשאר בתי דינים שבישראל מאן לימא לן שלא יוכל המיטות לסדורס כפי סכרסס :

זה אינו דקסס ככר כחבתי בפ' כ' דהחוס' אלו בשיטת הרא"ש בפ' גיד השפס, דקסס המחבר ביו"ד ריש סימן ק"ע כחב בחתיכס של איסור שאינס ראוים להסככד שנחערבס מין במינס בשחיס של סיחא, חד בחרי בפיל ומותר לאכלן לארס אחר כל אחא בפני עומס אבל לא יאכלס שלשחן יחד וכו' זהו דעת הראש"א, אבל הרא"ש

דגו"כ הוא אחרי רבים לכוונת וכו' כח
האסור לכוונת סתם, ומשם מקיל
שמוח לאדם אחד לאכלן אפילו טון
כאחת משום דעשה ביתר גמור, וילמא
לא הוא, אלא כל דחד נהרי נטיל
כמעט הוא משום סתמא דכיון שנהגד
חד נהרי ועל כל חזיקים וחזיקים יש ספק
אם הוא איסור או ביתר משם מותר
דספק איסור כבא מדוכ ביתר כחידוש
לנו כחור' אבל מ"מ אסור לאכל
כל שלשון ביחד דכיון דשואכל כל בשלם
ביחד, הוא אוכל איסור ודאי אכל בשלם
כל אחת בפני עצמה כל חזיקים וחזיקים
שואכל הוא אוכל רק ספק איסור וספק
איסור שבא מדוכ ביתר מותר דעת
הרשב"א שבוטא ציוד דש קטין כ"ט,
ומנין לראש לפתח כל דכתיב אחרי רבים
לכמות כמות הוא דכמישע לך להחסיק
ולששוות אל כרוב ונעשה ביתר גמור
ונטיל זה הוא מקיל שמוח לאדם אחד
לאכלן אפילו כולן כאחת :

ונראה לי דבראש כולל דין זה מנחם
ערכים כ"ט דף ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג'
עכנאי קדים ר' אליעזר יחיד חלק על
חבריו רבים וילאם בת קול שכלכם כר'
אליעזר, מ"מ לא כשגיתו על זה, ועמד
ר' יושע על רגליו ואמר לא בשמים הוא
אין אנו משגיחים בזה קול משום שכבר
כחצת בחורש כבר כ"ט אחרי רבים לכמות
ונפסקה שכלכם באחת דעת כרוב ולא
כר' אליעזר אף שכן בשמים ספידו שכלכם
כר'א, ומסיק שם כ"ט אכחזיח ר' נחן
לאליכו אמר ליה מאי עבד קני' ככח
שעתא, אמר ליה קא חייך, ואמר גלגוני
כני נאחזי וכו' ע"ש, ומאז כק רואה
שם

כראש כתב כ"ט גיד כשם דף ק' ח"ל
שם אבל חד נהרי בדבר יבש לאפילו
מדרכין נטיל דלא משום סתמא שריק ליה
וכי' אלא משום דגו"כ דכתיב אחרי רבים
לכמות טילך חד נהרי נטיל ונכסוך איסור
לסיוח ביתר ומותר לאכלן אפילו טון
כאחת ע"ל :

ומדכתב כראש ונכסוך איסור לכוונת
ביתר נראה מדבריו שהוא
מפרש כל דכתיב אחרי רבים לכמות,
כמות הוא דכל מיטע כמחגד לרוב
לך להחסיק אל איכות כרוב ולכוונת
כמות ואם מיטע נכלל נחמדים כרוב
שמוח נכסך האיסור ממילא לכוונת ביתר
ומן מיטע נכלל נעשה ביתר גמור כרוב
שמוח שכן הוא גו"כ אחרי רבים
לכמות, וכן יסד המלך מלך מלכי
המלכים הקב"ה על כל מיטע שלא
לכחגד עד כרוב אך אדרגא לכמות
אחרי רבים לכוונת כמות ולכמות להם
לגמרי, ולפי זה גם כ"ד אפילו של
שלש אס' יש אחד ביניהם שחולק על
השנים, לך לנטל דעחו מפני כרוב
ולכסכים עמם כדי לשווה אל כרוב
דכן הוא גו"כ אחרי רבים לכמות :

ולפי זה הוא דכחכו החוס' דגני דיינים
חשיב מיטע דידכו כמי שאינו,
שפיר מפרש הגאון מהר"ם חביב בקווקח
משום שכמיטע לך לנטל דעחו מפני
סכנת כרוב ואינם יכולים לכמות
כשנחם וכע"ל :

אך לכאורכ קשה מנין לבראש דין
זה דכא דחד נהרי נטיל לאו
משום סתמא שריק ליה אלא משום

וְזָרָה לָבוֹן כְּגֹאֹן רַבִּי יוֹכָף אֵלֶּנּוּ ז' (מַקְרִים מֵאֲחֵר ג' פ' כ"ג) וּלְפִי שֶׁאֵשֶׁר שְׁחָטוּ מַחְלוּקָה בֵּין חֲמֵי יִשְׂרָאֵל דְּדָנָר בְּלֹא בֹא כְּבִלְסָה נָו, הֵלֵל שִׁוְלָא בְּהֵמָה מְכִיז' מְדוּחַ אִו בֶּאֱחָד מִשְׁאֵר דְּרַבִּי כֶּכְנֵס, כְּכִימָם כְּחֻמָּם כְּאֵלֶכֶּיךָ כְּדִי שְׁחָטִים תוֹרֵת כֶּסֶם יִחְנֹךְ הַמִּימָה לְסִנֵּךְ כְּמַחְלוּקָה נִמֵּשׁ שֶׁהִפְסֵךְ, וְזֶה בְּנִחְנֵס כְּפִכְרֵסָה כֵּל דוֹר וְדוֹר לְרֹב כְּהַכְמִים וְהִמְרָם, אַחֲרֵי רַבִּים לְכַסּוֹת, וְהִמְרָם גִּי' לֹא חֲסוֹר מִן כְּדָנָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יִמִּין וּבִמְאֵל, וּבְאֵלֶּרֶן רַבּוֹתֵינוּ ז"ל אֲפִילוּ יִאֲמְרוּ לָךְ עַל יִמִּין שְׂכוֹא שְׂמָלָה וְעַל שְׂמָלָה שְׂכִיָּא יִמִּין, וְכוּנְהֵם נֹס לֹמֵר, כִּי לְפִי כֵּל אֵדָם מְדָרְכוּ לִמְבוֹן מַחֲבֹנָה וְלִחֵם לְעִלְמוֹ כְּחֻבּוֹנוֹת וּכְסִנְרָה וְכִבְלָה יוֹחֵד מִכָּל מֶה בְּלֹזְלָחוֹ, עַד בְּחִמְלָא כִּמֵּה שְׁחָטִים וְנִשִּׁים וְעַמִּי כְּאֶרֶץ מְדַנְרִים תוֹעֵה עַל כְּהַכְמִים, וְיִחְבְּנוּ עֲלֵהֶם מִשְׁכִּילִים יוֹחֵד מִכָּס, אֲמַר כְּנָחוּב, כִּי הָף הֵם יִרְאֵם לְמִוְלָק שְׂכַחְמִים לֹמְרִים עַל יִמִּין שְׂכוֹא שְׂמָלָה, וְעַל שְׂמָלָה שְׂכוֹא יִמִּין, לֹא יוֹח מְדַנְרִים לְעוֹלָם, אֲזַל חֲכִי' כְּהַכְרֵס מִסּוֹרָה חֲמִיד אֵל רֹב כְּחַכְמִים, וְאָף הֵם אֲפֶשֶׁר שִׁי' כִּיחִיד יוֹחֵר חֲכָם מִכָּל אֶחָד מִכָּס, וְיִכִּים יוֹחֵר מִסְכִּים אֵל כְּלִמָּה מִכָּלִם, חֲכִים כְּהַכְרֵס כְּהַכְרֵס כְּרֹב, וְאִין כִּיחִיד רַבִּי לְחִלוֹק עֲלֵיכֶם לְעִשּׁוֹת מַעֲשֵׂה כְּדַבְּרֵיו כָּלִל וְכו', עֲכָל כְּגֹאֹן רַבִּי אֵלֶּנּוּ, וְעִיין בֵּית יוֹד' פֶּרֶק ס"ד :

וְלִפְנֵי סְפִיר כְּחַב כְּמִרָם חֲנִיב שְׂכַמִּישׁ עֲרִיךְ לְנַעַל דַּעְחָן מַפְנֵי סִנְרָה כְּרֹב וְאִינִים יוֹכִילִים לְכוֹרוֹת כְּסִנְרָה, גַּם מִה שְׂכַבְשָׁה נַעַל קוֹנְטֵרָם כְּסִפִּיקוֹת וְזֶה אֲפִילוּ לְדַבְּרֵיו קָשִׁיָּא שְׂכָרִי נַפִּ"ק דְּחֹלִין קִנְעֵי לְמִילָף מֵאֲחֵרֵי רַבִּים לְכַסּוֹת דְּנִיחָל בְּחַר רֹבֵא,

אלה

שֶׁאֵיז' שְׂדַעַת ר' אֲלִיעֶזֶר כִּיחֵס אֲמַח וְדַעַת כְּרֹב כִּי נַעֲשׂוֹת כְּמוֹ כְּכַמִּידוֹ מִן כְּשָׂמִים מִלּוֹ זֶה מִ"מ לֹא כְּשִׁנְיוֹ עַל כָּל זֶה וְאִמְרוּ כְּדָר כְּחִכָּה בְּחֹרֵס אַחֲרֵי רַבִּים לְכַסּוֹת וְנַפְסָק' כְּכִלְכֵּה כְּרַבִּים וְלִנְסוֹף גַּם כְּכָגִים כְּכִימִים מִלּוֹ זֶה וְאִמְרָה נִלְמוֹנִי בְּנִי נִלְמוֹנִי, וְנַכְסָךְ דִּין מַעֲשֵׂה לְדִין אֲמַח מַעֲשֵׂה דְכַחֲבִי אַחֲרֵי רַבִּים לְכַסּוֹת, וְכִמּוֹ בְּכַפְלִיגָחָא זֶה נַכְסָךְ מִכָּה אַחֲרֵי רַבִּים לְכַסּוֹת כְּמַעֲשֵׂה וְנַעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ אֲמַח, כֵּן כָּל מַקּוֹם נַכְסָךְ כְּמִימָם מִלּוֹ אֲסוֹר לְרֹב מִלּוֹ כִּיחֵר וְנַעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ כִּיחֵר נִמְרָה מַעֲשֵׂה גִזְרָה כְּכַחוּב אַחֲרֵי רַבִּים לְכַסּוֹת :

דַּע שְׂכַנְרָה כְּמִרָם חֲנִיב שְׂכַחַב דְּמִימָשׁוֹת מִלּוֹ גִּי' לְרִיכִין לְנַעַל דַּעְחָן מַפְנֵי סִנְרָה כְּרֹב וְכו' לֹא דְנָר חֲדָשׁ כֹּחַ כִּי כְּדָר כְּחֹבֵר כֵּן שְׁנֵי גִלּוֹנֵי אֶרֶץ כִּי' כְּגֹאֹן נַעַל כְּחִינֹךְ וְכְּגֹאֹן מוֹרִי יוֹכָף אֵלֶּנּוּ כְּעִיִּקְרִים שְׁנֵי :

וּמַפְנֵי שְׂדַנְרֵי כְּגֹאֹנִים כְּאֵלֶּה חֲנִיבִים וְעַרְבִים עַלֵי אֲמַרְחֵי לֹא אֲמַנֵּעַ מִכְּקוֹרָה אֲמַרְחִים הַעֲסוֹרוֹת וְהִלְגִּים פֶּה כְּכַחֲסָם וְכִלְשׁוֹנָם, וְזֶה לְשׁוֹן כְּחִינֹךְ (מַלְוָה הַלְוִי) לֹא חֲסוֹר מִן הַדְּנָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יִמִּין וּבִמְאֵל אֲפִי יִאֲמְרוּ לָךְ עַל יִמִּין שְׂכוֹא שְׂמָלָה, בְּאֲפִי יִהְיוּ בְּד"ר טוֹעִין בְּדָנָר אֶחָד מִן כְּדַנְרִים אִין רִאֲוִי לֹו לְחִלוֹק עֲלֵיכֶם אֲזַל נַעֲשֵׂה כְּמַעֲשֵׂה, וְעוֹב לְסִכּוֹל טַעֲמוֹת אֶחָד וְיִכִּיו כָּל מַכּוֹרִים חֲחַח דְּעַחֵם כְּטוֹב חֲמִיד, וְלֹא שִׁעֲשֵׂה כְּאִיָּא כְּפִי דַּעְחָו, שְׂנִיָּה יִכִּי מוֹרִנָן כְּדָה וְחִלּוֹק לֵב הֵאֲדָם וְכַפְסָד כְּאֹמֶם לְגַמְרִי, וּמַפְנֵי כְּעִינִים כְּאֵלֶּה נִמְסָרָה כְּוֹנֵה כְּחֹרֵס אֵל חֲמֵי יִשְׂרָאֵל וְנִלְמוֹנוֹ גִּי' שְׂחָכִי לְעוֹלָם כְּכַה מוֹעֲמָה מִן כְּחַכְמִים כְּסוֹסָה לְכַה כְּמַרְבּוֹסִים עַד כֹּחַ לְשׁוֹת :

מיטע וחקק ממון ואין כולכין בממון
 אחר כרוב מש"ס אין אני לריך לכחור
 כמעט כיון שיש לי מיטע וחקק ממון,
 אבל הציטע של דיינים ודאי לא יכול לעשן
 שאין כולכין בממון אחר כרוב, כיון שאין
 למיטע של דיינים חקק ממון ומש"ס גם
 בממון הציטע של דיינים לריך לבטל דעתו
 ולכסכים עם כרוב וקושיה בחוס' ריש פ'
 במניח כיחס רק מדוע כמחזק לא יכול
 לעשן יש לי מיטע נ"ד שמזכני וגם יש
 לי חקק ממון ועל זה שפיר חידלו כיון
 שמיטע לריך לבטל דעתו ולכסכים עם
 עם כרוב ח"כ הציב מיטע דידכו כמי
 שאינו ואם אין לכמחזק מיטע רק חקק
 ממון לבד מש"ס מוליאין מידו כממון :

אלא דלא מלי יליף מינה אלא רובא דליחא
 קמן כגון ט' חיות, וכיכי יליף מינה דילגא
 כחם שאני דליכא מיטע כלל, משא"כ
 נט' חיות דליכא מיטעא, ע"כ לריך
 למר דאי לא כוי חולין בחר רובא,
 כסנדרין נמי לא כוי כמיטע לריך
 לבטל דעתן וסנדרס מפני כרוב, וא"כ
 כיון דכדיי ממוטה ק"ל דלא חולין בחר
 חובא, גם כרוב של דיינים ראי שלא
 לריך אחר כרוב, ולומר דמיטעא מילתא
 כוא ואין לריך לבטל דעתן מפני
 סנדר כרוב :

לא ידענא מאי קשיא ליה הרי כה
 דאין כולכין בממון אחר כרוב
 כעס כוא דכמחזק יכול לעשן יש לי

פרק ח

קיס לי כנגדן, וסרב ז"ל כשי' קב"ד מביא
 דבריהם ומכסם ככו דכיון דאין כולכין
 בממון אחר כרוב, כ"ה בחד נבי חרי מלי
 אחר קיס לי, ולפיכך בעלם דכל לפי
 ראות עיני דדיין, שאם הפוסקים החולקין
 הרבס מאוד יכול לכיוח שאפי' ארבע שיכיו
 נקראים יחידים ולא מלי עעין קיס לי
 כמותם, ואם אינם הרבס כ"כ, יכול לכיוח
 שאפי' אחד נקרא מיטע ככה"ג ומלי אחר
 קיס לי כוחי', אמנם חזין לרבותיהם
 כאחרונים

הרב כגאון הגדול מוסר"ר יכודס ככחן
 אחיו של הרב כגאון הגדול
 בטכמ"ח ספר קליח כחשן כחב כקונטרס
 כסעיקות שלו ככלל ו' אוח ו' כוכ כלשון :

ודע שסכמינו כל גדולי וחכמי ספרד
 דאין לומר קיס לי כחד פוסק אפי'
 כיכא שכולקין עליו אינם אלא שנים,
 אבל כל שהשנים מסייטין לכמחזק אפילו
 כל חכמי ישראל כקף שנים שפיר מלי אחר

אשר עיניו בראבו בעיניו יראם וכלכבו יבין
 שאין לרוחם בקש דברי גדולי וחכמי סגור,
 ודברי סג"ע וא"ח אשר כל בית ישראל נשטן
 עליו, וז"ל במחבר בש"ע וא"ח סי' הרי"ח
 בחולק ביום כפסדים אם רופא אחד ואמר
 לריק ושנים אומרים אינו לריק אין מאכילין
 אותו, ואם שנים אומרים לריק אפי' מאס
 אומרים אינו לריק מאכילין אותו מאחר
 ששנים אומרים לריק עכ"ל:

ומדברי כש"ע כללו בראש דאש"ג דגבי
 פיקוח נפש אין כולקין אחר
 כרוב דברי אם שנים אומרים לריק ואפי'
 ק' אומרים אינו לריק מאכילין אותו וסומכין
 על מיעוט דשנים כנגד מאס שאומרים אינו
 לריק, ומ"מ אם רופא אחד אומר לריק ואפי'
 רק שנים אומרים אינו לריק אין מאכילין
 אותו ואין סומכין על מיעוט של אחד אפי'
 נגד שנים ומזם ראיס ברורס דאחד אפילו
 נגד שנים לא כוי מיעוט מעליא, ובפרט
 שבעל קונטרס בספיקות בעלמו כוח
 שרבוטיו כאחרונים חפסו כולם כך לחלק בין
 יחיד לרבים:

אך קשה קושיה כש"ך בספרו חקפו ככן
 שספק אם אין כולקין בממון א"ס
 מדוע לא יכול באוחזק לטעון קיס לי ביחיד
 אם שנים חולקין עליו כמו שיכול לטעון קיס
 לי בשנים אם אפילו מאס חולקין עליהם:

וגם על המחבר בש"ע וא"ח כנ"ל קשה
 קושיה כש"ך אם בספיקות נפש אין
 כולקין אחר כרוב מדוע אם רופא א' אומר
 לריק ושנים אומרים אינו לריק כיון דאין
 כולקין בספיקות נפש אחר כרוב:

גם מה שסעלה כש"ך בספרו חקפו ככן
 כנ"ל

כאחרונים שחפסו כולם כך לחלק בין יחיד
 לשנים וכמ"ס נשמוס ועיין בכס"ג בכללי
 קיס לי שסאריך בכהי מילחא:

אבל ראוי לשום עיון בקושיהו של כרוב
 ז"ל כיון דאין כולקין בממון א"ס
 מה לי אחד מה לי שנים:

וראיתי לכרוב מכריס חביב שחכ
 בטעמא דסאי מילחא מנאס
 דאחד אפי' נגד שנים כוי מיעוטא דמיעוטא
 ובכס"ג גם בממון חולקין בחד כרוב, אבל
 שנים אפי' נגד כל כעולם כוי מיעוט מעליא
 וסטק מיעוט לחזקת ממון וכמעליא מחברו
 עליו בראש, ועיין שם שסאריך וכביא
 סמך נאס לדבריו ממה שסחנאר בש"ע וא"ח
 סי' הרי"ח לענין חולק ד"ע ע"ס:

אבל לענ"ד יש לספק בזה לדבריו דחד
 נגד שנים כוי מיעוטא דמיעוטא,
 ואפי' בממון כולקין בכס"ג אחר כרוב א"כ
 מאי דוחקייכו דהחוס' בכמניה ליישב כה
 דגבי דיינים כולקין אחר כרוב בממון וכמה
 נחכנו ונחלכנו בזה כמ"ס לעיל, כה כנ"ד
 של שלשה לא משכחה רובא. הלא בשנים
 אומרים חייב ואחד אומר זכאי ואז כוי
 כאחד מיעוטא דמיעוטא ובכס"ג מכי רובא
 גם בממון:

ותו שסכמינו כל כאחרונים דאין מליאין
 ממון בספק ספיקא וטעמייהו משום
 דאין כולקין בממון א"ס, וכרי בכל ספק
 ספיקא דאיכא חלחא לדדי ספק ושני לדדים
 לחוכחו ולד אחד לזוכו כוי כחד נגד שנים
 עכ"ל קונטרס בספיקות:

ואנכי חולעת ולא איס נגד כגאונים
 כנ"ל, אבל בכל זאח כל חס

הג'ל נגד דעה חכמי ספרד שכחב לפיכך
 הכל לפי ראות עיני הדיין שאם כפיסקים
 החולקים בדבס מאוד, יכול להיות שאשילו
 ארבע נקראים יחידים ולא מלי טעין קיס לי
 כמותם, ואם אינס בדבס כ"כ יכול להיות
 שאפי' אחד נקרא מיעוט בכ"כ ומלי אמר קיס
 לי כוונתם :

דברי הס'ך כלנו לריבין עיון מדוע אם
 ארבע פוסקים מסייעין למוחק
 ודבס פוסקים חולקין עליהם יסיו הארבע
 נקראים יחידים ולא מלי כמותם למעון
 קיס לי כאלה ארבע פוסקים כרי אין
 חולקין בממון ח"ס ומדוע לא יוכל כמותם
 למעון קיס לי כאלה ארבע פוסקים
 המסייעין לי :

אמת בדבר דעל קושי' זו יש לדחוק
 ולומר דאף שאין חולקין בממון
 אחר הרוב, מ"מ אם ישרו בעיני כב"ד
 דברי הפוסקים הרבים מדברי כפוסקים
 הארבע דמסייעין למוחק, יש כח ביד כ"ד
 לפי ראות עיניהם להוליא הממון מיד
 כמותם שברי כח ה"כ ביד כ"ד להפקיר
 ממונו של אדם דכפקר כ"ד ה"כ בימים
 כקדמונים כפקר מש"ס לא מלי טעין קיס
 לי כארבע פוסקים כאלה שמסייעין לו :

אך מה שכחב הס'ך אם החולקים אינס
 בדבס כל כך יכול להיות שאפי' אחד
 נקרא מיעוט ומלי כמותם למעון קיס לי
 כותים, בזה דבריו חמוסין שברי נפיקות
 נפש שאין לך דבר שטומד בפני פ"נ ואין
 חולקין בו בשום אופן אחר הרוב, מ"מ אם
 רק רופא אחד אומר לריך ואפי' אם החולקין
 עליו אינס אלא שנים שאומרים אינו לריך
 אין משגיחים על האחד שאומר לריך וחולקין

אחר רוב של שנים שאומרים אינו לריך ואין
 מאכילין אותו וכן פסק הרא"ש ביומא פ"ח
 וכן פסק סטור ובמחנה וברמ"א בל"ח סי'
 חרי"ח וכן נקטיין לכלה, ח"כ מכ"ס בממון
 דים לנו לומר שאין יכול למעון קיס לי
 כפוסק אחד ואפי' אם החולקין עליו אדם
 אלא פנים :

ומה שהקדם הס'ך מדוע בחד פוסק
 נגד חרי לא מלי טעין קיס לי
 כחד פוסק אבל בשני פוסקים אפי' כנגד
 מאס יכול למעון קיס לי כהשנים מאי שני
 חד מחרי אם אין חולקין בממון אחר הרוב,
 ראוי לומר אף בחד פוסק נגד חרי דיכול
 למעון קיס לי כחד פוסק כיון שאין חולקין
 בממון אחר הרוב :

זה לא קשה דכן מליט בפירוש בגמרא דחד
 נגד שנים לא כיו אפי' מיעוט אבל
 שנים אפי' נגד מאס כיו מיעוט מעליא
 דאיחא במשנה יומא דף פ"ב חולס מאכילין
 אותו על פי בקיאים, ובדף פ"ג איחא שם
 בגמרא אמר ר' ינאי חולס אומר לריך ורופא
 אומר אינו לריך שומעין לחולס מ"ע לב יודע
 מרח נפשו, פשיטא, מכו דחימא רופא קיס
 ליה עפי קמ"ל, רופא אומר לריך וחולס
 אומר ח"ל שומעין לרופא מ"ע חוננא כוא
 דנקט ליה [חוננא פרש"י שטוח מחמה חליו]
 חקן חולס מאכילין אותו על פי בקיאים עפי'
 בקיאים אין עפי' עלמו לא, על פי בקיאים
 אין עפי' בקי אחד לא [פרש"י עפי' בקיאים
 חרי עפי' בקי אחד לא ועפי' עלמו לא
 חיובתא דר' ינאי בתריוסו] סכא במאי
 עסקינן דאמר (כחילס) לא לריכנא, וליסא
 ליה עפי' בקי [פרש"י דסא באחד נמי אומר
 ר' ינאי דשומעין לרופא] לא לריכא דאיכא
 אחרינא כדדים (דחולס) דאמר לא לריך
 (כלומר)

בכדי (דחולה) דאשרי לא לריך (וא"כ איכא שלם דאמרי לא לריך ורק ב' דאמרי לריך) ואש"ג דאמר ר' ספרא חרי כמאס ומאס כחרי ביינו דוקא לענין עדות אבל לענין אומדנא בחד דעוה אזלין, כ"מ לענין אומדנא דממונא [פרש"י אומדנא דממונא] כגון בשומא ששמין לבשל חוב [אבל ככא ספק נפסחא כוא :

ועל זה כתב שם כה"מ ח"ל ואי אמר איכו (בחולה) ואחרינא בכדי לא לריכנא, ואמר חד רוסף לריך אין דבריו של אחד במקום שנים, ואי אשר איכו (בחולה) ואחרינא בכדי לריכנא, ושי רופאים ואפי' כן מאס אומרים לא לריך חרי כמאס ומאכלין אוחו, ואש"ג דאמר ר' ספרא הא דאמרי' חרי כמאס ומאס כחרי כ"מ לענין עדות אבל לענין אומדנא בחד רוב דעוה אזלין, וכו' מילי אומדנא דממונא אבל ככא ספק נפסחא לבקל ע"ל כה"מ :

ומכל זה ראיס ברורס דאפילו בדברים שאין בולכין בכס אחר כרוב ואומכין על השיעוה ביינו דוקא אם יש מיעוה מעליא דכיינו עכ"פ מיעוה של שנים או סיבבין על מיעוה של שנים אפי' כנגד מאס, אבל אם יש רק מיעוה של אחד אפי' אם כחולקין איכא אלא שנים או אין סומכין על מיעוה של אחד והולכין אחר כרוב אפי' של שנים מאס דאחד אינו מיעוה מעליא וכסגרה המר"ה חביב, ונראה לי לומר כטעם בזה דמשים כבי אחד לא נחשב למיעוה מעליא מכוס דחיד עלול לבגוה ולפול ברבא כטעוה, ואף בגם שנים יכולים לעשוה מ"מ אם שנים מהכמים לדעה א' אין כטעוה שנים ומלוי אללס כמו גבי אחד משום כבי שנים

(כלומר הא דאמר ר' ינאי אם רופא א' אומר לריך דמאכלין אוחו ביינו דוקא אם כחולה לבד אומר אינו לריך אז אפילו אם רופא א' אומר לריך מאכלין אוחו, אבל כמאס איירי סיבבא כחולה ורופא א' עזו שניהם אומרים אינו לריך משום כבי לריכין להיות דוקא שני רופאים כנגדם שאומרים לריך אז מאכלין אוחו, אבל אם רק רופא א' אומר לריך, וכחולה עם רופא א' אומרים אינו לריך אין מאכלין אוחו, ואש"ג דבספק נפסחא אין בולכין אחר כרוב ואומכין על מיעוה לבקל, מ"מ בלאחד לגבי שנים אין סומכין על מיעוה דאחד אפילו נגד שנים, ומאס בולאו בשום מקום וסמכין ב"ג אפי' סימן חרי"ה מקור דין דאפילו בדברים שאין בולכין בכס אחר כרוב ואומכין על מיעוה, מ"מ בחד נגד חרי בולכין אחר כרוב אפילו של שנים ואין חוששין על מיעוה של אחד משום דאחד לא כוי מיעוה מעליא, אך מיעוה דמיעוה כוא כמ"מ כמר"ס חביב (ואפילו לר' מאיר דחיים למיעוה אבל למיעוה דמיעוה גם ר' מאיר לא חייש כן כתב כה"מ ח"ל דף י"א וחס' בכורות דף כ' נד"ה חלב פוטר) ואחרי בחירונו בנמרה דכא דאיתא במאס שם דמאכלין אוחו ע"ג חרי בקיחין ולא עפ"י גקי א' משום דמאס איירי שחולה ורופא א' עזו שניהם אומרים אינו לריך משום שנים שאומרים לריך ולאו מאכלין אוחו, על זה פריך שם בנמרה פשיטא דכא ספק נפסחא לבקל (כלומר אם כמאס איירי שחולה ורופא א' עזו שניהם אומרים אינו לריך ושנים אחרים אומרים לריך כרי איכא חרי נגד חרי ושאינו דמאכלין אוחו דכא ספק נפסחא לבקל, ומאס כ"מ לא לריכא דאיתא חרי אחרינא

חייב ואחד אומר זכאי ואז כיון כאחד מיעוטא
דמיעוטא וככה"ג מהי רובא נס בממון :

זה לא קשה מידי דחוס' רצו לחזק שלא
ישי' סחמון פס לשאל מדוע כב"ד של
חמשה חס שנים אומרים זכאי ושלשה מחייבין
כרי יס למחזק מיעוט מעליא של שנים
ומדוע סולבין אחד כרוב, משום כרי חרצו
סחוס' דגבי דיינים חסי' מיעוט מעליא לא
מכני משום דגבי דיינים חסוב מיעוט דידכו
כמי שאינו וכו' ועיין בפרק כ' שם ביארנו
דברי חוס' אלו כעוב טעם ודעת :

ג מה שהקשה הבטל קונטרס הספיקות
מהא שהסמינו כל האחרונים דאין
מוליחין ממון כספק ספיקא ועצמיותו משום
דאין סולבין בממון אחד כרוב, וסקשה כרי
כל ספק ספיקא איכא חלחא לדרי ספק
פני לדריס לחיכו וזר אחד לזכותו, איכ
כיו חד נגד שנים וככה"ג נס בממון סולבין
אחד כרוב כיון דחד נגד שנים לא כיו
מיעוט מעליא כסברה סמיה"ס חבי' ואיכ
מדוע אין מוליחין כספק ספיקא ממון :

ולפי מה שכתבנו לעיל בפרק זה בטעם
דמשום הכי חד סוסק נגד שנים
וכן רופא אחד נגד שנים כיו מיעוטא
דמיעוט' משום דיחיד חסי' אס רק שנים
חולקים עליו אמרין דמסחמא עצה כיון
שיחיד עלול לטעות, ואשי' אס הוא חס
גדול וחריף אמרין אגב חורפא שנסחא,
ולפי זה לא קשה מידי דסא דנקטינן דחד
חסי' נגד שנים כיו מיעוטא דמיעוטא סייו
דוקא סיכא שאנו סולבין בחד דעות כזה
אמרין דדעת היחיד חסי' נגד שנים כיו
מיעוט'

שנים כס מיעוט מעליא, ואף שכיחיד כוא
הכס גדול וחריף אגב חורפא שנסחא
וכמחשבה קרובה לכוז, וכעין זה כחב כנאון
בעל נחיות כמספט כח"מ סי' ל"א וז"ל שס
וע"כ סא דאין עד אחד נאמן בעלמא, כוא
משום דלא דאיך ואומר כדדמי וכו' ע"ס
שהארץ קלה בעיני זס, ויש ראים לדבריו
דסא חזקן דסיכא שאנו לדריבין לשני עדים
אס יכוא עד אחד להציד חסי' ישי' גדול
כמסע רבינו ע"ס אינו נאמן חסי' דכוא
ודאי לא יסקר מ"מ אין עדותו עדות כיון
סכוא יחיד חייפין סמא טועה, וגס אמרו
סח"ל על כסוסקים כחירה כד ככד (ר"ל
ביחידות) סטח"לן ומספספין, וז"ל כנאון בעל
חוס' יו"ס עדות פרק א' משום ס' ואל
סחמא סחולך כסנא להציר, סן לב סאדס
אינו רואה חובה לעצמו וכל א"ס גדול כוא
כעיניו ולפיכך סולבין לכחזיר מאוד עכ"ל,
ומצי זס יחיד לא נחשב למיעוט מעליא,
ומיושב קושי' כס"ך מה שהקשה אס אין
סולבין בממון ח"ס מדוע לא מלי עיני קיס
לי כשוסק א' חסי' אס סחולקים אינס אלא
שנים, אכל אס שני פוסקים מסייטין
למחזק מלי עיני קיס לי כשנים חסי' כנגד
מאס, ולפי כג"ל יחא דטעס כוא דאחד
לא כיו מיעוט מעליא אכל שנים כס מיעוט
מעליא ככג"ל לפיכך טובים כשנים מן סאחד :

ומה שהקשה הבטל קונטרס הספיקות
על כמסד"ס חבי' דלדבריו דחד
נגד שנים כיו מיעוטא דמיעוטא וחסי' בממון
סולבין ככה"ג אחד כרוב ח"כ מלי דוחקייכו
דסחוס' כסמיה לישב סא דגבי דיינים
סולבין אחד כרוב בממון וכו' סא כב"ד של
שלס לא מסכח רובא אלא כשנים אומרים

בגמרא אפילו חיצא ר' יאשיה [פרש"י ר' יאשיה מודע דהיכא דחולקין חולקין] בחר רובא [מייחי לה בקל וחומר מדיני נפשות ומס דיני נפשות דחמירי אמר רחמנא ויל בחר רובא דיני ממונות לא כל שכן :

ובסוגיא זו מוכח לכדיא דכא דאיתא

במשנה שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב, או שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי דמשום הכי דנין כהשנים ולא כהאחד כחולק עליהם משום דחולקין אחר כרוב ולפי סברה במהר"ם מביב אין ענין רובא לכאן דכא במשנה חייבי כ"ד של שלשה סיבא שנים חולקין עם אחד והיכא שנים חולקין עם אחד כהאחד הוא מיעוטא דמיעוטא, ואפילו בפיקוח נפש שאין חולקין אחר כרוב וסומכין על כמיעוט מ"מ בחר לגבי חרי אין סומכין על אחד כיון שחד אפילו נגד שנים זו מיעוטא דמיעוטא כסברה במהר"ם מביב :

אבל באמת לא קשה מידי דודאי כוא

דדעת היחיד אפילו כנגד שנים כיו מיעוטא דמיעוטא ואפילו בממון שאין חולקין בו אחר כרוב מכל מקום לא יכול המוחזק לעשון קים לי כחד פוסק אפילו נגד שנים, וכן בחולה ביו"כ אם רופא א' אומר לר"ך ושנים אומרים אינו לר"ך אפי"פ שאין חולקין בפיקוח נפש אחר כרוב מ"מ אין מאכילין אותו כיון שא' אפילו נגד שנים כיו מיעוטא דמיעוטא ואין משגיחין עליו כלל, אבל זה דוקא בעינייהם אלו וכדומה להם, אבל בבית דין שיושבין לדון ולכרות כלכל למעשה, כאו"א מייבנת כ"ד נחשב למיעוט מעליא ואפילו

מיעוטא דמיעוטא אבל בשאר דברים שלא שייך טעם זה, גם חד כיו מיעוט מעליא מש"ס אין מולידין ממון בספק ספיקא, ואף שיש שני ספיקות לחובתו ורק ספק אחד לזכותו מ"מ אין מולידין מיד מוחזק כיון דספק אחד לזכותו כיו מיעוט מעליא ואין חולקין בממון אחר כרוב, אבל דעת של פוסק אחד שמזכרו לא כיו מיעוט מעליא אפי' נגד כ' שמחייבים אותו, וכן דעת של רופא אחד שאומר לר"ך אינם כלום כנגד דעת של שני רופאים שאומרים אינו לר"ך :

ובלעדי זאת קשה לי על הגאון בעל

קונטרס בספיקות אם ר"כ לבקשות על סברה מהר"ם מביב למה בקשה בקושיא ראשונה שלו מחוס' ריש פרק המניח כ"ל, ה"כ לו להקשות 'גמרא ערוכה ריש סנהדרין דף ג' ע"ב, דש פליגי ר' יאשיה ור' יונתן, ר' יאשיה סובר דמדאורייתא לר"ך ביה דין של שלשה ור' יונתן סובר דמן החורס בשנים סגי אך כדי שלא יכ' כ"ד שקול כלכך מוסיפין עליהם עוד אחד [ופירוש רש"י אין כ"ד שקול אין עושין כ"ד זוגות דלר"ך לקיים אחרי רבים לבעות, ואם יתחלקו לחלואין אין כאן רבים] אי"ל לר' יונתן לר"ך שיכ' כ"ד נטעם אבל לר' יאשיה אין לר"ך להכיות כ"ד נטעם, וקס"ד דלר' יאשיה דאינו לר"ך כ"ד נטעם אי"ל לר"ך בחס' דעת שלשתן של כ"ד שוב, ומקשה שם כה"ס על ר' יאשיה אלא כא דתנן שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב, זכאי. שנים אומרים חייב וא' אומר זכאי, חייב. נימא דלא כר' יאשיה [פרש"י נימא דלא כר' יאשיה דאי כר' יאשיה כיון דשלישי מקראי יליף לכו ולאו משום נטעם לר"ך שחבא דעת שלשתן שוב] ומחרץ

ואפילו כב"ד של כ"ג או יותר אם יש
 ביניהם אפילו א' שחולק עליהם יחשב
 גם כן למיעוט מעליא, אך משום כדי
 בטלה דעתו משום דכתיב אחרי רבים
 לכתוח אבל מ"מ גם א' שחולק מישיבה
 כב"ד נחשב למיעוט מעליא כמו שנבאר :
 וזהו
 מכאן ראינו ברור דאע"ג דשמואל סובר
 דשנים הוי כ"ד שלם כיוון דוקא אם
 בהחלטה כשישבו לדון לא ה' יותר משנים
 אז דיניהם דין, אבל אם בהחלטה ישבו
 לדון בשלשה ואחד אומר איני יודע א"כ
 כיון זה שאומר איני יודע כמאן דליחיה
 וזוה גם שמואל מודה דשוב השנים לא
 כיון כ"ד שלם ונחטול כל כב"ד אם לא
 יוסיפו כדדיינים, ומשום כדי שפיר נקטינן
 דכל א' וא' שיושב בישיבה כב"ד נחשב
 למיעוט מעליא, דכרי הוא חשוב
 כ"כ שאם חלק וכלך לו, או שאומר
 איני יודע בטל כל כב"ד בשבילו
 משום כדי נחשב למיעוט מעליא, אבל
 בפוסקים שכתבו בספריהם דדייני
 שנים מחייבים וא' מזכה בזה כיון האחד
 מיעוטא דמיעוטא, ואף בממון שאין
 כולקין בו אחר כדכ"ד מ"מ דין כשנים
 ולא בפוסק האחד שמזכו, כיון שזה
 האחד כיון מיעוטא דמיעוטא, דכרי זה
 שמזכה אלו לא ה' כלן כלל, או שבי
 כוחב בספרו שאינו יודע אם חייב או
 זכאי, מכ"ש שהיינו דין כשנים כמחייבין
 משום כדי נחשב זה כיחיד למיעוטא
 דמיעוטא ואין יכול כמחזק לענון קים לי
 כדעת הפוסק הא' שמזכו, וכן ברופא
 א' שאומר לריך ושנים אומרים אינו
 לריך כיון הא' שאומר לריך מיעוטא
 דמיעוטא כיון שאפילו כלך לו ברופא
 הא' או שביד נשאר בישיבת השני
 רופאים והם אומרים אינו לריך וכזה ה'
 אומר איני יודע מכ"ש שהיינו דין
 כשנים שאמרו אינו לריך :

ולפי זה שפיר כסכינו גדולי וחכמי
 ספרד שאין לומר קים לי כחד
 פוסק

ואפילו כב"ד של כ"ג או יותר אם יש
 ביניהם אפילו א' שחולק עליהם יחשב
 גם כן למיעוט מעליא, אך משום כדי
 בטלה דעתו משום דכתיב אחרי רבים
 לכתוח אבל מ"מ גם א' שחולק מישיבה
 כב"ד נחשב למיעוט מעליא כמו שנבאר :

וזהו

ודוא דליחיה במשנה סנהדרין דף כ"ט
 דכב"ד אפילו שנים מזכאין או
 שנים מחייבין ואחד אומר איני יודע
 יוסיפו כדדיינים [ופרש"י יוסיפו כדדיינין
 ואע"ג דא' כיון פליג עליהו כיון בטל
 במיעוטא, כי אמר איני יודע כמי שלא
 ישב בדין וגמלא בדין בשנים ואין חלחא
 בעינן] וזהו דכתיב רש"י ז"ל ואין חלחא
 בעינן, לאו כוונתו משום דאין כב"ד
 פחות משלשה שהרי חזין דאפילו כב"ד
 של חמשה או יותר אם אחד אומר אינו
 יודע לריבין להוסיף דיינים כמו שכתב
 הרמב"ם בפרק ח' ובפרק ט' מהלכות
 סנהדרין, אלא בטעם כזה שצריך לסיות
 המחפר על כ"ד בגמר דינם לא פחית
 מהמספר שבי' בהחלטה כשישבו לדון,
 ואם א' אומר אינו יודע כיון כמאן דליחיה
 ושוב ליכא כ"ד ממספר שלם כמו שהיו
 בהחלטה ישיבתו :

וראיה ברור זה מגמרא סנהדרין
 דף ה' סוף ע"ב דמקשה שם
 כש"ס על שמואל דסובר שנים שדנו
 דיניהם דין ממנה הנ"ל אפילו שנים
 מזכין או שנים מחייבין ואחד אומר
 איני יודע יוסיפו כדדיינין ואם איתא
 לכוו כשנים שדנו (ומשני כש"ס) שאני
 הכס דמעיקרא אדעתא דחלחא דחייב
 סבא לאו אדעתא דחלחא יחבי, ה"כ

פוסק אפילו כיכא שכולקין עליו אינם
אלא שנים ואע"ג שאין כולקין בממון אחר
כרוב וסומכין על מיעוט, היינו דוקא
במיעוט מעליא, אבל דעת כיחיד לא
כיו מיעוט מעליא משום הכי לא מצי
כמוחזק למעון קים לי כחד פוסק אפילו
אם רק שנים חולקין עליו כמו שביארנו
בכמה ראיות, ולא קשה ממנה דסנכדרין
דכחכב נב"ד אם שנים מחייבין וא'
מזהב דמזליאן ממון מיד מוחזק ושסין
הש"ס משום דכולקין אחר כרוב, ולפי
סברה חכמי ספרד לכאורה קשה הא
אין לריבין למעט משום דכולקין אחר
כרוב, דכרי חד לגבי חרי לא כיו
מיעוט כלל וכיו כמאן דליחיס זה לא
קשה כיון דנב"ד אף יחיד כחולק חשוב
למיעוט מעליא כיון שכלא דעתא של אחרו

כיחיד דכיינו שאומר אינו יודע נתבטל
כל כב"ד משום הכי גם א' נחשב למיעוט
מעליא אך משום הכי בטלה דעתו משום
דכתיב אחרי רבים להטות, וגם כן לא
קשה קובצת בעל קונטרס כספיקות כנ"ל
מחוס' פרק כמניה שכתב אמתא לא
הירצו כחוס' דמשום הכי כולקין בדאיינים
אחר כרוב לכוניא ממון משום שכיכא
שנים מחייבין וא' מזהב כיו כלאחד
לסברה כמכר'ם חביב כמאן דליחיס ולא
כיו לריבין לדחוק בחידוש, זה גם כן
לא קשה כמו שביארנו כיון דכתיבת
כב"ד כל יחיד נחשב למיעוט מעליא, משום
כדי הירצו דנב"ד גם מיעוט מעליא לא
ימנע וכולקין אחר כרוב אפילו לכוניא ממון
מיד כמוחזק ;

פרק ט

ושפחה משוחררת, ואחריו לו חכמים בלא מעשה ביה ביה שפחה משוחררת שהשקיע שמעי' ואבטליון מי סוטס, והשיב להם דוגמא ששקס, ונדוכו ומה בידיו וסקלו ביה דין אח ארוט, אמר ר' יסודס חס ושלום ששקביא נחמד שאין עזרה נעלה בפני כל אדם מישראל בנחמה וביראה חסא כשקביא בן מהללאל, ואח מי ידו אלעזר בן חנן ששקסן בעהרם ידים, עיין שם במשנה כ"ל :

ועל ר' יסודס יש לחמוס במה שאמר חס ושלום ששקביא נחמד, למע לא ביה' להם לנדחו, בלא עקביא חסא בכפלים, האחד שבי' מבזה שני מאורות הגדולים שמעי' ואבטליון במה שאמר דוגמא ששקס, והמבזה חלמיד חסא אפי' אחר מוחו הייב ידיו כדאיתא בפרק מי שמת דף י"ט, וכן פסק הרמב"ם פרק ו' מהלכות חלמוד חורס הלכה י"ב וז"ל שם והמבזה אח חסא בדברים אפי' לאחר מיתא ביה דין מנדין אותו :

וגם על שהיה עקביא יחיד חולק על רבים, ביה ג"כ ראוי לנדחו כמו שמצינו בפ' הובב דף נ"ט בעובדא דחנור עכנאי שנידוכו לר' אליעזר בן בורקוס על שבי' יחיד חולק על רבים, ומה מחמה ר' יסודס ואומר חס ושלום ששקביא נחמד ;

אחרי בדברים שנידרכו בפרק ו' וסוכמו מדברי שלם גאוי עולם ביה' סגאון מהר"ם חניב ומסאד כחיתך ומכנאון מו"ר יוסף אלבו בעיקרים שלו, דימד לו מיעוט ביה דין ביושבים בישיבה אחת לריבין לבטל דעתן ולכסבים עם רוב ביה דין שחולקין עמהם, והוא מלח עכס דלורייחא, כיון שגס על כמיעוט של ביה דין גורס תורתו כקדושה לקיים כמלח של אחרי רבים להטות :

נבאר עכס בעהרם כהם ספיקות ומנוסות בענין יחיד ורבים וכמה נשניות בעדיות, אשר כמעט בלאו כל סמפריים למלח בכם פירוש נכון ודרך אמת, אך בערם נחל לדבר מעינים כאלס נדקדק טוד איז דקדוקים אשר ראויים הם לביס עין עליהם, וכס :

(א) מצינו ברבס פעמים במשנה ובגמרא שיחידים חולקין על רבים ועמדו על דבריהם ולא סודו לכאזובים, ולדברינו איך עברו על מ"ע של אחרי רבים להטות :

(ב) מצינו בעדיות פרק ב' משנה ו' ששקביא בן מהללאל ביה חולק על חבריו הרבים בארבע דברים ואחד מכן ביה שאמר אין משקין מי סוטס לגיורח

פרקי

(ו') מגדלין אותו ,
(ז) ראוי לנדוחו ואין מגדלין ,

(ח') **מבין** אותו עד שחלא נפשו כואב גלוי
וידוע דבכל מלוא עשס דאורייתא
אס עדיין לא עבר זמן המלוא ויכול עוד לקיימא
אבל אינו רוצה לקיימא, אז כב"ד מוזהרין עליה
ומבין אותו עד שחלא נפשו או עד שיקיימא
[והשטת מקובלת כחובות דף פ"ו בד"ס
לדיך דאמרת כביא בשס חלמידי רבינו יונה
אס זה שאינו רוצה לקיים המלוא אינו לפני
ב"ד אז מגדלין אותו ע"ס] חוץ במלוא עשס
שמחן שכר בלדס אין מבין ואין כופין אותו
לקיימא, כדאיחא בפרק כל כבשר דף ק"י :

אדהבי איחובו לסכוא גברא דלא כוס
מוקיר אבוב ואמיס כפחובו
[ופרש"י על העמוד לסלקוחו כדחניא כחובות
פ"ו ע"א בד"א דארבעים וחו לא במלוא ל"ח
שכר נעשיה בעבירא אבל מלוא עשס
שלפנינו ואינו רוצה לקיימא כגון אומרים לו
עשס סוכס ואינו עושס לולג ואינו עושס
מבין אותו עד שחלא נפשו] אמר לבו [רמי
בר חמרי] שבקובו דחניא כל מ"ע שמחן
שכר בלדס אין ב"ד שלמטס מוזהרין עליה :

ובתוספות בד"ס כל מ"ע וכו' הקשו

עתה כרגע נדבר מענין כופין על המלוא
ואע"ג דלענין דינא אין כ"מ וכוא
דבר שפחיס אך לעומד, כיון שכבר ספוחמו
כל הכפיוות ועושין בהענישו כ"ד בשנים
קדמויות אח כל איס מישראל לקיים המלוא
כיון דליכא לכ"ע סמוכים בח"ל כמ"ס
כמג"א בלוי"ח סימן חר"ז סק"ע ונסימן
חר"א סק"א) וכי לא לבד שחפרו ובטלו
כל מלכי ארץ הכפיוות והעושין בידי בית
דין של ישראל אבל גם מזד דין חורס בטלין
גמבועלין כן , כיון דק"ל דינא דמלכותא
דינא, ואסר מן החורס לכל ב"ד של ישראל לדון
דיני קנסות ודיני נפשות וכדומה להם ,
בכל זמא כיון בלריכים כמכ לנו לענינו, אמרנו
להעתיק גם דברים עתיקים שהיו לפני
בישראל, ואף שכבר ספוחמו, ולא שרירין
ולא קימין , מזכירם להסכיר כענין שנדבר
בו, וכוא מלינו ברבס פעמים בש"ס במלוא עשס
ובמלוא לא חשש כן בדאורייתא כן נדרבנן
כפיוות שכופין אח האדם בפנים שולוח
לקיים המלוא , ועוכין אח העובדים
עליהן בעונס כראוי לכענש בו :

(א) מלינו מבין אותו עד שחלא נפשו ,
(ב) מלקין אותו ארבעים או מ' חסר אחת ,
(ג) כופין אותו עד שיאמר רוצה אני ,
(ד) כופין אותו סחס בלא אמירת רוצה אני ,
(ה) מבין אותו מכות מרדות ,

זה יברך וגו' מ"ג לא הוה מלוא שמחן
שכרם בלדס, ודברי החוספות אלו לז"ג :

אך החוספות חירו בני תרואים על קשיחם
כמו שבבאחי לשון החוספו לעיל בסמוך
ובחידוץ בשני כחבו החוספות דמשים כי
כופין על בלדקס אע"פ שהיא מלוא שמחן
שכרם בלדס, משום דבלדקס איכא עשס ולא
חשש, עשס דפחוח חפחה אח ידך, ולא
חשש דלא חקפון ולא חאמץ :

ועל זה בקשה הרב בגאון בגדול מו"ר לבי
חיות זיק"ל אשר הים אב"ד דפה
ק"ק קאליה לפי דברי החוספות שחבו
דבלדקס איכא עשס ולא חשש א"כ הא
דאמרינן דשומר אבידה כוי שומר שכר
שמרויח פרוטה דר' יוסף, ולפי דברי כח' איך
יוכל להפטר מפרוטה דר' יוסף משום
שעוסק במלוא פטור מן המלוא, הא אם
לא יחן פרוטה לעני, הוא עובר על עשס
ולא חשש ? והניח בקושא בל"ג :

ולפענ"ד נראה דלא קשה מידי דהא
מבואר בקידושין דף ל"ד
דמליח עשס שלא בזמן גרמא נשים חייבות
ואיזובו מלוח עשס שלא בזמן גרמא מוזה
מעקב אבידה ושילוח הקן והקשו שם
בחוס' בד"ס מעקב וז"ל חמא לרבי ככל
כני כחב לאו, במעקב כחב לא חשים
דמים בניחך וכו' ובאבידה נמי כחב לא
חובל להחלס, ובשילוח הקן כחב לא
חקק אס על נים, וא"כ איך יכיו נשים
פטירות ? ואומר ר"י דנכולסו משכחה ככו
עשס בלא לאו, במעקב אין שייך לא חשים
דמים, אלא בבניה ניה מחלכל על מנה
שלא לעשות מעקב אבל אם היה בדעתו
לעשות מערה ולאחר שבנאו נמלך, או שעשס

ואס חלמר וכרי לרקס דכחב פחוח חפחה
אח ידך וגו' כי בגלל בדבר כזה וברכך וגו'
דברים ט"ז, ואמרינן בפרק קמא דבבא
בחרא דף ח', דרבא אכפייס לר' נחן בר
אמי ואפיק מניה ארבע מאוח זו ללדקס,
ואומר ר"ח דאכפייס כיינו בדברים בלדשכחן
סרק נערס בחובות דף נ"ג אכפייס ועל,
ועוד דבלדקס נמי איכא לאו לא חקפון
ולא חאמץ (דברים ט"ז) ט"ס :

ודברי החוס' כללו צעיי חמוכין דהא
איכא בסוף חולין דף קמ"ב
הניא דבי ר' יעקב אומר אין לך כל מלוא
ומלוא שבחורס שמחן שכרם בלדס שאין
חחיית כמחים חלויכ כה, בכבוד אבואס כחב
למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך, בשלוח
הקן כחב למען ייטב לך והארכה ימים,
כדי שאמר לו אביו עלה לבירה ובבא לי
גזלוח, ועלם ושלח אח האם ולקח אח
בבנים, ובחורחו נפל ומח, היכן ארוכות
ימים של זה וסיק עונחו של זה, אלא
למען יאריכון ימך בעולם שכולו ארוך,
ולמען ייטב לך לעולם שכולו טוב ט"ה,
ולפי קושיה בחוס' מאי קאמר ר' יעקב אין לך
כל מלוא ומלוא שבחורס שמחן שכרם בלדס
שאין חחיית כמחים חלויכ כה בכבוד
אב ובשילוח הקן כחב אריכה ימים ובענה,
הא לפי דברי החוספות היחא לרקס שאין
חחיית כמחים חלויכ כה דהא לא כחב
בלדקס אריכה ימים, רק בגלל בדבר כזה
יברך כ' בכל מעשיך ובכל משלח ידך,
ובכל זאת היא מלוא שמחן שכרם בלדס
לדברי החוספות אלא ט"כ לריך לומר דהיכא
דלא כחב במלוא ארוכה ימים אע"ג דכחב
כה ברכס אחרינא לא נקראח מלוא שמחן
שכרם בלדס, וא"כ מאי מקשים חוס' מלדקס
רא דהא אע"פ דכחב כה כי בגלל בדבר

ונפל אין שם אלא עשה דעשית מעקב וכו' ובאבירם נמי מעבחה לה עשה בלא לאו כגון שנעלה על מנה להחזירה, וכגון שנעלה לפני יאוש דכשחא ליה בלא לאו דלא חוכל להחמלם, וגם ליכא לאו דלא חגזול נמי, ואח"כ נמלך שלא להחזירה, דכשחא אין טובר אלא משום הכא חשיב, ושינוח סקן נמי כגון שלקח הכא ע"מ לשלח ואח"כ נמלך ולא שלחה דכשחא ליכא לאו כי אם עשה דשלח חשלה עכ"ל חוספוח :

וכן נמלך לו סיה משום שעסק במלוא, אח"כ לא סיה מחשבתו לאחזן לבנו אך מה שלא נמלך לו סיה משום שעסק במלוא ממילא פטור מן המלוא וכו' ליכא לאו דלא חקשון ולא חחמץ אך העשה לבד יס דפחות חשחה משום סיה פטור מפרוטס דר' יוסף דשוסק במלוא פטור מן המלוא [ומדי דבריו בענין ששוסק במלוא פטור מן המלוא, דסייעו כשוסק בשמירה אבירם פטור מפרוטס לענין כיו שהעשה של שמירה אבירם דוחה אלא העשה של פחות חשחה אלא ידך וכו' :

במרומה לי שריף לעיין קלח בזה, דהא לכאורה קשה הא איחא בחולין דף קמ"א חס סיה לפניו קן פטור ומחויב בעשה דשלח חשלה וגם סיה לפניו בעשה של עברה מלוא ושריף לו סקן לעשה דעברה מלוא רכס שם כש"ס לומר דדחה העשה של עברה מלוא העשה של שילוח כקן ויהיה פטור מלשלח, ושריף עליה שם בגמרא מאי אולמים דכאי עשה מהאי עשה ע"ש וא"כ סריך אמרין גבי שומר אבירם דפטור מפרוטס לענין משום דעשה של שומר אבירם דוחה העשה של פחות חשחה וקשה קושית בגמרא כנ"ל מאי אולמים דכאי עשה מהאי עשה :

ובאמת לא קשה מידי דכיה גלויס וידועה לכל לומדי תורה הקושיא שבהקשה בגאון מוס"ר יוסף זצ"ל בה"א אבדק"ק פאזען להגאון בעל טודע ביהודה על דברי ריב"א שסובר דאף דאין עשה דוחה עשה ולא העשה מ"מ אם עבר אינו חייב מלקוח כיון שלא העשה עכ"פ

מדברי חוספוח כלל מוכח דאין אדם עובר על לאו [כלאו שניחק לעשה דוקא] אלא אם מחמלה סיה כוונתו לעבור על כלאו כוא דעובר על כלאו, אבל אם מחמלה סיה כוונתו שלא לעבור על כלאו אף שאחר כך לא קיים העשה אע"פ כן לא עבר על כלאו :

וכן מלאחי להדיא כשברח החום' בגמרא חולין דף קמ"א דפריך ר' אבה ברבי דר' יוסף וכו' שילוח כקן עשה ולא העשה כוא, ומשני מר בר רב אשי כגון שנעלה על מנה לשלח דלאו ליכא עשה כוא דאיכא, וקלח חימא על הסוספוח שכתבי כברה זלח בשם סרי' וכוא גמרא ערוכה דכל לאו שניחק לעשה אם מחמלה לא סיה כוונתו לעבור על כלאו אע"פ שעבר אח"כ ולא קיים העשה שוב ליכא עוד כלאו ככנ"ל חולין קמ"א ולפי זה לא קשה קושית הרב' כגאון מחבר"ד לבי חיות דכא דכחו כחוספוח דבדקס איכא עשה ולא העשה סייעו דוקא חס בא עני לביתו וכוא קופץ את ידו ומחמץ לבבו ואינו רוצה ליתן לו פרוטה בזה איכא עשה דפחות חשחה אלא ידך ולא העשה דלא חקשון ולא חחמץ, אבל בשומר אבירם אם בא עני לביתו ולא

כמאס, כדי אם לא יחן פרוטה לפני הוא
עובר על עשה ומל לא חמשה :

ויראה

ל' לישב עם הא שחב
כריטב"א קדושין דף ל"ד
שקשה ג"כ קושיה החוססות ה"ל על הא
שחמרו שם בגמרא דמאס עשה שלא זחן
גרמא נשים חייבות ואיזו מלוא עשה שלא
זמן גרמא מזו"ז מעקס חבדים ושלוה כקן,
וכחב כריטב"א בזה הלשון חמיסא מלחא
למס לן לחיובינו בזה מחאי פעמא חיפוק
ליס דחית בכל חד מנייכו לא חמשה, ונשים
חייבות בכל לא חמשה, בחבדים כחוב לא
חובל להחשול ובמעקס כחוב לא חשים
דמים בביחק ובשלוה כקן כחוב לא
חקק האם על הבנים :

ורבינו

כגדול חירץ דכתיב חט"ג
דחיטוכו לא חמשה חין כטיקר
אלא בעשה שבסם ולא אחי ל"א חלל
לקיומים לעשה דבמעקס כחוב ועשיה
מעקס לגנך וכו' כרען וסכוונס ואח"כ ולא
חשים דמים בביחק, כלומר לא חמשה
מלעשות מלוא וז', וכן בשלוה כקן לא
חקק האם לעלמך רק שלח חשלה, וכיון
דעשה הוא עיקר, חלו כיו נשים פטורות
מן העשה כיו פטורות מלוא שגו, שאין הללו
אלא קיום עשה שבו ע"כ לשון כריטב"א :

ולפ"ז

לא קשה קושיה כרב כגאון
מוכר"ר לבי חיות כנ"ל דגם
גלדקס כטיקר הוא בעשה דפחוח חפחח אח
ידך לאחיד כאביון, ולא אחי הלא חמשה
דלא חקפון אח ידך ולא חאמן לבנך חלל
לקיומים לעשה כלומר פחוח חפחח אח ידך
לחם לרקס, ואח"כ לא חאמן לבנך כלומר
לא חמשה מלעשות מלוא עשה של לרקס,
ואח"כ אם כטיקר הוא בעשה, ממילא
אם

עכ"ס נדחה ומל בעשה מעבר חינו חייב
מלקוח, וסקשה לו אף שמדחה כנ"ל
מ"מ בעשה לא נדחה, ואח"כ שוב כיו מלוא
הבא בעבירה, ולא כיו מלוא כלל, ואח"כ
גם הלא חמשה לא נדחה כיון שבעשה
שדוחה כנ"ל היא מלוא הבא בעבירה
ואינה מלוא כלל אח"כ לא יוכל בעשה לדחות
כנ"ל, ומדוע לא יחייב מלקוח :

והשיב

לו כגאון במל ע"כ דכא
דחמריקן דחין עשה דוחה עשה
לא ילפין מקרא אך ככדא היא מאי
חולמים דכאי עשה מחאי עשה משום כיו
חמריקן שז ואל חמשה עדיף, חס הוא
דוקא קודם שעבר אז חמריקן ליס דלא
יעבור דמאי חולמים דכאי עשה מחאי
עשה, אבל לאחר שעבר אז חמריקן לכפר
מאי חולמים דכאי עשה מחאי עשה שכבר
קיים ולא כיו מלוא הבא בעבירה כלל משום
כיו פטור ממלקוח ע"ס בסוף ספרו כי
כעח עשה כספר בזה חין אחי, וראויין
סדברים למי שאמרם :

ולפ"ז

ניחא אם כבר עוסק במלוא עשה
דשמירת חבדים פטור מעשה
דפחוח חפחח ואין לריך לבטל מלוא עשה
שעוסק בחבדים מפני עשה דפחוח חפחח
שמדמן לו עכשיו, משום דחמריקן מאי
חולמים דכאי עשה של פרוטה לפני מחאי
עשה דשמירת חבדים שכבר עוסק בזה :

ועוד

יש ליישב קושיית רב כגאון מוכר"ר
לבי חיות כנ"ל במה שקשה
לדברי החוססות חולין ק"י נד"ס כל מלוא
וכו' שחבנו דגלדקס איכא עשה ולא העשה,
אח"כ איך שומר חבדים פטור מפרוטה
דר' יוסף משום שעוסק במלוא פטור מן

אם הוא פטור מן העשה, טוב ליכא לאו
דלא חקפון ולא חאמץ וכו' נכון :

אך לפי דברי הריטב"א כנ"ל יוקשה מה
שקשה בחוספות קדושין דף ל"ד
בד"ס מעקה שפקדו בשם הר"ר יוסף מארץ
ישראל, על הא דאין מדליקין בשמן שריפה
ביו"ט (שבת דף כ"ב ע"א) משום דיו"ט
עשה ול"ה, ושריפת קדשים אינה אלא עשה,
אם שאינה חייבת בעשה דיו"ט משום דהוי
מלוא עשה שזמן גרמא, אמאי לא חוכל
לכדליק בשמן שריפה ביו"ט וכו' וחירץ
דעשה שיש עמו לאו אף כלאו חלים ולא
דמי ליש עשה עכ"ל חוספות :

ולדברי הריטב"א כנ"ל טוב יוקשה
אמאי לא חוכל אשה לשרוף
קדשים ביו"ט משום דיו"ט עשה ול"ה,
ושריפת קדשים אינה אלא עשה לבד, נימא
נמי הכי דכלאו דלא חעשה כל מלאכה אינו
עיקר אלא עשה של שבתון הוא עיקר
וכלאו אינו בא אלא לקיומיה העשה דכיינו
חשבות כי נו ככוונה וברטון ואח"כ לא חעשה
כל מלאכה כלומר לא חעכב מלעשות מלוא זו,
וא"כ אשה שפטורה ממלוא עשה של
שבתון משום דהוי מלוא עשה שזמן גרמא,
ממילא פטורה מלאו שבו דלא חעשה
כל מלאכה, א"כ אמאי לא חוכל לשרוף
קדשים ביו"ט ועוד: אפילו שאר מלאכות
נמי חסי' לאשה מותרות, כיון שאינה בעשה
מחילא ליכא ללאו, משום דכלאו
אינו בא אלא לחזק העשה ואם
פטורה מהעשה ממילא ליכא לאו :

ונראה לי להלק (וכמדומה לי שראיתי
חילוק זה במקנה וכספר כזה

אין אחי) דכא דכחב הריטב"א דכתי
בא כל"ה רק לקיומיה לעשה, היינו דוקא
בעשה שהוא בקום ועשה כמו במעקה
ועשה מעקה לגנך העשה הוא בקום ועשה,
משום הכי חמריין דהעיקר הוא העשה
וכלאו לא בא אלא לקיומיה לעשה, אבל
ביו"ט דהעשה של שבתון הוא בשב ואל
חעשה שלא לעשות מלאכה, בזה חמריין
לספק בעקר הוא כלאו שלא לעשות מלאכה,
ובעשה של שבתון בא לקיומיה כלל חעשה,
וא"כ אם העשה בא לחזק כלל חעשה
משום הכי לא חוכל אשה לשרוף קדשים
כיון שאינה חייבת כלל חעשה ובעשה בא
לחזק כל"ה טוב כיו כלל חעשה חלים
כ"כ שאין העשה של שריפת קדשים יכול
לדחות כלל חעשה של לא חעשה כל מלאכה :

אך קשה לשיטת הריטב"א פסחים דף מ"ז
ע"ב דסובר דאף דאין עשה דוחה
עשה ול"ה, מ"מ אם עבר אינו חייב
מלקות כיון דעכ"פ כלל חעשה נדחה ועל
העשה שעבר אינו חייב מלקות, א"כ קשה
קושיה הר"ר יוסף מארץ ישראל אבא
דחמריין דאין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט
משום דשריפת קדשים הוא רק עשה וביו"ט
איכא עשה ולא חעשה א"כ נשים שפטורות
מעשה דיו"ט משום דהוי מלוא עשה שזמן
גרמא אמאי לא חוכל אשה לשרוף קדשים
ביו"ט, יבוא עשה דשריפת קדשים וידחה
כלאו דיו"ט דהרי הריטב"א סובר דאף
דאין עשה דוחה עשה ול"ה, מ"מ כל"ה
עכ"פ נדחה וא"כ אם הל"ה נדחה, ממילא
גם עשה דיו"ט ליכא כיון שהוא מלוא
עשה שזמן גרמא ונשים פטורות :

על כן נראה לי דאף דהריטב"א סובר
דעשה

לא תעשה וכו' מצוה כבד בעבירה ואם היא מצוה כבד בעבירה שוב לא יכול לדחות כלא תעשה כלל ומדוע לא יחייב מלקוח, ויש ליישב ולריך עיון :

(ב) מלקין ואחרי מלקות ארבעים הוא ג"כ פסוק מי שזכר על ל"ח דאורייתא שיש בו מעשה מלקין ואחרי מלקות ארבעים, ובלאו שניחא לעשה אין מלקין ואחרי וכן אין לוקין על לאו שבכללות ועוד יש בזה הרבה חלוקים מחי לוקין ומחי אין לוקין ועיין בפירושים במשניות לברמנ"ס ר"ס אלו כן כלוקין וחמלא, הם כל החלוקים ונפסק חרוש נחת בדבריו כמתוקים מדבש :

אך בריש פרק השולח כ' ברמנ"ס בפירוש המשניות שלו וז"ל לפיכך מי שמבטל גט מלקין ואחרי מלקות מעשה חקת רבן גמליאל :

ורבירי תמוסין איך שייך מלקות על חקת רבן גמליאל וזה אין לוקין מלקות רק אם עבר על לאו שבחורס כמו בזכרנו לעיל וביותר חמור דכא כחב בעל משפטי שמואל סימן ק"כ והובא בכלני ברמנ"ס כלל ג' וז"ל כל דברי הרמנ"ס הם בחליית כדיוק ויש לדקדק ולפלפל בדבריו כאשר חוכל לדקדק בגמרא עמה ע"ש :

אף שכוונת משפטי שמואל לא כיחוס רק על ספרו יד החזקה כנראה מלכונו מ"מ איך יראה שנגה גדולה כזו מפי ברמנ"ס :

על כן נראה לי לומר דכא עושה המעשים כי גלוי וידוע לכל שפירוש המשניות כחב ברמנ"ס ז"ל בלשון ערבי וכמעתיקים כעתיקוהו ללשון עברי וחמח: להעתיק מכין אותו

דעשה דוחה כלאו שיש עמו עשה, כיונו דוקא לענין לפטרו ממלקות כוא דעשה דוחה כלאו, אבל לא דחי ללאו לגמרי, דכיון שיש עמו עשה הלוא אלים שלא נדחה לגמרי וכו'. רק כלאו שאין בו מעשה שאין לוקין עליו אבל מ"מ עבירה כוא שעבר מש"ס גם אהב לא חוכל לשרוף קדשים ביו"ט, ושמתחי מאוד עח מל"חי בחי' חלין דף קמ"א בד"ה לא לריכא וכו' שכתב ג"כ דאף לריכ"א שסובר דעשה דוחה לא תעשה שיש עמו עשה כיונו דוקא לענין דלא לקי על אחרי לאו אבל לא מדחי ליה לגמרי ע"ש :

אך לפי זה שוב יוקשה מה שסקסס בגאון מוכר"ר יוסף אב"ד דק"ק פאזנן לכנאון בעל עודע ביסוד' וכו' אחי לעיל בסוף פרק זה, לשיטת הריב"א דסובר דאף דאין עשה דוחה עשה ול"ח, מ"מ אם עבר אינו חייב מלקות כיון דעכ"פ הלא תעשה נדחה ועל כעשה שעבר אינו חייב מלקות, והקשה לו אף שנדחה כלא תעשה מ"מ כעשה לא נדחה, וא"כ שוב כוי מצוה כבד בעבירה ולא כוי מצוה כלל ואם הינה מצוה איך יכולה לדחות הלא תעשה ואם הלוא לא נדחה מדוע לא יחייב מלקות, וכשיב לו כא דאמרין דאין עשה דוחה עשה היינו דוקא קודם שעבר אז אמרין ליה דלא יעבור דמחי חולמים דכחי עשה מחי עשה, אבל לאחר שעבר אמרין להפך מחי חולמים דכחי עשה שעבר מכחי עשה שקיים ע"ש :

ולפי דברינו ולפי דברי החוספות ככתבו דכריב"א מורה אף שעשה דוחה לא תעשה שיש עמו עשה מ"מ הלא תעשה לא נדחה לגמרי מ"כ עבר על עשה ועל מקלח

פרק אלו עוברין דף מ"ז ד"ה כחושב ודו"ק :

ונראה

דאף שכתוספות שם נדחקו הרבה בקושי'ם כגמרא שהקשה ואי אמרינן הואיל אחריש'ם לא לחייב הואיל וחזי לכסוי דם לפור והקשה הכוספות דמאי קושי'א הא כסוי כוי עשה ויו"ע עשה ול"ת, ולפי סברת הריב"א נוח'א דקושי'א כגמרא היא דסיבא קחני' דלוקק על חריש'ה ביו"ע הא ליבא הואיל אי מזדמני ליה דם לפור דנכי דאין יכול לכסיה סייון משום עשה דיו"ע אבל לא חששה ליבא ומ"מ נראה דכרשב"א ור"ת שחזרו חרין אחר לא פליגי אהאי דינא דריב"א דלעולם לא לקי על הלאו כל ריבי דאיבא עשה נגד הלאו אלא דסבירא לכו דנכי דאם ה"י כאן דם לפור ומרש כרי לכסיה דאינו לוקק משום לאו דיו"ע כיון דאיבא עשה דכסוי אבל כיון דליבא ככא דם לפור היכי חיסק אדעתן למפטרי'ם אחריש'ה משום הואיל, דנכי דהואיל דכחירא אמרינן כגון אי אקלעי ליה אורחים אבל הואיל דאיסורא לא אמרינן והכא אף אם ה"י כאן דם לפור לא כותר לו לכסיה משום עשה דיו"ע וא"כ לא שייך כאן לומר הואיל וכיון שכן שפיר לקי אחריש'ה דיו"ע וכו' עד כאן לשון המשנה למלך :

ומדברין

תראה שזידד לומר דלא לבד שהריב"א בפרק שלוח כקן סובר דהיבא דאיבא עשה ול"ת דמ"מ דלא לקי אלא דגם מדברי רש"י ור"ת פרק אלו עוברין דף מ"ז ד"ה כחושב אינו סתיר'ה לדברי הריב"א וא"כ מדברי המשנה למלך הללו נראה דליח מאן דפליג רק כ"ע מודים דסיבא דאיבא עשה ול"ת וסל"ת נדחה ע"י עשה אחר שוב אין

אוחו מכוח מדרות כדליח'ה כגמרא ריש פרק בשולח כעתיק המעתיק מלקין אוחו מלקות זה ברור אללי :

ומה

מואד שמחתי בראויה ביד החזקה להרמב"ם פרק ו' מכל' גירושין כל' כ"ז שכתב בלחמ' מי ששלח גט לאשתו וחזר ובעלו וכו' מכין אוחו מכוח מדרות וכן הוא באה"ע סימן קל"ד סעיף ו' ע"ש :

וכדומה

לזה מאלו גם כן בפירוש המשניות להרמב"ם בריש מס' שבת שכתב ג"כ על המוציא מרס"י או מרס"ר לכרמליה או מזכרמליה לכן שחייב מלקות ובספרי כש"ס דפוס ווילנא וכו"א דנא כנר כונסה שם בשם חו"ע שהלשון מלקות לאו דוקא וטעה הרמב"ם הוא רק מכוח מדרות :

ומרי

דברי בענין מלקות נדבר עוד כרגע מזכ' בענין :

והוא

שכתב הרמב"ם בפ"א מכלכת שופר כל' ד' דשופר של ר"ה אין מחללין עליו את היו"ע וכו' משני שחקיעת שופר מליח עשה ויו"ע עשה ולא חששה ואין עשה דוחה לא חששה ועשה וכחב על זה המשנה למלך וז"ל ויש להסחפק בזה דק"ל דאין עשה דוחה לא חששה ועשה אם עבר ודחה לא חששה אם לוקק או לא מי אמרינן כיון דק"ל דאחי עשה ודחי ל"ת נמא' שאין כאן לא כלל אלא עשה לחודים ומשום דעבר אעשה לא לקי או דילמא כיון דנצטרף ל"ת זה עם עשה אלים כח דהאי לא חששה ואפילו אם בטלו כדי לקים עשה אחר לוקק, שיב רחימי שכתב' פרק שלוח כקן דף קמ"א עתדו כזה והריב"א ס"ל דאינו לוקין משום דכללו כמאן דליח'ה דמי דטעם דמי ליה. וע' מ"ש בתוס' פסחים

לוקחן אס עבר ודחם כל'ת :

המלס לעשות דוקא מדעתו ולא בעל כרחו
כגון גטי נשים שחרורי עבדים שנדמה לגטי
נשים וכן איתא בקדושין דף נ' יקריב אותו
מלמד שכופין אותו וכול בע"כ ח"ל לרלונו סא
כילד כופין אותו עד שיאמר רולס אני וכו'
וכן אחס מולא בגטי נשים ושחרורי עבדים :

(ד) **אבל** בשאר מלות כן דאורייתא כן
דרבנן טפין אותו לקים אפילו
קיים אותה שלא מדעתו ובע"כ סני בסני
ואין נפקותא אס רלס או לאלס דק שיקים
המלוס ובעשותו אפילו בע"כ סני ובזה
מיושב קושית החיסוס בריש דף ו' ד"ס
יקריב אותו מלמד שטפין אותו וסקס
בחוססות הלל לא לבד בקרבן הלל בכל מלות
כופין אותו ומכין אותו עד שחלל נפשו :

ולפי דברינו ניחא בכל שאר מלות אע"פ
שלא אמר רולס אני רק קים אותה
אפילו בע"כ סני ובקרבן דכתיב לרלונו
כופין אותו עד שיאמר רולס אני ויביא
סקרבן כרלון טוב ומדעתו דוקא :

ודעת רש"י ז"ל דעל מלוס דרבנן
אין כופין כלל כדאיתא
בכתובות דף ל"א ע"כ סאי גברא דסוי
מסקי בים מאס זוזי שכב שבק קטינא
דארעא (גדס קטנה) דסוי שויו חמשין
זוזי אחא בע"ה וקא עריף ליה חול
יחמי יסבי ליה חמשין זוזי סדר קא עריף לה
אחו לקמים דאבוי אמר להן מלוס על
יחומים לפדוע חוב דאבוסן סכוו קמאי
מלוס עבדיתו סחא כי עריף בדין
קא עריף ופרש"י מלוס על יחומים לפדוע
חוב דאבוסן משום כבוד אבוסן חלא שאין
לכ"ד לכופן על כד דלל מלוס עסס

ותמה אני על סרב הסמנה
למך דאשמיטתיס דברי
החוססות קדושין דף ל"ד ד"ס מעקס
שכנחתי לעיל בפרק זס שכנחו לכסך דסיכא
דאיכא עסס ול"ה אז הלל חעסס אלס
כ"כ שלא יוכל עסס אחר לדחום סל"ה דכא
כניאו בחוססות שס שסקסס סר"י מא"י
אכא דאמרינן אין שורפין קדשים בי"ע
משום דיו"ע סול עסס ול"ה ושריפת קדשים
מינו חלא עסס אסס חייבה בעסס דיו"ע
משום דסוי עסס שסזן גרמא אמאי אינס
שורפת קדשים בי"ע וחי' דעסס ש"ס
עמס לאו אף סלאו אלס ולא דחי ליה העסס
פ"ס בחוססות סרי להדיח דלל כמל"מ דכא
אפילו באסס שאין כס עסס דיוס טוב
משום דסרי עסס שסזן גרמא ולא נשאר
אללס רק סלאו דיו"ע מ"מ לא חוכל לשרוף
קדשים שסס בעסס דנימא דאחי עסס
דקדשים וידחס סלאו גרידיה דיו"ע ,
חלא כיון ש"ס באנשים עסס דיו"ע עס סל"ה
משום סכי לא יוכל העסס דשריפת
קדשים אף באסס לדחום סלאו דיו"ע לפי
ש"ס עמו עסס באנשים וחמה אני
סלא רחס סמל"מ דברי החוססות חלו :

ולפי"ן יש דיעות חלוקות לדע"ה סריכ"ל אחי
עסס ודוחס הלל חעסס אף
ש"ס עמס עסס ולדעת סר' יוסף מא"י
לא יוכל לדחום העסס סל"ה ש"ס עמס עסס
דכלל ש"ס עמס עסס אלס כחו
כ"כ דאין עסס אחר יוכל לדחוחו :

(ג) **כופין** אותו עד שיאמר רולס אני סול
במלוס שריר סעוסס אותה

לקים ולא עבר עוד זמנו מכין אותו עד
שחלל נפשו או עד שיקיימנה ועובר על ל"ח
דאורייתא מלקין אותו מלקות ארבעים
ובמלצא עשה דרבנן לשטח רש"י אין טופין
כלל ולשטח בחוס' אף שטופין מ"מ אין
מכין אותו :

(ס) **מכין** אותו מכות מדרוס :

(ו) **מנדין** אותו במלצא ל"ח דרבנן אם
עבר מכין אותו מכות מדרוס
או מנדין אותו ומאי שמיט בל"ח דרבנן פעמים
מנדין ופעמים מכין אותו מכות מדרוס ע'
פסחים ד' נ"ב רב נחן בר אסי' אול מביח
רב לפומבדיחא ביו"ט שני של עזרה שמהיס
רב יוסף א"ל אביי ולגדיה מר ננידא ח"ל
עדיפא עבדא לי' (פרש"י כחמורכ ממנו
עשיח' לו) דבמערבא ממנו אנגידא דבר
ביה רב ולא ממנו אשמהא איכא דאמרי
נגדיה רב יוסף א"ל אביי לשמהיס מר דרב
ושמאל דאמרי חרווייכו מנדין על שני יו"ט
של גליות ח"ל כנ"מ אינש דעלמא הכא
לורבא מדרבנן הוא דעבא ליה עבדא
דבמערבא מימני אנגידא דבר ביה רב ולא
מימני אשמהא (פרש"י חלמיד שסרה כיו
נמין לכלקותו ולא לדווחו משמע דשמהא
חמירא וחוששין לכבוד החורס) וגם
כרי"ף הביא מימרא זו וכחב סס כר"ן לחלק
מחי משמחין ומחי מכין אותו מכות מדרוס
בעובר על דרבנן וכחב וז"ל יש לומר דבמלצא
דכוי עיקרו מדרבנן דכי עקר ליה קא עקיר
ליה לכולה מלצא משמחין ליה כגון הכוא
וכדאמר נמי ברבא י"ט אח מי ידו אח
אלעזר בן חנוך שפקפק בנטיילת ידים
וכדאמרין פ"ג דמועד קטן ד' כ"ז רב
במונא חלקע לכאי מחא שמע קלא שפורה
דשכנא חזי כנהו אינשי דעבדי עבידתא
אמר

זפורשא' היא כסוכה וכלולא חלל מלצא
בעלמא דרבנן :

ותום' עס קלא כראשונים חולקין על
רש"י וסוברים דאף על מלצא
דרבנן טופין ופיין כחונות דף פ"ו ח"ל
רב ככנא לרב פפא לרידך דאמרת
הייטח בעל חוב מלצא אמר לא ייחא
לי דאיטנד מלצא מכו ח"ל חגיגה נמד"א
במלצא ל"ח חבל במלצא עשה כגון שאמרין
לו עשה סוכה ואיט עשה ללב ואין
עשה מכין אותו עד שחלל נפשו
(ופרש"י על פריעה בע"ה מלצא וז"ל
מוכר עליו לפרוע חובו ולאמח דבריו
דכחיב בין דק שיהי' בן שלך דק ולאן שלך
זק ב"מ ד' מ"ט) :

ידברי רש"י כלל חמורכ כי כמעין
בכ"מ מ"ס יראה שבכחוב בין
דק נאמר על ביכ"ס בן ולאן שלך דק
ואמר אביי עלי' שלא ידבר אחד בפס ואחד
כלל והין ענינו כל ככחוב כלל מפריעה
רוב ומלחתי קוביא זלזל נבמ"ק נד"ה לדידך
דאמרת וכביא נכס חלמדי רבינו יונה
ונשס גדולי כראשונים ומפרשים דפריעה
בע"ה דאורייתא מדכחיב וכאיש אשר להם
יושב בו יוליא אליך אח כפנוט כחולס
דמשמע שטליו לכוליא בע"ה ע"ס :

יהתום' כחובות ד' פ"ו נד"ה פריעה
בע"ה חולקין על רש"י וכביאו
איח דאף על מלצא דרבנן טופין הוא מלצא
לקים דברי כמה מלצא דרבנן הוא ואמרין
כס' ככשולח ד' מ' ע"ה דכופין אח כיוורשים :

היוצא לן מזס כוא כחילוק שבין עשה
ול"ח דאורייתא ובין עשה ול"ח
דרבנן דנעשה דאורייתא אם אינו רואה

נדוי (ופרש"י שמנדין על כבוד כרז שכתוב דברים ואמר לא כך שאלתי) שאלו שנים כבני אליהו שמפתחות גשמים ביד אליהו לא נמלא שם שמים מחליל על ידך? (פרש"י לא נמלא שם שמים מחליל נהמי') שאליו נשבע חי' ה' אם יסיה כהנים כאלה על ומטר כי אם לפי דברי (מלכים א' י"ז) ואחש נשבע באין אחש זו עד בירדו גשמים נמלא שם שמים מחליל על ידך דזש או זש בא לידי שבוכה שוא) מה שפרש"י דחונס כיה ראוי לדוחו שכתוב דברים ואמר לא כך שאלתי אין להבין כלל חדא דאמרין בברכות ד' י"ט המגים דעחו כלפי מעלה מנדין אוהו מאי היא דחקן שלח לו שמעון בן בטח לחונס כמעגל לר"ך אחש לכחנדות ואלמלא חונס אחש גוזרני עליך נדוי וכו' אלמלא דחונס ה' מגים דעחו כלפי מעלה ולא שכתוב דברים ועוד מי שכתוב דברים אפ"ס שמלינו שנטענ בדי שמים לא מלינו שמנדין אוהו :

ומצאתי כמך נאח וראוי נכונס לדבר בכתוב ד' כ"ה לוי גז' הכניחא ולא אחא מערסא אמר לפניו רבש"י עליה וישנח במדוס ואין אחש מרחם על בניך אחא כטרא ואיטלע (נעשח חיגר) אמר ר' הלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה כדרי אדם גדול כטיח דברים כלפי מעלה ואיטלע ומנו לוי ע"ס :

ואם נאמר דמי שכתוב דברים חייב נדוי כפרש"י כ"ל על חונס כמעגל מכו קהמר ר"א לעולם אל יטיח אדם דברים משום דלוי כטיח ואיטלע חיטוק ליק שלא יטיח דברים משום שחייב נדוי אלא ודאי על כטח דברים כלפי מעלה אינו חייב נדוי אך כמגים דעחו כלפי מעלה הוא דחייב נדוי :
ובחילוס

המר לכוו כוכו אינשי בשמחא אכל בדבר שטיקרו מר"ח וכוא עוגר על מה שזכרו נו הכמיו מין אוהו מכוח מרדוח כי כיה א דנשל נחמי פגרים וכי כיה דנזיכו לגפא דפ' בלוח כקן ד' ק"מ (וע' ככף מנכס כל' חלמוד חורכ פ"ו כ' י"ד ובמ"למ שם) ועיין בם נהי' רזבי בם מה שכבש על חילוק זה במהלך כנ"ן וכניה כקושי' נז"ע ועיין נפר"ח או"ח ריש סי' הל"ו בכוהר ג"כ דברי כנ"ן הלו ומכיק דכלל לפי ראות עיני כב"ד פעמים ענדין ופעמים מין ועיין קרבן נחנאל פ' מקס ברכו אוה י"ב כהכז על דברי כפר"ח בדבריו נכוים כיואל לן מזה כעוגר על איבור דרבנן כעונש מסור ביד ב"ד לדוחו או לכוכו. ככל לפי ראות עיניכם ואין חילוק בין נדוי לזכוח מרדוח אך נדוי חמור ממכוח מרדוח וביד ב"ד הוא לעונש כפי ראות עיניכם :

(ז) ועתה נבאר כא דמלינו ראוי לדוחו ואין מנדין :

זאת מלנו שחי פעמים נש"ס והעתיק פכ נקטר לבון לבון נש"ס פס פרש"י וכוא נהעניה ד' כ"ז ח"ר פנס אהח ילא רוב אדר ולא ירדו גשמים בלחו לחונס כמעגל כהפלל וירדו גשמים , כהכלל ולא ירדו גשמים עג טוגה וטמד בחוכה וכו' המר לפניו רבש"י בניך כמו פניכם עלי שחי כנן ביה לפניך נשבע הני נשמך כגדול שהיני זו מכתן עד כהרהב על בניך כהחילו גשמים מנטיפים וכו' המר לה כך שאלתי אלא גשמי נזרוח שיחין ומטרוח ירדו נזטף עד בכל טפה וטפס כמלא פי חניוה וכו' המר לפניו לא כך שאלתי אלא גשמי רזון נרכה ונדכ ירדו כהקון וכו' שלח לו כמעגל בן בטח אלמלא חונס אחש גוזרני עליך

והחילוק

שכן מנים דעחו ובין כטיח דברים הוא זה מנים דעחו הוא אם אדם מדבר בגילוח ועוזתו כמות שמליו בחונס המעגל שנשבע שאינו זו ממקומו עד שיעשה הקב"ה רצונו וירדו גשמים וכן אחר ירידת גשמים אחר כמה פעמים לא כך שאלתי כעבד המעביע את אדוניו ומלכו לו שיעשה רצונו ואחרי עשות האדון רצון עבדו אשר השביעו עוד לא ישקע בעבד ויאמר לא כך שאלתי :

וכן

מליו חצייה ד' כ' מעשה שבא ר"א בר"ש וכו' ושמח שמחה גדולה וכו' דעחו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה נזמק לו אדם אחד שבי' מכוור ביותר אחר לו (ר"א) שלום עליך רבי ולא החזיר לו אחר לו ר' אלעזר כמה מכוור אחרו האיש ואח"כ נחמרת ר"א מאד כיון שידע בעלמו שחטא וגשחטא לפניו ואמר לו לעניתי לך מחול לי ע"ש, כרי מעשה דר"א ודבריו אחרי שביחם דעחו גסה עליו שכיר בעלמו שדבריו היו בגסות הרוח וכן מליו בחכמה והגם לבו בהוראה שוטף רשע וגם הרוח :

אבל

העמח דברים הוא אם בעה נרס האדם מוליח חלונה מפניו וחמת להלדיק עליו הדין אינו מלדיק הדין אך על כ' יושף לבו כמו שאמר לוי עליה וישבת במרום ואין אחס מרחם על בניך :

עכ

לי להביה בדברי רש"י תחת שבעיה דברים לכתוב שגבים דעחו כלפי מעלה כמו שבא בפירוש בש"ס ברכות י"ט שכתבתי לעיל שחונס הבנים דעחו כלפי מעל' ולא שבעיה דברים :

גם

מה שפרש"י על לא נמלא שם שמים מחלל על ידך דזס או זה בא לידי

אבל

האמת יורה דרבי דטונה הש"ס הוא שרק חונס המעגל כי יכול לבא לידי שבעה הוא דכשלמא אליכו שפיר נשבע שלא יבי' מטר דהא המפחחות של גשמים הם בידו כדאיתא שם בגמרא וא"כ שכיר כי יכול נשבע שלא יבי' מטר או אפילו שיבי' מטר כיון שהמפחחות של גשמים הם בידו חלל חונס האין נשבע שיבי' מטר דלמא המפחחות של גשמים ביד אדם שכבר נשבע שלא יבי' מטר וא"כ חונס לבד כי יכול לבא לידי שבעה הוא וזה ששלח לו שמעון בן שטח נמלא שם שמים מחלל על ידך דוקא על ידך ולא ע"י אליכו יבי' אף שיבי' מש"ס חצייה שהבאתי נראה דהא דשלח שמעון בן שטח לחונה המעגל ראוי אחס להחנדות כי' משום דנשבע שירדו גשמים ואלו כי' כמו בשנת אליכו שנשבע שלא יבי' מטר כי' יכול לבא לידי שבעה הוא משום כפי כי' חונס ראוי להחנדות :

ומשם

ברכות מ"ט שהבאתי לעיל משמע דמשום הכי כי' חונס ראוי להחנדות משום שהגים דעחו כלפי מעלה ופרש"י שם שאמר כמה פעמים לא כך שאלתי והנה שתי סוגיות האלו סותרות זו אחת זו והוא פליאה נשגבה :

ואחרי

העיון וחיפוש מלאחי קושי' זאת במשנה למלך פרק ו' מהל' תלמוד חורס כל' י"ד ומביא ישוב נשח בעל שדס יושע וז"ל שם וראיתי להרב בעל שדס יושע

לידי שבעה שוא ואפילו אם כי' אדם בעולם
שנבע שלא ירדו גשמים ג"כ לא כי' יכול
לכא לידי שבעה שוא דברי חונס לא נבע
שירדו גשמים בדוגא רק שירחם ד' על בניו
ולא דוקא בירידת גשמים אלא אפילו בנס
אחר כמו בירידת מן על הארץ וכדומה כי'
ד' יכול לרחם עליהם וא"כ לא אליהו ולא
חונס היו יכולים לכא לידי שבעה שוא :

עב נראה לי דק' שלא לי' שמעון בן שמע
לחונס המעגל אלו היו השנים כשני
אליהו שממר ד' מפחיתות של גשמים ביד
אליהו לעזור גשמים כדי ליסר את ישראל
עמו שיחזרו בחשובה (דכא איתא) בגמרא
סוף פרק חלק וכו' כי' במלכים א' י"ז א'
שאמר לחאב לאליהו כתוב בחורב וסרחם
ועבדחם אלכים אגזים והשחחיתם להם
ומרה אף ד' בכס ועזר את השמים וסרי
רוח ישראל עובדים ע"ז ואין גשמים
נעלרים? מיד ויאמר אליהו חי' אלכי ישראל
אשר עמדתי לפניו אם יכיה השנים האלה
על ומטר כי אם לפי דברי :

ואלו היה כאן ג"כ עלירח גשמים מפני
החטא וס' עשה זאת כדי שיחזרו
בחשובה כמו כשני אליהו א"כ האך בעזה
פינך וכנסת דעתך לשבע ולטף את הסם
הנכבד בשביל שבעתך שנבעת שירחם על
עמו סן אם ישובו סן אם לא ישובו מדרכם
כרעה ירחם עליהם אין זה כי אם חילול
הסם ומגיס דעת אחר וכו' שאמר בברכות
י"ט במגיס דעחו כלפי מעלה מנדין אותו
וכראים מחונס ששלה לו שמעון בן שמע
שנבעל שגסים דעחו לחלל הסם ראוי
לנדוי ולפי זה הסוגיא דתענית והסוגיא
דברכות אין סותרות אסדדי ואדרבה
טעם א' לכן רק בשביל שגסים דעחו כי'

יהושע שכחב ואפשר דכא חליא דכיון
שמגיס טלחו כלפי מעלה ואמר לא כך שאלתי
ונבעת חושבין בגריות שלא יא' ריקס בעבור
השבעה וכשרואין שאינו נענה מביא לידי
חלול הסם שאומרים אין בשבעה כלום ע"כ
דבריו וכ' עליו כמנ"ה ואין בזה כדי שביעב :

ואתפלא על הרב בעל משנה למלך שכחב
עליו ואין בזה כדי שבעה וסרי
בזה לא יא' נוד ידי חובתו ומלס דכס היה
לישב שחי הסוגיות דסחרי אסדדי
וכוא בעלמו אינו מחרץ כלום :

ולולא פרש"י דמפרש דכא דשלה לי'
שמעון בן שמע אלמלא חונס אחר
גוזרני עליך נדוי וכו' לא נמלא שם שמים
מחלל על ידך ופרש"י שאליהו נבעת חי
ד' אם יהא כשנים האלה על ומטר וכו'
ואתה נבעת באין אחר זו עד שירדו גשמים
נמלא ש"ם מחלל על ידך דזה או
זה בא לידי שבעה שוא :

לולא דברי רש"י כללו בייחתי מפרש
באופן אחר כא דשלה לי'
שמעון בן שמע אלמלא חונס אחר גוזרני
עליך נדוי לא היו טעמא מטוס דזה או זה
בא לידי שבעה שוא דכא חונס לא נבעת
כלל שירדו גשמים אך נבעת שאינו זו
מכאן עד שחרחם על בניך ולא פירש
בשבעתו במה ירחם ד' אם בגס ברכה או
בנס אחר וכי יד ד' הכופי כלור אגס מים
חקקר להושיע רק בגסם הלא בני ישראל היו
במדבר ארבעים שנה ולא חרשו ולא זרעו
ולא קלרו ובכל זאת היה להם לחם לשבע
ולא מחו ברעב והם חונס המעגל לא נבעת
דוקא על גשמים רק שירחם ד' על בניו יכ'
בא"ז אופן שיהיה א"כ האך יכול לכא

ראוי לגדלו ולא בשביל שבי' יכול לבא לידי . שטעטא שווא דכרי לא בי' יכול לבא לידי
שטעטא שווא כלל כמו שבארתי :

שטעקי' נחמדס וכי משא בפנים
ים במשפט אס עקבי' בי' חייב נידוי
מדוע לא נחמדס וחי' בחד תרואא אש"ס
שולא בכבודן של שמעיס ואבטליון לא נדושו
מפני כבודו כיון שבי' גדול מכל חכמי דורו
משום כדי לא נדושו כמו שמצינו
בחנוכה המעגל ובתודום איש רומי :

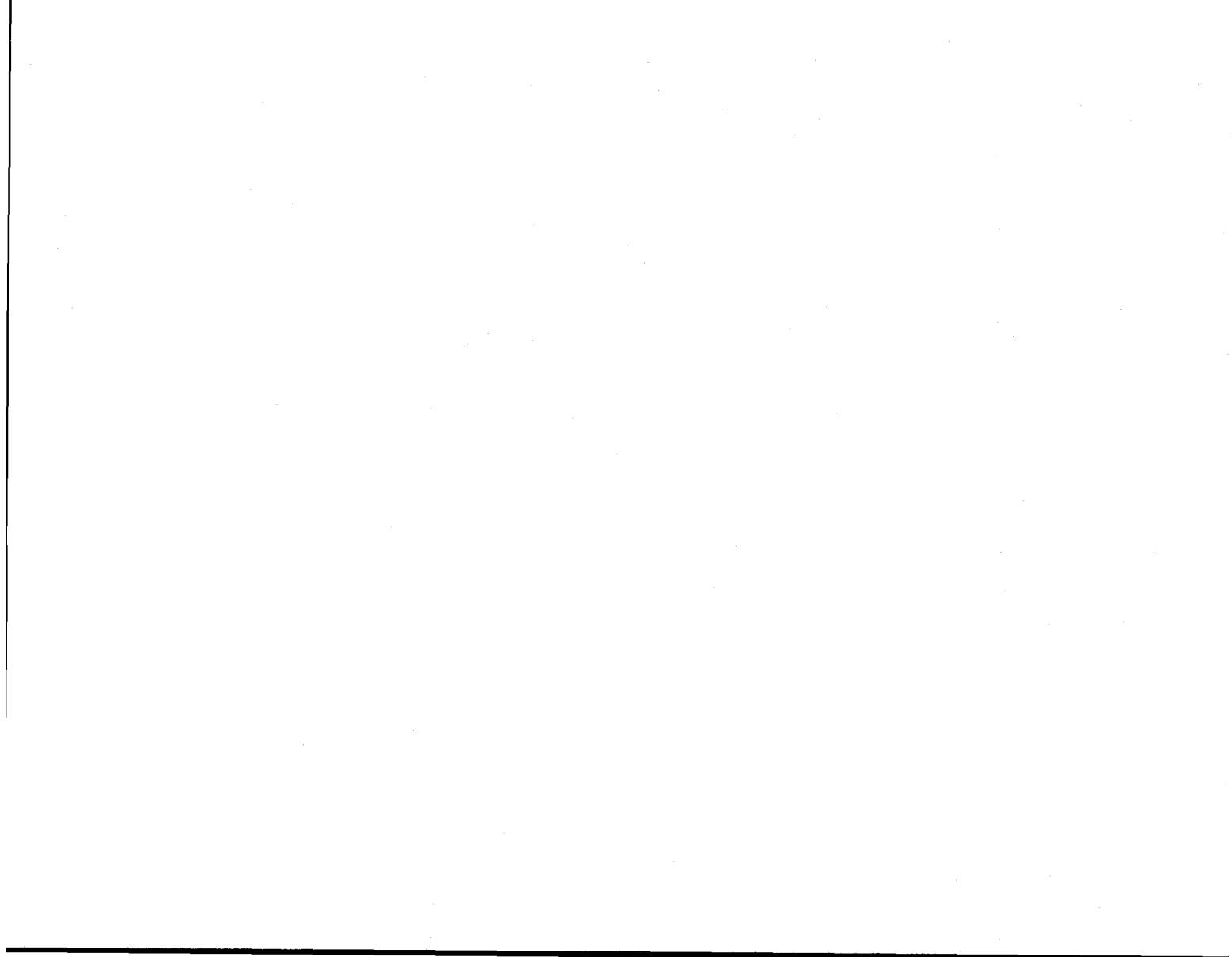
ולפי חירון זה נמצא פעם שלישית ראוי
לנדות ואין מנדין מפני כבודו אבל
לפי חירון שני של אי"ע וגם לפי פירושינו
שנפרש לקמן בפרק י"א בעז"ס פלוגתא
דח"ק שאמר שנדושו לעקביא ור' יהודה שאמר
שלא נדושו וכדכנו שם טעמא וסברתא וכתב
אין מקום כלל לענין ראוי לנדות ואין מנדין :

היוצא לן מכל זה אפילו מי שלא עבר
על אסור דאורייתא ולא על אסור
דרבנן אלא עבד עובדא דיכול לבא לידי חילול
השם או שסגיס דעמו כלפי מעלה כעובדא
דחונס המעגל או שקרוב להכשיל את
הרבים כעובדא דחודום איש רומי עושב אלא
ראוי לנדות אך אם הוא אדם גדול או חשוב
אין מנדין אותו מפני כבודו :

ועוד הפעם נמצא בש"ס ראוי לנדות ואין
מנדין בפסחים פרק מקום שנסבג
ד' ר"ג אמר ר' יוסי חודום איש רומי סגיס
את בני רומי לאכול גדים מקולסים כלילי
פסחים שלחו לו אלמלא חודום אתם נזרתי
עליך נדוי שאתה מאכיל את ישראל קדשים
בחור קדשים ס"ד אלא אימא קרוב להאכיל
את ישראל קדשים בחור (דומה לקדשים) :

ולדעת תוי"ט עדות פ"ס מ"ו נמצא
פעם שלישית ראוי לנדות ואין
מנדין מפני כבודו וכו' שטעמא בי' חולק
על חכמים ואמר שאין משקין מי סועב לא
את בגיורת ולא את כשפחה המשוחררת
אמרו לו ולא מעשה כשפחה משוחררת
וסקוס שמעיס ואבטליון אמר לכן דוגמא
בסקוס ונדושו וכו' אמר ר"י ח"ו שטעמא
נחמדס שאין עזא ננעלה וכו' :

וקהשה כתוי"ט על ר"י שאמר ח"ו

פרק י"א

עתה

נחמנו רחם ונשונם לפרק ט'
ווייבב כחמש דקדוקי' שדקדקנו
בו ע"ה, ובכחם כחלום האלו נחמנו דכא
דחזינו דכמישוע כחולק על כרבים לריכין
לבעל דעמם ולכסכים עם כרוב כי מ"ע
הוא שכחם כחורב אחרי רבים לכוטם וגם
כמישוע כחולק על כרוב לריך לקיים המלך
של אחרי רבים לכוטם ולכסכים עם כרוב
כמו שכחם כחורב כחמ"ס כל' סכדריין
פ"ח כלכס ח', כל זה הוא דוקא בפסק דין
אם כביה דין נחם לכורות לשואל לעשות
מעשה על ידיכם דכיון אם קרה לאיש
מקרה בענין איסור וכיחור או בעומאח
ועכר וכדומה לזה, ואינו נודע איך יחכר
בזה, ובזה נביח דין לשואל ונחלקו כביה דין
קלחם ואומרים אסור וקלחם ואומרים מותר
וכן בעומאח ועכר, או מלוח עשה על
שואל לעשות ולקיים כדברי כרבים וגם
כמישוע של כביה דין כחולק על כרוב לריך
לכסכים עם כרוב כי ע"ז נחמנו אחרי רבים
לכוטם [ועיין לקמן פרק כ' מה שכחנו על
כח"ה דסובר דמשום אחרי רבים לכוטם
אפילו איסור כרוב כיחור נכפך לכיחור דכן
הוא גז"כ אחרי רבים לכוטם] משום הכי כל
מישוע מחויב להסכים עם כרוב ולכשוות לו
ולדמות לו אבל אם כביה דין או חלמידי
חכמים יושבים וחולקים בדין שלא לכורות

ולעשות מעשה כל ידין, אך חולקין בדרך
פלפול לדוגמא, אז מותר אפילו ליחיד לחלק
הף על בית דין כדול שנלשכה כגזיה אם
לא יחלקו להורות ולעשות מעשה על ידו,
כי כל זה לא נחמנו אחרי רבים לכוטם
ואינו מחויב לבעל דעמו ולכסכים עם
כרוב כמו שנבאר בסמוך :

ובן

משמע מדברי כרמ"ס כל' סכדריין
פ"ח כלכס ג' וז"ל שם בית דין שנחלקו
מקלחן ואומרים זכאי ומקלחן ואומרים חייב
כולכין אחרי כרוב וזהו מלוח עשה של חורב
שנחמנו אחרי רבים לכוטם עכ"ל וע"ה,
ומדכח כרמ"ס בית דין שנחלקו ולא כחב
חכמים שנחלקו קלחן ואומרים חייב וקלחן
ואומרים זכאי כולכין אחרי כרוב וזהו מ"ע
דאחרי רבים לכוטם משמע מזה דוקא בית
דין שדין אח כבעלי דין לעשות מעשה על
ידין להוציא או להחזיק לחסור או להקדיר
וכדומה ע"ז נחמנו אחרי רבים לכוטם אבל
אם חכמים נחלקו בדרך פלפול ושלא להורות
כלכס למעשה כזה אפילו ליחיד מותר לו
לחלק על הכרים ואפילו על שנים וח'
סכדריין שנלשכה כגזיה כמו שנבאר בסמוך :

ולפי

מיושב קישיא ח' שהקשינו בפרק
ט' אם כמעט של בית דין לריך
לכסכים עם כרוב וזהו מלוח עשה דאחרי
רבים

אשילו על שבעים וא' סנהדרין אם לא יורה הלכה למעשה ואין בזה חטא ושון כלל :

אך כמעט שאר עקביה על שמע' ואבטליון דונגא הסקיה סוכר ח"ק דחמא מפני

שולל בכבודן של שמעיה ואבטליון ורבי יסוד' סיכר שגב בזה שאמר דונגא הסקיה נמי לא חמא כלל ואין בזה משום מספר אחר מעטן של חלמידי חכמים כי משאר אחר מעטן של חלמידי חכמים הוא רק מי שישב בחברה מרעים ואספדים זה לזה בספורים ודברים שונים שחכם פלוגי ופלוגי עשה כחא וכחא ומחך הספור כזה יוציא עתה מפיו על דיק ומחלל בכבודו בלא טרף וכלי אונס איש כזה נקרא מספר אחר מעטן של חלמידי חכמים ובי' חייב לדוי כדאיחא בנרכיח דק י"ט הספד אחר מעטן של חלמידי חכמים חייב נדוי :

אבל עקביה לא כי' בגלל מספרים אחר מעטן של ח"ח כי הוא לא

סיפר כלום משמעים ואבטליון אך הוא כי' חולק על חבירו ואמר שאין משקין מי סיעה לגיורת ושפחה מאוחרת כי כך היחא קבלה בידו מפי המרוכס כדאיחא בעדיות פ"ס משנה ז' וחבירו סנהדרין רלו לסחור אח דינו ובהלכו כרי שמעיה ואבטליון הסקיה לשפחה מאוחרת ובי' שוחר להבי' לסכ כעטס דאין'רלי' משמע' ואבטליון הסקיה להשפחה כמשוחרת לפי שדונגא הסקיה כלומר היא היחא גיורת וכס כיו גרים וכלו הם לא סברו להרחיק מלהספח ברה ישראל כח"כ הרמב"ם (סוגא בחי"ט עדיות פ"ס משנה ו') ולא היחא כוננו לזולל בכבודם ח"ו אך לקיים דבריו שאין משקין גיורת מי סיעה, ואלו המרים ולא כשיב לסכ

כיו

רבים לכתוב ח"כ איך עברו על מצות עשה זו כרבה תנאים ואמוראים דכא מליע הרבה פעמים בתשנה ובגמרא שיחידים חולקים על רבנים ולא חזרו וכדו לדברי רבנים :

ולפי כנ"ל ניהא דדוקא חס בנאים להורוח ולפ"ק דדין לבעלי דינים ולגזיח מעשה על ידם אז המיועט של בית דין מחויב להסכים עם כרוז מעשה מצות עשה של אחרי רבים להטות, אבל חס חכמים נחלקו בענין שאם יודמן מקרה בענין זה איך לפסוק בזה הדין אז אין החיוב על חכם אחד להסכים עם רוב החכמים כחולקים עמו לפי כך נמצא בגמרא ובמשנה שיחיד חולק על רבנים ועמד על דבריו ואין בזה חטא ושון כלל מפני שלא כורס הלכה למעשה :

ובזה מיושב קושיא מה שהקשיט על רבי יסוד' שמתחבא ואמר חס ושלוס שעקביה נחנה וסקשינו מה מחמה רבי יסוד' כא עקביה חמא כפלים שביס יחיד חולק על הרבים וגם שהי' מולול בכבודן של שני מאורות כגדולים שמעיה ואבטליון כמעט שאמר דונגא הסקיה וא"כ כרי בדין נדוכו :

ולפי מה ש'מרנו ניהא דכא במאי שהי' חולק עם רבנים לא חמא כלל כיון שעקביה לא כורס הלכה למעשה וכן איחא להדיא בסנהדרין ד' פ"ח שמקשה ספ"ס שם אמאי לא כרנו אח עקביה [וע"ש ברש"י שכתב שהי' עקביה מסנהדרין היושבים בלשכה הגזיח והוא כי' יחיד חולק על סנהדרין בארבעה דברים וא"כ אמאי לא דנו אותו במיתה דין וזן ממרה] ומשני ספ"ס מפני י' שלא כורס הלכה למעשה ע"ש :

קרי להדיא כדכחכו דמחר ליחיד לחלוק

למעשה אז מותר לי לחלוק אפילו על שבצים וא' סכסכין שכלכס כנזים ואין בזה חטא ועון כלל וא"כ למען נדונו לעקביא חלא ודאי משום שאמר דוגמא כשקוס על שמעיה ואבטליון, וא"כ פסר מ"ח הש"ס ראי' דמסר אחר מעטן של חלמדי חכמים חייב נדוי מתעשה דעקביא:

וממילא לא יקשה קשיא שסקיט בפ"ט מפרק כוכב גבי פלוגחא

ד"א וחכמים בעובדא דחור עכנאי דר' אליעזר ה' חולק על חנניו רבי' ואף ש"א נח קול שכלכס כר' אליעזר ואף ש"א חכם גדול מכל חכמי דורו ולדיק גדול כמו שנאמרנו לעיל בקושיא בפרק ע' בכ"ז נדונו על ש"א יחיד חולק על רבים, והקשיט מדוע אין דורש ואין מנקש לאמור ח"ו הנדונו לר' אליעזר כמו שמחמה ר' יהודה ואמר ח"ו סעקביא נחמד :

אבל נאמח לפי דרכו לא קשה מידי דר"א עבר בנאמח על מ"ח ע"כ של אחרי רבים להטות כי הורה כלכס למעשה גבי חגור עכנאי שהחכמים כולם היו מעמאים את החגור ור"א כ"י מעבר וכל כעבורה שנעשו על חגור זה היו חכמים מעמאים ור"א מעבר כמו בפירוש רש"י בב"מ דף נ"ט ובנדרות סוף ד' י"ט וא"כ כ"י ר"א יחיד בחולק על רבים לכלכס ולמעשה לפיכך אע"פ ש"א נח קול שכלכס כר"א עמד ר' יבוסע על רגליו ואמר אין אנו מעניחין בנח קול שכבר כחנח כבר סיני בחורש אחרי רבים להטות כי לכורוח להלכס למעשה ע"ז נאמר נאזות ע"כ של אחרי רבים להטות כמו שנאמרנו ע"כ שרפו כל כעבורה שעה ר"א שנעשו על חגור זה כמו

כיו דנריו סחורים סייט מה שאמר שאין משקין גיורת ממעשה דשמעיה ואבטליון כשקוס לספסס כהשחרות ובעל כרחו כ"י לר' להשיב לכס דוגמא כשקוס כי אינ' כ"י ואטם רחמנא פטרי' ואין זכ' כלל וכלל מספר אחרי מעטן של חלמדי חכמים וספיר מחמה רבי יסוד' ואמר ח"ו סעקביא נחמד לפי שלא חטא כלל במה שאמר דוגמא כשקוס כי ה"כ אטם לחנן דכ"י :

ובנדרומה לי בזה סברא ישרה וא"כ שלא מלאחי אוחה בשום פ' מהמפרשים בכ"ז כחנח' כי נכונה היא בעיני :

ולפי דנריו כנ"ל לא קשה ג"כ קשיא ג' שהקשיט בפ"ט על כה דמכיא כש"ס נכרות דף י"ט ראי' דמסר אחרי מעטן של ח"ח וכוא כמנח ח"ח אחרי מוחו דחייב נדוי מעקביא בן מכלאל שאמר דוגמא כשקוס על במעיה ואבטליון ונדונו :

והקשינו דלמא לא משום שאמר דוגמא כשקוס נדוי אוחה חלא משום ש"י עקביא יחיד חולק על רבים בלרע דברים משום כ"י נדונו כמו הנדונו לר' אליעזר בן סורקוס על ש"י יחיד חולק על רבים בחגור עכנאי :

ולפי כנ"ל ניחא דמשום ש"י עקביא חולק על רבים ודאי לא נדונו דכ"א לא הורה כלכס למעשה דחשני הש"ס סכסכין דף פ"ח שהבאנו לעיל בסמוך בפרק זה וא"כ חכ' א"ט מורה כלכס

כמו שפרש"י כ"ל ועשו אחוה בנדין :

ובן

מלינו בעדיות פרק א' משנה ה' ולמה מזכירין דברי היחיד בין המרובין כואיל ואין כלם אלא דברי המרובין שאם יראה בית דין את דברי היחיד יסמכו עליו שאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חנרו עד שיבא גדול ממנו בחכמה ובמנין וכו' ופירש"י שם כראש"ד שאם יראה לבית דין אחרון כלם כדברי היחיד יסמכו עליו כלום יקבעו הכלם כמוהו כמו שז"לנו באתראים מן האחרונים שהן קובים כלם ביחידים כראשונים ככמה מקוצות ואע"פ שהמרובים חולקים עליהם ואם לא שמאלו דברי היחיד כראשון לא היו האחרונים יכולים לדחות דברי הראשונים מדעת עלמן לפי שאין בית דין יכול לבטל וכו' אלא כיון שמאלו היחיד מן הראשונים שהי' חלק עמהם ה"ל להם כחם לחלות [כפ"ה] ג"כ בחו"ט ע"ש עד כאן לשון הראש"ד : ז

ולפי

דברי הס"ך הא"ך אמורא מן האחרונים ה' יכול לקבוע כלם כיחיד כראשון חולק עם הרבים ה' לפי דעת הס"ך יחיד רבים כלם רבים בכל אופן שיהי' הוא דאורייתא וגזרה במקום כך הוא לפסוק רבים והא"ך אמורא א' מן האחרונים קובע כלם כיחיד נגד רבים אלא ודאי כמו שאמרנו דאם חולקים בדרך פלפול ולא להורות כלם למעשה או שטחנים בספריהם זה להחיר וזה לאסור וכדומה אז נוכל לפסוק כדעת כיחיד כחולק על רבים אם סברה כיחיד נראה בעיני הדיון או כפסד מרוב כרשות בידו לנפות אחרי דעת היחיד נגד רבים כיון שזה אינו דאורייתא וע"ז לא נאמר אחרי רבים לכמות :

ומיש

הס"ך יחיד רבים כלם רבים הוא

ובזה

מיושב חזיקה כס"ך ניו"ד סוף סימן רמ"ב שחמס על כב"ח וכחב כוס שלשון עוד עראה מנאר מדברי ככ"ח דהא דמחיר כרשנ"ל כפסד מרוב יחיד נגד רבים היינו אפילו באיסור דאורייתא וכו', וכבר כש"פ בעל דף פ"א גבי חזיקה חמא וכו' כ' וחימא וברי הא ד"חיד נרבים כלם רבים דאורייתא הוא וכמס"כ לעיל והא"ך אפשר לסקור דבר חורס כפסד מרוב וכלא כך הוא גזרה המקום לילך אחרי רבים ומס בכך שיהא הפסד מרוב עוד סברי סורגין נפשות ומארימין ומסקרין ומאכדין ביד ע"פ כרוב ועיר סילוחה נדוין ע"פ הרוב וברי אין לך כפסד מרוב גדול מזה עכ"ל כס"ך, ולפמ"ש לא קשה מידי דהא יחיד רבים דאורייתא היינו דוקא בב"ד שיושבים בישיבה אחת ובה לפניהם שאלם באיסור וסיתר וכדומה מקלחן אוסרין ומקלחן מחירין או מקלחן מזכין ומקלחן מחייבין באופן כזה הוא מלוח עשה של תורם ללכה אחרי רוב שנאמר אחרי רבים לכמות וגם כמעט החולק נרץ לסכים עם הרוב כמו שהנחיל לעיל בפרק זה ובשם הרמב"ם הלכו' סנהדרין פרק ח' כלם א' אבל אם נחלקו חכמים בדרך פלפול אם יקרב מקרב חס הא"ך לדון ביה או כוחים בספריהם זה אוסר וזה מחיר באופן זה אם קרב השאלה כזאת לפני הדיון ולא ידע איך לפסוק כדיון כי יש סברה לכאן ויש סברה לכאן אף שלריך לפסוק רוב פוסקים מ"מ אין זה מלוח דאוריית' של אחרי רבים לכמות כמו שכתבנו, ואם אינו דאורייתא או מותר לפסוק כפסד מרוב כסברה כיחיד כחולק על רבים :

כיו דאורייתא ללכת אחרי הרוב כמו שאמר ר' יוחנן שם כבר כתבנו בתורה אחרי רבים לסמוך, ובאופן זה אפילו אם יכיה הספסד גדול עד לב השמים ככ"ז סולבין אחר הרוב ואין משגיחין על הספסד אבל אם נמצא בספרים דעות הלוקות זה אוכר זה מחיר כדרך שפוסקים באופן זה אף שאנו שפוסקים הרוב שפוסקים מ"מ אין זה עשה דאורייתא דאחרי רבים לסמוך ובהפסד מרובה יכול כדין לפסוק דעת היחיד חלק על הרבים וזה ברור :

הכלל העולה מדברנו דמלוא עשה של אחרי רבים לסמוך אינו רק בניה דין היושבים בישיבה אחת ונחלקו בדיון להלכה למעשה אז היא המלוא מלוא עשה דאחרי רבים לסמוך וגם המיעוט של ב"ד מחלקין על הרוב לרובין להסכים עם הרוב כי גם על המיעוט גרסא תורחיו בקדושה המלוא אחרי רבים לסמוך :

אבל חכמים שנחלקו בדיון אפילו בישיבה אחת אך לא לסורו להלכה למעשה כי אם בדרך פלסול, אז אין החיוב על היחיד להסכים עם הרוב ויטל לעמוד על דבריו ולחלוק אפילו על שנים סנהדרין שנלשכה כגוית כמו שמינו בעקביא שבי' חולק על שנים סנהדרין ולא כוודס להם עד יום מותו :

ומדברי הראב"ד שהנחיה לעיל נראה עוד דאף כנ"ל היושבים בישיבה אחת ומורים להלכה למעשה שאז ואזי מחויבים לפסוק בדיון כהרבים מטעם הכתוב בתורה אחרי רבים לסמוך אעפ"כ רק על אותו כנ"ל עלמו המלוא של אחרי רבים

כיו דאורייתא כמ"ס לעיל כונה כנ"ל ע"ז שכתב לעיל דנבי חטור עכנאי עמד ר' יוסע על רגליו כאשר חלק ר"א על רבים ואמר אין לנו משגיחין בנה קול שכבר כתבנו בתורה אחרי רבים לסמוך ודו"ס כנ"ל להודיע מה דנכ"מ שיש פלוגתא בין יחיד ורבים להלכה כהרבים דאורייתא משום שנאמר אחרי רבים לסמוך בכל אופן שיכיה ובאמת זה אינו דבר כהנא לעיל דנבי פלוגתא דחטור עכנאי כזה באמת מלוא דאורייתא לסמוך אחרי רבים שנחלקו על ר"א שיהי יחיד לפי ששם כורו להלכה למעשה ושפיר אמר ר' יוכנע כבר כתבנו בתורה אחרי רבים לסמוך דברי שם ס"ו ביה דין בישיבה אחת והמעשה בא לפניהם לסורות להלכה למעשה וזוהי מלוא דאורייתא לסמוך אחרי רבים ומשום כן שרש כל הסבורה שטיביר ר' אלעזר שיעשה על חטור זה :

ומה שהקשה כנ"ל מעיר הגדולה שאין לך ספסד מרובה גדול מה ועושין ע"ס הרוב, דבריו תמוסין דהא איחא במשנה ריש סנהדרין [ובמשניות סנהדרין משנה ס'] דאין עושין עיר כנידחת אלא בניה דין של שבעים וא' ובכ"ד של שבעים וא' אם נחלקו להלכה למעשה ונגמר דין לא הסכים המיעוט עם הרוב אז דיון חקן ממלא במיחה וא"כ עיר כנידחת לא תשכחת לעשות ע"ס הרוב אלא כל ביה דין של שבעים וא' בהסכמה אחת :

ע"כ נראה כמ"ס דאורייתא כמ"ס לעיל כונה כנ"ל ע"ז שכתב לעיל דנבי חטור עכנאי עמד ר' יוסע על רגליו כאשר חלק ר"א על רבים ואמר אין לנו משגיחין בנה קול שכבר כתבנו בתורה אחרי רבים לסמוך ודו"ס כנ"ל להודיע מה דנכ"מ שיש פלוגתא בין יחיד ורבים להלכה כהרבים דאורייתא משום שנאמר אחרי רבים לסמוך בכל אופן שיכיה ובאמת זה אינו דבר כהנא לעיל דנבי פלוגתא דחטור עכנאי כזה באמת מלוא דאורייתא לסמוך אחרי רבים שנחלקו על ר"א שיהי יחיד לפי ששם כורו להלכה למעשה ושפיר אמר ר' יוכנע כבר כתבנו בתורה אחרי רבים לסמוך דברי שם ס"ו ביה דין בישיבה אחת והמעשה בא לפניהם לסורות להלכה למעשה וזוהי מלוא דאורייתא לסמוך אחרי רבים ומשום כן שרש כל הסבורה שטיביר ר' אלעזר שיעשה על חטור זה :

רגליו ואמר רבנו של מולס גלוי ידוע לפניך
שלא לכבודי עשייתו ולא לכבוד בית אבא
עשייתו אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקת
בישראל מיד נח בים מצטפו, ולכאורס קסה
כשראש רבן גמליאל פסמך עליו נחשול בשביל
פצידוכו לר' אליעזר אמאי אמר רב
גמליאל דמי מחלוקת בישראל, והנה לא אמר
בר' יונה שידוכו בכנר סתנן כמורס
אחרי רבים לכבוד ור' אליעזר לא רצה לקיים
כמלכות עשה דאחרי רבים לכבוד ובורר
כלכס למעשה נגד כרבים ומש"ס נידוכו :

אבל באמת זה לא קסה כי מי שאינו
רוצה לקיים מלכות עשה אין עושין
נדוי אלא כופין אותו ומכין אותו עד שמקיים
כמלכות עשה דכא נדוי חמיר מכבאש כמו
שכבאש בפרק ע' במערכא מימני אנגידא
דבר כי רב ולא מימני אשמחא, לך אמר
ר' גמליאל כעסם שידוכו בשביל שלא ירבו
מחלוקת בישראל דכא איחא בסנכדרין דף
פ"ח בן סורר ומורס שרט אביו ואמו למחול
לו מוחלין לו זקן ממרא שרטו בית דין
למחול לו אין מוחלין לו כדי שלא ירבו
מחלוקת בישראל [וכחכ כרמנ"ס בסירוש
כמשניות פרק אלי בן כנחנקין על כמשנה
חומר בדגרי סופרים דכא דחייבתו כחורס
מיחה לזקן ממרא הוא לכבוד בית דין
ומעלתו, כמו שחייב המקלל אביו ואמו
מיחה לכבוד אביו ואמו ובאביו ואמו אם
רצו למחול על כבודן מוחלין לו, ובזקן
ממרא אש"ס שרט בית דין למחול לו נידון
במיחה מן כעסם שלא ירבו מחלוקת בישראל
עכ"ל הרמב"ם :

הנך רואה כחומר של רבוי במחלוקת
שאש"ס שמחלו על כבודן נדון כזקן
ממרא

רבים לכבוד ומחויב מיעוט כחולק לכסכים
טס הרוב בגמר דיום אבל אם קס ב"ד
אחריכס וראו כננ"ל כראשון כי' מיעוט
אפילו יחיד חולק עליכס אז כנ"ל כהחזון
יכול למסוק כסגרה אותו יחיד שחלק על
ב"ד הראשון אם סגרו ומצאו יורה
בדירה ק מלך מדרי כננ"ל כננ"ל
לעיל :

אך אם כל ב"ד כראשון מחלק ועד סוף
מסכימים לדעה אחת ולא כי' ביניהם
שום חולק אז אין ב"ד שקס אחריכס יכול
לבעל דגרי ב"ד כראשון אלא אם כי' גדול
מכנו כחכמה ובמנין, וע"ן מה שכחנו כזס
לעיל בפרק שלישי כד"ס מעשה נוכל
לסבין דגרי כמשנה : מעשה נחא ליישב קושי'
שכקשיט בפרק ט' דבכל מלכות עשה ב"ד
כוסין לקימה ואם אינו רוצה לקיים מכין אותו
עד שחלא נפדו ולמה לא כסו ולא לקו אם
עקבי' ואם ר' אליעזר שלא רצו לקיים מלכות
עשה של אחרי רבים לכבוד :

הנה על עקביא לא יקשה אחאי לא כסו
אותו כי כבר כחנו דעקבי' לא
כורס כלכס למעשה כדאיחא בסנכדרין דף
פ"ח לעיקר אין כזס מ"ע דאחרי רבים לכבוד :

אך עדיין נשארם כשאלה למכ נדו אם
ר' אליעזר כעונדא דחור עכנאי
ולמה לא כסו אותו לקיים כעשה דאחרי
רבים לכבוד דכא כורס כלכס למעשה :

ונראה לי ליישב עס כא דמליט שמסיק
טס כנ"ס כעונדא דחור עכנאי
ואף רבן גמליאל כי' בא כספיכ עמד עליו
נחשול שבים לפענו, אמר כמדומה לי שאין זס
אלא בשביל ר' אליעזר בן כורקטס עמד על

לקיים מצות עשה אך עשו אותו בשום
חמיר ונדוכו משום רבוי מחלוקת כדי שלא
חכה נעשים בחורב כשתי חורות וכוא משום
כבוד המקום ב"כ :

וכן ח'חא בברכות דף י"ט דמגין על
כבוד כרב [ועין שם ברש"י גר"ה
לריך אחס להחנודות שכח דכבוד במקום
כבוד כרב הוא] ומסיק שם כש"ס דגם
אח"כ' אליעזר בחגור עכנאי כו' מגדן משום
כבוד כרב :

ממרא במיתא משום שלא ירבו מחלוקת
וכטעם דברבוי המחלוקת נגעו ביה גם
ככבוד במקום ב"כ גד'חא בסבדרין דף
פ"ח ע"כ מברבו חלמידי גמאי והלל שלא
שמעו כל לרב רבו מחלוקת בישראל ונעשית
חורב כשתי חורות לפיכך אע"פ בר' אליעזר
לא נעשם זקן ממרא ולא ביה חייב מיתא
דכא לא ביה חולק על גיד כגדול של
שנעים וא' מ"ט כחמירו לעטש אותו בנידוי
מן כטעם שלא ירבו מחלוקת וכו' ולא כטו
אוחו ולא לקו אוחו כדין מי שאינו רוצה

פרק יב

והר"ן חולק עליהם וסובר דכא דחכם
שאסר אין חבירו רשאי לבחיר לא
כוי כטעם משום דשו"י חתיכה דאיסורא
אלא משום כבודו של כראשון :

וכתב כשלתי גבורים לדרעת כראש"ד
וכרשנ"א שכובדים חכם שאסר
אין חבירו רשאי לבחיר משום דשו"י חתיכה
דאיסורא , הוא דוקא אם כחכם כראשון
אסר אז אין חבירו רשאי לבחיר דכא שו"י
חתיכה דאיסורא כא אם כחכם כראשון
בחיר אז כחכם כשני יוכל להכור דכא לא
סיין כטעם דשו"י חתיכה דאיסורא :

ולדעת כר"ן דסובר חכם שאסר אי
חבירו

עד כנס דברנו מדין יחיד כחולק על
רבים ועשה כרגע נדבר מדין יחיד
כחולק על יחיד וכו' :

דגרסינן בע"ז ד' ז' חנו רבן הגשאל
לחכם וטימא לא ישאל לחכם
ויטבר לחכם והסר לא ישאל לחכם ויחיר :

ועיין ברי"ף וגר"ן שם באותה כוגיא מה
שכניא כר"ן בשם הראש"ד וכרשנ"א
דכא דחנא פרק אלו ספרות ד' מ"ד חכם
שטימא אין חבירו רשאי לטבר אסר אין חבירו
רשאי לבחיר לא כוי טעמים משום כבודו
של ראשון אלא משום דכיון דאסרו כראשון
שו"י חתיכה דאיסורא :

ונראה לי לפרש דבאמת כיון לא כי
מטבר וכו' מטמאים אך קושי'ת
כש"ס כך כיון בשלמא אס כיון מטבר
וכן מטמאין כייחי וכול' לומר דלחומרא טושין
כך אבל כיון מטמא וכן מטברין כיכא כיו
וכחניא חכס שטימא אין חבירו רשאי לסבר
וכו' דכא שוי' חזיכס דאיוסורא וכבראג"ד
וכרשב"א כג"ל :

ומשני כש"ס קסנרי כי כיכי דלא
נגררו בחריס, ולכאורס קשס
לשטח כראג"ד וכרשב"א כג"ל דסברו חכס
שאמר אין חבירו רשאי להחיר משום דשוי'
חזיכס דאיוסורא וכחכ בשלטי גבורים שס
דאפילו אס רולס כחכס כראשון להכסיס
לדברי כחכס כשני להחיר אינו מותר כיון
לדעת כראג"ד וכרשב"א כבר שוי' חזיכס
דאיוסורא, א"כ מאי משני כש"ס מש"ס כחירו
כי כיכי דלא נגררו אבחרים כה כיון דשוי'
חזיכס דאיוסורא כיאך יכלו להחיר כה אפילו
בסכמלח כראשון אינו מותר כיון דכבר נעשה
חזיכס דאיוסורא ?

ונראה לי דכן כיון חירון כש"ס לא
שכוא אסר וכו' כחירו לאכול
מכ שאמר חנניא זה ודאי אינו דכא שוי'
חזיכס דאיוסורא אלא מכ שסכ כחירו כוא
שאמרו דמן דיון מותר כוא אבל בל"ז אסור
לאכול משום דחנניא שוי' לחזיכס דאיוסורא,
ואס חאמר א"כ מכ כושילו בכהרסן כה
מ"מ אסור לאכול ומשני כי כיכי דלא נגררו
אבחרים, להכרואו לבדיות שאינו חכס
ואינו בקי בהוראה כי כיכי דלא נגררו
בחרים ואס יחי' להס שאלה לא ילכו עוד
אל חנניא שיפסוק להס כי אינו בקי בהוראה
ואין לסמוך עליו כי טועס כוא בשקול כדעת :

חבירו רשאי להחיר משום כבודו של ראשון
כוא כדיון אס כחכס כראשון, כחיר אין
כני יכול לאסור משום כבודו של ראשון עיין
כס, ודברי כר"ן אלו כס בעיני חמוסין
דאס נאמר דחכס שהסר אין חבירו רשאי
להחיר כוא משום כבודו של ראשון וכוא
כדיון חכס שכהיר אין חבירו רשאי לאסור
ולפי דבריו איך נפרש כסוגיא דסוף ברכוח
דף ס"ג דגרסינן כחס כשירד חנניא בן אחי
ר' יוכנע לנולה כי' מטבר שנים וקובע
חדשים כחולס לארץ שיגרו אחרינו שני חלמידי
חכמים ר' יוסי בן כיסר ובן כיו של זכריס
בן קבועל וכו' כהחיל כוא מטבא וכו'
מטברים כוא לוסר וכו' מחירין וכו' ומקס'
כש"ס בשלמא כוא מטבר וכו' מטמאין
להוראה אלא כוא מטמא וכן מטברין כיכי
כוי וכא חניא חכס שטימא אין חבירו רשאי
לסבר אסר אין חבירו רשאי להחיר ?

ואם נאמר כדברי כר"ן דחכס שהסר אין
חבירו רשאי להחיר כוא משום
כבודו של חכס כראשון וכוא כדיון אס
כהרשין כחיר אין כשני יכול לאסור א"כ
מכ מקשס כש"ס בשלמא כוא מטבר וכו'
מטמאים לחימרא כה לדברי כר"ן ליכא
נפקיהא כלל דכמו שאין כהכס כשני יכול
להחיר מכ שאמר כראשון בן ג"כ לא יכול
לאסור מכ שכהיר כראשון משום כבודו ?
ואחמרחי דבר זה לפני כמכ חכמים ואין
פותר אחרו, ומדי דברי כר"ן זה נפרש
כסוגיא דכא לכאורס צריך להבין מאי
דמקשה בכש"ס ברכוח כג"ל בשלמא כוא מטבר
וכס מטמאים לחימרא כה לא מלינו שס שהוא
כי' מטבר וכו' מטמאים אלא בסיף כוא מטב'
וכן מטברין ומאי מקשה כש"ס בשלמא כוא
מטבר וכן מטמאין כלה זה לא כי' ולא נכרא ?

כה יחי' ד' עמו ויעל מעלה מעלה ויחזק
לכבו לחורס ולחשודה כי זה כל אדם וכו' :

ועל

דבר קושיחו בדברי הרין ושלשי
גבורים מסכת ע"ז דגס חכס
שהחיר אין חבירו רשאי לאסור מש"ס סוף
מסכת ברכות, יפה בעיר וכבר קדמוהו
בגאון רבינו אליהו מוילנא ז"ל ביושר דעה
סימן רמ"ב ס"ק () שחולק שם על הרמ"א
ומסכים ע"ש הס"ך דאין רשאי להחיר אבל
לאסור יכול ומשיים וכן חותא להדיא בגמרא
סוף ברכות, ואף דבפשיטות י"ל לפת"ש
הרמ"א שם דלאסור אשר הותר לריך חזאי
שכבר חלס הוראחו ולפת"ש שם כע"ז ס"ק
י"ח לריך מביעש חז"ה מביעה להקל
ובדברינו מיושב הערותיו שם ס"ק י"ט
דלאסור שייך שוי' חז"ה דאיסורא, אבל
במה שהוא משום כבודו במקום שיש חלול
השם אין חולקין כבוד ול"ך שיחיל הוראחו,
ח"כ שם בגמרא ברכות י"ב לז"ר דלא נעשה
מעש' ע"י הוראחו של חנניה מ"ז קצת הדבר
מאוד להחיר דבר האסור בשטעה בדבר
הנראה משקול הדעת לאסור, חולס בלאו הכי
כבר חז"ה על פסק הרמ"א יו"ד כ"ל (סימן
כ"ב ס"ק י"ג) וכל האחרונים דכילד יחייב
הך דסנהדרין ד' י"ג בעיבר אח כעזא
דשלם מביתו כיון דקם הסיחר ומותר, חולס
כבר בהלחי פלפול ארוך בזה בספרי הדל
אמרי בינה ח"כ דיני כדוויים (סימן ל"א)
ובעליתי שם דודאי בשום איסור לא חז"ה
קם דינא להחיר באסור רק באיסור
דרבנן ולדעת רוב הפוסקים יש להקל
בחומרא כיו, ודעז הך פוסקים כשחורס
המורה להחיר אין רשאי לאסור, ובהלחי
שם שכן מנואר בחשונה הרמ"א ז"ל (סימן
כ"ח)

ובדומה לפירוש זה מלחמי ברשב"א
חולין כ"פ אלו ערפות כדף
מ"ד בסוף ד"ה ובה דחיה חכס שטמז
אין חבירו רשאי לטער וכו' שגסיים בזה
כלשון וגרסה לי כסיה דלקחן לא חותה
ס"סמס עזמס ככסיר לאכילס אלא כורס
כס שמוחרת ביחה וכן גרסה דכא משמע
דכסס אסור רב כונא וסאכילס לכלבים
אלא שהיו כחלמ"דים מונרדין (גרסה שז"ל
מסיפיקס) בדבר וסאל"ס אס חסרה כרין
אס לאו ואחר לבו רב אחאי דכשרס כוח
וכדר אחו ושיילי לרבינא ואמר לבו דכשרס
כוחי ואמר לבו שקילו גלימייכו דערופאי
דהלמח מחמע דכבר האכילס לכלבים כ"ל
עכ"ל ברשב"א ז"ל והוא ממס כאשר פירשנו :

ובאשר כחנחי הקושיא כ"ל סקסית
על כרין אל כבוד כרב הגאון
בגדול כקס"ה מוכ"ר מאיר כ"י אויברכאך
אשר כ"י מלפנים אכ"ד דפה ק"ק קאל"ס
ולס"ף ימיו ה"ך ז"ל א"ך הקדושה ונחמנה
שם נכוח נשיח ורחש כ"ד בעיר הקידש
בירושלים חוב"ב כשיב לי משם וכדני ככחב
ידו הקדושה ממש בזה הלשון :

בעזה"י ירושלים עיר הקידש חיבנ"א
י"ב מרחשון תרנ"ז לפ"ק :
ישאו כרי קידש רב ברכות וגנעו עולם
בוכע במתח אל כבוד ידידי כ"ס
וכו' מוכ' יעקב מאמעלאך כרו יאיר וכו' :

אחרי"ש באכנה כאשר בא חלי יקרת
מכחו שמח לבי כרואתי כי
נפשו כיקרה קשורס בחיבת הקודש אחו
באכנה החורס וכמס שעשוני נפשו ודוחו

ובדבריו יש ליישב גם כן קושיים

הנ"ל ולכן אמר

לחומרא וכמוכן, ובש"ס דשים ווין משבח
ברכות נדעם שז' בשם הגאון מוהר"ר
מש"ס סופר ז"ל דבר נכון דהאורחא שהורס
חגיגה לטמא וסם מטעמים כי' חלוי בענין
הנדרש להם אם לעבר שנים ולקבוע
חדשים בחילול לארץ ובחיתוק בן ע'
וי"א כדורא קרי' אם עגול או עגור,
וקצת א"כ לא חלוי כלל בחכם שאמר דאין
חבירו רשאי להחיר אם נאמר מעט שזיכ
אנפשים חזיכה דאיסורא וע"כ הוא משום
כיון דכעלים סמכו עליו וזה שייך בעטע
בשקול הדעת וכיון ששאל אותו סתם עליו
כפי שקול דעתו אבל אם כי' כנידון החלוי
באם יכולין לקבוע חדשים בחיל' וזה כי' להם
לדין פשוט מפסוק כי מזון חלא חורס,
ובזבדוני שהל"ח כחב בזה דבר נכון כי לא
מצינו בכל החורס שאף אם יכיר בעצמו
יחקבל למעלה רק בעבור שנים וקדוש
החודש שכתוב אחס אפילו מזידים אחס
אפילו שוגגים כנודע מאמר הירושלמי אקרא
לאלקים עליון לאל גומר עלי דאם טעו כבחולים
חוזרים וכל עינים אף כטבעים משחמים
וכל הנהגות של מעלה ע"פ יצאו ואף הנהגה
בשקר מחקבל לאמת וזה לא מצינו בכל החור'
וכיון דכתוב כי מזון חלא חורס שלא מצינו
רק בזה שיחקבל כהוראם והשקר יתהפך
לאמת לכך כיון דרק בזה הוא כן ומדכחיב
כי מזיון חלא חורס ע"כ דאין קביעות
חדשים רק בארץ הקדושה, ואין ספר הל"ח
בידי כעס, א"כ אם כי' כהוראם לטמא או
לטכר ולאסור או להחיר החלוי בענין זה לא
שייך שוי' אנפשים חזיכה דאיסורא, ויש
בענין זה לדבר כדבא ולחזיר עובא אולין

עורח

כ"ח) ומשם אמר וחורחו אמר דכניה
כרמ"א יורה דע קאי על כה"ג אבל סיכא
דסוגיא דעלמא לאסור אף איסור דרבנן
לכ"ע אין חבירו רשאי להחיר ומט"ה להורות
לכסף, וכן מ"ה הלעני גבורים דחכם
שפחיר אין חבירו רשאי לאסור קאי על
אופן זה, וממילא לא קשה מש"ס ברכות
כ"ל בענין, וביותר נראה לדקדק בדברי
הש"ס שם דקאמר בשלמא הוא מטכר וכן
מטעמאין לחומרא חלא הוא מטמא וכן מטעמין
הכי כיו וכתביא חכם שאמר ט' אם
נאמר דבהורו לטכר ולכלכס אינו כן ע"ז ל"ק
אין רשאי לאסור, למה צריך לומר לחומרא
הא אדרבא מט"ה לכורות לסיפק, ע"ל
דחמקטן ידע דלא חסכו לכבודו כי כיכי
דלא נגררו בחריה וכמו דמשי, רק סבר
דזה א"ס לחומרא לאסור מה שפחיר אבל
להחיר מה שאסור ע"פ כוראחו קסבר דאינו
רשאי ובפרט לדעת כרמ"ד שכוף משום
דשויה חזיכה דאיסורא הים סובר דזה אינו
רשאי ומחרץ קסברי כי כיכי דלא נגררו
בחריה רשאים אף להחיר, ובאמת לדעת
כרמ"ד י"ל דל"ס שייך שם מטעם שזיכ
חזיכה דאיסורא שקבל כוראחו וסאמין לו
ויש כמה פריטים ואופנים דלא שייך
בעטם דחזיכה דאיסורא רק מפני כבודו
וצ"ל לא חסכו לכבודו כי כיכי דלא נגררו
בחריה, ועיין שם ביו"ד בחידושי רבינו
עקיבא איגר ז"ל משם ספר ח"ס שדקדק
בדברי כרמ"א דבכחם שאמר כחב
אין חבירו רשאי להחיר כיונו דאין
סברא ואף דיעבד לא מכי דכבר
נעטס חזיכה דאיסורא, ונלאסור לא
כחב רק אין לשני לאסור ולא כחב
אינו רשאי חלא דאין ראוי לעשות כן :

עד כאן :

ועור

מבואר שם דביאור זה סירושלמי
 הוא שר' אבין סי' אומר שששש
 הסודר אינם כולם כפי שכלינו שזרי בן
 ג' שנים ויום א' אם היא אשה איש כגון
 שקדש אביה כבא עליה בחנק ופחות מבאין
 פסור וסעסם לפי שפחות מבאין בכחולים
 חוזרים ואין ביאורו ביאש וא"כ כאך אשאר
 שיהיו חוזרים בכחולים שאז דבר עכשי
 בן חלום בעיבורו של חדש, אלא שהשם
 יחצלה גור כך וזה לאל גומר עלי, מלשון
 נראה חף שבאמת הוא בלתי סאששרי
 אשר על ידי עבור החודש ישחנה
 דבר עכשי בכל זמן לדינא כבא על
 בן ג' ויום א' וא"כ עברו השנה פעור
 ועל זה נאמר שששש לאל גומר עלי
 סייע דוקא על הדין, ולפסק סלכה אוליין
 בחד עבור החודש וסעסם וכן נראה מדברי
 הרמב"ם שכתב שם לענין עבור שנים וז"ל
 ובאותן השנים ענין לכל דברי הדת :

גם

יענין בם' כרחי ופלחי סימן מ' ס"ק ג'
 בשלחי ד"ס ואם נאמר כמ"ס הס"ח וכו' :

עורה הכתיבם קשה עלי למאוד משא
 חולשה גופי ל"ע וראות עיני אינו אחי
 כימי קדם, בלשדי יען ראיתי כי מבקש
 ממני תצנח אחרתי לחלואת רגליו ויחצננו על
 רוב שלש וברכה יעלה ד' וישננה
 וילחכו באור ושושר כנפשו ונש ידיו
 התברכו מקרב ולב מוקירו ומכבדו
 מאיר אויערבך, ודברי רבינו הג"ל ז"ק"ל
 מחיקים וערבים עלי כי מזה קדוש ילאו
 ומצקים קדוש ילשון :

ודנה

מה שכתב הגאון הג"ל בשם סל"ג
 דעל ידי קביעת החדשים ועיבור
 שנים ע"ש בית דין גם כעכע מוכרח
 להשתנות ואף אם עשו כבית דין יחקנל
 למעלה וכעכע מוכרח להשתנות ובכז
 ג' שנים ויום א' אם נבעלה וסניח דין
 עברו אם השנה בחולים חוזרים, וסמעיין
 כסמניד משנה על הרמב"ם פרק ב' מהלכות
 איסור סלכה כ"א יראה שכתב אינו כן
 ומשגם סירושלמי הג"ל בענין אחר כי זה
 לשונו שם ובירושלמי כנדרים אחר אחר
 ר' אבין אקרא לאלקים עליון לאל גומר עלי
 בן ג' שנים ויום א' נחלכו בית דין לעברו
 בכחולים חוזרים ואם לאו אינם חוזרים

פרק יג

משנה ו אחר ר' יהודה א"כ למס
מזכירין דברי כיחיד בין
המרכיב לבטלה שאם יאחר אדם כך אני
מקובל יאחר לו דברי איש פלוני שמעתי :

והנה במשנה ג' יש לדקדק א' מה
שאמר כלל מלא הין מלת מלא מיוחד
שכרי שמאי שחלק עליו לא אחר חצעה
קבין מלאים, והגרדיים גם הם לא אחרו
שלשת לוגין מלאים רק כלל לבד אחר מלא
סין ולאחר לורך אחר מלת מלא ?

ב על הא שאמרם במשנה אלא שאדם חייב
לומר כלשון רבו, פירש בברטנורא הין
אינו לשון משנה אלא לשון חורס אלא כך
שמע מרכותיו שמעיה ואבטליון :

ורמב"ם פירש שקבל מאביו ואביו מרבו
ורבו מדכו שמעיה שהיו שמעיה
ואבטליון גירי דדק לא היו יכולין להויתא
מפיהם מלת הין והם אומרים הין במקום
הין בדרך עכ"ל שקשה להם לבטל אוחיות
אח"כ וה"ל היה אומר כן מלא הין כמו
שמע ממשעיה ואבטליון והוא מה שאמרו
רבותינו ז"ל חייב אדם לימר כלשון רבו :

והנה בין לפירוש בברטנורא ובין לפירוש
רמב"ם משמע שכלל שמע מפי
שמעיה

עתה נדעם במשניות עדות פרק א'
משנה ג' ד' ס' ו' ולינה זה לשון
המשניות כאלם ואח"כ נדעם אוחס ואף
שמענה ג' הין עניים מענין רוב, אך לפי
הן משולבות חסם אל חציה וי אחר זו
וקלה לורך לנו במשנה זו נמשניות כבאות
אמריכם לפיכך נדעם גם את זו :

משנה ג כלל אומר מלא הין מים שאובים
פ"סין את המקום אלא
שאדם חייב לומר כלשון רבו, ושמאי אומר
חצעה קבין, וחכמים אומרים לא כדברי
זה ולא כדברי זה, אלא עד שבאו שני
גרדיים מעער האשפות שכירושלים והעירו
משום שמעיה ואבטליון שלשת לוגין מים
שאובין פוסלין את המקום וקיימו חכמים
את דבריהם :

משנה ד ולגס מזכירין את דברי
שמאי וכלל לבטלה ללמד
לדורות הבאים שלא יבא אדם עומד על
דבריו שכרי אבות העולם לא עמדו
על דבריהם :

משנה ה ולמס מזכירין דברי כיחיד בין
המרכיב כואיל ואין כלכס
אלא כדברי המרכיב שאם יראה בית דין
את דברי כיחיד יסמוך עליו שאין בית דין
יכול לכלל דברי בית דין חברו עד שיבא
גדול ממנו כחכמה ובמנין וכו' :

שמעיה ואבטליון שכן מים שאובין פוסלין
 אה במקום והיא פליאה נשגבה כלא בגרדיים
 כעידו משום שמעיה ואבטליון ששלכח לובין
 מים שאובין פוסלין אה במקום (ושלכח לובין
 כס רביעיח כסין כי כסין י"ב לובין)
 וחכמים קיימו אה דברי בגרדיים וא"כ ע"כ
 צריך לומר שדברי כלל האמר בשם שמעיה
 ואבטליון אינם אמה דכא כלל אומר משום
 שמעיה ואבטליון כין מים שאובין שסם
 י"ב לובין פוסלין אה במקום ובגרדיים כעידו
 משום שמעיה ואבטליון שלכח לובין מים
 שאובין פוסלין אה במקום ואם חכמים קיימו
 אה דברי בגרדיים ע"כ ל"ל שדברי כלל
 אינם אמה וא"כ איך יעלה על דעה לומר
 שאדם גדול ונביא בישראל ככלל שהוא
 ישקר באמונתו ויאמר בשם שמעיה ואבטליון
 מה שלא שמע מעולם ?

ורבה

מה שחכמים יצאו למס כוסיפי שמעיה
 ואבטליון מלא מלא לכן ולא אמרו
 כין סחם בלא מלא מלא זה לא קשה מידי
 דכא שמעיה ואבטליון לא כיו יכולים לכוזב
 מפייה מלא כין וחמה לומר כין אמרו אין
 כמו שזכרנו בשם רמב"ם וא"כ דרך משל
 אם כיו רוצים לומר כין מים שאובין פוסלים
 במקום, כיו אומרים לפי הגרסא אין מים
 שאובין פוסלין אה במקום וכיו בשומעים
 יכולין לעשות ולומר ששמעו מפי שמעיה
 ואבטליון שהין מים שאובין פוסלין במקום
 ויכול ללמד מזה חורבה ע"כ כוסיפו מלא מלא
 ואמרו דרך משל מלא כין מים שאובין
 פוסלין במקום ולא הי' כמות יכול לעשות
 ולומר ששמע מפי שמעיה ואבטליון שגלה אין
 מים שאובין פוסלין אה במקום שלשון כזה
 אינו לשון כלל ומאמר כזה לא חומר ולא
 סדר לו ומפני זה על כרחו כבין בשומע

אדרי כוחני זה כייחי בעיר דאליג
 וד' אהס ליד משינוח עם פירוש

וכמה איני זוכר שם כמפרש וכביא דבר זה
 בשם כגאון רבינו אליהו מוילנא ז"ל ושמחתי
 כי כוחני לדעה כגאון ז"ל, ועל הקביא
 השנייה נראה לי שהכל לא שמע מעולם
 מרנחויו משמעיה ואבטליון איזה שיעור
 מים שאובין פוסלין במקום, וגם לא אמר
 בשם איזה שיעור פוסל במקום אלא זה
 שמע בכל מקום שזכרנו שמעיה ואבטליון
 לומר איזה שיעור מדס כיו אומרים שיעור
 במדה המפורשת בחורב דכיינו כין או חלי
 כין לוג או שני לובין שכן מדוח ככחיכות
 בחורב (כמו לוג שמן) אבל קב לא נמצא
 בחורה רק במשנ' (ובגביאיה מלכים ג' קאפיטל
 ו' פסוק כ"ב ורבי קב חריונים) אבל בחורה
 לא נמצא קב ומה שאמר כלל מלא כין מים
 שאובין פוסלין אה המקום לא שמע משמעיה
 ואבטליון ולא אמר בשם וסיה קשה למנה
 למס אחר כלל כין שביא לשון חורב ולא
 אחר שלשה קבין פוסלין (כי ג' קבין הם י"ב
 לוג וי"ב לובין הם כין) מדה שמענו במנהג
 ועל זה מחרץ במנהג אלא שאדם חייב לומר
 בלשון רבו, כלומר כך שמע מרנחויו שמעיה
 ואבטליון כשהולכנו להם לומר איזה מדה
 הם אומרים מדה המפורשת בחורב ולא
 מדה שנמצא במנהג או בגביאיה ולכן גם
 כלל כ' לומר כין שביא מדה ככחי' בחור' :

ואף שמענו שהכל כזכיר ג"כ מדה שאינם
 כתובים

וכלא אין כלכס כשמיא שכוא יחיד ולא ככלל שכוא יחיד אלא כדברי כגדרייס בקיימו חכמים אח דגריכס :

ועל

זס משי כמשנס ללמד לדורות כנאים שלא יכא אדס עומד על דגריו שכוי אנוה כעולס לא עמדו על דגריכס, ופירש כגריטורא שכרי אנוה כעולס במאי וכלל לא עמדו על דגריכס וכדו לדגרי כגדרייס בקיימו חכמים אח דגריכס וילמוד מכס כל אדס שלא יכא כרנן ועומד על דגריו :

ומשנה ה' מקש ולמכ מזכירין דגרי כיחיד בין כמרוזין כואיל

ואין כלכס אלא כדברי כמרוזין? ועל זס משי כמשנס באס ייראס נים דין אח דגרי יחיד יסמוך פליו שאין ניה דין יטול לנפל דגרי ניה דין חבירו וכו' וכבר כבאנו פירוש כראנ"ד בפירש דלכוי מזכירין דגרי כיחיד בין כמרוזין שאס יכא ניה דין אחרון ויראס דגרי כיחיד כחולק על כריכס יכולין לפסוק כדגרי כיחיד כמו שמצינו באמורא מן כהרונים שכן קובעים כלכס כיחידים כראשונים ככמס מקומות ואע"פ שכמרוזין חולקין עליכס ולס לא שמלאו דגרי כיחיד כראשון לא כיו כהרונים יכולין לדחות דגרי כראשונים מדעת טמאן לפי שאין ב"ד יכול לנטל דגרי ב"ד חבירו וכו' אלא כיון שמלאו כיחיד מן כראשונים שכיס חולק עליכס כי' לכס נמה לחלוח :

אך

(כמשנס ו) אין לס פירוש כלל דאמר רבי יכוד' איכ למכ מזכירין דגרי כיחיד בין כמרוזין לנטלס (ומשי כמשנס) שאס יאמר אדס כך, אני מקובל יאמר לו כדגרי אים פלוני שמעתי, והכס כמשנס כזאח קשס מאוד ואין לס ביאור כלל מאי

א

כחונס כהורס דכייט כס פרק א' כמשנס ב' במאי אומר מקב לחלס וכלל אומר מקנייס כרי אנו רואיס כנס כלל מכהמש כלסין קגייס אף שאינו מדכ כחונס כחורכ לכל נזכ הינו פירכא לדגרינו כי נס כמשנס ב' לפי שקדמו במאי ואמר מקב להלס כשינו ג"כ נלכונו מקנייס להלס לכל ככוא כי' כמכחיל לכגיד כלכס אז ככהמש נלכון רבחויו כמטיכ ואנטליון דכיינו מדוח ככחונס כחורכ :

ובזה

יחא כנס כגדרייס שאמרו כנס כמטיכ ואנטליון לא אמרו מדכ כמלאח כמשנס רק מדכ ככחונס כחורכ שכוא ליג, ואמרו שלסח לגין מים שאובין ט', ולא אמרו שלכס רנע סקצ פוסלין כמקוס כי גס כס אמרו כנס שמטיכ ואנטליון רק מדכ ככחונס כחורכ ואיכ דגרי כגדרייס אינס כואריס לדגרי כלל כי כלל לא אמר כנס שמטיכ ואנטליון איזכ שיטור פוסל כמקוס, אף אמר כין מים שאובין כלכון רנו שכיח מדכ ככחונס כחורכ וכגדרייס שאמרו כנס שמטיכ ואנטליון שיטור כפוסל אח כמקוס אמרו ג"כ כנס מדכ ככחונס כחורכ שלכס לוגין פוכלין כמקוס ולפי זס דגרי כגדרייס אינס מחוגדים לדגרי כלל אלא אדרכא מחזקים דגרי כלל ששיכס אמרו כלכווס כלסין כמטיכ ואנטליון היינו מדוח סכחונס כחורכ ולא מדוח כמשנס :

והנה משל' ד' ס' ומשנס ו' מקש' קושי' א',

משנה ד' מקש למכ מזכירין אח דגרי

שמאי וכלל שסס יחידים וחולקין כשיטור קיס שאובין כפוסלין כמקוס

דברי היחיד משמע שהיא קישי' חדש וכלא
כבר כקשש זאת החנא קמא ולא כי' ר'
יכוד' לריך לשנות עוד כפעם קקושי' זאת,
וגם מה שאמר ר' יכודא ח"כ חיבתא חס כן
אין לה פירוש כלל, וכרמז"ס וגם הנרמזות
פירשו שר"י מקשש חס כן דמזכירין דברי
היחיד כדי לסמוך עליו למע מזכירין דברי
היחיד שלא עשה שום ביה דין בדבריו וס'
דחוקין ובעלין למע מזכירין אוחן כלל :

והפירוש כזו הוא ג"כ חמוס וכבר
חמס על זה בחו"מ מאי

מקשש ר"י למע מזכירין דברי היחיד שלא
עשה שום ב"ד בדבריו כא אפשר שינא ב"ד
באחרית הימים ויראו לעשות בדברי היחיד
ועיין בחו"מ שנדחק לחרץ קושיא זו. ולענ"ד
נראה לפרש במשניות כאלה ולא יקשה מה
שהקשינו וכו' כי לכאורה עוד יש לדקדק
על מלה לבעל שכתבו במשניות במשנה ד'
ובמשנה ו', במשנה ד' ולמע מזכירין אח
דברי שמאי והלל לבעל ובמשנה ו' אמר
ר"י ח"כ למע מזכירין דברי היחיד בין
המרויבין לבעל אבל במשנה ס' נאמר סחם
ולמע מזכירין דברי היחיד בין המרויבין ולא
נזכר מלה לבעל, ע"כ נראה לי לפרש סדר
הארכה משניות שזכרנו באופן נאם ומקובל
והוא דכונה במשניות במלה לבעל הוא על
דבר שחולקין עליו לא נעם ולא בסברה,
אך ע"פ הקבלה, זה אומר שהקבלה בידו כך
וזו אומר שהקבלה הוא בידו כך (וכמו)
שאנו מכנים דברים שאין בהם לא שכל
ולא נעם ולא סברה דברים בעלים כך
המשנה מכנה הפלוגתא שהוא על פי קבלה
איש מפי איש נלי נעם וסברה אך זה אומר
שהקבלה בידו כך וזה אומר שהקבלה בידו

זה מקשש רבי יכודא. למע מזכירין דברי
היחיד וכלא כבר כקשש זאת החנא קמא
במשנה שלפני' והשיב על זה דמש"ס מזכירין
דברי היחיד בין המרויבין כדי שאם יראה
בית דין אחרון את דברי היחיד יסו יכולין
לפסוק כאוחי היחיד וכפירוש כראש"ד דאם
היחיד לא כי' חולק עליהם לא כי' כח ביד
ב"ד אחרון לבטל דברי ב"ד הראשון לפי שאין
ב"ד יכול לבעל דברי ב"ד חנינו וכו' ועכשיו
שמאלו שהיחיד כי' חולק עליהם יכולין לפסוק
כאוחי היחיד כחולק עליהם, ולפ"ז מאי
מקשש ר"י עוד כפעם למע מזכירין :

ומשום קושי' זאת פירשו קלח מהמפרשים
שר' יכודא בא לחלוק על כח"ק

סבור דמשום כפי מזכירין דברי היחיד בין
המרויבין כדי לסמוך עליו ולפסוק כמותו
ובא ר"י וחולק על ח"ק ואומר אדרבה
מש"ס מזכירין דברי היחיד כדי שלא לסמוך
עליו שאם יאמר אדם כך אני מקובל נאמר
לו בדברי איש פלוני שמעתי שהוא יחיד
ואין סלכה היחיד נגד רבים :

והפירוש כזו הוא קשה מאוד וכמדקדק
בדברי במשנה יראה את

כדוחק בגדול בפירוש זה דאם כי' בא
ר' יכודא לחלוק על כח"ק שאמר דמשום כפי
מזכירין דברי היחיד כדי לסמוך עליו ולפסוק
כמותו ור"י כי' חולק לחלוק עליו כי' לריך
לומר ור' יכודא אומר אין מזכירין דברי
היחיד בין המרויבין כדי לסמוך עליו אלא
דמשום כפי מזכירין דברי היחיד שאם יאמר
אדם וכו' יאמר לו בדברי איש פלוני שמעתי
כלומר וכו' יחיד שמולק על רבים ואין סלכה
היחיד נגד רבים, אבל מזה שנכתב
במשנה אמר ר' יכודא ח"כ למע מזכירין

כך מכנה במשנה בשם לבעלה :

ועיז

משני במשנה דמשום כדי נזכרו דברי כיחיד כחולק על דברים שאם יראה

ב"ד (כמו רואה אתי את דברי אחרון) שאם ייטב בעיני ב"ד האחרון סברה כיחיד שכי' חולק על דברים יסמוך עליו ויפסוק כמותו וכסברה הראשונה שאם לא היו רואין את דברי כיחיד שכי' חולק על הראשונים לא היו יכולים לדחות דברי הראשונים מדעת עומד לפי שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד כו' אבל עכשיו שמלאו דברי כיחיד ורואין מסברה כיחיד הוא טובה מסברה דברים

יכולים ב"ד האחרון לפסוק כמותו כיחיד כיון שיש להם במה לחלוק , וע"ז שפיר מקשה ר' יבודה במשנה ו' אם כן למח מוזכרין דברי כיחיד בין המרובין לבעלה כלומר כיחיד כיחיד ודברים חולקים ע"פ קבלה כמו עקביה בפרק ה' משנה ו' שכי' יחיד חולק על חביריו הדברים בארבעה דברים בלא טעם וסברה כך לבעלה כלומר ע"פ קבלה , וזו ליכא למימר שאם ייטב בעיני ב"ד האחרון סברה כיחיד יסמוך עליו ויפסוק כמותו דהא עקביה כי' חולק על חביריו ע"פ קבלה בלי

שום טעם וסברה ואם הפלוגתא היא בלי טעם וסברה הו' לא שייך לומר שאם ייטב בעיני ב"ד האחרון סברה כיחיד ושפיר מקשה רבי יבודה ח"כ למח מוזכרין דברי כיחיד בין המרובין לבעלה כחולק ואין ה'כלה הלא בדברי המרובין וליכא טעם שאם ייטב בעיני ב"ד האחרון סברה כיחיד דהא בלא

בבבא חולקין רק בקבלה וע"ז מחזק ר' יבודה' להכחי מוזכרין דברי כיחיד אף שהם בקבלה שהם יאמר האדם כך אני מקובל וידמה שיקבלה הוא מפי דברים יאמר לו בדברי אים פלוגי שמעתי וכו' יחיד , ומשום כדי מוזכרין אותו להודיענו שם רק

דברי

ובשנחלקו כלל ושמאי במשנה ג' בשעור מים שאובין

פוסלין את המקוה היו ג"כ חולקין ע"פ קבלה לכלל כי' הקבלה שהן מים שאובין פוסלין את המקוה ולשמאי כי' הקבלה מהשעם קבין פוסלין את המקוה , וכגדדים כעידו שהקבלה בידם משמעה ואבטליון ששלשה לוגין מים שאובין פוסלין במקוה :

ועיז שפיר מקשה במשנה ד' למח מוזכרין

דברי שמאי וכלל לבעלה כלומר כיון שנחלקו רק ע"פ קבלה מה לנו לדברי שמאי וכלל שכן יחידים ואין כלכל כמותם , בלמלא אם היו חולקים בטעם ובסברה כיוון יודעים לכנחין איזה סברה טובה מחברה אבל אם חולקים ע"פ קבלה בלי טעם וסברה ואין כלכל לא בשמאי ולא ככלל אך הכלכל כעדות הגדדים שקיימו חכמים את דבריהם ח"כ דברי שמאי וכלל הם אך למותר :

ועיז משני במשנה ללמד לדורות הבאים

שלא יבא אדם עומד על דבריו דהא אבות בעולם שם כלל ושמאי לא עמדו על דבריהם וחזרו לעשות כעדות בגדדים :

ועיז מקשה משנה כ' ולמח מוזכרין דברי

כיחיד בין המרובין [ולא נזכר מלה לבעלה] כלומר אע"פ בחולקין בטעם וסברה למח לי דברי כיחיד כחולק ואין כלכל הלא בדברי המרובין ומח לנו זכר אם אנו רואים מסברה כיחיד טובה מסברה דברים או לא הרי מכל מקום כלכל בדברי המרובים :

דברי כיחיד כחולק על רבים וגדלו דבריו
וכס כעלין ומכועלין לעולם, וע"פ הפירוש:
הס שפירשנו נכון מאוד סדר של ארבע

פרק יד

פעמים שעות קטנות כשעה הקטנה שילא
ככסן מן הבית עד הסגירו, ונאמר דברוב
שעות של שבעה ימי הסגר נחסר הנגע
ולא כשעה קטנה האחת של יליאח ככסן
מן הבית עד הסגירו, וכטעם הוא דכולכין
אחר רוב שעות של שבעה ימי הסגר,
ולא אחר מיעוט שעה קטנה דנפיק ואחא,
דכא בכל מקום כולכין אחר רוב:

ונ"ל דנגע לא שייך טעמא דכולכין אחר
הרוב, דבכל מקום דמליט כולכין
אחר הרוב היא דוקא כיכא שיש מיעוט
ורוב, ושיהם המיעוט וסרוב הם יחדיו
בעולם אז כולכין אחר הרוב, אבל ככא
נגע כשעה שבי' המיעוט לא בי' הרוב
ובשעה שיש הרוב המיעוט אינו בעולם,
ובכא אין כולכין אחר הרוב:

ועוד יש למר לא שאנו מסופקים אחר
שבעה

בחולין דף י'. בעי כש"ס מנא הא
מילחא דאמור רבנן אוקי
מלחא אחזקתיה אמר רבי שמואל בר נחמני
ה"ר יונתן אמר קרא וילא ככסן מן הבית
אל פחה בבית וכסגיר את הבית שבעה
ימים. דילמא אדנפק ואחא בזיר ליה
שיעורא חלא לאו משום דאמרין אוקי
אחזקתיה ע"ש ברש"י ובחוס':

ויש לחקור מניין לר' יונתן לכוכיח
מקרא זה שאנו סומכין על חזקה
דילמא טעמא דקרא דמס"ה אין חוששין
לומר אדנפיק ואחא בזיר ליה שיעורא אף
שנמלא הנגע חסר לאחר שבעה, משום
דכולכין אחר הרוב כלומר אמאי ניחוש
דכשעה קטנה שילא ככסן מן הבית עד
הסגירו את הבית נחסר הנגע ולא כיה
הסגירו הסגר כלא סברא יומר לומר
דבמשך שבעה ימי הסגר שבעה אלף

אמר רב חשי אמריהם לשמעתא קמיס
 דרב כהנא ואמר לי ודילמא סיכא דאפשר
 אפשר, סיכא דלא אפשר לא אפשר,
 כלומר דילמא סיכא דאפשר לעמוד על
 ביור דבר אין סומכין על רוב, אבל
 סיכא דאי אפשר לברר, רק כזה סומכין
 על רוב, דאי לא חימא הכי לר' מאיר
 דחייש למיעוטא הכי נמי דלא אכיל בשרא?
 [דשמא במקום נקב קא שחיט] ובי חימא
 הכי נמי דלא אכיל בשרא? פסח וקדשים
 מאי איכא למימר? אלא סיכא דאפשר
 אפשר, סיכא דלא אפשר לא אפשר, הכי
 נמי סיכא דאפשר אפשר, סיכא דלא
 אפשר לא אפשר, ופרש"י ואמאי אמרינן
 ביבמות דף ס"א יבם קטן סבא על
 יבמה קטנה יגדלו זכ עס זכ ולא חיישינן
 שמא תצא חלונות או כו' סרים ונמצא
 פוגע באשה אחיו שלא במקום מלוך אלא
 אמרינן זיל בחר רובא קטנים דאינם סריסים
 ואמאי הא ככא אפשר לברר דהא נוכל
 להמחין עד שיגדלו ויחברו אס סרים כו'
 או לא? אלא ודאי כלכס למשה מסיני
 כו' דסומכין הרובא הפי' סיכא דאפשר,
 אי נמי אחרי רבים לבטוח משמע בין
 רובא דאיתא קמן בין רובא דליחא קמן
 דמי' האי מהאי, וכן מסיק הרא"ש
 באותה סוגיא ע"ש:

ולפי' זה קשה לי על הא דמביא הס"ס
 ראי' דסומכין על חזקה מנגע,
 מדלא חיישינן דילמא אדנפיק ואחא בלר
 לים שיעורא, ועל כרחק לריך לומר דאי
 אפשר לבסן לראות כנגע בשעת יליחו מן
 הבית, דאם אפשר לו לראות כנגע
 בלאחו מן הבית, איכ' לא מוכח מקרא
 דסומכין על חזקה, אלא מש"ה כו' בסגירו
 בסגר

שבעה ימי הסגר דלמא אדנפיק ואחא
 בלר לים שיעורא, אלא מיד אחר הסגר
 ותיכף בהחלטה שבעה ימי הסגר אטו
 מסופקים מיד כאיך טבל לסמוך על הסגר
 זה, דילמא אדנפיק ואחא בלר לים
 שיעורא, ומיד אחר הסגר לא סי' עוד
 הרוב של שבעה ימי הסגר בעולם, ואיך
 נלך אחר הרוב אשר לא סיכ' ולא נברא
 עדיין, אך כו' מוכן ועמיד לבוא כנגד
 חזיונות שאנו מסופקים בו וכוא עכשיו
 לפנינו, אלא ע"כ לריך לומר דכא דאין
 חוששין דלמא אדנפיק ואחא בלר לים
 שיעורא כו' מטעם חזקה דאמרינן דכמו
 סי' הנגע בשעת שראש אוח' הכין כן
 כו' עתה בשעת הסגר משום דאוקי
 אחזק דמעיקרא, וכמ"ל בכל' שבה
 סי' שד"ס:

אך זאת קשה לי לקמן דף י"א מיבטי
 כש"ס מנא הא מלמא דאמור רבנן
 זיל בחר רובא ומביא כש"ס ברבא ראיית
 מן הכורה שהולכין אחר הרוב דכיינו מפרס
 הדומה, וליחוש דילמא ערפס היא ואי
 משום לבדקין אותה אחר שחיעס לראות
 אס ערפס היא או לא, כרי זאת לא
 אפשר דהא אמר רחמנא ושחט ושרף, מה
 שחיעסה כשהיא שלמה אף שרפסה
 כשהיא בלמס, ואיכ' אי אפשר לבדוק אותה
 ולברר אס היא ערפס או לא, ואיכ'
 ליחוש דלמא ערפס היא, אלא ודאי
 דהולכין אחר הרוב, וכן הביא כש"ס עוד
 ברבא ראיית ממכה אביו ואנו דאמר
 רחמנא קטלים וליחוש דילמא לאו אביו
 כו' וזה נמי אי אפשר לברר אס אביו
 כו' או לא, ועוד כמה ראיות דאי אפשר
 לברר אך סומכין על הרוב, ומסיק כש"ס

רב אשי אמריחא לנשמעתיס קמיס דרב כהנא
ואמרי לס ר' כהנא קמיס דרב שימי ואמר
לי ודלמא סיכא דאפשר אפשר וסיכא דלא
אפשר לא אפשר :

והוא חימא גדולא אדך מקשה רב כהנא
קושיא זו על שמעתא זו כלל גס
הוא בעלמא הביא ג"כ ראי' דאליין בחר
דבא מסורג את כנפא וגס שם כסורג את
כנפא אי אפשר לבדר את ערפא כוי או
לא ואעפ"כ דייק מיה דכולין אחר כסורג
ומדוע לא יקשה גס על דיוקא דילי' מסורג
את כנפא ודלמא סיכא דאפשר אפשר סיכא
דלא אפשר לא אפשר, וא"כ אין ראי' מהורג
את כנפא דכולין אחר כסורג במקום
דאפשר לבדר ודו"ק :

ובדוחק רייתי לחרץ כי בלמא מפלי
קושיא זו הביא בגמרא ואמרי
לס רב כהנא קמיס דרב שימי וא"כ רב
שימי קשה קושיא זו ודלמא סיכא דאפשר
אפשר וסיכא דלא אפשר לא אפשר אבל רב
כהנא לא סיה יכול לסקסות קושיא זו כי
א"כ גס על דיוקא דידים נמי יש לסקסות
אוחא הקושיא עצמא ודלמא שאני סיכא
דאפשר מהיכא דלא אפשר ואין ראי' דכולין
אחר כסורג סיכא דאפשר לבדורי' אבל
הוא דוחק ודו"ק ע"כ כסערה) :

ג"ל ליישב דמש"כ מקשה ס"ס רק על
ראיות שביא בגמרא דסומכין על
כסורג דילמא סיכא דאפשר אפשר סיכא דלא
אפשר לא אפשר ולא מקשה כ"י גס על
כראיות דילפיין מהס דאליין בחר חוקה
משום דכלל המקראות שגמרא מביא
מהס רא"ס שכולין אחר כסורג דסייג ממכס
אביו מוח יומא ומפריס אדומא ככל כסורג
לא

כסורג לפי שראס כסורג כנפא דלא בלי
שיעורא בשעת כסורג, אלא ודאי דאי
אפשר לבסורג לראות כנפא בשעת כסורג
דסייג ס"י כנפא אחרי הדלח, כמבואר
סס בגמרא, וא"כ קשה אמאי לא מקשה
ס"ס גבי חוקה כמו שסקשה גבי רוב
דלמא סיכא דאפשר אפשר וסיכא דלא
אפשר לא אפשר, כלומר גבי נגז סומכין
על חוקה סיכא דלא אפשר לבדר אבל
סיכא דאפשר לבדר מנלן דסומכין על
חוקה ואנו סומכין על חוקה אפילו סיכא
דאפשר לבדר, דסייג סמא שטבל במקוה
כשרה אין אומרין למדוד המקוה בשעת
סכור עוכל בו דלמא אדעכל בלי ל"ס
שיעורא אלא סומכין על חוקה במקוה
ומנלן ה"ל :

ולבאורה רייתי לומר דבמקוה דסומכין
עליו ואין חוששין שמה נחסר
לא כוי מטעם חוקה גרידא, אלא במקוה
סומכין על רוב, דרוב מקוואות כשרות,
אס נמדדין אחר זמן רב נמצאות כשרות
ולא חסרות לפי ז"ל יחא, אבל זה אינו
כמו שכתבתי לקמן ע"ס :

(ס ע ר ס)

(ומדעס קיין) ככאי סוגי' כל אמנע
חלסעלות על כספר
פליאס נשגבה אשר חמכתי בסוגי' זו
בגמרא חולין ד' י"א ע"ב הביא רב כהנא
רא"ס דכולין אחר כסורג מסורג את כנפא
דאמר רחמנא להרוג את כסורג וכו' וגיחז
שמה במקום סייף נקב סוכ אלא משום
דכולין אחר כסורג וכו' מימרא דרב כהנא
סס ואח"כ בלחור סעמוד מביא ס"ס אחר

(ב) **ועוד** קשה על כל דקאמר הש"ס
 דלמא סיכא דאפשר וכו' דאי
 לא חימא הכי לר' מאיר דחיים למיעוטא
 הכי נמי דלא אכל בשבט ושקיל וערי כס"ס
 וכי חימא הכי נמי? פסח וקדשים מאי
 איכא למימר אלא סיכא דאפשר אפשר סיכא
 דלא אפשר לא אפשר וכו' וקשה דכש"ס
 ר' יודן ב"ר אבהו דר' אבהו דר' אבהו
 דכולין אחר רוב גדלא אפשר מכל כריות
 שכיבא כבר כס"ס לעיל מיה, דסייע
 ממכה אביו דרחמנא אחר קטליה לר'
 מאיר דחיים למיעוטא סיחך סורגין ואחו
 דלמא לאו אביו הוא אלא ע"כ גדלא
 אפשר מודע ר' מאיר דכולין אחר סרוב?

[ובתוס'] **ובתוס'** כד"ס פסח וקדשים אפשר
 דכרנינו קלח בזה וכחבו דודאי
 מדאורייתא ר' מאיר מודע דכולין אחר
 סרוב אך מדרבנן חיים למיעוטא, אך בכל
 זאת קשה מאי מקשה כס"ס לר' מאיר
 מפסח וקדשים שזכר נמי דאורייתא ולא
 סעמידו חכמים דכריס ליתוס למיעוטא
 ולבעל מ"ע דאורייתא :

(ג) **ועוד** קשה מאי ראי' מפסח וקדשים
 דלמא לעולם ר' מאיר חיים
 למיעוטא, והא דרחמנא שריא לאכול פסח
 וקדשים לאו מטעם רובא, אלא אפילו
 חיישין למיעוטא שריא לאכול פסח וקדשים
 דכמו שהחירס החורס גבי קרבנות מליקה
 לכהנים שריא נבלה גחורס מכ"ס פסח
 וקדשים שזכר רק ספק נבלה שמה במקום
 נקב קא שחית דמוחר לאכול?

(ד) **ועוד** קשה לדעת הרמב"ם שסובר
 דכל ספק דאורייתא מן החורס
 לקולא

לא משכחא שום פעם שכול לברר בחוש
 ובעין שהדבר הוא כך כאשר אנו דנין בו
 דהא במכא אביו אין בנמצא שום אופן
 וחחנולה לידע ולברר אם הוא באמת אביו
 או לא כמנואר שם בגמרא וכן נפרס
 הדומה כיון דאמרס החורס ושחט ושקף
 שם ששחטסס כה"ל שלש ק' שריפסס
כד"ס בלח ה"ב אין אף בלח בלח
 פנים בעולם לברר אם הוא ערפס או לא
 והחורס אמרס קטליה למכא אביו משום
 דסומכין על סרוב שהוא אביו וכן נפרס
 הדומה מטהרין זה את כעמא"ס וסמכין
 ארוב כשרות וע"ז פריך הגמ' שזיר דלמא
 סיכא דאפשר אפשר סיכא דלא אפשר לא
 אפשר ואולי אף במליט סיכא דלא אפשר
 דסומכין על רוב אכל סיכא דאפשר לברר
 אין סומכין על סרוב ואריכין לברר דוקא.
 אכל גבי חזקס דילפינן מעג מדלא חיישין
 דלמא אדנפיק ואחי בליר לים שיעורא דס
 גבי נגע ע"פ סרוב יכול סכסן לרואה סנגע
 בשעת יליאחו דסייעו כל שאינה אחורי
 סדלח רק לפעמים כשהנגע חסיה אחורי
 סדלח אז לא יוכל סכסן לרואה סנגע ואריך
 לסמוך על החזקס לכן כיון שיש שני אופנים
 פעמים אפשר לרואה סנגע ולא לריכין
 לחזקס ופעמים אי אפשר לרואה סנגע
 בשעת יליאחו ואריך שיסמוך על החזקס ודאי
 אם סיה חילוק בין סיכא דאפשר לסיכא
 דלא אפשר סיה לו להמקרא לגלות לו
 החילוק בזה איך להסנגס באופן דאפשר
 לברר ואיך להסנגס באופן דלא אפשר לברר
 ומדלא בלח לו החורס שום רמו ורמיוס
 ודאי ברור כי אין חילוק בין סיכא דאפשר
 לברר ובין סיכא דאי אפשר לברר לעולם
 סומכין על החזקס :

שכקשנו מאי מייחי ראי' מפסח
וקדשים דמותר לאכול, משום דכולין
אחר כרוב, דילמא לעולם אין כולין אחר
כרוב ושאיני פסח וקדשים דמש"ס מותר
לאכול ספק נבלה דכא אנו רואין דנקרבין
בחיר רחמנא מליקא לכהנים שכוה נבלה
גמור מכל עק שח וקדשים שחם ספק
נבלה ?

ולפי סביל לא קשם דנשלמא גבי מליקס
דבחורס בחירס מליקס בפירוש
דכחיב ומלק אח ראשו מש"ס מותר לאכול
לכהנים חף שחיה נבלה גמורס. אבל
פסח וקדשים דכחיב ככו חמים, דרשין
ודאי חמים ולא ספק חמים, ואס' סס
ספק ערפס אכוריס באכילס, וא"כ איך
אנו אוכלים פסח וקדשים, אלא ודאי
דכולין אחר כרוב וכו' כמו ודאי חמים :

(כ) אף זאת חמיה רבס, סר"ש באוחס
סוגי' סקסס אסא דאמרינן רוב
מלויין אלל שחיטס מומחין סן, נימא סמוך
מיטוט דאינו מומחין לחוקס דבסמס בחייס
בחוקס איכור עומדת וכוס לים מחלס על
מחלס ואמאי נלך אחר כרוב ? וסירן
דמיטוט דאינו מומחין סוי מיטוט דלא
שכיח ובמיטוט דלא שכיח לא אמרינן סמוך
מיטוט לחוקס ומסייס וז"ל ואפילו לר'
מאיר דחייס למיטוט, למיטוט דלא שכיח
לא חייס כדאמר בריס פרק בנות כוחיס
דף ל"ב וכן בריס מסכת געין דף ב' דאמר
סחס ספרי דדייני מגמר גמירי, וסכי נמי
אמר יבמות דף קכ"א במיס שאין לסס סוף
דאס נשאלס לא מפקינן לס, ולא אמרינן
סמוך מיטוט דמלטין לחוקס אשס איס,

משום

לקולא א"כ אין ראי' מפסח וקדשים דכולין
אחר כרוב, דכדי דאין כולין אחר רוב,
מ"מ מותר לאכול פסח וקדשים כיון שאנו
מסופקים אס כוא נבלה או לא וכל ספק
כדי לדעת כרמב"ס מדאורייתא מותר ?

ומצאתי קשיא זאת כרמב"ל פרק
עשרס יומחין דף ע"ב נד"ס

ממאי ונחמי ע"ס שסניה בקושיא, וסנס
כרוב סגלון נמל חוח דעת ניו"ד סס"י ק"י
נביח ספק של חירן קושית כרמב"ל,
דכרמב"ס סוליא דינו מש"ס סוסס דף כ"ט
דאמר סחס, רב גידל רמי כחיב וכבשר
אשר יגע בכל עמא לא יאכל עמא
ודאי כוא יאכל, סא ספק יאכל,
וכחיב כל עכור יאכל כשר, עכור ודאי
כוא דיאכל, סא ספק לא יאכל וכו', אלמא
דכל לשנא דקרא משמעושו על כודאי ולא
על ספק, ומזה מוכח נמי דשאני בין
כיכא דכחב רחמנא קוס ועשס לשב ואל
חעשס כנון ככל סלאווין דכחב רחמנא
אח זכ לא חאכל כנון חויר וחלב, אמרינן
חויר ודאי וחלב ודאי לא חאכל אבל ספק
יאכל דומיא דדריס כס"ס דכא דכל עמא
לא יאכל דספק. יאכל, ובמקום דמזכיר
קרא בקוס ועשס כנון לקיחה אחרוב
ואכילחו מלס אמרינן דמחוייב סיכ' כודאי
ולא כספק, כמו דדריס עכור ודאי
ולא ספק ולא קשס שוב כל סקושיות
דבחולין מכא דיליף מפסח וקרבנות,
דכקרבנות כמו דדריס ככא דכחיב זכר,
זכר ודאי ולא ספק ככי נמי דרשין חמים
ודאי ולא ספק וכו' ע"ס בחוח דעת :

ולפי זכ לא קשס נמי קוש' ג'

משום דמיטוט דנמלטין לא שכיח פ"ט ברא"ש :

ולפי' דנריו חמיס לי אכא דמקשה כש"ס
 לר' מאיר דדריש למיעוטא כיכא
 אכיל נשרא דלמא נמקום נקב קא שחיט,
 וקשה ממח נעשר אס כמעט דנמקום נקב
 קא שחיט הוא מיטוט דלא שכיח, א"כ מאי
 מקשה כש"ס לר' מאיר דחיש למיעוטא
 כיכא אכיל נשרא הוא ר' מאיר מודה
 דנמיעוט דלא שכיח דכולגין אחר כרוב
 ולא חייס למיעוט דלא שכיח, ואס נאמר
 דשמא נמקום נקב קא שחיט כוכ מיעוטא
 דשכיח א"כ גס לדידן קשה כיכא אכלין
 נשרא, נימא סמוך מיטוט דנמקום נקב
 קא שחיט דכוי ספק נשחיטת לחזקה
 דכחמס בחייס נחזקה איסור עומדת דכא
 מיטוט דשכיח הוא, וכוס ליס פלגא
 ופלגא ואין כולגין כוס אחר כרוב ?

ואתר סעיון מלאחי אה שאכנס נפשי
 סגרא חדש בספר חוה דעה
 סס"י ק"י נביח בספק חזק ס"ק כ"ז וז"ל
 לכאורס קש' לפי מה שהסכימו כל הפוסקים
 דנספק אס היא עדיין אינה זבוחה כגון
 כספק אס השחיטה אינו מועיל שיך
 לומר אוקמיס אחזקה דכחמס בחייס נחזקה
 שאינה זבוחה עומדת, ולא שיך לומר
 נשחטס כו"ז, א"כ קשה דכא בחלין
 דף מ"ג גבי כא דישב לו קצן כוושפ מקשה
 כש"ס מ"ט משני חתיכות ומשני שאני כחם
 דאחזקה איסורא, ומאי משני כא נקובה
 כוושפ נכלה כוי, וכיון דיש ספק אי ניקב
 כוושפ כרי ג"כ אחזקה איסורא ? וכן
 בינמוח ל"א דמקבו כחוס' בר"כ אשה ז',
 דנימא נשחטס כווארס, ומאי קשיא כא

כל שיש ספק בנקיבת כוושפ דאין שחיטה
 מועיל לא שיך לומר נשחטס כווארס ? וע"כ
 לריך לומר דכוא מטעם שכתב כרשב"א
 בינמוח דף ל"א אכא דאמרין שס כש"ס
 אשכ נחזקה כימר לשוק עומדת, כקשה
 כרשב"א כא אדרבא נחזקה אשה איס
 קיימח ? ומחרץ וז"ל דכחם גבי נכחם
 כל שלא מחס או שמחס מאליס או שלא
 נשחטס ככלכחם אכורס, עד שיחחדס כס
 דבר המכשירס, וכלכך כיון שאחס כא
 לומר שנעש כס מעשס המכשיר, עליך
 כראיכ, ודכוואח ככא כיון דכז מחחיל לרס
 לערוס ואילו מה בעלס ממילא כווארס לשוק,
 וכרי מה וקכרו מוכיח עליו, וכלאחס כא
 לומר דנעש כס מעשס כווארס, עליך
 כראיכ וכן כדיון בקדושין עכ"ל כרשב"א :

אלמא דעיקר החילוק הוא דלעולם
 אמרין שלא נעש מעשס חדש
 עד דאיכא ראיס, ומח אנו אומר דלא
 כוי ספק נשחיטס, רק נספק שכה ספק
 דרס, דנשכס ודרס כוי כלא עשכ כס
 מעשס שחיטס דלא זכו מעשס כשחיטס
 דאמר רחמנא, מש"ס שחיטתו פסולס,
 כיון דלא כביא ראיס דנעש כס מעשס
 המכשיר כמ"ס כרשב"א, משא"כ בעשה
 כס ודאי מעשס נשחיטס רק שיש ספק אס
 ס' נקב כוושפ דאז לא מכני כס שחיטס,
 ג"מ כיון דודאי עשכ כס מעשס המכשיר,
 רק דאנו כאין לומר שנעש כס מעשס
 כווארס, עליך כראיכ שנעש כס מעשס
 חדש כווארס, דלעולם על כמעשס כחדש
 כראיכ, דומיא שכתבו כפוסקים בענין
 חנאי שיש חילוק בין קוס ועשס לשכ ואל
 חעשס כמכוארס כסי' מ"ז כש"ך ס"ק ק"ל
 ש"ע

דשמה במקום נקב קא שמיט לחזק
 דבכמה בחיים בחזקא חיסור עומדה, דהא
 אדרבה אס נאמר דשמה במקום נקב קא
 שמיט לא כוכ ספק בשמיטת אף כספק
 שאר ערפות ובשאר ערפות הלא אמרינן
 נשחט בחזקא כיחר עומדה, ואין כאן עוד
 חזקא חיסור דשאינס זבוח, ואס אין כאן
 חזקא חיסור דשאינס זבוח, טוב לא
 טבל לומר סמוך מיעוט דשמה במקום נקב
 קא שמיט לחזקא שאינס זבוח, דהא
 אדרבה אע"פ שחששין שמה במקום נקב
 קא שמיט, שמיט מעליא נקראה, ואין
 כאן חזקא דבכמה בחיים בחזקא חיסור
 עומדה, ואס אין כאן חזקא דחיסורא באיך
 נוכל לומר סמוך מיעוט לחזקא דהא אחר
 שמיט ליכא חזקא דבכמה בחיים בח"א
 עומדה:

מ"ש וראוי ברור מ"ש לעיל מחולין מ"ג
 הנ"ל שבהאחי ומחוס' יבמות דף ל' ע"ב
 הנ"ל דמדמי ליה לשאר ספק ערפות ולא
 לספק בשמיטת ע"ל חוות דעה:

ולפי דברי הנאון בעל חוות דעה דלא
 בוי ספק בשמיטת רק כספק שבה
 ספק דרם דספק הוא במעשה שבה
 להכשירם או נקרא ספק בשמיטת ומעמידין
 הכמה בחזקא חיסור שאינס זבוח, אבל
 אס שחט שמיט מעליותא, אף כספק
 הוא אס היס נקב בושט או לא אז כוכ
 כספק שאר ערפות דאמרינן כה נשחט
 האחר, א"כ לא קשה מה שפסקינו דנוכל
 לומר דחשש שמה במקום נקב קא שמיט,
 הוא מיעוטא דשכיח, ולא קשה אס
 מיעוטא דשכיח הוא, נימא סמוך מיעוט

פרק טו

והא דמלינו בכמה דוכחא בש"ס סמוך
 מיעוטא לחזקא ואחרע ליה רובא,
 דמשמע מזה לחזקא עדיפא מרובא, דהא
 בכל רובא יש מיעוט המחננד לרוב, ואס
 נאמר

הנה גלוי וידוע מכמה מקומות בש"ס,
 ומוסכס מכל הפוסקים דרובא וחזקא
 רובא עדיף, וכולכין אחר הרוב אפילו
 כשיש חזקא נגד הרוב:
 יא

נאמר סמוך מיעוט זה כהחנגה לרוב עם
 החזק כההנגדה לרוב ואחרע לים רובא
 איכ נמלא שחזקת עדיפא בכל מקום
 מרובא? זה אינו דכבר כחבנו נאוח ד'
 דמלאוריחא לא אמרינן כלל סמוך מיעוט
 לחזק, דמלאוריחא לעולם אמרינן רובא
 וחזק רובא עדיף, אך מדרבנן אמרינן
 סמוך מיעוט לחזק ולחומרא, ואפי' מדרבנן
 לא אמרינן סמוך מיעוט לחזק לחומרא,
 אלא במיעוט ושכיח, אבל במיעוט דלא
 שכיח אפילו מדרבנן ואפילו לחומרא לא
 אמרינן סמוך מיעוט לחזק, וכוכחתי שם
 בראיות ברורות מדברי כראש' ור"ח
 בדברינו, ודלא כהמרש' ע"ש :

ועיין לעיל נאוח ב' מה שכתבנו על
 סברה הקט"ח וכש"ס, וגם כחבנו
 שם דמפ' כמדיר בסוגיא דסיו ב' עומין, איננו
 ראינו דחזקת ממון עדיפא מכל החזקות ע"ש :

ואם נחזקת על שורש דבר ועל מקור
 כדין מנא לן דרובא וחזקת רוב
 עדיף על זה נאמר דכבר כחבנו חוס'
 חולין דף י"א נד"ס מנא הא מלחא בשם
 רבינו חיים, דהא דרובא עדיף מחזקת לא
 מכבירא אלא ילפינן מפרס אדומס, דאין
 חוששין שמה הפרס כיחס ערפס ואיננו
 ראויים לכואס ולטבר עמאים, משום
 דכולין אחר כרוב ורוב נכמות נשרות,
 ואע"פ שיש חזקת כנגד כרוב, דהא נברא
 שמזין עליו הוא בחזקת עמא ואיכ יס
 חזקת ודאי עומאס וכאין מעבדין אותו ברוב
 דרוב פרות נשרות ומוליאין אותו מחזקתו
 חזקת עומאס ודאי אלא ודאי דרובא עדיף
 מחזקת ודאית, ומכאן ילפינן דרובא וחזקת
 רובא

ולפי זה ינחא הא דאמרינן בכמה דוכחא
 בש"ס דרובא וחזקת רובא עדיף,
 חזן בממון דאין כולכין בממון אחר רוב
 נגד חזקת ממון :

ודע שקטות בחושן נח"מ סי' ר"פ נחב
 דמש"ס אין כולכין בממון אחר כרוב
 לכוזיא וכרוב לא מכני נגד חזקת ממון
 אע"ג דכלל מקום רובא וחזקת רובא עדיף,
 משום דחזקת ממון עדיפא מכל החזקות,
 דכל החזקות דעלמא שנחפיקנו אשכ ז' אס
 נחגרפס או לא, בכמה זו נטרפס או לא
 ומוקי לס בחזקת קמא, אבל כשהא ליכא
 חזקת, דהא נחפיקנו אס כבר ילאס
 מחזקתס כראשונת או לא אבל חזקת ממון
 דכממון התי' יד כהנבט וא"כ כשהא מוחזק
 בו בודאי משום כני רובא לא מכני :

ובן נחב בשב שמעתיחא, שמעתיחא ד' פרק
 כ"ד וז"ל שם נחוס' ר"פ כמניח כהנו
 בטעמא דאין כולכין בממון אחר כרוב,

רובא עדיף ע"ש בחוס' :

ומדברי

רבינו חיים אלו בסובר דילפינן רובא וחזקה רובא עדיף מפרס אדומס, נראה להדיא דלא כדברי סקל"מ והש"ס שרואה לומר דמש"ס רובא וחזקה רובא עדיף דבכל חזקה דעלמא שנחשקנו אשכ"ז או אש נחגרש או לא, בכמה או נגרפס או לא ומקוי לה בחזקה קמא אבל כשהא ליכא חזקה דכא נחשקנו אש כנר יאחא מחזקה הראשונה מש"ס רובא עדיף מחזקה, זה אינו דכא כפרה אדומס דמינח ילפינן דרובא וחזקה רובא עדיף נראה להדיא דלא כסברת סקל"מ והש"ס, דכא כפרה אדומס נכרא זה שגגא וכו' בחזקה עומאש, אינו בחזקה עומאש דמעיקרא אלא בחזקה עומאש דכשהא, דכא עדיין הוא בחזקה עומאש ודאיה, ולא יא עוד מחזקה עומאש, ובכל זאת מעטרין אותו בפרס אדומס מכא כרוב דרוב כהמות כשרות, וא"כ מוכח דרובא וחזקה רובא עדיף אפילו מחזקה דכשהא וכו' דלא כסברת סקל"מ והש"ס :

ודע

שעל עיקר הראיה שמביא ר' חיים דרובא וחזקה רובא עדיף מפרס אדומס אינו חסד חסד אקרא, דראייתו היא שרובא עדיף מחזקה, משום דאין חוששין שמה הפרס ערפס סיחא ואינה ראוי לכהא, דסומכין על רוב דרוב כהמות כשרות, וברוב זה אינו מבטלין חזקה עומאש דכא נכרא שמזין עליו הוא בחזקה עומאש ואע מעטרין אותו ומוציאין אותו מחזקה עומאשו מכא כרוב דרוב כהמות כשרות, וא"כ אם ככה הרוב הוא לבעל חזקה עומאש, א"כ מוכח דרוב עדיף מחזקה,

וכוא חמוס דכא אפי' נאמר דרוב לא עדיף מחזקה אך רוב וחזקה שוין הם, מ"מ יכול כרוב לבעל החזקה, דכא חזין דאשילו חזקה נמי מבטלת חזקה, וא"כ אף כרוב שלא עדיף מחזקה נמי יכול לבעל חזקה, דכא כשוחט בסכין בדוק ואחרי כשיטט נאכד בסכין קודם בדיקס איז אנו חששין שמה נפגם בעור של כהמס וטרפס היא, דאמרינן אוקי בסכין בחזקה ואע"ג דכמה בחיים בחזקה איסור עומדת עד שידע לך כמה נשחטה, וככא כיון שנאכד בסכין א"כ אינו ידוע כמה נשחטה דשמה בעור נפגמה, זאת לא חיישינן, אך אמרינן אוקי בסכין בחזקה כרי לחזקה סכין מבטלת חזקה איסור דכמה בחיים בחזקה איסור עומדת וכן כחב סרמנ"ס כש"א מה' שחיתס וסרמנ"ס וסר"ן ושאר ראשונים בחילין דף י' בפלוגתא דרב סוגא ורב חסדא כשוחט בסכין וגמלאה פנומס, דאם נאכד בסכין אחר כשיטט שחיתתו כשרה, ויותר מזה חראס ביו"ד סי' ר"י סעיף י"ג שכחב המחבר כשוחט בסכין ונאכד ואח"כ נמלא בסכין וכיח פנומה דשחיתתו כשרה, דאוקי בסכין בחזקה, וחולין שמה שברו עלמות בסכין ונפגמה וא"כ מוכח דחזקה מבטלת חזקה :

ובן

במקום שנמדד וגמלא חסר כל עכרונ שנטעשו על גביו למפרע עמאוח, אבל מקום שלא נמדד ולא נדע אם נחסרו מימים או לא, אם טבל בו עמא עלחס. לו עבילחו וכו' טבור ולא חיישינן שמה המקום סי' חסר כשעס טעבל בו, דאמרינן סעמד מקום על חזקהו כמו שסי' מחלס, ואע"ג דנכרא שטבל בו הוא בחזקה עמא ודאי מ"מ אמרינן סעמד מקום על חזקה, וחזקה מסוס

מקום מבטלה חזקה עומאח דגברא שטבל בו :

וכן

משמע נוש'ם ריש נדס דף ב' דמקש
כש'ם על האי דמקוש שנמדד ונמלא
חצר דכל ע'רות שנעשו על גביו למפרע
עמאות ומקש כש'ם נ'מא כעמד מקוש
על חזקא וא'מא לא חסר, ומבני כש'ם
כרי חצר לפניך, משמע מזה דאס לא
נמדד במקוש אין מושפין שמה חצר ואמרינן
כעמד מקוש על חזקא. וכל טכרות שנעשו
על גביו כולן טכרות; דחזקה מקוש מבטלה
חזקה עומאח, א"כ אין ראיס מפרס אדומס
דרובא וחזקה רובא עדיף דלמא לעולם
רובא וחזקה שוין סן, אך מש'ם מבטל
רוב דפרס אדומס חזקה עומאח דגברא
שמזין עליו, משום דגס חזקה סכין
מבטלה חזקה דבכמה בחייס בחזקה איסור
עומד, וחזקה דמקוש מבטלה חזקה עומאח
דגברא שטבל בו וא"כ אס בכח החזקה
לבעל חזקה, גס בכח הרוב לבעל חזקה,
אבל מ"מ מנלן דרוב עדיף מחזקה ?

ועוד

קסס בחוס' גד'ס אריא מפרס
אדומס (גס כן שס חולין דף
יא) מקשים על כה דמייתי כש'ם ראיס
מפרס אדומס דסולכין אחר כרוב וז"ל
ואס חאמר כיון דפרס נח שחי שנים
א"כ דילמא כיינו משום דאוקמיס אחזקה
שאניס טרפס למ"ד טרפס אינס חייס ?
[ואירט בחירון ראשון וז"ל] ומיכו כהן יס
לומר דאיכא חזקה אחרת כנגדס דכעמד
עמא על חזקא עכ"ל חוס' :

והנה

על חירון זס ג"כ קסס מאי
מחל'ס בחוס' דפרס אדומס

לא נוכל לומר כעס' דכא דאין חושפין
שמה כפרס טרפס כינס כיינו משום חזקה
שהיחס שחי שנים א"כ אינס טרפס, דכא
יס חזקה אחרת כנגדס דכעמד עמא על
חזקאי, וקסס מאי נכך ש'ס חזקה אחרת
כנגדס, כה במקוש אמרינן כעמד מקוש
על חזקא, אע"פ ש'ס חזקה אחרת כנגדס
דכעמד עמא על חזקא, ועודע לא נאמר
כעמד פרס על חזקא אע"פ ש'ס חזקה
כנגדס דכעמד עמא על חזקא כמו במקוש ?

ולכאורה

ר'יהי לומר דכא דמכבירי
בשחיטס בשנאכד כסכין
אחר כשחיטס, ואין חושפין שמה בעור
של בכמה נפגמס ושחיטתו פסולס, וכן
במקוש דמטכרין בו כעמא, ואין חושפין
שמה נחסר כמקוש משיעורו, לא כוי
עמא משום דאוקי כסכין על חזקא,
ובעמא שטבל דאוקי כמקוש על חזקא,
אלא עמא משום רוב דרוב סכינים אינס
נפגמים בעור של בכמה, וכן רוב מקואות
שסס כשרות מחלחלן, אס נמדדות אפילו
אחר כרנכ שנים נמלאות כשרות, ואין אנו
סומכין כסכין ובמקוש על חזקה לבד, אך
אנו סומכין על רוב וכרוב מבטל חזקה
דבכמה בחייס בחזקה איסור עומד וכן
במקוש כרוב דרוב מקואות כשרות מבטל
חזקה דעומאח מגברא שטבל בו דרוב
עדיף מחזקה, אבל חזקה גרידא אינס
מבטלה חזקה שכנגדס, ובפיר מדייק רבינו
חייס מפרס אדומס דרובא וחזקה רובא
עדיף, דכא כרוב של פרס מבטל חזקה
עומאח דגברא שמזין עליו, אבל חזקה
אינס מבטלה חזקה :

וניחא

ג"כ דברי החוס' שס גד'ס אחי א
שחירטו

וכולכין. אחר רוב סכינים שאינם נפגעים
לא בעור ולא במפרקה, וכן בחזקת שטבל
בו עמא דאין חששין שמה נחמר במקום,
משום דרוב מקולאח כשרות אס נמדדות
אחר זמן רב אינם נמלאות חסרות ומש"ס
כעמא שטבל בו עלתס לו עבילו כיון
שכולכין אחר כרוב :

ולפי זה שפיר מדייק ר' חיים מפרס
אדומס דרובא וחזק רובא עדיף,
וניחא גס כן דברי הסו' בד"ס אחיא
שחירו ומיכו כאן יש לומר דליכא חזקס
אחרת כנגד דכעמד עמא על חזקתו
וכמו שכתבנו :

אך מדברי כר' חולין דף י' בפלוגחא
דר' הונא ור' חסדא בשוחט בסכין
ונמלאח פגומס נראה לכדיא דעממא
בנאכד הסכין דמכשירין השחיטס מטעם
דאוקי בסכין בחזקתו ולא מטעם רוב,
כי זה לשונו שם אבל שגר זה עלמות
אי נמי נאכד דליכא למיקס עליס מעמידין
אורו בחזקת דדוק ושחיטתו כשרה וכן
כתב כרמב"ס ז"ל בפ"א מכלכות שחיטס,
וכן נראה לכדיא מדברי כמחנר ביו"ד סי'
ח"י סעיף י"ג דעממא בנאכד בסכין בלא
בדיקס אחר שחיטס דשחיטתו כשרה מטעם
חזקס, שכח ז"ל שחט בסכין בדוק ונאכד
קודם שיבדקנו אחר שחיטס ואח"כ נמלא
וכוא פגוס שחיטתו כשרה כואיל וילא
בסיחור וזה שנמלא פגוס אימור סיגר זה
עלמות ולאו אדעתיה דאוקי סכין לחזקתיה
וע"ס בטו"ז ס"ק י' :

וכן במקום חס טבל בו עמא דמחזקינ
אורס לכשרה נמי כוא כעטס מטעם
חזקס דאוקי במקום על חזקתס ולא מטעם
רוב, דכא מקשס כש"ס נריס נדס על כא
דמקוס

שחירו דנפרס אדומס ליכא למימר דמש"ס
מחזקינ אורס לכשרה משום חזקס שחיטס
שחי שנים, דכא כנגד חזקס זו יש חזקס
אחרת דכעמד עמא על חזקתו, ומאי
לולמא כא חזקס מכאי חזקס :

וסמך לדברי אלס מלאחי כר"ס חולין
דף י' בפלוגחא דר' הונא ור'
חסדא בשוחט בסכין בדוק ונמלאח פגומס
ז"ל כר"ס וביכא דבדק בסכין החלס
ונהכד בסכין קודם שבדקן אחר שחיטס
שחיטתו כשרה ולא חיישינ שמה בעור
נפגמס, ולא שיך ככא למימר בחזקת
איסורס עומדת עד שידע לך במה נשחטס,
ואפי' שחט כמה בכמות זו אחר זו כולן
כשרות ללא חליין לא בעור ולא במפרקה
כל כמה דלא חזין ריעותא בבכין חדע לך
דקימא לן רוב מזוין אלל שחיטס מומחין
כן, ולא אמרינ סמוך מיטוט דאינ מומחין
לבכמה בחייס בחזקת איסור עומדת עד
שידע לך במה נשחטס, כיון דמיטוטא
דאינו מומחין לא שכיח ודאי נודע לנו
שנשחטס יפס וילאחס מכלל איסור ככי נמי
כיון ששחט בסכין בדוק לא שכיח שנפגס
בעור או במפרקה וכדאי נשחט יפס
וילאח מכלל איסור עכ"ל כר"ס :

וכיון שמדמס כר"ס שוחט בסכין ונאכד
לרוב מזוין אלל שחיטס מומחין כן
ומדכתב כר"ס כיון ששחט בסכין בדוק
אוקמיס לחזקתו כמו שכי' קודם שחיטס,
משמע להדיא דעממא בנאכד בסכין דשחיטתו
כשרה לאו מטעם חזקס דאוקי בסכין
בחזקתו, אך כעטס מש"ס שחיטתו כשרה
משום דלא שכיח שנפגס בסכין בעור

שמחריצים כחוס' נד"כ אחיה, דכא דעחוקין ספרס אדומה לכשרה חין בטעם דלוקי כפרה בחזקה אינא ערפא משום שחייב שחי שנים, דכא יש חזקה אחרת דעמד עמא על חזקתו כנגד, וקשא מאי בכך שיש חזקה אחרת כנגד כה חזקה מבטלה חזקה ואם נאמר דחזקה שחייב כפרה בחי שנים היא חזקה מעליוחא דפרס אינא ערפא למא לא מבטל חזקה עומאש דגברא שמזין עליו, כה חזקה מבטלה חזקה? ומיכו על קושיא כשנים טבל לומר דכא בחירלו כחוס' לפי שיש חזקה אחרת כנגד, הוא רק לדחוי בעלמא, כיון שרע לכקבות כקושיא כזאת בעלמא מעדים זוממין, ושם אפי' חזקה נגד חזקה ליכא :

אך כקושיא כרהשונא בהקשיט קשכ איך מדייק רבנו חיים מפרס אדומה דרובא וחזקה רובא עדיף, דלמא רובא וחזקה שווין כן אך כמו שחזקה מבטלה חזקה כן גם הרוב מבטל חזקה, מ"מ מנ"ל דרובא עדיף מחזקה?

עיב נראה לי דקושיא נעלמא היא בחירון על הקושיא הזאת, דכא ילפיין מן כחורס דחזקה מבטלה חזקה דכיוון חזקה דנגע מבטלה חזקה כנגד, דלא חייביין הדנפיק והוא נזיר ליש שיעורא משום דלוקמי כנגע על חזקתו, ונחזקה דנגע מטמאין הוה האדם שנכנס לניח כמנוגע צו' ימי כסגר, אע"פ שיש לאדם זה הנכנס אל כניח חזקה טכרס מ"מ מטמאין אותו משום חזקה דנגע דכל כנא אל כניח יעמא כמו שכחו כחוספוח חולין דף י' נד"כ ודלמא, אלמא דמן כחורס ילפיין דחזקה מבטל חזקה, וגם מפרס

דחזקה שנמדד ונמלא חסר דכל טכרות שנעשו על גביו למפרע טמאח, ומקשש כש"ס דנימא בעמד מקוס על חזקתו ואימא לא חסר ומשני כש"ס כרי חסר לפניך, משמע מזה כה במקום שלא נמדד ולא נדע אם חסר או לא בזה אמריין בעמד מקוס על חזקתו ומתכדיין כל טכרות שנעשו ע"ג מטעם חזקה ולא מטעם רוב וא"כ מוכח דחזקה מבטלה חזקה :

וגם מדברי חוס' חולין דף י' ע"ב נד"כ ודלמא, ונד"כ אלא לאו, מוכח לכדיא דמלאוריחא חזקה מבטלה חזקה, דכא כחבו כחוס' שם דינגע לא חייביין דלמא הדנפיק והוא נזיר ליש שיעורא ולא הוי כסגירו כסגר, דאמריין חוקמים כנגע על חזקתו ונחזקה זו מטמאין לאדם שנכנס בחור' ז' ימי כסגר אל כניח כזה חף שנחסר סנגע לאחר שנעס, אע"ג דלאדם זה שנכנס אל כניח כו' לו חזקה טכרס, וכאיך מטמאין אותו אפי' לקולא כשביל חזקה דנגע דכא אם נכנס למקדש לריך לכניח קרבן ומציא חולין לעזרס? מ"מ מטמאין הנכנס לניח מטעם חזקה דנגע וא"כ מוכח דמלאוריחא דחזקה מבטלה חזקה :

ולפי זכ כקושיות כנ"ל במקומן עומדות, כאך מדייק ר' חיים דרובא וחזקה רובא עדיף מפרס אדומה, דלמא רובא וחזקה שווין כס וכה דרוב דפרס אדומה מבטלה חזקה דעומאש דגברא שמזין עליו כה מזה חין ראיס דרובא עדיף מחזקה, דאפי' אם נאמר דכה כרוב הוא רק ככה סחזקה מ"מ יכול כרוב לנעל כחזקה, דכא חזקה ג"כ מבטלה חזקה?

וגם סקושיא כשניכ במקומה עומדה כמא

מפרס אדומס ילפיין מן כחורס דרוב מבעל
 חזקה דכא גברא שמזין עליו כוא בחזקה
 טמא ומסכרין אוהו כרוב של פרס אדומס
 אלמא דמן כחורס כרוב מבעל חזקה, אבל
 זאה לא מציט בכל כחורס טולס דחזקה
 מבטלה כרוב, ומזס שפיר מדייק רביט
 חס דרוב עדיף מחזקה, דאלו כי' כח
 כרוב רק ככח מחזקה, למס לא מציט בכל
 כחורס טולס דחזקה מבטלה רוב כמו שמציט
 מחזקה מבטלה חזקה ורוב מבעל חזקה
 ומדלל מציט בכל כחורס דחזקה מבטלה
 כחזקה ודוק :

כרוב, אך מציט כפרס אדומס דרוב מבטל
 חזקה ממילא נשמע דרוב עדיף מחזקה,
 דאלו כי' כח כרוב אך ככח מחזקה למס לא
 מציט בכל כחורס דחזקה מבטלה כרוב כמו
 שמציט דחזקה מבטלה חזקה כחורס כנגע
 דחזקה נע מבטלה חזקה, טכרס דגברא
 שנכנס לבית כמונוע כמו שכנאחי נשס
 חוס' אלא ודאי דרוב עדיף מחזקה מש"ס
 לא כרסס לו כחורס לבטל כרוב על פי
 כחזקה ודוק :

פרק מז

הנה

כואלחי לדבר בענין רובא וחזקה
 ופרס אשים קאלי למלין עוד רגע
 אדבר בענין זס, וכוא :

הא

דכחכ כמחנר כיורס דעס סימן ח"י
 סעיף י"ג [וכבר כבאחיו כואח
 כקדום] וז"ל שס שחט כסכין כדוק ונאכד
 קורס שיכדקטו אחר שחיטס ואח"כ נמלא
 וכוא פגוס שחיטתו כסרס הואיל ויאל
 כהיחר וזס שנמלא פגוס אימור שיכר כס
 עלמח ולא אדעחיס דאוקי סכין אחזקה :

והנה

הנ"ח ושאר אחרונים כקשו על
 דין זס מסעיף ע"ו שכח שס וז"ל
 כסוחט כסכין כדוק ואחר שחיטס שיכר
 כו עלמח דרך שיכרס שלא כדרך כולכס
 וכוכאס וכדקו ונמלא פגוס שחיטתו כסרס
 דאנו חולים שכסכירח עלמח ופגמס וכן
 כל כיואל כזס כגון שנפל על כבי קרקע
 קסס, ודוקא שראינו שנפל על חורו
 אבל מספיקא אין חולין לומר שנפל על חורו
 עיין שס :

וסקא

סייט מורים לו היחר ואין כאן שייך זמן
לסיחר ע"כ יש להחמיר מספק כאלו אין
כאן חזקה, משא"כ כאן שנגבד הסכין וסי'
לו אז חזקה עובד ואלו בא אותו פסם
לשאלו סייט מורים לו היחר נמצא שסי'
זמן לסיחר ע"כ אמרינן דאף בנמצא אחר
כך וכוא פגום כיון שאפשר שנפגם אחר
שחיתס וכבר סי' לו היחר, אלו בא לשאלו
אין כספק ואסורו אח"כ נמצא הכל על נכון
וכו' ע"ש ופיין ש"ך ס"ק כ"ה שם שמעכים
ג"כ לסברה סע"ז :

ודע כי הרב הגאון מוהר"ר יונתן בספרו
כרחי ופלאי ליו"ד סי' י"ח סותר
סברה סע"ז והש"ך סג"ל וכחכ וז"ל הואיל
וינא בסיחר הרב סב"ח הקשה מן סעיף
ט"ו דפסק בספק אם נפל לקרקע קשה
דאסור וסע"ז והש"ך שניסס כח' עניינ
ואזו: וז"ל דכאן דינא בסיחר שאני והש"ך
מפרש ביותר דבאס הסכין לפנינו ואוקמינן
בחזקה איסור אבל בסעיף י"ג דנאבד וכוונת
חו אי אחס יכול לאסורו ויש בזה מהטעם
אף שהרב פר"ח דוחס אותו בשני ידים :

מ"מ הא קשיא לי הא דאמרינן בחולין
דף מ"ט, אי נקבה ריחא סיבא
דמשמשא ידא דנבחה חליין או לא חליין
וקאמר הנמרא מסתברא דחליין, דהא
חליין בראב ופרש"י דאמרינן בפ"ק בא זאב
ונטל בני מעים והחזיר נקובין אין אומרים
במקום נקב נקב, וקשה מה ראיס
בשלמא שם דכבר נעלו הזאב וסרי בן
אבודים וכבר ינא הדבר בסיחר וא"כ אם
אחס בא אח"כ לאסור ובשכיל נקובין אמרינן
בזאב נקב כמו דאמרינן בסכין שיכר בה
עלמות, אבל ביש לפנינו ואינן יודעים מאין
בא

והקישו דנשעיף י"ג פסק כעונבר אם
שחם בסכין בדוק ונאבד בסכין
אחר כשחיתס ואח"כ נמצא פגום אלו חולין
דשיכר בה עלמות ולאו אדעתיה אלמא
מסטיקא לאקי בסכין אחזקתיה ובסעיף ט"ו
גבי כפוחס בסכין בדוק ואחר כשחיתס נפל
על קרקע קשה ונמצא פגום אם לא ראינו
שנפל על חדו שחיתסו סבולס דמסטיקא אין
חולין לומר שנפל על חדו אלמא דמסטיקא
לא טקמי סכין אחזקתו ושיי בסעיפים
סעיף י"ג וסעיף ט"ו סותרים זה את זה
וכיח קשיא עלושה :

ודבר מורי זכב בס"ק י' כחכ וז"ל
הואיל וינא בסיחר בזה מחורץ
מה שיש להקשות מסעיף ט"ו שכחכ אבל
מספק אין חולין כו' וכאן אנו מקילין בספק
וכן מסעיף ט"ו דפסק דוקא בדק הסכין
אחר שחיתס אמרינן אימור שיכר בה עלמות
וכאן אמרינן ליה אפילו לא בדקו אחר
שחיתס, ובאמת הכל ינחא דודאי בכל החורס
אנו כולכין אחר החזקה, אח"כ הדבר
לפנינו לבדוקו או לא סמכין אחזקה כמ"ש
המרדכי ריש חולין בשם ר"י ה"ו לענין רוב
מזוין אלא שחיתס מומחין בן, דבאס הוא
לפנינו אין סומכין על הרוב, וכן הוא כאן
בסכין דכל שהוא לפנינו חייבים אנו לבדוקו
וכ"כ בר"ן להדיא דבגדים האלס בפ"ק דחולין
וע"כ כל שלא בדקו אלא ליה חזקה סכין
סי' יפה בשעת כשחיתס שבדקו קודם,
מ"מ חייב עכשיו לבדקו שנית משום הכי
בסיח דסעיף ט"ו וסעיף ט"ז שלא נאבד
הסכין ממילא חייב לבדוקו וכל שלא בדקו
אין לו חזקה עובד ולא סי' לו שעת הכושר
שום פגם עדיין אלו בא לשאלו קודם
שנולד ספק זה של עכשיו שנמצא פגום לא

למה לא אמר הש"ס בפירוש ב"א ז"ל ונטל
בני מעים וברח עמכם ואח"כ כחזירן ?

(ב) **דמשני** הש"ס ב"א קמ"ל דאע"ג
דאחיליד ב"ה ריעוחא

כדנעא ר' אבא מר' כונא ב"א ז"ל ונטל בני
מעים וכחזירן כשבין נקובין, וה"ל נאמר
שלוקח כז"ל בני מעים וברח עמכם ח"כ
לא נולד ריעוחא ודלית בבכמה זו שאלו דנין
עליה דלמלא בני מעים שבחזירן כז"ל מבכמ'
אחרת ב"ן ולא מבכמה זו שאלו דנין עליה עכשיו
וא"כ לא נולד ריעוחא ודלית בבכמה זו ?

(ג) **מה** שאל ר' אבא א"ס לחלות הנקבים
בשני כז"ל או לומר שכיו כנר

נקובין ב"א בכמה זו ודלי מותרת דכ"ל איכא
ספק ספיקא אחר שילאש בכמה זו מחזקה
איסור איכא זבוחא או מאיסור אבר מן החי
דספק ראשון דלמא בני מעים שבחזירן כז"ל
אחר שברח מבכמה אחרת ב"ן ואח"ל שכן
מבכמה זו שאלו דנין עכשיו עליה דלמא נקבן
בשני וא"כ בספק ספיקא ודלי בכמה זו מותר :

(ד') **דפשיט** ל"ס ר' כונא לר' אבא דאין

חוששין שמה במקום נקב
נקב משמע דגם בני מעים כשרים הם
ומותרים לאכול דחולין הנקבין בשני כז"ל
וא"ל נאמר דברח כז"ל ע"ס בני מעים איך
כשרים הם כרי בשר שנחטעל מן העין
הם ואסורים הם, ואין לומר ש"י לו סימן
בני מעים או שהכין בעניעת עין
דכ"ל אין לך דוחק גדול מזה שהרי עיקר
חסר מן הספר וגם ר' כונא דפשיט ל"ס
אין חוששין ה' לו לומר אין חוששין שמה
במקום נקב נקב א"ס ה' לו סימן או
עניעת

ב"א הנקב אין חולין ביד הטבח כמו שאין
חולין בנפלה על חודש ע"כ דברי כרתי ופלתי :

ולפום ריעוחא נראה שביא סחירה
גדולה על סנר כס"ז וכס"ך

ובלמא אין ממע בסחירתו ודברי כס"ז
וכס"ך נכונים וברורים דכ"ל מפרש גבי ב"א
ז"ל ונטל בני מעים דז"ל נטל בני מעים
וחלק סלך לו בלחשן פאליס לפינו וברי ב"ן
כאבדים ואח"כ הביא אהן כז"ל וכחזירן
ודומה ממע לנאבד בסכין ואח"כ נמלא
פגוס דילא בביאר, וז"ל אינו דע"כ לריך
לפרש גבי ב"א ז"ל ונטל בני מעים שלא
ברח כז"ל ע"ס בני מעים בלחשן שנחטעל
מעין כרואיס, אך נטל בני מעים בשני
וכחזירן בעודו לפינו :

ולזה הביא לשון כס"ס ר"ש חולין דף ע'
אמר רב כונא בכמה בחייה

בחזקה איסור עומדת עד שיוודע לך כמה
נשחט, נשחט בחזקה כיחור עומדת עד שיוודע
לך כמה נטרפה (ומקשה הש"ס) ולימא נשחט
כותרת (ומשני) ב"א קמ"ל דאע"ג דאחיליד
ב"ה ריעוחא כדנעא מניה רב אבא מרב
כונא ב"א ז"ל ונטל בני מעים מהו ?
ומקשה (הש"ס) נטל ה"ל ליחניכו (ומשני)
אלא נקב בני מעים מהו, (ומקשה הש"ס)
נקב ב"א ק"ל חזירן דכ"ל נקביכו, (ומשני)
אלא נטלן וכחזירן כשבין נקובין מהו מי
חיישין שמה במקום נקב נקב או לא ? אמר
ל"ס אין חוששין שמה במקום נקב נקב :
וע"כ לריך לפרש שכשנעל הז"ל הבני
מעים לא ברח עמכם אלא לקחן
בשני והניחם מיד בעודו לפינו,

(ה) **כ"י** ה"י הפירוש נטלן וברח עמכם

טביעה עין בבני מעים כדי שלא לטעות
דאף בלא סימן חין חוששין ומוחרים הם :
לריך לפרש שלקחן כזאב וסניחן בעודו לפנינו
כמו שכוכהי בראיות ברורות :

ואחרי אשר כוכחנו בראיות ברורות דכא
דכא זאב ונטל בבני מעים חייכי
שלא ברח כזאב עם בבני מעים ולא היו
מעולם כאבודים ומעולם לא הי' לכן שעה
כעושר ולא ילאו בשום פעם בסיחך כיון
שכיו חמיד לפנינו , איכ שפיר יליף כש"ס
גבי חניקבא ריחם כיבא דמשמחא ידא
דטנחא מבא זאב ונטל בבני מעים דכמו
חולין הנקבים בשני כזאב כן חולין נקב
כריחם בידא דטנחא , דשניכס לא כי' להם
שעה כעושר ולא ילאו בסיחך , נמצא דסברת
כט"ז וכש"ך ברכ כחמס וליכא סחירס כלל :

ואחרי אשר חשב בגאון בעל כרחי
ופלחי לסחור סברת כט"ז
וכש"ך מתרץ כוא בעלמא סקושיא דבסימן
י"ח סעיף י"ג כיבא דנאבד ססכין ואח"כ
נמצא פגום חלין מספיקא להקל דאמרינן
אימור שיבר בך טלמחא ולאוי ארעחיס ,
ובסעיף ט"ו שס כיבא דנפל ססכין על קרקע
קשה ולא ראינו שנפל על חודו שחיתתו פסולת
ולא חלין מספיקא להקל לומר שנפל על חודו ?

ותירץ הגאון ס"ל וז"ל ולכן כיוחר נכון
דבסעיף י"ג דנאבד ססכין יש
ספיקי עובי ואופנים רבים איך קרה
פנימא לסכין וכמס ספיקות יש ולכן חלין
להקל , אבל בסעיף ט"ז דאין לנו ספק
דסכין בחזקת פגום רק לומר דלמא נפלה
בחודה על הארץ ותו לא כיו רק בחד
ספיקא לא שרינן , משא"כ בסעיף י"ג
איכא ספיקי עובי דססכין לא סיס
בחזקת

(כ') **הא** עיקר שאלת ר' אבא כי' כבאנו
רואין בבני מעים נקבין אם
לחלו בשני כזאב ככזאב נקבין בשני או
לומר שכבר היו נקבין טרם שלקחן כזאב ,
וא"כ למכ לו לר' אבא לפאול אם ברח
כזאב כס בבני מעים וחרז וכניחא וכי' לו
סימן בכס מכו , בלא אף אם לא ברח ולא
כי' לו סימן רק נטל בבני מעים וכחזירן
בעודו לפנינו נמי כספק כזס אם לחלו
בשני כזאב או לא , וכן מבטע מלשון
כרמב"ם פ"ו מהל' שחיטה בלכס י"ד שכחב
וז"ל בני מעים שבה זאב ונטלן וכרי כן
נקבין אחר שכניחן חולין בו ומוחרת פ"ט ,
דקדק כרמב"ם לכחוב וכניחן ולא כחב
וכחזירן כלשון כש"ס כדי שלא לטעות
שכחזירן ממקום רחוק :

(ו) **ועוד** מי זכ כוא ואיזס כוא אשר
ככריחו לפרש דכא זאב ונטל
בבני מעים וברח עמכס כדי לסחור סברת
שני מאורות בגדולים כט"ז וכש"ך , כרי
יכול לפרש דכא זאב ונטל בבני מעים
וכחזירס בעודו לפנינו ולא יכ' קשה כלום ?

ואם חאמר כרי מקשה כש"ס נטל כוא
ליחנסו משמא לכאורס דנטל בבני
מעיס וברח עמכס ? זכ אינו רק לפי ס"ד
כששאל ר' אבא בוא זאב ונטל בבני מעים
מכו ולא פירש שכחזירן שפיר מקשה כש"ס
הא ליחנסו דאם לא כחזירן ע"כ לריך לומר
דאכלן או סברת עמכס ולא כחזירן ושפיר
מקשה כש"ס נטל הא ליחנסו אבל למסקנא
כשפירש ר' אבא נטלן וכחזירן מכו ע"כ

ובסברת בחוס' שכתבו דלא כוי ספק
 ספיקא סיכא דשם אונס
 חד הוא יש לישב קושיא דריטב"א בפרק
 עשרה יוחסין דף ע"ג דשם איחא אחר רבא
 דבר חורס שזקי כשר מאי פצחא רוב
 כשרים אלל ומישוט פסולין אלל ואי אלה
 אינו לגבס כל דפריש מרובא פריש, מאי
 אמרת דלמא אלה אינו לגבייסו כוס ליה
 קבוע וכל קבוע כמחלס על מחסר דמי וסתור'
 אגריס לא יבא ממזר, ממזר ודאי הוא דלא
 יבא הא ממזר ספק יבא, וקשה דריטב"א
 וז"ל חמא למא לי קרא דהא איכא חרי
 ספיקא ספק אלה אינו לגבייסו וכוס מחלס
 על מחלס וכו' ספיקא ואידך דאזלי אינו
 לגבס ואיכא רוב כשרים וכל ספק ספיקא
 לקולא אפילו באיסורא דאורייתא? ולפי
 סברת החוס' ה"ל לא קשה מידי דחרי
 ספיקות אלו רק ספק אחד הם דבין שאלה
 היא להם ובין ששם כלו אלל הספק הוא
 רק אם נבעלס לכשר או לפסול ושם כשר
 חד הוא ולא הוי ספק ספיקא כלל :

ובאמת דברי החוס' חמוסין הם בעיני
 דמקשים גבי האומר פתח
 פתוח מלאחי דנאמן לאוסרה עליו וקשו
 הא אכתי איכא ספק ספיקא לקולא ספק
 דלמא אונס הוא ואח"ל מפוחס סיחא
 דלמא נחפחה כשהי' קטנה ומותרת לבעל
 דשמי קטנה ג"כ אונס ותירלו דשם אונס חד
 הוא כלומר אם פתוי קטנה ג"כ לאונס יחשב
 א"כ לא הוי רק חד ספק ספק דלמא אונס
 סיחא כשהיא גדולה או אונס כשהי' קטנה
 דהא פתוי קטנה ג"כ אונס וכו' רק חד ספיקא :

והסברא כזאת היא נפלאה בעינינו
 דהא

סיחא ואף אח"ל שלא סיחא אונסא אך
 מפוחס דלמא קטנה סיחא ושמי קטנה ג"כ
 אונס וא"כ יש כאן שני אופנים איך
 קרס במקרה של פתח פתוח לקולא,
 מ"מ כיון דשמי קטנה ג"כ נקרא
 אונס חד ספק הוא וא"כ הכא בסבין
 נמי אם קרס בפנימה בעלס או בעץ
 וכדומה לזה מ"מ שם פנימה חד הוא :

וכן ראינו בספר א' (ובמחזמה לי בחרומה
 דשן וספד הזה כעת אין חתה ידי)
 בבבבס שילדס זכר וגקבס ואינו ידוע אם
 היא מבכרת או לא ולא רלו חכמי הדור
 לפטור את הבעלים מטעם ספק ספיקא
 דהא ספק מבכרת ספק אינו מבכרת ואח"ל
 מבכרת דלמא הנקבס ילדס חלה וא"כ הוי
 ספק ספיקא לקולא ומ"מ דנו שאין זה ספק
 ספיקא מדברי החוס' ה"ל דשם אונס חד
 הוא וכא נמי שם אינו מבכרת חד הוא
 דמה לי אם ילדס כבר אינו מבכרת
 היא או שילדס הנקבס חלה קודם לידת
 הזכר היא ג"כ אינו מבכרת :

אך זה יש לישב ולחלק דבעננה פתח
 פתוח ובבבבס ספק מבכרת יש חשש
 איסור דאורייתא אבל הכא בסבין כיון שהי'
 בדוק קודם שחיטה ויש לו חזקה כשרות
 אין סביר לחלוק בפנימה בעור יותר מבעלס
 מפרקת ומה שאנו מחמירין בנמלא סבין
 פגום אחר שחיטה היא חומרא יחידה וכן
 בחב הרא"ה הביאו ש"ך בסימן י"ח ס"ק
 כ"ב ובחומרא יחידה כו' אם יש עוד קצת
 ספק לחלוק לקולא תלין וכלל זאת ע"כ לריך
 לישב סעיף י"ג וסעיף ע"ו שלא יס' סוחרים
 זה את זה בסברת כע"ז וס"ך דכואיל דיאל
 בסחר יס' לו שעת הכושר וכמו שהוכחנו לעיל :

דבא משנס ערוכב' ה'א בעדיות פרק ח'
 מנסה ג' בעיד ר' יכושע ור' יכודס בן
 בחירא על אלמנה עיסה שביא כשרס
 לכסונס ופירשו ברמנ'ס וכראב'ד וברענורא
 סי' אלמנה עיסה משפחה אחא שנחערב
 כס ספק חלל כ"א מבני המשפחה ספק,
 אם הוא אוהו ספק שנחערב בכן אם לאו
 ואס' שנישאל לא' מבני אוהס משפחה ומה
 בעלס ה'א קרייס אלמנה עיסה ור' יכושע
 מכשיר אוהס לכסונס מפני שיש כאן ספק
 ספיקא לקולא ספק אם בעלס היס אוהו ספק
 חלל ואפי' אם הוא ה' אוהו ספק חלל שמה
 איס חלל לפי כאמה ועיין בחובות דף י"ד :

מטעם ס"ס שמה זה לא יאל ראשון ואח"ל
 דילא ראשון שמה כלכה כמ"ד דחלב פוטר
 אך קלח ל"ל דוחק ביו נ"ט דמ"ד חלב פוטר
 משום דרוב בהמות אינן חולבות אלא אם
 יולדות ואם כן בכל שס חד ספיקא הוא ,
 שמה כבר בדרס זה לא יאל ראשון ע"ל
 השואל : ופשיב מהר"א וז"ל אפילו ליכא
 מאן דסבר חלב פוטר מ"מ ליכא מאן דפליג
 דספיקא הוא שמה ילדס כבר וא"כ איכא
 ספק ספיקא שמה ילדס כבר ואילו גדייס
 שניסס פסוטיסס כס, ואח"ל לא בדרס כבר
 איכא למימר אכ"א זה אינו בטור ומה שכח
 דשס חד ספיקא הוא ליחא דודאי אם ילדס
 בעו זכר ונקבס וכוס מספקא לן איזו נפק
 חחלס כסאי עובדא אירע מקרוב קודס זה
 בזורמיוז ושאלי מהור"ר משס על הדבר
 ורלס לומר גס הוא דשס חד ספיקא הוא ,
 וסבאחי לו ראיזת דחשיב שפיר ס"ס אפילו
 בככ"ג , ואף לפי דבריו ל"ד לס"ס דידך
 דכחס הספק האחרון אינו מוסיף ומחיר
 כלוס יוחר מן הראשון וכן הראשון יוחר מן
 האחרון דספיקא שמה ילדס כבר וכבר נפטר
 רחמס קידס שילדס עכשיו בני חלומיס
 וספק האחרון נמי סיניו מעיין זס דשמה
 כנקבס ילדס חחלס ונפטר כרחס קודס לידס
 סוזר , דבנקבס גופס אינן נפקותא אבל בגדון
 דידן כספק הראשון מחיר טפי מן האחרון
 דאס ילדס כבר א"כ אלו התאומיס שניסס
 פשוטיס וכחאי גוונא חשיב שפיר ספק
 ספיקא דשני כספיקות אינס שס אחד וכו'
 וכחכ עליו כש"ך שס דדון י"ב וז"ל וסשחא
 ניחא דלא חקסי ממאי דק"ל לקמן סי' קכ"ב
 סעיף ו' ז' סחס כליס אינס בני יומן וכחכו
 שס כחוס' וכפוסקיס כטעס משום דכוס
 ס"ס ספק נשחמשו בו כיוס ואח"ל נשחמשו

דבא משנס ערוכב' ה'א בעדיות פרק ח'
 מנסה ג' בעיד ר' יכושע ור' יכודס בן
 בחירא על אלמנה עיסה שביא כשרס
 לכסונס ופירשו ברמנ'ס וכראב'ד וברענורא
 סי' אלמנה עיסה משפחה אחא שנחערב
 כס ספק חלל כ"א מבני המשפחה ספק,
 אם הוא אוהו ספק שנחערב בכן אם לאו
 ואס' שנישאל לא' מבני אוהס משפחה ומה
 בעלס ה'א קרייס אלמנה עיסה ור' יכושע
 מכשיר אוהס לכסונס מפני שיש כאן ספק
 ספיקא לקולא ספק אם בעלס היס אוהו ספק
 חלל ואפי' אם הוא ה' אוהו ספק חלל שמה
 איס חלל לפי כאמה ועיין בחובות דף י"ד :

ולפי דברי החוס' דשס אונס חד הוא
 א"כ גבי אלמנה עיסה ליכא ספק
 ספיקא דהא ספק הראשון הוא שמה לא ה'י'
 בעלס אוהו ספק חלל רק כשר ה'י'
 וכספק דשני דלמא אוהו ספק חלל לא ה'י'
 חלל כלל רק כשר ה'י' א"כ שני ספיקות אלו
 כס, אם בעלס חלל ה'י' או כשר ה'י' ושס כשר
 חד הוא וליכא ספק ספיק' לסנרס כח' סג"ל :

אחרי כותבי זאת ראיתי לכרס כש"ך
 ביו"ד סי' ק"י דדיני ספק ספיקא
 על דדון י"א וי"ב שסביא לשון כס"ס
 בחובות דף ע' האומר פחה פחוח מלאחי
 ולשון כחוס' דשס אונס חד הוא וכביא
 בשס כרס המגיד ריש פ"ג מהלכות איסורי
 ביאס בשס כמפרשים דחדא ספיקא הוא
 דשס אונס חד הוא ומסייס בוס כלשון
 וכ"כ בפסקי מהר"א סי' ק"ל על מס
 ששאלו כס' קכ"ט ב' שערירס שנולדו
 מעו אחס שכיחס חלינת וז"ל ועוד יבאר לי
 מר אם יש להחיר כב' בכורות מעו אחד

בו כיום שמה נשתמשו בו בדבר שהוא פוגם
 בעין או שאין נותן מעט ע"ל דקשיא
 לכאורה דהא שם אחד הוא דאפילו אח"ל
 שלא נשתמשו בו כיום לא שרי אלא משום
 דנותן טעם לפגם כדלקמן ריש סי' קכ"ב,
 אלא ודאי כ"ע מעמא דכספא דראשון
 דהיינו שמה לא נשתמשו בו כיום א"כ אי
 כוס ידענו כדאי שלא נשתמש בו
 כיום לעולם הוא נותן טעם לפגם
 בכל חבשיל שנעולם, אבל כסף האחרון הוא
 שמה נשתמש בו בדבר שהוא חבשיל
 זה לא שאין נותן טעם בחבשיל זה
 ואם סי' ידענו מה נשתמש בו כאשר
 דאף על גב דסי' פוגם חבשיל זה סי'
 משכית חבשיל אחד, א"כ כסף הראשון
 מחיר טפי מן האחרון, ולא הוי שם אחד
 עד כאן לשון הפ"ד :

ולא ידעו לטוף דעתה של מהר"י וכו"ף
 שכתבו סיכא דכסף ראשון מחיר
 טפי מן האחרון לא הוי שם אונס חד הוא,
 דהא עיקר סברה שם אונס חד הוא, נובע
 מחוס' כחונות שהבאתי לעיל ושם כתבו
 כחוס' דלכסי לא הוי כסף ספיקא כסף
 אנוסה סיחה ואח"ל מפוחה סיחה דלמא
 נחפחחה כשהיה קטנה ופאי קטנה נתי
 אונס הוא, משום דשם אונס חד הוא ולפי
 דעה מהר"י וכו"ף קשה הא כהם נמי
 כסף הראשון מחיר טפי מן האחרון דכסף
 הראשון שגא אנוסה סיחה מחיר בכל
 כהנים בין גדולות בין קטנות, כמו קדירה
 שאינה בח יומא שמוחר בכל חבשיל אבל
 כסף האחרון דלמא משוחה סיחה כשהי' קטנה
 כסף זה אינו מחיר רק בקטנה אבל לא
 בגדולה ודומה לספק חבשיל שפוגם רק

בחבשיל זה ולא בחבשיל אחר, א"כ ה"ס
 נמי הכסף הראשון שמה אנוסה סיחה מחיר
 טפי מן כסף האחרון שמה מפוחה סיחה
 בעודם קטנה זכיל זכיל כחבו כחוס' דאין
 זה כסף ספיקא. דשם אונס חד הוא :

והרב הגאון הגדול אב"ד דפס בטהמ"ח
 ספר נפש חיה ס"ב על קושיא
 זו וז"ל ומע שהקשה דגם שם בס"ס שגא
 הוי באונס או נפחוי קטנה אינה דגם כן
 כסף א' מחיר יותר מחברו דאונס מחיר
 אף בגדולות, הנה שם בנוף דכבר כזה
 אין נפקא מינה, דבין שנחשחה בשעה שסיח'
 קטנה או שנאנסה בגדולה מותרת ועל שאר
 נשים אין אנו מסופקין אבל שם בקדרה
 שאנו מסופקין אם היא אינה בח יומא או
 שנחשלה בה דברים ספיגמים לאותו חבשיל
 שפיר הוי ר"מ עזה דאם היא אינה בח
 יומא לגמרי כל חבשיל שנחשלה בה יסי'
 מותר ואם נחשלה בה דברים ספוגמים
 לאותו חבשיל אם יתבשל באותו קדרה דברים
 שלא יסננו יסי' חסור ע"ל כרב הגאון :

ולא זכיתי להבין דברי הרב שכח דנאשה
 אין ר"מ דבין שנחשחה כשהי' קטנה
 או שנאנסה בגדולה מותרת וכו' לא ידעתי
 לכוון דהא שפיר נפקא מניה נאשה כמו
 בקדרה, דהא כסף הראשון אם נאשר
 דלמא אנוסה סיחה לעולם היא מותרת
 לבעלה בין שסיחה אנוסה בקטנות ובין
 שסיחה אנוסה בגדולות ודומה ממע לקדרה
 שאינה בח יומא דכל חבשיל שנחשלה בה
 מותר, אבל כסף כשהי' דלמא מותרת
 סיחה כשהי' קטנה, כסף זה אינה
 מותרת לבעלה רק כשהיה מפורש בקטנות
 אבל

אנוסם בקטנותה או אפילו בגדלותה, אבל
כספק כשני, דלמא נחפחה בקטנותה
א"כ היא מותרת לבעלה רק אם נחפחה
בקטנותה אבל אם נחפחה בגדלותה
אכורה לבעלה וא"כ כספק הראשון מחיר
עפי מן אחרון וכלל זה נחט בהוספות
דכוי חד ספיקא דמס אונס חד כוא :

אבל כשי' מפותח בגדלותה אכורה לבעלה
כמו קודם שנהבשל זה דבר כפוגם לחבשיל
זה דרך חבשיל זה מותר אבל חבשיל אחר
דחשבוהו אכור, וא"כ כספק הראשון שמה
אנוסם כיחם מחיר נאוחה כאשם שאנו
דין עליה עפי מספק אחרון, דאם אנו
מסופקין דלמא כאשם כזאת אנוסם כיחם
א"כ לפוטם מותרת לבעלה, בין שסיחה

פרק יז

אוחה, וכן כתב הרא"ש שם וז"ל ונקובת
הריאה משום דשכיחא בדקין לה, וכן כתב
הרמב"ם פרק י"א מהל' שחיטה הלכה ז',
וכן כתב הר"ן ריש חולין (תוך ד"ס גרסין
בגמרא מנא בא' מלחא דאמור רבנן ז"ל בחר
רובא) וכתב שם וז"ל מיכו כיבא דאיהא
לריאה קמן ואפשר למדקס אכור
לאכול מן הבכמה עד שחדק, וכן
הוא ביו"ד סימן ל"ט סעיף א' :

והרשבא בחולין דף ע' (בסוף ד"ס
אמר ליה אין חוששין שמה
במקום נקב נקב) כתב עוד שני טעמים
אחרים

הנה דבר זה מוסכם מכל גדולי הראשונים
ואין שום פוסק חולק על זה וכלם
סוברים דאכור לאכול מבשר בכמה אע"ג
שנשחטם שחיטה כשרה ורואים וק"ל נשחטם
בחוקה היתר עומדת, מ"מ בבכמה אכורה
עד שיבדק הריאה שלה, ואע"ג דכל י"ח
פרטות אין בודקין וסומכין על הרוב דרוב
בכמות כשרה כמ"ס רש"י ז"ל בחולין ריש
דף י"ב, מ"מ בריאה אין סומכין על רוב
בכמות כשרה ולריכס דוקא בדיקה וככתב
שם רש"י ז"ל בעומא דמלחא דמשום כיו
בריאה אין סומכין על הרוב משום דנקובת
הריאה שכיח בה ריעוהא מש"ס בדקין

לפני רש"י ז"ל (בנאבדס כריאס קודם
נדיקס וכחיר, וכשיב לפני רבוחיו סכיו
מחמירין בדבר, החמול אכלנו מחלסס
ועשיו נחזקנס בעריפס? עכ"ל כר"ן :

ולכאורה השונה רש"י ששיב לרבוחיו

לר"ן יקלח עיון ששיב
החמול אכלנו מחלסס וכו' כרי רבוחיו
סוכנים הם נאבדס כריאס קודם נדיקס
בכמסס חסורס, ומס ראיס כניא רש"י דאחמול
אכלו מחלסס וכיוס מחזיקס אח בכמסס
בעריפס, הא לפי זעחס כל בכמסס חסורס
קודם נדיקס ריאס וא"כ באחמס עשו שלא
ככונן שאכלו אחמול מחלסס ואס אחמול עשו
שלא ככונן שאכלו מחלסס האס כיוס יעשו
שלא ככונן ויאכלו מבשרס בשר איסור ?

כך כיוס לו לרש"י להשיב כרי מיוס

שנחנס חורס מסינו אכוחיו ואכוח
אכוחיו כקדושים אכלו גנינס וחלב
מבכמות ולא כמחיו עד שנסחטו
ונדקס כריאס שלכן אלמא דסומכין
על רוב בכמות כסרות ולא מזריכין
נדיקס ריאס רק אס כריאס לפנינו,
אכל נאבדס כריאס או שסכמסס עורנס
בחיס ואי אפשר לבדוק כריאס או
סומכין על הרוב דרוב בכמות כסרות :

ואפשר שזו ג"כ כוונת רש"י ז"ל לחמול

אכלנו מחלסס, כלומר אחמול
בשנים קדמוניות אכלנו אכן ואכוחינו ואכוח
אכוחינו וכו' :

והר"ן לא הביא שום הסוכם ששיב

רבוחיו לרש"י אך כרש"ל במלין
כ"ל כחכ חסוכס שסכינו לרש"י ז"ל,
ול

אחרים מלנד טעמא דרש"י ורש"י
וכחכ בסס רבינו כרב ז"ל וז"ל כא'
כדי לכסיר כמכשולים לפי שסכסכות נכרות
לעינים ועס סכן מלינוס אס לא כיינו כודקין
יבא כדנר לידי כסכד גדול ורנו כמכשלות
סעמס סימלל כחכד סככא כריאס ויחזר
על כל לוקחי כשר לבכור כליכס ולכריק
מאכלו לפני כלבו ואפשר סיחס עין מי
סליס כגון על ממנו וכחקאף וימלא כמנו
מן כאיסור אחר סטודס, אכל סאר כריפוס
סכן חליין כקב או כעיינס דקיס וסאיני
מלין לא חשו לכן מכמסס, ועוד עסס
אחר כדבר סכוכ קרוב ומצמן לראומו
כגון כריאס סאס יס כה סירכא מיד
אראס לפיינס כפחיתס בכמסס ואס אינו
כודק נראס כמעליס פיני מן כאיסור עכ"ל
כרש"ל פ"ס :

יד כעכס חין סיכ' , מ"מ חין סוס
אחד חולק כזס וכלס כאחד עוינס ואומריס
דאסור לאטל מבשר בכמסס עד שחנדק
כריאס שלס כאס כריאס לפנינו ואפשר
לכודקס :

אך אס נאבדס כריאס קודם שנדקו

ואחס יס מחלוקת גדולס בין
כראשונים כנס רש"י כחלין דף י"ב, וברא"ש
סס וכרמנ"ס פ"א מס' שחיטס סלכס י"ג
וכר"ן ריש חולין וברסנ"ל כחלין דף ט'
כ"ל ושוד כמס גדולי כראשונים סוכריס
דכנאבדס כריאס קודם נדיקס דכמסס
מוחדס דכולכין אחר רוב, ורוב בכמות
כסרות, ורבינו יחזק כלוי וראכ"ן ורבוחיו
סל רש"י ז"ל סוכריס דכנאבדס כריאס
קודם נדיקס בכמסס אסורס עיון מרדכי
ריס חולין :

והר"ן במקום כ"ל כחכ וז"ל ומעשה בא

וְיָלַד שְׁנֵי חֲלָבִים דְּחִידוּשׁ כּוֹחַ דְּאֵשׁ צִי דְּאֵחִי
מִן כְּחֵי עוֹחֵר דְּאֶמְרִינן בְּנִכּוּרֹת חֲלָב מִנָּח
לֵן דְּשִׁרֵי דְכַחֲבִי אֲרָן זִנְחָ חֲלָב וּדְבַשׁ וְעִינִן
שֵׁם נִרְשָׁנָא בְּמֵה שְׁסוּחֵר רִאִישׁ זֶה עַל
רְבוּחוֹ :

וְהִנֵּה כִּנְרָתִי וּפְלָחִי בְּסִי לֵעַ סִ' סִ' סִ'
חִירָן קִשִּׁית רִשִּׁי וְחִלּוֹ וְגַם יֵשׁ
לְגִיד כִּי רִשִּׁי עָמֵן עַל כִּמְחִמִּירִים בְּנִדְיָקָה
רִיחָא אֲחֻמּוֹל אֲכַלְנָה מִחֲלָבָה וְלִישָׁב נִרְחָא
כִּי יֵל בְּגִמְרָא דְחֻלִּין דְּפִרָה לִמְלֵאָה רִאִישׁ
דְּאֻזְלִין בְּחֵר רֹנֵחַ וְלֹא דִיִּיק אֲרָן אֲכַלִּין חֲלָב
דְּלִמָּא כִּבְסָמָה עִרִישָׁה וְדוּחָק דְּלֹא אֲכַלִּין
חֲלָב רַק אַחֵר שְׁחִימָה כִּבְסָמָה וּבִדְקָה ,
וְנִרְחָא דּוּדָאִי כָל בְּסִמּוֹת בְּכָלל סָפֵק וּבְרֹר
דְּרֹב בְּסִמּוֹת בְּסִמּוֹת וְכִרִי זֶה כְּמוֹ פ' חֲזִינָה
דְּלֹא טוּדַע כְּסִרְפִּית וְחִי'כ פִּרִישׁ מְרֹנֵחַ
קְפִרִישׁ , רַק כּוֹחִיל וְכָלל בְּנִית כְּסָפֵק סִ'ל
קְבוּעַ , אֲחַל כְּחֲלָב סִ'ל פִּרֹשׁ כְּמִנְוָר לְקָמֵן
סִ' קִי' גְּנִי בִיָּה דְכוּי לְגִבִּי חֲרַגְוֹלָה כְּמוֹ
פִּרֹשׁ וְלִכְךָ לֹא קָשָׁה מִחֲלָב וְגַם קִשִּׁית רִשִּׁי
מִיוֹשֵׁב דְכוּי פִּרֹשׁ וּמְרֹב קְפִרִישׁ וּלְכֵן יֵשׁ
לְכָל עַכְ"ל כִּרְחִי וּפְלָחִי :

וְדַבְרִי בַּעַל כּוֹסִים בְּעִינֵי כֹס דְּחֻקִּים
וְחֻמְסִים דְּגִמְרָא חֻלִּין כִּבִּיָּא
רִאִישׁ דְּסוּלְכִין אַחֵר רֹב מִפְרָס אֲדוּמָה
וּבְדוּמָה לֹזֶה , וְדִלְמָא פִּרִישָׁה אֲלֵא דְסוּלְכִין
אַחֵר רֹב , וְלִפִּי דְכִרְוִי סִ'ל פִּרָס אֲדוּמָה
קְבוּעַ דְּכֹא כָל בְּסִמּוֹת בְּכָלל סָפֵק וְכָלל
בְּנִית כְּסָפֵק סִ'ל קְבוּעַ וְכָל קְבוּעַ כְּמִהֲלָה
עַל מִחֲלָה וְחִי'כ נִילוּף מִפְרָס אֲדוּמָה דְּאִפִּילוּ
מִחֲלָה עַל מִחֲלָה נְמִי מוֹחֵר , דְּכֹא כְּחֹרֵס
כְּחֹרֵס בְּפִרָס אֲדוּמָה אֲפִ"ג דְכוּי חִיסוֹר
קְבוּעַ ? אֲלֵא וְדִלִּי דְכִלּוּפֵן כֹּזֶה לֹא חֲסוֹב
קְבוּעַ וְכֵן נִרְחָא מִחֻס' וְהִרְשָׁנָא וְכִרְיִטְנָא
וְכִרְיִן בְּחֻלִּין דָּף לִ"ג בְּסוּגִיָּא דְשׁוּלָה אֲדָם

יִרְךָ לְטַחֲנִי : **וְלַעֲד** נִרְחָא לִישָׁב קִשִּׁית רִשִּׁי עַל
רְבוּחוֹ שֶׁקָּשָׁה אֲחֻמּוֹל אֲכַלְנָה
מִחֲלָבָה וְעַכְשָׁיו נְחִיזְקָה בְּעִרְפָּה כְּלֹמֵר מִזֶּה
נִשְׁמַע סִיכָא דְלֵא אֲשֶׁר לְבִדּוֹק כִּרְיָחָה כְּגוֹן
שְׁכִבְתָּמָה עִידָנָה בְּחִיִּים כְּחֲלָב מוֹחֵר אֲפִ"ג
דְּלֹא בִדּוֹק כִּרְיָחָה , וְכִי' סִיכָא דְנִגְבֵּד
כִּרְיָחָה כִּבְסָמָה נְמִי מוֹחֵרָה דְּכֹא נִכְ"ח אִי
אֲשֶׁר לְבִדּוֹקָה ? וְזֶה אִינוּ דְכֹא כְּבִחֲחִי
הַטָּעַם שְׁכַח כְּרִשָׁנָא דְמַשִּׁס בִּדְקִין כִּרְיָחָה
וְאִין בִּדְקִין כְּבִי מַעֲיִים מַשּׁוּם דִּרְיָחָה
קְרֹב וּמוֹמֵן לְרִחוּחָה מִיד בְּפִחִיחָה כִּבְסָמָה
אִם יֵשׁ כֹּס סִרְכָא וְאִם אִינוּ בִדּוֹק נִרְחָא
כְּמַעֲלִים עִינוּ מִן הַחִיסוֹר , וְלִפִּי נִיחָא
דְּאִף בְּשִׁנְאֵבֵד כִּרְיָחָה כִּבְסָמָה אֲסוּרָה דְּכֹא
מִיד בְּשִׁפְחָה כִּבְסָמָה סִ' חַל עֲלִיו חוּבָה
כְּבִדְיָקָה שְׁלֵא יִכִּי כְּמַעֲלִים עִינוּ מִן הַחִיסוֹר ,
וְכֹא כְּמִחֻן וְלֹא בִדּוֹק עַד שְׁנִגְבֵּד כִּרְיָחָה
מַשִּׁס אֲסוּרָה דְּכֹא סִ' יִכּוֹל לְבִדּוֹק מִיד
בְּשִׁפְחָה כִּבְסָמָה וְלִכְךָ אִם סִיָּא עִרְפָּה אִו
לֹא , אֲחַל חֲלָב סִיזָלָה מִן כִּבְסָמָה וְכִיָּא
עוּדָנָה בְּחִיִּים , מַעֲוֹלָם לֹא חַל עֲלִיו חוּבָה
כְּבִדְיָקָה וְלֹא כְּמַעֲלִים עִינוּ מִן הַחִיסוֹר וְחִי'כ
אִין לִרְיָן לְכִרָר אִם סִיָּא עִרְפָּה אִו לֹא עִנְשָׁה
חֲלָבָה מוֹחֵר דְּכּוּמְכִין עַל רֹב בְּסִמּוֹת בְּסִמּוֹת
וְכֵן מַשְׁמַע לְכִדְיָא מַשִּׁךְ יוֹד' סִ' לֵעַ סִ' סִ'ק
ח' וְכֹזֶה מִיוֹשֵׁב קִשִּׁית הִרְשָׁנָא שֶׁקָּשָׁה עַל
סִרִּי סִלִּי שְׁסוּבֵר בְּנִגְבֵּדָה כִּרְיָחָה כִּבְסָמָה
אֲסוּרָה וְכָשָׁה הֵא חֻזִּין בְּפִרָס אֲדוּמָה
וּבְשִׁעִיר כְּמַשְׁחֵלָה דְּסִיכָא דְלֵא אֲשֶׁר לְבִדּוֹק
מוֹחֵר וּבְנִגְבֵּדָה כִּרְיָחָה נְמִי אִי אֲשֶׁר
לְבִדּוֹקָה וְאִמְחִי חִי' כִּבְסָמָה אֲסוּרָה ? וְלִפִּי
כִי' נִיחָא דְכֹא בְּפִרָס אֲדוּמָה לִרְיָן לְשׁוּרְפָה
כְּסִיָּא שְׁלָמָה וְלֹא רִחָא מַעֲוֹלָם רִיחָא שֵׁם
וְלֹא כְּמַעֲלִים עִינוּ מִן הַחִיסוֹר וּמַעֲוֹלָם וְגַם
חַל

קודם בדיקת סככמס אסורס ח"כ מאי קאמר ר' כונא נשחטס בחזקת סיחר עומדה, כל לדעתס לא די שאל נשחטס לא כוחרס עד שחבדק בריאס שלס, אלא אפי' בחזקת סיחר אינס עומדה דכל אס נאכדס בריאס קודם בדיקתס אסורס ולא עוקמין סככמס אחזקתס לומר כיון שנשחטס בחזקת סיחר עומדה?

ועוד קסס לשימח כל בראשונים שחבנו כעסס דמס"ס לריד לבדוק בריאס משוס דנקבנא בריאס שכיח ומלוי מס"ס אס בריאס לפנינו ולא בדקו אחס סככמס אסורס, אבל סכני מעייס אפי' ססס לפנינו אינס לריכין בדיקס משוס דנקבנא בני מעייס לא שכיח, ולפי' קסס כל דאמרין בחולין דק מס"ס ע"א אינקבא ריאס סיכא דמכמסא ידא דטבחא חליין או לא חליין, ופשיט הש"ס מסחכרד דחליין דכל בני בא זאב ונעל סכני מעייס וכחזירן כסכן נקבין חליין סנקבין נשיי כזאב ואין חוששין סמא במקוס נקב נקב, ולדעת כל בראשונים סכ"ל מאי ריאס בסלמא בני בא זאב חולין סנקבין בסניו משוס דנקבנא בני מעייס ולא שכיח וסרריא חף אס סכני מעייס סס לפנינו אין בודקין אחס מס"ס חליין כזאב ואמרין דזאב נקבן, אבל סיכא דאינקבא בריאס לא סי' לנו לחלוא בידא דטבחא כיון דנקבנא ריאס שכיח ומלוי יס לנו לומר דנמקוס נקב נקב סכנא בידו?

ועיין סס ברסב"א ססכסס כעין קושיא זו רק לדעת ססובריס אס נאכדס בריאס אסורס, ובאמת קסס גס לדעת ססובריס אס נאכדס בריאס מותרה דכל עכ"ס מודיס אס בריאס לפנינו אסורס סככמס עד שחבדק בריאס שלס כיון דנקבנא

כל עליו חובת סבדיקס, וכן בשעיר סמסחלח סמסחלח די משולס לא כל עליו חובת סבדיקס, אבל נאכדס בריאס מיד כשפחח סככמס סי' כל עליו חובת סבדיקס וכוא לא בדק עד סנאכדס בריאס מס"ס אסורס:

ולכאורה קסס לדעת רש"י וסיפתו ססובריס אס בריאס לפנינו

אסורס סככמס עד שחבדק בריאס, ואס נאכדס בריאס קודם בדיקתס מותרה דסומכין על רוב כהמות כשרות, וכא איחא בחולין דק ע' אמר רב כונא כהמס בחייס בחזקת איסור עומדה עד שיודע לך כמס נשחטס, נשחטס בחזקת סיחר עומדה עד שיודע לך כמס נערסס (ומקסס כס"ס) ולימא נשחטס כוחרס (ומכני) כל קס"ל דאפי' דאחיליד ב"ה ריעוחא כדכפי מניכ ר' אבא מר' כונא ב"א זאב ונעל בני מעייס וכחזירן כסכן נקבין מכו, ס"ל אין חוששין סמא במקוס נקב נקב:

וא"כ קסס מאי מקסס כס"ס ולימא נשחטס כוחרס כל אפי' נשחטס עדיין לא כוחרס עד שחבדק בריאס ועוד קסס למס מסני כס"ס כל קס"ל דאפי' דאחיליד ריעוחא דסיינו בא זאב ונעל סכני מעייס וכחזירן כסכן נקבין דאין רוסשין סמא דמקוס נקב נקב ואמאי לא מסני כס"ס נשחטס בחזקת סיחר עומדה לענין אס נאכדס בריאס שכיח מותרה דמחזיקין סככמס בחזקת סיחר דרוב כהמות כשרות, אבל נשחטס כוחרס לא סי' יכול לומר סכרי אס בריאס לפנינו אסורס סככמס עד שחבדק בריאס:

וביותר קסס לשעת סכ"י כלוי וסיפתו ססובריס אס נאכדס בריאס

ובם' ו' מהל' שחטט הלכס י"ב כח
וה' ריאה שנמלח נקובה במקום
ש"ד בטבח מתחמש מוחרח וחולין בידו
ואומרין מיד הטבח נקבה אחר שחטט,
נמלא הנקב במקום אחר ואין ידוע אם
קודם שחטט או אחר שחטט נוקבין כס
נקב ומדמין כס שטושין בבני מעיים עכ"ל:

ומדכתב הרמב"ם גבי ריאה נוקבין
כס נקב ומדמין כס
שטושין בבני מעיים משמע להדיא דאמר
ג"כ כר"י כל"י דריאה אינה בכלל בני
מעיים וה"כ קשה גם לרמב"ם היכא פשיט
הש"ס אינקבא ריאה מבא זאב ונטל הבני
מעיים ?

ולישב הדקדוקים האלה נראה דאחר
שחטט ראויש וכשרה מן הדין
כל בכמה מוחרח בלא שום בדיקה ואפיל
כריאה כשהיא לפנינו אין אנו צריכין לבדוקה
לא מדאורייתא ולא מדרבנן דסומכין על רוב
בכמות כשרות דכא לא מליין בכל הש"ס
דלריך לבדוק אפילו כריאה אחר שחטט
ראויש וכשרה, אך אם אחיליד ריעוחא כנון
הנפלה בבכמה מן הגג וחוששין לריסוק
אברים וכדומה לזה אז צריכס בדיקה, אבל
בכחם כהמה ששחטט כרלוי סומכין על
הא דאמר ר' הונא נשחטט בחזקת סיח
עומדה ואפילו מדרבנן אינה צריכס בדיקה
כלל, ומס שכחו הראשונים דאסור לאכול
מגשר כהמס עד שחבדק כריאה, כיא רק
מכס וחומרא בעלמא, אבל מן כדין אפי'
מדרבנן אין צריך לבדוק :

וכן מלחתי ברמב"ם פ' י"א מהל' שחטט
הלכס ג' וז"ל כל כהמס חיס ועוף
בחזקת כריאויס כס ואין חוששין שמא יס
בסן

דנקובה ריאה שכיח ומלוי, ובכל זאת
סוכרים שחטט'ם בבני מעיים לפנינו אין
צריכין בדיקה כיון דנקובה בני מעיים לא
שכיח וה"כ מאי מייח' הש"ס ריאה בני
אינקבא ריאה מבא זאב ?

ודע שהרשב"א הביא שם בשם רבינו
יחזקאל כל"י שאין כריאה בכלל בני
מעיים וכרשב"א חולק עליו וסובר שאף
כריאה בכלל בני מעיים וה"כ לדעת
הרשב"א שפיר מייח' הש"ס ריאה בני
אינקבא ריאה מבא זאב ונטל הבני מעיים
דכא בבני מעיים בכלל גם כריאה, וה"כ
הא דכא זאב ונטל בני מעיים כהונה שאף
אם נטל האזב כריאה וכחצורה כשהיא
נקובה חולין בשני האזב וה"כ שפיר הביא
הש"ס ראויש גבי אינקבא ריאה היכא
דמשמא ידא דטבחא מבא זאב ונטל הבני
מעיים עם כריאה וכחצור הבני מעיים עם
כריאה כשהן נוקבין דאמר ר' הונא שאין
חוששין דלמא במקום נקב נקב כריאה אך
חולין כשיני האזב וה"כ ככא נמי חולין בידא
דטבחא :

אך לדעת כר"י כל"י סובר דאין כריאה
בכלל בני מעיים וכן נראה מדברי
רמב"ם שאין כריאה בכלל בני מעיים, דכא
מב' כפ"י ו' מה' שחטט הלכ' י"ד וז"ל בני
מעיים מבא זאב או כלב וכיוצא בסן ונטלין
וסרי סן נקובין אחר שכוהין חולין בו
ומוחרח ואין אומרים שמא במקום נקב
נקב, נמלא נקובין ולא נודע אם קודם
שחטט ניקבו אם אחר שחטט, נוקבין
בסן נקב אחר ומדמין לו אם ה' הנקב
הראשון כמותו כשרה, ואם ה' ביניסן
כנוי, קודם שחטט ניקב וטריפה :

כדין שהוא מחננד למנכג ולחומרא בעלמא :

וגם לא קשט מה שחשש הרשב"א על כרי' הלי דסובר אס נאכדס הריאס בלא בדיקס שכתבמס אכורס אע"פ שאי אפשר לבדוקס, וחקשס משרס אדומס ומשפיר סמסחלס דכסס סומכין על רוב כיון שאי אפשר לבדקס ולפי כ"ל לא קשט מידי דאן כדין ודאי אין לריך לבדוק דמס שאנו בודקין הריאס היא רק מנכג וחומרא בעלמא :

ובן מסמע לסדיא מדברי סט"ך וי"ד סי' ל"ט ס"ק ח' ע"ג ואס נאמר דבדיקס כנכמס אחר שחיטס ראיס, היא רק מנכג וחומרא ולא משום דאן א"כ ליכא לאקשוי לא ממסנכ ולא מגמרא עליכס :

והמהרש"ל נ"ס של פלמס שלו כערק בכמס כמקשס בחוך סי' ד' כחכ בזה"ל בכור דאחא לידן יומא כס מלחא מי ב"ש לו בכור בעל מוס ויחור ע"י חכס ומכחסי שלא יערוף ולריך לקברו עס עירו אי שרי לטוכרו לכוחי מחיים או לא, נראה שאסור, אף שמלאחי כחוב כסכ כפרנס וז"ל לפיכך כשישול צו מוס טוב וכגון למכרו לכוחי מחיים ע"כ ומכרי' קארו כביאו, אין חיטס אני בזה לפי מס דק"ל כל כמס שנאכדס ריאס שלס דמחזיקין לה כחורס איסור לפי שטרסות ריאס מלי"ה ולא אמרינן ככ"ג מאחר שנשחטס היא כחוקס כיצר עומדת, אלא לעינן בא זאב ונטל ככני מעיס וכחורין כסכן נקובין כו' ולחלות כגון בידא דטבחא וכל כדומס לזכ, אבל לא כטרפוס, וכ"ד כל כנאזויס כחולקין על רש"י שהחיר, וכארכתי בזה בש"ק, ח"כ

בכנ עריפס, לפיכך כשישחטו כחיכס כשרס איין לריכס בדיקס שמא יש בכנ אחס מן כטרפוס אלא כן כחוקס כיחר עד שיולד לכן דבר שחוששין לו ואח"כ בודקין אותה דבר בלבד :

ובהלכה ו' סס כחכ וז"ל ואע"פ שאלו כן כדגריס כנראין מדגרי חכמי כנמרא, כמנכג כפסוע בישראל כך היא כשחוששין אס כנכמס או אס כחיכ קורעין אס כטרפס של ככד ובודקין אס כריאס כמקומס וכו' עכ"ל כרמב"ס :

ובן כחכ כרשב"א וסרין שבדיקס כריאס היא רק יונכג ע"ג אכל מן כדין חשילו כריאס אינכ לריכס בדיקס :

ולפי זה לא קשט מה שחקשטו מאי מקשס כס"ס וימא נשחטס כוחרכ כס עדיין לא כוחרכ עד שחנרק כריאס? ולפי מס שכתב כרמב"ס ובאר ראשונים דבדיקס אחר שחיטס כשרס היא רק מנכג וחומרא בעלמא לא קשט מידי ובפיר מקשס כס"ס וימא נשחטס כוחרכ דכס מן כדין אינכ לריכס בדיקס כלל ומיד כנשחטס שחיטס כשרס היא מוחרכ בלא כוס בדיקס דסומכין על רוב כפסות כשרות ולמס אחר ר' סוגא נשחטס כחוקס כיחר עומדת לימא נשחטס כוחרכ :

ושפיר מייתי כס"ס ראיס גבי אינקבא ריאס מכס דכס זאב ונטל ככני מעייס דגסס ככני מעייס איין לריכין בדיקס כך כריאס מן כדין אינכ לריכס בדיקס ולפיכך אס אחיליד ריעותא כריאס או ככני מעייס חולין ביד דטבחא כמו שזילין ככני מעייס ככני סאכ, ולא נוכל לכקסות על

א"כ נדון זה נמי כבכמה בחזקת איסור
משום טריפות כריאה וכו' עכ"ל :

שטריפות כריאה מזויות אלא שסברת
כריאה מזויות :

והרא"ש שכתב שם ח"ל ונקובה כריאה
משום דשכיחא דקין לה
פכ"ל, כוונתו נמי רק על ספק טריפות דשכיח
ולא ודאי טריפות, וכריאה שמסיים שם ח"ל
אם פשו גביטת מנכמות ונשחטה אחת מן
ונמלאת טריפה כל כנינות אסורות ולא
אחרין אוקמה אחזקה ובההא היא
דנפשה, משום דחזקה כשרות לא נחברר
מעולם בשפחה ומיכו אם היא טרפה
מחמת סירכא שאם היינו נקליין לבדוק
אפשר שהיה לנו כיחר על ידי דיקס לא
מחברא משום דכוי ס"ס סזק טרפה סזק
אינה טרפה ואח"ל טרפה איסור אחר כך
נערש עכ"ל וכן כתבו בחס"י חולין דף י"א

נ"ד א"ח ח"ל מינו נערש מחמת
שהריאה היא סרוכה דאם היינו נקליין
לבדוק אפשר שהי' לה כיחר אין לאכור
דכוי ליש ס"ס וכו' וכן כתב כמדרכי גאלו
טרפות ח"ל שם אכל אם נערש פ"י סירכא
יש לכחור ולסמוך על רש"ב"ס ורבי יודאי
ג"אן דמחירין מטעם דאין אלו נקליין לבדוק
כסרטה וכו', ומדברי רמ"א אלו ג"כ נראה
שטריפות כריאה כוא דנר דלא מלי ולא
שכיח דכא כוא ג"כ לא כתב דטריפות ריאה
שכיח אלא נקובה כריאה משום דשכיחא
נדקין לה וכתב דטריפות כריאה מהמח
סירכא לא כוי רק ספק טרפה משום שאין
אין נקליין לבדוק ואם היינו נקליין לבדוק
הי' ג"כ טרפות כריאה דנר שאינו מלי
ולא שכיח :

ורבינו כגדול כרמב"ם פרק י"א מה'
שחיה כלכס י"ג כתב בפירוש
שטריפות כריאה כוא דבר שאינו מלי דלא
כ"ש

ולדא

זמתי ואירא כימי אימר של
דברי כ"ש"ס כה כשנגכ שילא
מלפני כשליש דמס שכתב לפי שטרפות
כריאה מלי, זה לא נמלץ משום מקום
לא נמשכ ולא נמחר לא בראשונים ולא
באחרונים, גם מה שכתב וכן דעה כל
כנאונים מחילקין על רש"י שכתב כנאדרס
כריאה גם זה אינו כמו שכתב :

הרשב"א

נחלין דף ע' כתב ח"ל ומס
שחששו לכן חכמים ואבותינו
בראשונים ומכאן אבות קדושים קדושים
יורד לבדיקה כריאה משאר שמונה עבר
טרפות יש משרש משרי שכתבו כריאה
דבר מלי ולעשות מלי חששו, לעשות
שאינו מלי לא חששו עכ"ל :

דרי כרש"א לא כתב שטריפות כריאה
מלי כמ"ס כ"ש"ס אלא בסריכות
כריאה דבר מלי וכסברות אינם פדיון
טריפות, ורש"י נחלין ריש דף י"ב כתב
דמ"ס נודק כריאה ואין נודקין כל י"ג
טריפות משום דנקובה כריאה שכיח גם
ריעוהא מ"כ נודקין לוחז כרי גם
רש"י לא כתב דטריפות כריאה שכיח אלא
דשכיח גם ריעוהא כלומר ספק טרפות שכיח
גם ולא ודאי טרפות שכיח גם :

והר"ן

ריש חולין הך ד"ס כענה לר"ן
שינדוק כסימנים כתב ג"כ ח"ל
ומכאן טעמא כוא דלא מליכין למבדק
בשמונה עשר טריפות אלא בסריכות כריאה
מחך שש מזויות וכו' עכ"ל, לא כתב

דערמ'א בלחם לטוב דקדק לכחוב ויש מחמירין ולא כחב ויש אוסרין וכו' ואנכי כנר הכחתי דערשנ'א ושרץ סכניאו דברי כר'י כליו ובראב'א שחולקין על רש'י ג'כ לא כחבו שחולקין אסרו אלא סהמירו בנאכדס כריאש א"כ לא חידש דרמ'א כלום רק כחב בלשונם] :

ומדברי דרמ'א וספ'א תראה כי גם בחולקין על רש'י דמחיר מודים ג'כ דמדינא מחד אף הם מחמירי' מאמרא יארא :

ולבאורה לפי דבריו קשה אם כר'י כליו ובראב'א לא אסרו בנאכדס כריאש מדינא אלא סהמירו מאמרא בעלמא א"כ למס עטן רש'י ז"ל עליהם אחמול אכלנו מחלכס וכו' כרי גם סס לא אסרו מדינא אלא סהמירו ומס ככך סהמירו ? אבל האמח יורס דרט שטענת רש'י כ'י פאטילו לסחמיר אינו ראוי משום שסס דברים דסותרים אכדדי אחמול אכלנו מחלכס ולא סחמירו לחוס שמא ערפס היא וכיום אנו רוצים לסחמיר בלחמה בכהמס פלגס לחוס שמא היא ערפס וא"כ סס דברים דסותרים אכדדי, מכל אלה תראה שטריפות כריאש היא ג'כ דבר שאינו מלוי ואין מחזיקין איסור משום טריפות כריאש כיון שאינו מלוי, כמ"ס סרמב"ס וגם אלה שחולקין על סמח"ס בנאכדס כריאש אינם אוסרין מדינא משום דמחזיקין לס בחזקת איסור אלא סהמירו חמרא בעלמא אבל מדינא גס סס מודים שמואר כמו סכנאחי : גסס ספ'א יו"ד סי' ל"ע ס"ק ח' :

ודע שסרמב"ס בפ' י"א מהל' שחיטת סל' י"ג כנ"ל במקום שהוא מחיר בנאכדס

כיס"ס וז"ל סס מי שחמס אה הכהמס וקרע אה כנטן וקודס סיבדוק, אה כריאש בא כלב או עכ"ס ונטל אה כריאש וסלך לו כרי זו מוחרת ואין אושרים שמה נקובס סיחא או שמה דבוקס סיחא שאין מחזיקין איסור אלא כרי זו בחזקת סיחא עד שידע לך כמה נערפס וכסס שאין חוששין לקרוס מוח ולסדרכ וכיואל כסן ק לא יחוש לריאש שאכדס ואין כזה מנכג שדבר שאינו מלוי אין בו מנכג עכ"ל רמב"ס, כרי סרמב"ס כחב בפירוש בנאכדס כריאש מוחרת משום שאין חוששין לשום פריפות כריאש כמו שאין חוששין לקרוס מוח וכו' ואין מחזיקין איסור אלא היא בחזקת סיחא בנאכדס כריאש משום שגס פריפות כריאש הוא דבר שאינו מלוי דלא כיס"ס שחב בנאכדס כריאש היא בחזקת איסור לפי שטרפות כריאש מלוי :

וגם כר'י כליו ובראב'א שחולקין על רש'י ז"ל סחמיר בנאכדס כריאש אף אלו שחולקים על רש'י אינם אוסרים אלא מחמירין בנאכדס כריאש כמו סחמיר בנאכדס כריאש ודברי כר'י כנ"ל סכניאו דברי רש'י סחמיר בנאכדס כריאש וכחבו גסס כר'י כליו ובראב'א שסס סחמירו אבל לא כחבו שאסרו בנאכדס כריאש, ויש חילוק גדול בין האוסר ובין סחמיר, וביו"ד סימן ל"ע ס"ק ב' כחב סחמיר בנאכדס כריאש לסחמיר כמ"ס סרמב"ס וכחב עליו דרמ'א ויש מחמירין ולא כחב ויש אוסרין וכחב סס ספ'א שסרמ'א דקדק בלחם לטוב לכחוב ויש מחמירין ולא כחב ויש אוסרין דרכס לומר דסאסרים לא מדינא אסרו אלא סהמירו לחוק דבריכס ע"ס :

וודברי ספ'א חמוסין קלח שחב

בנאבדס כריאס בלא בדיקס, כחז עליו
כראב"ד כהנא וז"ל ח"א ים שחלקין על
כריאס מכל וכספך משנה שם חירץ
קשיח כראב"ד על כרמב"ם שלא הביא
דעם כחולקין ח"ל ואני אומר גברה יד
כמסרמים עם רבינו בלא כס רש"י ובעל
העיטור וכרמב"ם וכרשב"א ובר"ן וכן משמע
מירושלמי מכל ככ"מ, ולפס"ד לא ילא עדיין
ככ"מ די חננא בתשובה זו, דמס בך
שכרוב מחירין, מ"מ כ"י לו להביא גם דעם
מייטוס כחולקין ומחמירין, דהא דרכו של
רמב"ם להביא שחי דעוה אע"ס שגלד כאלה
מן כחולקין כס מוכיזין מן כלל הכני ?

סוף דבר הכל נשמע שרש"י וכרמב"ם
וכראב"ד וכרשב"א ובעל העיטור
וכרמב"ם ובר"ן בולם כח' עונים ואומרים
חס נאבדס כריאס קודם בדיקס שמוחרח
משום דעריפוח כריאס הוה מייטוס שאינו
מטי וכמה כס ארזי כלבנון אדירי חורס
ראשי גאוזי עולם ועמודי ככוראח אשר
כל בית ישראל נשען עליהם ומפיסה אנו חיון,
וגם כמייטוס כחולק נליהם אינו אוסר דמודים
ג"כ דמדינא מותר אף מחמירין בדבר זה
כמו שהוכחנו לפיכך צדור כשיפול בו מוס
טוב וכנון למכרו לכוחי מחיים כמ"ס
מכר"י קארו בשם הפנים, ולא כ"ס של
שלמס, אחרי כוחי זאת מלאחי בש"ך יו"ד
כ"י ש"ז שחשיב ג"כ על דברי המכרס"ל הכל
בקילור דברים :

וע"פ דברים אלו יש לישב קושיא עלומה
שכקשתי על המכרס"ל לעיל באוח
ד' וכוא על הא דכחבו כחוס' חולין דף י"א
בד"ה מנא הא מלחא וכו' בשם רבינו חיים
דבוכיח מזה דהא דאמרין רובא וחוקס
רובא עדיף לא מסברא כוא אלא ילפיין
מפרס אדומס דאזליין בחר רובא אע"ג
דאיכא חוקס כנגד כרוב דאוקי גברא שמוין
עליו

על כן נראה לי דדברי רמב"ם עלמו
יש ישוב על כשנה זו דכבר
הנאחי לשונו דמסיים שם צו"ל והין כזה
מוכג שדבר שאינו מטי אין בו מוכג
ומפרש ככ"מ כלומר דאין לומר במקום זה
נכנו איסור בנאבדס כריאס בלא בדיקס
דבדבר שאינו מטי לא שייך לומר מוכג
כלכך בכל מקום יעמוד הדבר על דין
שכ"א מותרת ע"ש ולפי זה נראה שלא הביא
רמב"ם גם דעם כמחמירין כיון שהוא דבר
שאינו מטי אין ראוי להחמיר ולנכנו בו
איסור ומש"ס לא הביא דעם כמחמירין כלל :

ולע"ד נראה שגם כראב"ד מודס לדברי
רמב"ם וסוכר ג"כ דנאבדס
כריאס מותרת דהא ידוע לכל שדרכו של
כראב"ד כהגותיו לבוא על רמב"ם בסופה
וסערה יריע אף יאריח כמו גם בפרק
שלפניו כהשנה אחת כחז על דברי
רמב"ם אין שומטין לו וככלככ י' ג"כ
בפרק זה כהא שרמב"ם אוסר כחז

לגדוק חמשה שבי' לו כיחור על ידי נדיקת ולפי זה שפיר חיצון המכרש"א דמיטוט עריפות כלומר מיטוט ודאי ערפות נפרס כוי מיטוטא דלא שכיח, ואם למחך אדם לומר כלא כר"ש כ' גלשונו נפירות נקובת כריאש שכיח ונקובת כריאש ודאי עריפת וח"כ משמע דס"ל לכר"ש דגם עריפות כריאש שכיח, ע"ז חשוב לך כי כבר מפרש בגאון מעדקי יו"ט שם בלאו יו"ד דטוונת הר"ש רק על סרבת כריאש כי כ' על כר"ש וז"ל המעדקי יו"ט על כר"ש בלאו כג"ל ונקובת כריאש כלומר נדיקת כסרבות דמשום חששא דנקובת כריאש היא וכו' חראש מדבריו שגשג כלומר על דברי ר"ש לכניד לנו שאין טוונת כר"ש על נקינת כריאש שהוא שכיח רק כסרבות שכיח, וכסרבות לריבוי נדיקת מחשש נקינת כריאש ואין להאריך :

ועתה

נחשש דרכיו וגשגש לפנינו שמה שדמיט לעיל דכדבר שאסור רק מזל מנכח לו חומרא ולא מבורח בדיו ליכא לחקשוי עלי' לא ממשנס ולא מגמרא לפי שהמנכח וכחומרא שכתמירו נחששט בזמן מאוחר מן המשנס וכגמרא :

ובעבור

זה כבר חמכתי על דברי חס' חולין דף ל"ט דשם איחא אמר רב בשר כיון שנחטלס מן הסין אסור וסריך בגמרא מיחני רבי אומר מקולין ועבחי ישראל בשר הנמלא ביד נכרי מותר ? ומשי כש"ס נמלא ביד נכרי שאני (ופרש"י שכיחא בחזקת כמשהמר) וכן הקשה כש"ס מחשש חניות טולן מוכרות בשר שחשש והלח מוכרת בשר נכלס וכו' ובגמלא סלך אחר רוב, וכתבו שם כת"ס בדי"א אמר רב

בשר

עליו בחזקת טמא ע"ש והקשה במכרש"א וז"ל אך יש לדקדק דהא כיבא דהיכא מיטוטא נכדי הוקס חיישין למיטוטא ולא חולין נחר רונא כנראה מדברי החוספות לקמן וכבא נפרס נמי איכא מיטוטא נכדי חוקב וחירן במרש"א בחירון שני וז"ל וסוד י"ל דלמיטוטא דלא שכיח לא נימא סמוך מיטוטא לחוקב כמ"ס כר"ש וכהי מיטוטא דערס נמי לא שכיח כוא וק"ל :

ותמהתי על חירון זה שכתב במרש"א

דמיטוט עריפות נפרס כוי מיטוטא דלא שכיח הא כר"ש כתב שם בסוגיא זו דסמכין על כרוב ולא נדיקין כל י"ח עריפות, ונקובת כריאש משום דשכיחא נדיקין לה עכ"ל כר"ש ע"ש, וכן כתב שם רש"י ז"ל חולין דף י"ב ונקובת כריאש משום דשכיחא נכ ריעותא נדיקין אלמא דעריפות כריאש כוי מיטוט דשכיח ואיך כתב במכרש"א דמס"כ לא אמרינן נפרס אדומה סמוך מיטוט דעריפות לחוקב דטומאה משום דמיטוט עריפות נפרס לא שכיח הא עריפות כריאש שכיח היא ונימא סמוך מיטוט דערפת כריאש דשכיח היא לחוקב דטומאה דגברא שמין עליו ?

ולפי

כנ"ל ניחא דודאי דגם בעריפות כריאש ככל נמי מודים דכוי מיטוט דאינו מלי' ולא שכיח כמ"ס כרמב"ם וכנחתי לשונו לעיל בספך אך טוונת רש"י ור"ש דריעותא כריאש שכיח כלומר ספק ערפות שכיח ולא ודאי עריפות כריאש שכיח וכר"ש הא כנחתי בשם כר"ש עלמו לעיל נס' זה שכתב שם דערפות מחמת סירכא כוי רק ספק ערפת שאס היינו נקיחין

שייך להקשות על אליכו מהומרה דרב
שכחמיר כרנכ מלוח בנים אחר אליכו?

ועוד קשה מה ענין צבר שנהטלס מן
כעין למכסה דאליכו, צבר שנהטלס
מן כעין הוא הם יש להדס צבר כהר
וכתלים עיניו ממנו הוא חסור דחיישינן
דלמא טורבים כהליפו צבר נכל, אבל
מטעם דאליכו טפי גרע כוי מצבר שנהטלס
מן כעין וכך כי' להחוס' להקשות ולמאי
דכ"ד דלא כוי ע"פ כדבור הקבי כהיך אכל
אליכו מצבר שכתבאו לו כעורבים דלמא
נכלס כוי שכתבאו לו מרובא דעלמא ורובא
דעלמא טכוס, הכל לא מרב דלמר צבר
שנהטלס מן כעין חסור, דהין ענין מטעם
דאליכו לצבר שנהטלס מן כעין?

ואפשר דזכו כוונת כהוס' כיבא אכל
אליכו מצבר שכתבאו לו
כעורבים, כא למר רב חמי' כי' לו צבר
היהר ובעלים עיניו ממנו חסור דחיישינן
שלא טורבים כהליפו צבר נכלס,
ומכ"ש כשרואה בעיניו שטורבים מביאים
לו צבר דיש לחוש שאל נכלס הוא:

אך כקושיא על דברי הוס' חולין ל"ט
שכתבו דהא דלמר רב צבר שנהטלס
מן כעין חסור, הוא רק חומרא בעלמא
עדדין קשה מאי מקשה כה"ס ממקולין וחסע
הניות? ותפסהי בקלח ראשונים והאחרונים
למלאו מי שיחזור על זה ולא מלאחי, אך
זה ימים לא כנידים ראיחי נריטב"ל חולין
דף ל"ט שכתב חוק ד"ס למר רב צבר
שנהטלס מן כעין חסור וז"ל וכתבו כהוס'
דחומרא

צבר שנהטלס מן כעין חסור וז"ל והפילו
בעיר שיש צב רוב טנחי ישראל דחיישינן
שלא טורבין אייתי נכלס מרובא דעלמא
והליפו, וחומרא בעלמא הוא מצוס
עובדא דכוס גדלקמן. וכקשיהי ג"כ על דברי
חוס' אלו הם נלמר דחיסור צבר שנהטלס
מן כעין, הוא רק חומרא בעלמא ומן כעין
הוא מוחר איכ מאי מקשה כה"ס ממקולין
ומחשע חניות דשם צבר כנמלא מוחר
ואמאי כא צבר שנהטלס מן כעין הוא,
ומאי קושי' כא כל צבר שנהטלס מן כעין
מן כעין נלמח מוחר, וכא דלמר רב הוא
רק חומרא בעלמא שכתחיר, אבל מן כעין
גם רב מוחר דמוחר?

וגם קשה על הוס' חולין דף כ' דכ"ס
כניא שם מרב עין דישאל חומר
מוחר לאכול מחייתו וביסק כה"ס
לימא מסייע ליה וכעורבים מביאים לו
לחם וצבר צברק ולחם וצבר צברק והמר
רב יכודס למר רב מצי ענבי דלחחב (ואח"כ
מומר לע"ז כוי אלמא דחייטח מומר לע"ז
מוחר) ומשני כה"ס על פי כדבור שחני
(ופרש"י שכתב"ה כחירו לפי שעה דהיב
ואח כעורב בים טיחי לכלכלך) והקשה שם
כהוס' דכ"ס על פי כדבור וז"ל וא"ח ולמאי
דכ"ד דלא כוי ע"פ כדבור חקבי דהא למר
רב צבר שנהטלס מן כעין חסור עכ"ל חוס':

וקשה לי מאי מקשה כהוס' כהיך
אליכו אכל מצבר שכתבאו לו
כעורבים כא צבר שנהטלס מן כעין חסור,
ומאי קושיא כלא כא דצבר שנהטלס מן
כעין חסור הוא רק חומרא בעלמא מה
שכתחיר רב אבל מן כעין הוא מוחר ואיך
יד

ולפי זה מכאן ראינו ברורה דספק כפיקא

שאינו יכול להחכך לא כו' ס"ס רק חזא כפיקא כוא, דלס נאמר דס"ס שאינו יכול להחכך כו' נמי ס"ס ושני כפיקות כס איכ' בצבר שנחטלס מן כעין אמהי הסר רב כא כו' ס"ס כפק כחליפו עורבים ספק לא כחליפו ואח"ל כחליפו דלמא בצבר כיחר כחליפו, ואין לומר דכא דאסר רב צבר שנחטלס מן כעין כוא רק חומרא צעלמא אבל מן כדין כוא מותר מטעם ס"ס, דא"כ מאי מקשה כס"ס על רב כל כני חיונחא, כרי רב נ"כ מודס דמן כדין כוא מותר מטעם ס"ס אלא שכתמיר חומרא צעלמא משום עובדא דלקמן? אלא ודאי כדאמרינן דס"ס שאינו יכול להחכך כו' רק חזא כפיקא ונחזא כפיקא משורח כדין אסור, ושפיר מקשה כס"ס על רב דאסר מן כדין צבר שנחטלס מן כעין משום חסש שמא עורבים כחליפו צבר נב"כ וכו' נח' חניוח טולן מוכרח צבר בחיפה ואח"כ מוכרח צבר נכלס אס נחלא צבר מותר דאמרינן כל דפרוש מרובא פרוש ואמאי מותר ניהוש נ"כ דלמא עורבים כחליפו בצבר נכלס :

אך לפי מה דמסיים שם כס"ך כדין ע"ז מדיני ס"ס, דספק כפיקא כרי א"ז שלא חוכל לפכנו מקרי נמי ס"ס ע"ס כיטב, איכ' ע"כ לריך לומר דכא דאסר רב צבר שנחטלס מן כעין משורח כדין א"ז שזוא ס"ס ומדינא לביוח מותר, מ"מ לא כו' ס"ס מטעם דס' אונס חד כוא ועיין מה שכתבתי בזה בצרק ע"ז ול"ע :

דחומרא כוא דאחמור משום עובדא דלקמן וכו', ומיכו אע"ג דחומרא כוא דאחמור משום עובדא דלקמן כשורח כדין למרס כיון דהויס להכוא עובדא ולא שאלמ כן דרך גזירה כמו שכתבו קנח כמפרשים ז"ל דא"כ מאי כני חיונחא דמוחב לרב, אלא ודאי כדאמרינן, וכנן מוכחא ככוא דנחלא צבולין וזה פשוט מכ"ל כריענ"א, ושמחיה מאוד לראות כקוביא עס כיישוב כריענ"א :

אכן עדיין לריך עיין סוף נאמר דצבר שנחטלס מן כעין יכיס אסור מן כדין כרי ספק כפיקא כוא, ספק כחליפו עורבים אח כנשר, ספק לא כחליפו, ואח"ל כחליפו דלמא צבר כחר כחליפו, וכל ספק כפיקא מן כדין לקולא ?

ונראה לי דזכו לא כו' ספק כפיקא דצבר כניא כס"ך כיו"ד כ"י ק"י בשם כאגור ונשם חשונה מנהס עזריס דס"ס שלא חוכל לפכנו לא כו' ס"ס אלא ספק א' כוא, וכאן נמי ה' אפסר להפוך כספיקות, דא"ך נאמר לאידך גיסא ספק כחליפו כעורבים הכבר צבר כיחר או צבר איסור ואח"ל שכתלפו צבר איסור דלמא לא כחליפו כלל, כרי זה לא חוכל לומר דאס' אנו משופקים דלמא כצבר שכתלפו צבר איסור כחליפו טוב לא חוכל לומר דלמא לא כחליפו כלל, וא"כ כו' רק חזא כפיקא ובפיר הסיר מן כדין ועיין שם כס"ך נעניי ספק כפיקא אוח י"ג וי"ד :

פרק יח

מרים אכלה לדבר אחרי ל'מין קל' על
 כה דמ'ינו בש"ס ובפוסקים
 דסומכין על רוב או על חוקה אפילו במקום
 דאפשר לברר, בכל זאת סומכין עליהם בלא
 שום בירור, ולפעמים מ'ינו דאין סומכין
 על רוב או על חוקה במקום דאפשר לברר :

ופעמים מ'ינו דאין סומכין על רוב
 ולא על חוקה במקום דאפשר

לברר, דהיינו אצ"ש שנקטין דרוב מ'יין
 אלל שחיטה מומחין הן, ואם שחט אדם
 אחד שאין אנו מכירים אותו והלך לו אמרין
 דשחיטתו כשרה משום דרוב מ'יין אלל שחיטה
 מומחים הן, מ"מ אם זה ששחט איננו קמן,
 צריך לבדוק ולא סמכין ארובת משום
 דאפשר לברר :

ובן בחוקה אם שחט בסבין בדוק ונאכר
 בסבין קודם שדקו אחר השחיטה
 סמכין אחזקתו אבל אם בסבין לפנינו,
 ואינו בודק אחר השחיטה שחיטתו
 פסולה כיון דאפשר לברר אין סומכין על
 חזקתו :

וראיתי במעשרי יו"ט על הרא"ש בחילין
 דף י"ב שכתב שם בחזקת אוח' ה'
 לחלק וז"ל וטעמא דגמי שחיטה איננו חזקה
 כנגד הרוב משום שאמר בהה"ש בחזקת
 איסור

בחולין דף י"ב כתב רש"י וכתבנא
 וכתבנא ושאר כראשונים דסומכין
 על רוב אפילו במקום דאפשר לברר,
 ומש"ס אין בודקין אחר כל י"ח פריפות
 אפ"פ שאפשר לברר בכל זאת אין בודקין
 וסומכין על רוב דרוב בטהור כשרות :

וביבמות דף ס"א פליגי ר' נחיר
 ורבנן ביבס קטן שבה על
 יבמה קטנה דרבנן סוברים יגדלו זה עם
 זו ולא חיישינן שמא תמלא איילונית או הוא
 סרים ונמלא פוגע באשה אחיו שלא במקום
 חטא, אלל אמרין זיל בחר רובא דאינס
 סריסים ואע"ג דאפשר לברר דהיינו להמחין
 עד שיגדלו בכל זאת אין מבררים
 וסומכין על רוב דאינס סריסים :

ובן בחזקה מ'ינו אפילו במקום דאפשר

איסור עומדת ואצ"ל דמי לא אפשר כגון שהלך לו השוחט ואכל הסבין, סוגרין ארובא, וסוב ראיתי כדברי בספר מלחמות ד' להמכין וכו' עכ"ל מעדני יו"ט ע"ס :

ולעיר עדיין לא ילא ידי חובתו בחילוק זה דכתב דמס' אין סוגרין על רוב מלווין וכו' כשהוא לפנינו ועל חוקת סבין כשהוא לפנינו, כיון שיש כנגד רוב מלווין וכנגד חוקת סבין חוקת איסור דכשתם בחיים בחוקת איסור עומדת, מס' אש השוחט לפנינו והסבין לפנינו לריך לבדוק אחד השחיטה, הרי ביכס קטן שנה על יבמה קטנה, סוגרין על רוב שאינם סריסים, אצ"ס שאשר לבדר, ויש חוקת עשה כנגד חוקת מקום, מ"מ סומכין על חוקת מקום כנגד חוקת עשה, ואין אומרים שלריך לעמוד אח הצוקים ולבדר שאינו חסד :

על בן נראה לי שלריך לחלק עוד הא דאין סומכין על רוב וחוקת אש יש חוקת כנגדם במקום דאשר לבדר, היינו דוקא אש אשר לבדר מיד באותה עשה וכלא ערחד יתירא כמו בשוחט שאין מברין אותו דאין סומכין על רוב מלווין כשהוא לפנינו כיון שיש חוקת איסור כנגד סבין ואנו יכולים לבדוקו ולבדר מיד וכלי ערחד יתירא אש הוא מומחה או לא, חס' כשהוא לפנינו אין סומכין על רוב מלווין וכו' ולריך לבדוקו אש הוא מומחה וכן בסבין אחד השחיטה אש היא לפנינו הין סומכין על חוקת כיון שיש ח' דכשתם בחיים כח'א עומדת נגד חוקת סבין, ואשר לבדוק הסבין מיד בלא ערחד

יתירא, מס' אין סומכין על חוקת סבין ולריך לבדוקה ולבדר :

אבל ביכס קטן שנה על יבמה קטנה אצ"ס שיש חוקת איסור דאשר אח כנגד סבין דאינם סריסים, מיצ כיון שאי אפשר לבדר מיד אך לריך להצחין עד שיגדלו, בזה סומכין על סבין אפי' נגד חוקת איסור, דזה דומה כמו שאינו לפנינו או כמו ערחד יתירא :

וראיה לזה דסיכא לריך להצחין ואינו יכול לבדר מיד כיון כמו ערחד יתירא ואינו לריך להמחין כדי שיכרר אלא סומכין על רוב בלא שום ברור, מהא דאיתא בגמרא וכו"ד סי' ע"ו סי' שאסור לשחט ולאכל ולד בהמה עד יום שמיני לזרחה משום ששק נפל. דלמא לא כלו חדשיו, וכתום' בטרומה דף כ"א ג"ס חלב פוער כחבו סעס דמס' לריך שיסוי ח' ימים ואין סומכין על רוב אצ"ס דרוב הוא אשר כלו חדשיו ואינו נפל, משום שאם נחיר לשחטו לאכלו כשהוא בריו יבוא לשחטו כשהוא חולה וקרוב לפיכך של מיתה דכשתם איכא רישוחא ע"ס :

וקשה למה לריבין החוס' לעסע זה הא בלאו סך טעמא נמי ניחא שלריך להצחין ח' ימים כדי לבדר שאינו נפל, ואי משום סבין דרוב אינם נפלים, הא אין סומכין על רוב במקום דאיכא לברורי כדאיתא ביו"ד סי' א' ? אלא ודאי סיכא שאין ברור לבדר מיד אלא שלריך להצחין ח' ימים ואינו כנגד איכא לברורי וסוי כמו ערחד יתירא וכו' סומכין על סבין ואין לריך לבדר :

וכן במקום אף שיש חזקה עמא כנגד חזקה מקוב מ"מ סומכין על חזקתו כיון שיש ערמא יתירא למדוד כל המקום ולברר אם יש בו מ' סאה או לא, מש"ס סומכין על חזקתו, אמ"ס שיש חזקה עמא כנגד חזקה מקוב :

וראיה נרדס לזה מתבטח כחבב המסביר באו"מ סי' תל"ז סעיף ב' השוכר בית מחנירו ב"ד ואינו יודע אם הוא דרוק, אם המשכיר בעיר שואלו ואם אינו בעיר חזקתו דרוק וכו' וכחבב שם המג"א בס"ק ד' לפרש דברי בית יוסף וז"ל שואלו דלא סמכין לחזקה סיבא דאיכא לברורי כמ"ס ביו"ד סי' ס' ולא דמי לבדיקה דלא בדיקין אחר כל י"ח עריפות וסמכין לחזקה, דהא לא סי' לה מצולם חזקה עריפות, אבל כבא כל השנה סי' בחזקה חזן ובחזקה דרוק אחס בא לכוזיא מחזקה חזן לא סמכין עליה לכתחילה דומיא דשחיטה דנכסה בחייב כח"א עומדת ע"ש :

ולדברי המג"א דמדמס חזקה בדיקה בית לשחיטה דכמו בשחיטה אין סומכין על חזקה סבין כשביא לפנינו ולריך לבדוקה אחר שחיטה משום שיש כנגד חזקה סבין, חזקה איסור דנכסה בחייב כח"א עומדת מש"ס לריך לבדוק סבין גם אחר שחיטה, כמו כן בבית אין סומכין על חזקה דרוק כיון שיש כנגד חזקה ו', חזקה חזן, שבי' בבית כזה בחזקה חזן כל השנה משום כפי אם המשכיר בעיר לריך לשואלו ולא סמכין לחזקה דחזקתו דרוק, וא"כ קשה אחאי אם אין המשכיר בעיר סומכין על החזקה דחזקתו דרוק, הא

יש כנגד חזקה דרוק חזן חזקה דכנית סי' בחזקה חזן כל השנה, וימא כמו בסבין אף שבי' בחזקה דרוק מ"מ כיון שביא לפנינו לריך לבדוקה אחר שחיטה כיון דאשכח לברורי אין סומכין על חזקה, וגם בבית ימא דאף אם אין המשכיר בעיר לריך לבדוקה כיון שיש כנגד חזקה דרוק חזן חזן של כל השנה וסבין לפנינו ואשכח לברורי וסאך סומכין דחזקתו דרוק הא יש חזקה כנגד? אלא ודאי כדאמרן דסיבא שיש ערמא יתירא כמו בדיקה חזן שלריך לבדוק בחזן ובסדקין וכל מקום שחזקתו סבין בו חזן, כזה סומכין על רוב או על חזקה אף שיש חזקה איסור כנגדן, אבל כשמשכיר בעיר כרי בקל יכול לברורי ולשואלו אם הוא דרוק או לא סלך אין סומכין על חזקה דרוק. כיון שיש חזקה חזן של כל השנה כנגד :

ולפי זה ברוב מצויין אלא שחיטה וכו' אם השוחט לפנינו לריך לבדוקו אם הוא מומחה וזה דוקא אם הוא לפנינו שנקל יכול לבדוקו אבל אם סלך לו אחר שחיטה קודם שבדקוהו אף אם אנו יודעים המקום שכלך לשם לא מצריכין לריך אחריו כדי לבדוקו כיון שהוא ערמא יתירא, סומכין על רוב מצויין וכו' בלי שום בירור :

וכן משמע מלשון כש"ס ופוסקים ומלשון המסביר ביו"ד סי' א' שכתב בד"א בשאינו לפנינו או מותר לאכול משחיטתו, אבל אם הוא לפנינו לריך לבדוקו אם הוא מומחה ע"ש, ואם סייון לריך לחזור אחריו אש" למקום אחר כדי לבדוקו, סי' לו להמחבר להחוב בד"א בשאינו לפנינו ואין

שכח בקי בניקור להראות לו, מה נכר הא
 איכא. מנקרים טובא בעולם שיכול להראות
 להם, אלא ודאי היכא דאי אפשר לברר
 בקל רק ע"י ערמא דכיינו ללכא לברר
 למקום אחר, לא מערמין ליה, וסומכין
 על רוב או על חזקה אשילו היכא שיש
 ח"א כנגדן :

ואם חמאל לומר דגני ירך עם גיד. כנס
 ליכא חזקה איסור, דכן כח
 כראב"ד והביאו הרא"ש ובר"ן בפ' גיד כנס
 בדף ל"ד דכתב ח"ל אם בא ח"א מעלמא
 וניקר אח כבשר וכלך לו, ואין כאן מי
 שבקי בניקור להראות לו שכוף מעקר יפה,
 ואותו ממקד לא נודע לו אם הוא בקי
 בניקור או לא בחזקה סיחור הוא, ואין
 דומה להא דאמרינן לעיל בהמה בחיים
 בחזקה איסור עומדת עד שיודע לך כמה
 נשחטה, כי בהכרח בחיים אין בה שום
 סיחור, לפי שאי אפשר לכזית בשר בלא
 שחיטה ומש"ס קיימא בח"א, אבל ירך
 טלה בחזקה סיחור חוץ מן הניד כלך רוב
 כמחשפין בניקור מומחין סן עכ"ל :

ומדברי כראב"ד נראה שראיה ז'
 שהבאתי מניקור אינה ראיה
 דהא גני בשר שאנו מסופקים בו אם הוא
 מנוקד יפה או לא ליכא חזקה נגד כרוב
 דרוב מזין אלא ניקור מומחין סן מש"ס
 סומכין על כרוב :

אבל המעיין בדברי בית יוסף יראה
 דמניקור יש ראיה לדברי אף
 לדברי הראב"ד והוא, כי על זה שכתב
 כראב"ד ואין מי שבקי בניקור כחכ"י
 שם ח"ל שאם סי' כאן מי שבקי בניקור
 כחכ"י

אנו יודעים המקום שכלך לשם, אבל אם
 הוא לפנינו או אפי' אינו לפנינו אך אנו
 יודעים המקום שהלך לשם לריך לין אחריו
 ולבודקו אם הוא מומחה :

ולא מזינו בשום א' מן הראשונים שיאמר
 בשחט שחט ואינו לפנינו שלריך
 לחזור אחריו כדי לבודקו, אלא כולם כא'
 עונים ואומרים סתם באש אינו לפנינו
 סומכין על רוב מזיין אלא שחיטה מומחין
 כס, כיון דכל מקום שיש ערמא יחירא
 סומכין על רוב או על חזקה אף שיש חזקה
 איסור כנגדן, כמו במקום סומכין על
 חזקה שהוא כשרה ואין לריך למדוד אותו
 אף שהוא לפנינו, אף שיש חזקה עמא
 כנגדו :

ובן נסבין בדוק שנאמר אחר שחיטה
 קודם שבדקוהו, ח"ל לחזור אחריו
 משום דשחט סבין על חזקתו אף שיש
 ח"א דבהמה בחיים בח"א עומדת כנגד
 נ"מ סומכין על חזקה סבין. ועוד ראינו
 דסומכין על רוב אפי' נגד חזקה איסור אם
 אי אפשר לברר אלא על ידי ערמא יחירא,
 מה שכתב המחבר ביו"ד סי' ס"ה סעיף
 י"ג וח"ל שם מי שניקר וכלך לו, ואין אנו
 יודעים אם הוא בקי בניקור ואין כאן מי
 שכוף בקי בניקור להראות לו מותר,
 והטעם משום דרוב מזיין אלא ניקור
 מומחין כס ע"ס :

והא הירך כזה סי' קודם ניקור בחזקה
 איסור ומכא מה אזהר בא להוליא
 מח"א אך מכה הרוב דרוב מזיין אלא
 ניקור מומחין כס, והא אין סומכין על
 רוב כשיש ח"א כנגדו היכא דאפשר לברר,
 ואף שהמקד כלך לו ואינו ואין כאן מי

אבל

האמח הוא כמו שכח המנן
 אהרנס והנאחזי פה בפרק זה
 לפרש דברי כ"י גבי משכיר בית לחברו
 ב"ד דלין סומכין על בחזקה דחזקה בדוק
 אם במשכיר בעיר, משום שכניה היה
 בחזקה חמץ כל כשנה ונחזקה בדוק אחת
 בא לכוניא מחזקה חמץ לא סמכין עליה
 לבחילה:

וכן

גבי ירך אף שכיך אינה בחזקה
 איסור וכיך הינה אסור אך כגיד
 שבה הוא אסור, מ"מ כיך היא בחזקה
 גיד של איסור שבה, כמו כניה שאינו אסור
 מלד עלמו אך מלד בחמץ שבו, ואמרין כיון
 שכניה בחזקה חמץ לא סמכין לחזקה בדוק
 להוציאו מחזקה חמץ אם במשכיר בעיר
 ואפשר לברר בקל דכיון לשואלו אם הוא
 בדוק או לא, כן כיך כיך היא בחזקה גיד,
 והוא מכופקים עתה אם זה שניקרו כי'
 בקי בניקור או לא, וא"כ אף שעתה אין
 כגיד ייכר כיך מ"מ אסור כיון דעדיין לא
 פקע חזקה כגיד מירך זו דאם כי' המנקר
 אינו בקי בניקור עדיין נשארם עליה חזקה
 גיד, ומכא מש אחת בא להוציא מחזקה
 גיד שכי' בה, רק מכה כרוב דרוב מזוין
 אלל ניקור מומחין בן, לא סמכין על כרוב
 לבחילה כיכא שיש בקי בעיר ואפשר לברר
 בקל, כמו בחמץ אם המשכיר בעיר אין
 סומכין על חזקה בדוק כנגד חזקה חמץ,
 כן כיך אם בקי בניקור בעיר אין סומכין
 על רוב מזוין אלל ניקור מומחין כס נגד
 חזקה כגיד, אבל אם אין בקי בעיר אף
 שיש בקי בניקור בעיר אחת לא מטרחינן
 ליה כיון שיש טרחא יחידא סומכין על כרוב
 אף שיש חזקה כגיד נגד כרוב, כמו
 במשכיר

כחב כ"י שם וז"ל שאם כי' כלן מי שבקי
 בניקור לריך להראות לו, וטעמא מכה
 דמשום דאמרין רוב מזוין אלל בחיטה
 מומחין בן אמרין נמי ככי בידון דידן
 דרוב מזוין אלל ניקור מומחין בן וכיון דגבי
 שחיטה לא סמכין הרובא אלל בדליחיה
 קמן דנבייליה, כ"ס גבי ניקור לא סמכין
 ארוב מזוין אלל כיכא דליכא למיקם עלה
 דמלחא, כגון דליכא בקי אחרינא לכראוחו
 אבל כיכא דליכא בקי אחרינא במחא כוי
 באיחיה קמן גבי שחיטה דכי כיכא
 דכחם אכור עד דשיילין ליה, ככא
 נמי אסור עד דמחויין ליה לבקי
 עד כלן לשון בית יוסף וכביאו
 כס בפ' גיד כשם בדף ז"ד כבעל דברי
 חמודות על כרא"ש באוח פ"ו ע"ש:

ולבאורה

קדם על כ"י כאין מדמה
 ניקור לבחיטה וכחב אבל
 כיכא דליכא בקי אחרינא במחא כוי
 באיחיה קמן גבי שחיטה דכי כיכא דכחם
 אסור עד דשיילין ליה, ככא נמי אסור
 עד דמחויין ליה לבקי, כרי ניקור לא דמי
 כלל לבחיטה, דבשלמא גבי שחיטה שפיר
 דאין סומכין על כרוב דרוב מזוין וכו'
 משום שיש חזקה איסור דבהמה בחייה
 נח"א עומדת מש"ס אם זה שחצו י"ש לפינו
 ואפשר לברר בכחם אסור עד שבדוקין
 אוהו דכא אפשר לברר, אם הוא מומחה
 או לא, אבל גבי ניקור דליכא חזקה איסור
 כז"ש הראב"ד ח"כ קדם אף אם יש בקי
 בעיר ואין מרחין לו מדוע יכ"ס כבשר
 אסור ולא נסמוך על כרוב דרוב מזוין
 אלל ניקור מומחין כיון שאין כלן חזקה איסור:

בעולם יש מנקרים טובה ששם מומחין ואמאי אין מחייבין אוהו ללכת למקום שיש שם מנקר מומחה כדי להראות לו וסומכין על כרוב כמלצין אלל יקור מומחין הן, הא כיצד כזה היה בחזקת איסור כגיד ואף שאין עשה כגיד ויכר בו מ"מ אסור אם כי' זה שניקרו לינו בקי בניקור, ומ"מ מחירין וסומכין על רוב מלצין אלל יקור מומחין, ומדוע ימא נשוחט שכלך לו ובריאה שנאבד אם ידוע במקום ששם הם שניקור למרדק אחרים כדי לנודקם?

אלא ודאי כיכא שיש ערמא יחרא לברר סומכין על כרוב אפי' כשים חזקה איסור כנגדו, כמו בינים קטן שבה על יבנה קענה שסומכין על רוב שאינם סריסים אף שיש חזקה איסור דאשה אח כנגדו, וכמו במקום שסומכין על חזקתו ואין לריך למדוד במקום ששם שטובל בו אף שיש חזקה עמא כנגד חזקה מקום, וכ"ס נשוחט שכלך לו ובריאה שנאבד דאין לריך לחזור אחריהם כדי להשיגם ולנודקם, כיון דנשוחט סומכין על רוב מלצין וכו' ובריאה סומכין על רוב נשוחט כשרות :

ולעיל בפרק י"ח כתבתי שרש"י ורמב"ם וראב"ד וברשב"א ובעל הטעור וברא"ש ובר"ן כולם סוברים בנאבד הריאה קודם הבדיקה שהנכסמה מותרת, ולא נמצא בשם א' מכל אלה גדולי הראשונים שיאמר אשילו ברמיזה דנאבד הריאה אם ידוע במקום שהיא שם שניקור לחזור אחריה כדי שיוכל לנודק, אלא כותבים סחם בנאבד הריאה דכסמה מותרת :

יהי' איך שיכ' בזה כולם מודים ולית מאן

במשכיר אם אינו בעיר סומכין על חזקה בדוק אף שיש חזקה חסץ של כל השנה כנגדה ואין לריך לנודק כניה ולא ללכת אל המקום שבמשכיר שם, כיון שסוף ערמא יחירא סומכין על החזקה :

הכלל כיכא שיש ערמא יחרא לברר בספק, סומכין על כרוב או על כחזקה אפילו במקום שיש חזקה כנגדן כמו שכונחנו :

והשיך ביו"ד סי' א' ס"ק כ' כניה בשם כניה דכרוב מלצין אלל שחיעט וכו' דוקא אם השוחט לפנינו לריך לנודק אבל אם אינו לפנינו אוכלים משחיעטו אשילו מלצין למרדק אחרים ע"ס :

והרב סגאון בעל כרחי ופלאי ביו"ד סי' א' ס"ק כ' השיג עליו וכחכ בזה"ל אבל בזה כ"ע מודע אם מלצין לרדוף אחרים דכוס כאלו לפנינו ולריך בדיקה, וברמב"ן מדמה זה לבדיקת ריאה ואלו נאבד כריאה, ומלצין למרדק ולהשיגם ולנודקם וכי אין חייבים לעשות עכ"ל כו"ס :

ומשמע מדברי כו"ס אשילו אם השוחט כלך לעקום רחוק ובריאה שנאבד היא ג"כ במקום רחוק ואנו יודעים באיזה מקום הם שם כוס כמו ששם לפנינו, ולריך לרדוף אחריהם כדי לנודקם ודבריו תחזקים דכא בניקור כחכ במחבר אם היך לו כמנקר, ואנו מאשיקים אם הוא מומחה בניקור או לא, ואין כאן מי שהוא בקי בניקור כדי להראות לו מותר, ואמאי מותר אף שאין כאן מי שהוא בקי בניקור, הא

לעיל, והנשואין מעיד על זה שאם נדקין בסמח' אחר שחטו, כמעט כולן נשחטו כסוגן ברוב כסימנים :

ורציתי לכבדא ראי' לדברי מדברי כרמ"א שכתב ביו"ד סי' א'

סעיף ב' על סא שכתב שם כמחבר דסומכין על רוב מצויין אלל שחטו מומחין סם, כתב כרמ"א וז"ל ואם שחט וליחא קמן למדקין מ"מ ידוק כסימנים אם נשחטו רובן דכל מה דאפשר למדק נדקין, עכ"ל כרמ"א, משמע מדבריו, דאף כסימנים אם אי אפשר לנדוק דסייוו שנאכדו סומכין על רוב מצויין א"ש מומחין כן, ואם אנו סומכין בנאכדו כסימנים על רוב מצויין וכו' ומכשירין משום דאמרין דודאי שחט רוב כסימנים, מ"ש בשוחטים שידוע לנו שסם מומחין, שכי' לנו לומר באם נאכדו כסימנים שנאמר על רוב מומחין, שנודאי שחטו שחטו מעליותא ברוב כסימנים :

אבל באמת כתבו כל הפוסקים ואין מי

שחולק על זה, דבאם נאכדו כסימנים קודם שנדקו כבכמה אסור, וכרי"ף וברא"ש וסרמב"ם כחצירו עפי' ופסקו כה"ד נבלה ומעמא במשא :

וזה לשון הרמב"ם בפרק א' מהל' שחיטה כל' י"ב כל כשוחט צריך לנדוק

כסימנים לאחר שחטו ואם לא נדק ונחחק כראש קודם שידק הרי זו נבלה, ואפי' כיה כשוחט זריו ומכיר עכ"ל :

ופליאה נשנה היא בעיני, כרי בכל

תורם כולם הולכין אחר כרוב אפי' כנגד חזקה אם אי אפשר לברר כמו שזכרנו

מאן דפליג דכינא דאי אפשר לברר דכומכין על רוב או על חזקה אפילו כשיש חזקה איסור כנגדן :

ולפי'ן כא דליחא בחולין דף ע' ואמר ר' יודק אמר שמואל כטבה צריך

סינזוק כסימנים לאחר שחטו וכו' לא נדק מאי, ר"א בן אבנינעם משום ר"א ברבי ינאי אמר ערפס ואסורם באכילס במהיחא תאג נבלס ומסמחא במשא במאי קמפלגי בדב כוונא דאמר בכמה בחיים בחזקה איסור עומדה עד שידוע לך במה נשחט, נשחט הרי זו בחזקה כיח עד שידוע לך במה נערפס מר סבר בחזקה איסור קיימא וכשהא מחס היא, ומר סבר בחזקה איסור אמריין בחזקה עומאח לא אמריין :

אמרתי אני בחפזי דפלוגתיכו כוס

דמר סבר ערפס ומר סבר נבלה, כיינו דוקא דאפשר לו לנדוק כסימנים ולא נדק, כוא דמר סבר ערפס ומר סבר נבלה, דכא גס וריחא אם היא לפינו ואפשר לו לנדוק אפי' לדעת המחירין בנאכדס כריחא בלא נדיקס, מ"מ ככריחא לפינו ואפשר לי לנדוק, כ"ע מודים אם לא נדק כריחא דכמה אסורם באכילס, מ"ש כסימנים אם כסימנים לפינו ולא נדק דודאי כל כבכמה אסורם דכא בחזקה איסור עומדה כל זמן שלא נדק כסימנים, אבל אם נאכדו כסימנים דכיינו שנחחק ראש כבכמה מיד אחר כשחטו קודם שנדקו כסימנים, לא פליגי כלל וכ"ע מודים דכבר, כיון דאי אפשר לו לברר, כולכין בכל מקום אחר כרוב, אפילו כשיש חזקה איסור נגד כרוב, כמו שהזכרנו

שכוחנו, ואם בחט אדם מעלמא שאין אנו מכירין אותו ואין אנו יודעים בו אם הוא נקי בכלותו בחיטת או לא, מ"מ מותר לאכול מהחיתתו אם אינו לפנינו לבדוקו וסומכין על רוב מצוין אלל שחיטת מומחין כס, ואין אנו חוששין שמה שהם או דרם שיהא ניכר נבלם, ואף שהכחם בחיים נחזקת איסור עומדת. מ"מ סומכין על רוב מצוין וכו' נגד חזקת איסור, ומדוע נשחט שכול אריו ומכיר ואנו יודעים בו בודאי שכול מומחם, מדוע נימא אם נחזק כראש ואי אפשר לבדוק כסימנים שיהא נבלם ולא נכמך על בוחסים מומחין ששוחטין בחיטת מעליחא? ושללתי לבוהטים אשר בעירנו אם זה שניה בשחיטתו שלא נשחטו רוב כסימנים, וכשינו לי בכמעט בחלק נכמות שנשחטו לא שיהא נמצא אחת שלא נשחטו ברוב כסימנים, וא"כ תמיה לי מדוע לא נסמוך אפי' בנחוט מומחם אם אי אפשר לבדוק כסימנים על רוב כזה?

וביותר אני חושד דמדברי כרמנ"ס נראה אם נחזק כראש ואי אפשר לבדוק כסימנים כיו ודאי נבלם ולא ספק נבלם, דהא כחז שם אחר זה בבל' כ"ד לענין שכן וז"ל ולריך לבדוק כן אחר השחיטת האם האז בה פנס אחר השחיטת כרי זו ספק נבלם שמה צעור נפגמה וכשהשחט כסימנים נכדין פגימה שחט טכ"ל ומדכחב נכ"ל כ"ד נסכין שנמצא פגוס כיו ספק נבלם, מכלל דמאי שחזק קודם לזה בבל' י"ב ננחזק כראש ולא נדק כסימנים כרי זו נבלם דכוותו שיהא ודאי נבלם. וכ"א פליאש שנכח והם נימא האם לא נדק כסימנים כוס ודאי נבלם א"כ יהי' מותר

והרב כגאון כנדול מוכר' חיים אליעזר וואקס שליט"א בעכמ"ח ספר שו"ת נפש חיה ואב"ד דפה ק"ק קאליש כשראש את דברי הפרק הקדום כחז כבודו עליו בזה כלשון, נ"ס ט"ז שנת חרנ"ט לפ"ק קאליש, לכבוד ידידי כרב וכו' וכו' יעקב מאמעלאק כ"י קבלתי דברי חדושי' כחורס וכו' וכו' :

(א) והנה כל דבריו לחלק לענין מאי דאמרינן דאף דאוליין בחר רוב מ"מ כיבא דאפשר לברורי מבררין, ומלינו כזה פעמים דאף דאפשר לברר לא מבררין כמו דאין בודקין אחר י"ח טריפות אף דאפשר לברר, וחילק בין כיבא דאיכא טרחא יהירא לברר בככ"ג אין לריך לברר דבר זה אמת וברור, וכיון בזה לדברי כמנחה יעקב כלל ג"ע אות ח' וכחז ממש ככל דבריו דכחז שם לענין כלי' של כוחים דאמרינן דמסחמא אינו בן יומו, וכביא דעת כפוסקים דכ"ס ככלי של ישראל אמרינן דכחז כלי אינו בן יומו, וכביא דעת החולקים דכביא של ישראל לא אמרינן סחז כלי אינו בן יומו מזהו דאפשר לברורי לשאל, כמו בבוהט דכיבא דכוא לפינו לריך לבדוק, וכן גבי מחכיר בית לחברו וכו' וכחז דאף דהוכיח מכמה סוגיות דכ"ס אף דאיכא לברורי ע"י נדיקא לא מבררין

מנצחין, יש לומר דוקא בדבר דאיכא טירחא בדדיקה כו' אינו לריך, משא"כ בדבור בעלמא לשאל, וכחב לחילוק זה מוכרח כו' מש"ס דפסחים דף ד' דנעי סמשיכר בית לחברו אש סוי בחזקת בדוק למאי נפקא מינא לשיולים וצחרץ ליתא קצן לשיולים, לאצטרוחי להאי מאי, כרי לכדיא אף בחזקתו בדוק מ"מ לריך לשיולים משא"כ לענין לאצטרוחי להאי אינו לריך כרי מש"ס ככל סדברים סכחב כ"ח :

(כ) ומה שהפלא כ"ח על סכרתי ופלאי דחלק על סכ"ח בפלאי כס"ק ס' דרע"ז דאף דסחוטא אינו לשניג ואפשר לרדוף אחריו לבדוק אומי לריך לרדוף אחריו, וכ"ז חילק עליו דזה סוי טירחא יחירא לרדוף אחריו כרי לבדוק וזה אינו לריך כיון דאוליגן בחר רוב גס כזה ילדק כ"ח :

אך אפשר לחלק דלפעמים לא סוי טירחא יחירא לרדוף אחריו, ומאי דצחרץ סגגרא בפסחים דליחוס קצן דנשייליס לאצטרוחי להאי מאי, ולא אצטרוחי דירדוף אחריו לשייליס, דשם יכול להיות שהוא בדרך רחיק, ואי אפשר לרדוף אחריו, או שיעבור כומן עד שירדעו אחריו, ועוד אש כו' בדרך רחוק בודאי סוי טירחא יחירא, וסכרתי ופלאי אפשר דמיירי דלא סוי בדרך רחוק ולא סוי טירחא יחירא :

אך מה שהביא סכרתי ופלאי ראיה כיון דסמנ"ן מדמה זה לבדיקה כריאה ואלי נאגדס כריאה ומצינו למדך ולהשיג ולבדק וכי אינו מחויב לעשות :

הנה כריאה ודאי נראה דאף אי סוי

טירחא יחירא ג"כ מחויב לטורקס, ושאני טירחא כריאה, דהרי אף בנאגדס כריאה בלא בדיקה ג"כ יש אוסרין, ואף לדעת סאחירוס מ"מ בפשע ואיכד כריאה כמזיד לדברי סכל טרפס כדאיחא כש"ך ס' ל"ט ס"ק ו' ברי"ס נפילס וסלך לו, וא"כ כיון דצחירא כבדיקס כלו, דאש ביטל כבדיקס כמזיד טרפס, שציר יש לוצר דאף דאיכא טירחא יחירא, מוכרח לילך ולבדוק, אבל לענין בדיקס אש הסחוטא עוצמה דנראה ברור דאף אש כמזיד סלך הסחוטא או שלא בדקו הסחוטא כמזיד עד שסלך לו מכלן גס כן כשר, וכן מבוחר בסידוס דקין גבי סכין דלריך ג"כ בדיקס לאחרי שחיטה אש לא נפגס, אשר פלגל כוז גס מצט"ח, וזה מבוחר בפירוש כנצחא ונפוסקס וביד' ס' י"ח סצ"ף ט"ו דבשחוטא כסכין בדוק ואחרי שחיטה סיכר בו מלכות דכשר אף כנצחא פגוס, משום דחליקן כגנס כשכירח מלכות, וקשה מ"מ ליחסר כיון דביטל כמזיד כבדיקס ובכריאה כס"ג סיכא דקרט כריאה או איכדס כמזיד באופן שביטל כבדיקס, אף בדיעבד טרפס, וא"כ כ"ס כסכין שסיכר בו מלכות יס"י טרפס מטעם שביטל כבדיקס, ודוחק לוצר דשם מיירי דוקא כשיכר בו כשוגג מלכות אבל כמזיד אסיג דאסיר, דלא מצינו חידוש כזה, ועוד דשא כריאה איכא פליגא דאף כנאגדס כריאה כשוגג ולא כבדקס ג"כ טרפס, וסכא כסכין קי"ל לדברי סכל אש נאכד בלא בדיקס כשר, וכן בשחוטא סיכא סלך ולא נמצא לבדוק כשר לדברי סכל, ובכריאה איכא דעה להצריך, ודאי קי"ל באצח אף אש סלך הסחוטא כמזיד או שאחרי סחוטא אוחו לילך

מנצחין, יש לומר דוקא בדבר דאיכא טירחא בדדיקה כו' אינו לריך, משא"כ בדבור בעלמא לשאל, וכחב לחילוק זה מוכרח כו' מש"ס דפסחים דף ד' דנעי סמשיכר בית לחברו אש סוי בחזקת בדוק למאי נפקא מינא לשיולים וצחרץ ליתא קצן לשיולים, לאצטרוחי להאי מאי, כרי לכדיא אף בחזקתו בדוק מ"מ לריך לשיולים משא"כ לענין לאצטרוחי להאי אינו לריך כרי מש"ס ככל סדברים סכחב כ"ח :

(כ) ומה שהפלא כ"ח על סכרתי ופלאי דחלק על סכ"ח בפלאי כס"ק ס' דרע"ז דאף דסחוטא אינו לשניג ואפשר לרדוף אחריו לבדוק אומי לריך לרדוף אחריו, וכ"ז חילק עליו דזה סוי טירחא יחירא לרדוף אחריו כרי לבדוק וזה אינו לריך כיון דאוליגן בחר רוב גס כזה ילדק כ"ח :

אך אפשר לחלק דלפעמים לא סוי טירחא יחירא לרדוף אחריו, ומאי דצחרץ סגגרא בפסחים דליחוס קצן דנשייליס לאצטרוחי להאי מאי, ולא אצטרוחי דירדוף אחריו לשייליס, דשם יכול להיות שהוא בדרך רחיק, ואי אפשר לרדוף אחריו, או שיעבור כומן עד שירדעו אחריו, ועוד אש כו' בדרך רחוק בודאי סוי טירחא יחירא, וסכרתי ופלאי אפשר דמיירי דלא סוי בדרך רחוק ולא סוי טירחא יחירא :

אך מה שהביא סכרתי ופלאי ראיה כיון דסמנ"ן מדמה זה לבדיקה כריאה ואלי נאגדס כריאה ומצינו למדך ולהשיג ולבדק וכי אינו מחויב לעשות :

הנה כריאה ודאי נראה דאף אי סוי

רוב דמי ממזל לביטול ברוב, דגם ביטול ברוב פדש"י בחילין דף ל"ח דהיא משזין אחרי רבים לסמית ומש"ה כול ברוב דאליין על כל סדירה בחר רוב דהיא סמיר ובה ביהרס בחירותים מ"י דז'יו חילוקי דפוח בחוס' כשזקן ספיקא דפוח, אה בעיין שני ספיקות שקולים או אף ספיקא א' אינו שקול ג"כ מותר, ובחוס' כשזינא דפוח פוח ברש כחובות דפוח פלך ש"י ב' ספיקות שקולים, ובגדס דף י"ח איחא דאין לך ש"י ב' ספיקות שקולים אך סעך מישמא לפלגא וסוי רובא, וכחנתי דחלי בשני ספיקות אה רוב בעיין כול משא או משא יוסר, דלי ימא דנעין כול משא, בעיין ב' ספיקות שקולים וכו' כול ממז, ואם די ש"י רק משכו יוסר מכי אף כ' ספיקות אינם שקילין ואחריין סעך מישמא לפלגא :

הבלל

דענין ביטול ברוב כוי ממזל כח סיכא דאליין בחר רובא ומש"ס כח סריב"ש דסיכא דאינד סריאס כוי כמו מבטל איסור, דביטול איסור ברוב וכן שניך אחר ברוב כול א' הוא :

והנה

בענין ביטול איסור ברוב מ"יו ג"כ דסיכא דיש לו מחירין ואפשר לאכלו בסיסור אין לאכלו באיסור וכמו דאחריין עד שחזקנו באיסור חזקנו בסיסור, וכן ברוב סיכא דאיכא לכרורי לך לברר דסוי ג"כ עד שחזקנו באיסור וכו' כיון דרזינו דביטול ברוב הוא ג"כ מפעם אחרי רבים להטות וכל סיכא דאפשר לאכול בלא ביטול ברוב איסור לאכלו פ"י ביטול ברוב, דביטול

ליך במזיד ג"כ מותר דיעבד, וכריאס לדברי כול אסור, וא"כ שניא דריקא סריאס דכוי חיוב נמור לבדקא, אכל בשוחט כספק אה סח טופחה וכן כספק אה נפח כספין אינו חוב נמור לבדקא וא"כ אין ראיה כול מריאס לשוחט, דאף אה ימא כדברי כדנתי ופליגי דבריאס אף שולקאס מאחנו ואפשר לרדוף אחרים לבדקא אוחס, מחויבים אחנו לרדוף אחרים, אין ראיה מדיין לשוחט ש"א מאחנו אה מחויבים אחנו לרדוף אחריו, ומס שפיה כס"פ דסרמב"ן מדמס דריקא כשוחט לבדקא סריאס ודינו כמו דריקא סריאס לע"ד לאו לכל מילי דימא אוחס כאשר כנר בלרנו, דכדלי חזורה דריקא סריאס מדריקא כשוחט אה סח טופחה :

ואחר

סעיון נראה דגם כדריקא סריאס אה לך עירחא יחירא, אפשר דגם בריאס אין לך לרדוף אחרים ולבדקא, למ"ד דנחאבדס סריאס כשרס :

דהנה

ספ"ך כחב כס"י ל"ע ס"ק ו' בד"ס ונעלס וז"ל אכל אה שליכה או אינדס במזיד נראה דלכ"פ דינו כמו ביטול במזיד איסור דבריחס שנחבאר דינו כס"י ל"ע ס"ו, וכן כחב סריב"ש כשחזקנו כס"י חל"ה עכ"ד ספ"ך :

וכן

הוא שס בריב"ש נסיון כ"ל דסיכא דקדע סריאס כוי כמבטל איסור להחליל דבמזיד אסור יעו"ש שהלך מאוד ודימו כך דינא דאליין בחר רוב, כמו איסור דבטל ברוב סיסור, אכאשר אחנו בארנו כחמה מקומות דמאי דאליין בחר

והולאח ונראה דדוקא מרזייתו בעינן, מ"מ
טורח גדול הוי כמו טורח וסולאס, ונפרע
מס שלרין לילך אחד כנפלים הוי כמו טורח
והולאח אף שיכול לילך ברגלים מ"מ לפשמים
כ"י עירם הדך עירבם לשאר עולה,
וכדחא יתרא חא כזו טורח וסולאס,
וכל שלרין לילך למקום אחד הוי כמו
טורח וסולאס :

והתום ככ"מ דף י"ב ע"א דר"ס ליסוד
וליעייל, כהבו חיל לפיל גבי
אין בו שום פרוסה לא פריך כרי דליירי
ברחוק מירושלים הדיכ ומקרי ככרי אין לו
מחירין, אבל כהא דקחני משנכנס בירושלים
וי"א, משמע אשילו לא י"א אלא פשיעה אחת
ואשאי וליעייל :

והנה שם בדברי החס' סותר דיוק'
דרשא דיוקא דסיפא, דנרישא
כחט דליירי ברחוק מירושלים דהוי פירחא
לסוליו לירושלים ולא הוי דבר שיש לו
מחירין, משמע דוקא ברחוק מירושלים לא
הוי דבר שיש לו מחירין, ובסיפא כחט כיון
דקחני משנכנס בירושלים וי"א משמע אש'
לא י"א אלא פשיעה אחת דלא לא הוי טרחא
וכהי דבר שיש לו מחירין, משמע דוקא
פשיעה אחת אבל ברחוק קלח לא הוי דבר
שיש לו מחירין, אבל באמת מלחא דשיקא
נקיע דברחוק הדיכ בודאי לא הוי דבר
שיש לו מחירין דהוי פירחא יתירא, וסיכא
דלא הוי רק פשיעה אחת בודאי הוי דשילת
ואח רחוק קלח חליי בתה שוא דלשצמים
הוי טרחא ולא הוי דשילת, ולפשמים לא
הוי פירחא והוי דבר שיש לו מחירין :

אך עכ"פ סיכא דהוי פירחא יתירא בודאי
לא

דביטול ברוב מקרי ג"כ קלח איסור אף
דבוא דסיפא מ"מ יכול להיות שוא איסור
ג"כ, ומקרי זאת עד שחאכלנו באיסור וכו'
וא"כ סיכא דאוליין בחר רוב סיכא דאשאר
לבר ג"כ לפרק ה' שחאכלנו באיסור וכו' :

(ג) ואפשר לומר דביטול גרע טפי
משאר דברים דאוליין כהו
בחר רוב, דכאן פכ"ס ודאי איסור יש
שחאשר, אבל מס דאוליין בחר רוב יכול
לסיוח שאין כאן איסור כלל אבל עכ"פ מאי
דאוליין בחר רוב לא גרע מביטול ברוב,
דביטול ברוב הוי ג"כ משום דאוליין בחר
רוב, דהוי סעסע משום דכתיב אחרי רבים
לספוח, וגם בודאי יש כאן איסור ומאי
דמוח דביטול ברוב מכ"פ דמוח בדבר
דאוליין בחר רובא :

ובביטול ברוב מילי ג"כ דאף דהוי
דבר שיש לו מחירין ואשאר
לאכלו בלא ביטול מ"מ סיכא דסיפא הוא
ע"י פירחא, מוחר לאכלו ע"י ביטול ואינו
צריך לסתירו לגזרי כדאיתא בחוס' בע"ז דף
ע"ג ע"כ דר"ס מכו עכל, דכחבו לענין עכל
דהוי דבר שיש לו מחירין משום שיוכל
לסגרים עליו מעקום אחד, דהוא דוקא
סיכא שחבטלים בעיר דלא יש לו מחירין
שחבטלים יוכלו לסגרים, אבל אי ליכא בעיר
אש"ג דיכול לילך למקום שחבטלים שם,
מ"מ כיון שיש לו טורח והולאח הוי כאן
לו מחירין כמו שפירש ר"ת בפרק סזהב דלא
מקרי יש לו מחירין אלא בלא טורח וסולאס
ע"פ :

והנה אף דכחבו החס' כאן טורח

בדואי חסור לעמון חף שפירחא גדולא ביה
 לבדר החיטים מתולעים, ואולי חי הפסד
 לבדור כלל החולעים ויפסיד כל החטים
 חש"ס חסור לעמון לבטל החולעים בם',
 חף שצל ידי זה יפסיד כל החטים, או
 שיה' עירחא גדולא ע"ג לבדר החיטים,
 והעם בדואי לבטל חסור לבחילה משום
 שפסיד. כהסור או שיה' עירחא חסור,
 ומש"ס בנחשרב חסור ביהסר ואין בו ס'
 לבטל, חסור לבסוף עד ס', חף שחם
 לא יוסף יפסיד כהסור ויה' לו הפסד
 מ"מ חסור לבטל כדי להליל הפסד, אך
 סיפא שכבר נחבטל אך שיש לו ענה ויוכל
 להסיר חסור, אז אמרין דנמקס הפסד
 אינו צריך למלוא כהסור :

וא"כ שם בריחא שלקחה מאתו ואפשר
 לרדוף אחריה לבדקה, אפשר דאף
 דאיכא עירחא יחירא, צריך לרדוף אחריה
 כדי לבדקה, כיון דמבואר כריכ"ג דאיכא
 דלא ברק בריחא בחזיר ואיכנס או קרע
 סוי כחבטל חסור, וא"כ חף שיש עירחא
 יחירא צריך לרדוף אחריה, לבטל חסור
 חסיר, חף שחם לא יבטל לא יסיר לו
 עירחא יחירא או הפסד, וא"כ נימא אפשר
 גם בכל מאי דאליין בחר רובא ואפשר
 לבדר ע"י עירחא ג"כ מתייב לבדר, דאם
 לא יכדר, סוי כחבטל חסיר כנ"ל בדברי
 כריכ"ג, דמה שיגרס שחיר ע"י כרוב
 סוי כחבטל חסור :

אך (ז) באזה כל זה אינו, ורק לבטל
 חסור בידים בודאי חסור, חף
 שחם לא יבטל יחירא לו הפסד ועירחא דהיינו
 לעשות מעשה בידים לבטל חסור, אבל מה
 שנעשה מאיליו אך כוא יש לו ענה שלא
 יעטק

לא סוי דבר שיש לו מחירין וא"כ מכאן ראי'ם
 ברור'ס בדבר דאליין בחר רובא חף דאיכא
 לבדורי כל סיכא דאיכא עירחא יחירא אינו
 צריך לבדר כנ"ל, בדבר שחבטל כרוב דסוי
 ג"כ משום דאליין בחר רובא, ושם גרע
 ע"י דאיכא כאן בודאי חסור, וסוי דבר
 שיש לו מחירין שאפשר לאכלו כהסור בלא
 ביטול כרוב ולא נאסר לבטל כרוב, מ"מ כיון
 דאיכא עירחא יחירא, אין צריך להסתכן על
 כהסור שיה' חסור כרוב, ס"ס ומכ"ס סיכא
 דאליין בחר רובא, ואין כאן חסור כרוב
 חף דאפשר לבדר כיון דאיכא עירחא יחירא
 ח"צ לבדר :

ולפי'ן גם בבדיקה בריחא, חף דאיכא
 דקדע בריחא או איכנס בחזיר
 סוי מבטל חסור כנ"ל בדברי כריכ"ג מ"מ
 בנלקחה למחוק ועירחא יחירא כוא לרדוף
 אחריה ולבדקה, מותר, ולא אמרין דכזה
 דאינו רודף אחריה לבדקה כוא מבטל
 חסור, דכל דסוי עירחא יחירא מותר
 לאכול ע"י ביטול כרוב, חף שאפשר למלוא
 ענה שיאכל בלא ביטול :

והנה אפשר לחלק דרך בדבר שכבר
 נחבטל, חף שיש ענה להסיר
 כל החסור, כיון שיש עירחא יחירא אין
 צריך להסיר חסור, אבל כאן בריחא כיון
 שיוכל עדיין לבדוק בריחא, סוי בלא נחבטל
 עדיין כלל ובדואי לבחילה חסור לבטל חסור
 חף שכלא ביטול יחירא לו עירחא יחירא,
 כמבואר ביו"ד סימן ס"ד לענין חיטים
 מתולעים מותר לעמון לפי שאין דרך לעמון
 כלל החולעים שבורחים, או משום שאינו
 מחבין לעמון החולעים כמבואר שם בשם
 כחומה דשן, אבל בלאו כאי עצמא

דכוי ודלוי נבלה ולא ספק, וכפרי מגדים
בש"ד כ"י כ"ה סק"א פירש דעת הרמב"ם
דהוא סוגר דלא כוי רוב כלל ששוחטים רוב
בסימנים או כולם, ורוב בשוחטים אין
שוחטין רוב בסימנים כחירץ כ"י במרדכי
מכ"ד כפ"מ :

והנה מה שכתבנו נבמה כרמב"ם דרוב
בשוחטים אינם שוחטים רוב
בסימנים, כנסיון מעיד לכפך, כי ע"פ
כרוב שוחטים רוב בסימנים, ומה שכתב
כמו שכתב במרדכי בחירון נ' גם זה לא
אבין, וז"ל במרדכי בפ"ק דמלון: לא בדק
בסימנים ערפס ואסור באכילה, וליכא
לומר ז"ל נחר רובא, דרוב כעולם שוחטים
רוב בסימנים, דכיון דנחוקא איסור עומדת
איכא למימר סמוך מיעוטא לחוקא ואחרת
ליה רובא, ועוד דלית מבורר זה כרוב
דכמה פעמים שוחטים שאין רוב בסימנים
נשחטים ע"כ :

והנה חירון כראשון יחא דאמרין סמוך
מיעוטא לחוקא, אך חירון כשני
דאחר דזה כרוב היתו מבורר בחירון כזה
היתו מבורר, ויש לדחוק ולפרש, אך אין
דעתי טעם בדחוקים, וכעיקר בחירון
כראשון דסמוך מיעוטא לחוקא ואחרת ליה
רובא, וכאשר כתב ככ"ס מבזם דכשל
נשהנו רובו כוי ספק נשחטים :

ומה שחמס כ"ה דגם ברוב מלוין אלל
שחט"ה מומחין בן כוי ג"כ ספק
בשחט"ה, כנה בלחמא גם שם כקשו דנימא
במוך מיעוטא לחוקא, וחירלו ג' חירול"ס
(ה') דמיעוט דליתו מומחס כוי רק מיעוטא
דמיעוטא ולזה לא חיישינן, (כ') דיוכל להיות
אף

ינטרך לטוב לידי ביטול, כזה כיכא שיש לו
עירחא, אין לריך לעשות טעם בלא ינטרך
לכוא לידי ביטול :

וא"כ כ"ה כיכא בנלקחם כריאס מאחנו
וכככסם עוהרת מעטס דאזלינן
בחר רובא, אך כוא יש לו טעם לרדוף
אחרים ולנדקס, כזה כיכא שיש לו עירחא
יחרא אין לריך לרדוף אחרים, וכן בכל דבר
דאזלינן בחר רובא וכמו שכווא מוחר מאליו
אף שכווא יכול לנדר ע"י עורח איתו מחויב
לנדר :

ובכל אלה כריאס אני מסתפק אם
ללקחם מאחנו ויוכל לרדוף אחרים
אף ע"י עורח אם מחויב לרדוף כיון
דכריב"ס כתב דנקרעס במיד אסור דכוי
כמנעל איסור ואפשר כל זמן שיהא בעולם
ואפשר לרדוף אחרים לנדקס, אם אובל
בלא נדיקס, כוי כמנעל איסור :

אבל בשוחט או ככבין שאינו לפנינו
ואפשר לרדוף אחרים ע"י עורח
כודאי נראה דאין לריך לרדוף אחרים,
אך על כל זה יש לכחמיר, כואיל ואלא מפי
ככרתי ופלתי :

(כ) **ומה** שכתב כ"ה מדוע נחאנדו
בסימנים לנכרי ככל אסור
כא איכא רובא דשוחטין בפיר וכנסיון
מעיד אם נשחטו אלק נכמות כמעט לא
נמלא אחת שלא נשחט רוב סימנים,
וכ"ה כתב זאת מסנרא, ובאחת בן מבורר
נחוס' חולין דף ע' ב"ה ואסור באכילה
וכחנו וז"ל מבזם דרוב פעמים שוחט בפיר
ובכריא מדאורייתא לא כחמירו לעשות נבלה,
אך גם כזה איכא פלוגתא דדעת כרמב"ם

סי' א' ס"ב על כל דאמרינן על רוב
מלוין אלל בחיטה מומחין כן דהכח
בס' כרמ"א וז"ל ואם שחט וליחיה קמן
למנדקיס מ"מ נודקין בסימנים אם נשחטו
רובן דכל מה דאפשר למנדק בדקין מ"כ
משמע מדברי כרמ"א דאף בסימנים אם
אי אפשר לבדקן דכיינו שנאזדו סומכין על
רוב מלוין וכו' ומכשירין משום דאמרינן
דודאי שחט רוב בסימנים, מכ"ש בשומחים
שידוע לנו ש"ס שומחים שכי' לנו למר באם
נאזדו בסימנים שנסמך עליהם שזדאי
שחטו רוב בסימנים עכ"ל כ"ה :

וא"י משום כל לא אריא דגס בשוחט
בשהט ואינו ידוע אם הוא מומחה
ומש"ס אנו מכופקים במא לא נדק בסימנים
אם שחט רובא, אבל אם הוא מומחה אין
לספק כלל שמה לא נדק בסימנים, דכיון
דכוא מומחה בודאי יודע שצריך לבדוק
בסימנים ובודאי טבע דקין, אך כיון שאנו
מסופקים במא אינו מומחה ממילא יש לספק
ג"כ במא לא בהט רוב סימנים, דכיון
שאינו מומחה אינו יודע כלל אם צריך
לשחוט רוב סימנים, וה"כ בפיר יחא דאי
ליחיה קמן למנדקיס כבר וסומכין בכול
מומחה, אבל בסימנים שחט לפנינו עכ"פ
צריך לבדקן, אבל אם גס בסימנים אינם
לפנינו, בודאי מזהר, אף גדלא נדק
בסימנים ערפס כיינו שידוע לנו שבהט
לא נדק בסימנים אבל כאן אין ידוע לנו
ר"ס לא נדק בסימנים ואדרגא אם הוא
מומחה בודאי נדק בסימנים, וכיון דלענין
כפק זה במא אינו מומחה בודאי סומכין
על רובא דכוא מומחה ממילא אף על רוב
סימנים

אף שאינו מומחה ג"כ שחט בפיר, בחירון
(כנ') כיון דנחשטק לסלק בהחזק על ידי
שחטת אחרת כחזקה איסור :
והנה ב' תירוצים הראשונים נראה דלא
פייסו בני רוב בסימנים דאפשר
דלא כוי מיעוטא דמיעוטא רק מיעוט אחד,
וכסודין כנ' בודאי לא ביין כלן דאם לא
שחט רוב בסימנים כוי ודאי ערפס, אך
חירון (כנ') אפשר דשיין כלן דוכל גס כן
ל' : כיון שנחשטק בכחלקות כחזקה אחרת
כחזקה, ואפשר גס נזכ לחלק ול"ע :

(ו) וגם בליא אפשר למר דלא מכני כך
רובא דעל פי רוב שוחטין רוב
בסימנים, כיון דכוי רובא דחלי במעשה,
לומר ששחט כרוב, ושמה לא שחט כרוב ולא
עשה מעשה, ואינו דומה לשוחט שאינו ידוע
אם הוא מומחה, דעכ"פ עשה כמעשה ואינו
רואים שנשחטו רוב בסימנים אך שאינו ידוע
אם נשחטו שפיר או פ"י שכי' וכדרסא,
ועכ"פ נעשה כמעשה ככיא, אך שאנו
מסופקים אם כמעשה ככיא טוב או לא
ולא ביין למר דכוי רובא דחלי במעשה
כיון שדמעשה נעשה בודאי, אבל כהפק
אם שחט רוב סימנים בפיר כוי רובא דחלי
במעשה, דע"ז כמעשה משחטת כרוב כוי
רוב כחלי במעשה, אם נעשה מעשה נגמר
בבחיטה אם לא :

ידי אין ביכי' בכל כפוסקים מבורר
גדלא נדק אם נהטו רוב בסימנים
ערפס, ובחירון שחירן ככ"פ משום דכוי
חזקה איסור דכוי כפק בבחיטה וכ"ה המה
עליו חירון זכ מבורר במרדכי :
(ז) ומה שכתב כ"ה ממאי דאחא ביר' :

סימנים אין חשש דכיון דכחא מומחה נודא
בדק בסימנים, אף כל שהסימנים לפנינו
לרד לבדוק, דנס על גוף הדבר אם הוא
מומחה כשכח לפנינו לרד לבדוק, ומשי
אף בסימנים לרד לבדוק, דכל שאשער
לבר לא סמיקין על פרוכ וגם לפנין בדיקה
בסימנים אם נחמנו רובן כיון שאשער

לבדקם לא סמיקין על פרוכ שחא מומחה
וחיישין שמא אינו מומחה ולא שחא פרוכ,
אבל כל שאין בסימנים לפנינו סומיקין על
פרוכ שחא מומחה ובודאי בדק בסימנים,
אבל כל שידוע שהשוחא לא בדק בסימנים
אף בדיעבד אסור, ועל פרוכ דשומקין רוב
בסימנים לא סמיקין כנ"ל :

פרק יח

הנה מה שכתב רבינו בהשוכחו הרמס
לפיל בפרק הקדום, בריאה ודאי
נראה דאף אי כוי מרחא ג"כ מחויב
לנודק, ושאיני מרישח בריאה דכרי
בנאכדס בריאה בלא בדיקה ג"כ יש אומקין,
ואף לדעת המחירים מ"מ בפשע ואיכד
בריאה נמזד לדברי כלל מריפה, כדאחא
בש"ך סי' ל"ט ס"ק ו' בד"ס נטלס וכלך לו,
וא"כ כיון דחשורס כבדיקה כלזו דאס ביטל
כבדיקה נמזד מריפה, שפיר יש מקום
לומר דאף דאיכא מרחא ימרא מוכרח לילך
ולבדק, אבל לפנין בדיקה אם השוחא
מומחה דנראה ברור דאף אם נמזד בלך
מן

השוחא, או שלא בדקו השוחא נמזד עד
שהלך לו נוכחן ג"כ כשר וכן מבורר בפירוש
כדין גבי סכין דלרד ג"כ בדיקה לאחר
שחיטה אם לא נפנס, ובזה מבורר בפירוש
בגמרא ובפוסקים וביו"ד סי' י"ח סעי' ס"ו
דבשוחא בסכין בדוק, ואחר השחיטה שבר
בו עלמות דכשר אף בגמלא פנוס משום
דחליין הפנס בשבירה עלמות, וקשה מ"מ
ליחסר כיון דביטל נמזד כבדיקה, ובריאה
כה"ל סיכא דקדע בריאה או איכד נמזד
באופן שביטל כבדיקה אף בדיעבד מרפס,
וא"כ כ"ס בסכין ששיגר בו עלמות יסיס
מרפס מעטס שביטל כבדיקה? ודוחק לומר
דשס

המלא לומר שאם כיחסי לפנינו סיינו
מטריסין אחת, כרי טריפות אלו מחמת
סירכא כס ג"כ רק ספק טריפות וא"כ
כאין ס"ד לסטריף בנאבדס הריאח כא כוי
ספק ספיקא ?

ועוד קשה דביורה דעס סי' ל"ט סעיף
ב' כתב המחבר בנאבדס כריאח
בלא בדיקה, ובכחם מותרת, וכחכ שם
סמ"א בכנסתו ויש מחמירין אם נאבדס
כריאח וכו' ובא"ח סי' חל"ח סעיף ו' כתב
המחבר ח"ל בהמה מסוכנת (ביו"ט) שירא
שמה חמות וכו' אכל כבר ואין לריך לה
אסור לשחטת אלא א"כ יש שכות ביום
כדי לאכול ממנה כחץ גלי מצעוד יוס,
ואפי' אין שכות לנחמס ולבדקס חתלס עכ"ל :

משמע מדברי המחבר אם יש לו שכות
רק לשחטת ולאכול ממנה כחץ
מצעוד יוס אפי' אין לו שכות לבדקס מ"מ
מותר לו לאכול מן הכחמס אע"פ שלא בדק
כריאח, וקשה מדוע לא כגיס סמ"א
ג"כ בא"ח בכחמס מסוכנת דכתב המחבר
אם אין לו שכות ואי אפשר לו לבדק כריאח
דמותר לו לאכול ממנה אע"פ שלא בדקס
וכי' לו לרמ"א להגיס ג"כ ויש מחמירין
וכו' דברי לדעת המחמירין בנאבדס כריאח
בלא בדיקס ואסרו לאכול מן הכחמס אע"פ
שאי אפשר לו לבדק מ"מ אסור, וא"כ הכא
נמי במסוכנת לדעת המחמירין כי' ראוי
לאסור לשחטת ולאכול ממנה אלא א"כ יש
לו שכות ג"כ לבדקס, דמאי שנא נאבדס
כריאח בלא בדיקס דאוסרין אע"פ שאי
אפשר לו לבדק מ"מ אוסרין לאכול מן
ככחמס כיון שלא נבדקס כריאח, מכ"ש
במסוכנת

דעס מיירי דוקא בסיכור בו טלמות בשוגג,
אבל במדד אפי' דאסור, דלא מלינו חידוש
כזה [מה שמסיים רבינו ג"י בכלן, ודוחק
לומר וכו' סם דברים אך למותר, דהרמנ"ס
כתב בפירושו בפ"א מה' שמיטת ס' כ"ס ח"ל
וכן אם פשע ולא בדק בסכין וכו' שחיתתו
כשרס עכ"ל] ועוד דכא כריאח חיכא
פלוגתא דאף בנאבדס כריאח בשוגג ולא
נבדקס ג"כ פרישה, וככא בסכין ק"ל
לד"ס אם נאבד בלא בדיקס דכשר וכו'
עד כאן דברי רבינו ג"י :

ולפי דעתי כל זה איננו טענה דכא
לכאורה קשה כאין אטו אוסרים
בכחם מחמת סירכא כריאח כא כחכו כחו'
מלין דף י"א בד"ס אחיא וכן כתב שם
כר"ס וכן כתב סמ"דכי בפ' אלו טריפות
בשם רש"ס ור' יכודס גאון דטריפות
מחמת סירכא כוי רק ספק טריפות דאם
סיינו בקיאים לבדוק אפשר כפי' לה סיחר,
וא"כ כאין אטו אוסרים מחמת סירכא
כריאח, כרי בכחמס נשחטס כראוי וילאח
מחזקת איסור דבכחם בחייה בחזקת איסור
עומדת, ואם ליכא חזקת איסור א"כ לא
נשאר לנו רק ספק טריפות מחמת סירכא,
וא"כ מדוע לא נסמך על רוב בכמות כשרות
כמו בכל ספק איסור טסומכין על כרוב :

ויותר יש לחמוס על כר"אכניס שאוסרים
בנאבדס כריאח בלא בדיקס,
כרי ליכא חזקת איסור דכא בכחמס
נשחטס כראוי ויש לנו לסמוך על רוב
בכמית כשרות כנ"ל ונלכד זאח כרי
בנאבדס כריאח כוי ס"ס, ספק חד דלמא
אם סיס כריאח לפנינו סיחס כשרס, ואם

בז'ד סי' ל"ט ס"ק א' חל' שם ודלמ' דלמ' שחט פשוט וסלך לו, ואין כאן מי לבדוק בבסמ', ואם ימחין עד שיבוא כבוד יחקלקל כבשר, דמותר לאכול בלי בדיקס', דבמקום פסידא לא גזרו כמבואר בכל' יו"ט סי' תל"ח, דמשום פסידא דסי' מסוכנת מותר לאכול בלי בדיקס', וס"ס בכיולא בזה ע"ס :

אך עדיין קשם מה שסקשט מדוע נבאבדס סריאס בלא בדיקס לדעת סיס מחמירין בבסמ' אסורס, כא כוי ספק ספקא ספק דלמא אס' ס' סריאס לפיניו סייעו מכשירין אוחס ואף אס סייעו מעריפין אותס כרי ערפות אלו מחמת סירכא סס ג"כ רק ספק ערפות כמו שבארנו וגם יס לנו רוב לסחיר דרוב בסמות כשרות :

ועוד יס לרקדק מכא דליחא במשנס בי'ס דף כ"ס דר' עקיבא סובר במסוכנת אס יס לו שסות כיוס לאכול ממנס אפי' כוית חי מניס עביחחס אפי' שאין לו שסות לבדוק בבסמ' מ"מ מותר לו לאכול ממנס וכוא משום דכולכין אחר כרוב ורוב בסמות כשרות כמבואר ברא"ש שס ולכאורס קשס כא ר' עקיבא כר' מאיר סכירא ליס דחייס למיעוטא כדאיתא בחוס' חולין דף י"א ע"ב דר"ס ליחוס, וא"כ אמאי מותר לו לאכול כוית בלי בדיקס? ואי משום דכולכין אחר כרוב כא ר' עקיבא כר' מאיר סכירא ליס דחייס למיעוטא ואין סומכין על כרוב, וע"כ לריך לומר דטריפו' בבסמ' כוא מיעוט דלא סביח וכן כח סמסרש"א על חוס' חולין דף י"א דר"ס מנא כא מילתא דעריפוס בבסמ' כוי מיעוט דלא סכיח

במסוכנת סכריאס לפרינו אך שאין לו שסות לבדוק דודאי סיס לנו לומר לדעת סמחמירין שאסור לאכול ממנס בלא בדיקס :

ואמרת לישב קושיא זאת דמס"ס לא סניסס סרמ"א ולא סביא במסוכנת, דעת סיס מחמירין דסא כחב סרמ"א בס' ל"ט סג"ל וז"ל ויס מחמירין אס נאכדס סריאס ואין לסחיר רק במקום ספסד גדול עכ"ל, וא"כ במסוכנת אס אין לו שסות לבדוק סריאס ואין אנו מחמירין לו לשחט בבסמ' ולאכול ממנס כוית בלא בדיקס. א"כ חמות בבסמ' ויסס לו ספסד גדול, דמי יקנס מננו כשר נכלס ובספסד גדול ג"כ סרמ"א שאין לחוש לדברי סיס מחמירין. מס"ס לא סניס במסוכנת ויס מחמירין וכו', אבל סס בז'ד סי' ל"ט נבאבדס סריאס אחר שנשחטס בבסמ' אפי' ש'א אפסר לו לבדוק סריאס מ"מ יס לחוש לדברי סיס מחמירין, דכבשר שחיסס ליכא ספסד גדול דסא יכול למכור כבשר לאינו ישראל ואין לו ספסד גדול, ואי תאמר במסוכנת אס מנס, נמי יכול למכור לאינו ישראל ולומר סכוא כשר שחוטס, זס אינו דסא אסור למכור כשר נכלס במקום שחוטס, כדאיתא בחולין דף ל"ד דאסור למכור נכלס במקום שחוטס דאמר שמואל אסור לגנוב דעת סכריות ואפילו דעת סל כוסי, וכן פסק סרמנ"ס בפרק ב' מכל' דעות סלכס ו' וז"ל סס ואסור לגנוב דעת סכריות ואפי' דעת כוסי כי'ד לא ימכור לכוסי כשר נכלס במקום כשר שחוטס ע"ס :

וכדומה לזה : כחב סגאון. בעל כו"פ

שכית ובמיטות דלא שכיח אפילו רימ מודם דלא חיישין למיעוטא אף כולכין אחר כרוב, וכן כחב כר'א'ם בחולין דף י"א בסוגיא דרובא וכן כחבו כחוספ' בכורות דף כ' בד"ס חלב פוער וכו' דבמיטות דלא שכיח אפילו ר' מאיר מודם דכולכין א"ס, ומש"ס מחיר ר' עקיבא לאכול ממנו בלא נדיקס משום דכולכין א"ס, וא"כ אם עריפות בבסמא הוא מיעוטא דלא שכיח, אמאי נימא בנאכדס בריאש דבסמא אסורס נ"ל. נחר רובא כיון שאי אפשר לו לבדוק כמו במסוכנה, ובללא אפשר כרי בכל מקום כולכין אחר כרוב :

אבל כאמח יורה דרבו דכנר כחנתי לפיל בפרק י"ח דלא מלינו בכל כ"ס'ם שחיב או שרריך לבדוק בריאש, רק שרריך לבדוק כסימנים משום שבסמא בחייה נח"א עומדת מש"כ לריך לבדוק כסימנים לדעת אם נשחטס כראוי וילאש מחזקת איסור, או אם נולד כס רישוחא כגון שנפלה מן כגג וחוששין לריסוק אברים וכיוצא בזכ או לריכס נדיקס אבל סחס בבסח אם נשחטס כראוי וילאש מח"א אכר מן כחי או מח"א שאינכ זנוחה או אינכ לריכס נדיקס כלל, ומס שאלו נודקים בריאש, הוא רק מנכס וחומרא בעלמא :

ובן כחב כרשנ"א חולין דף ע' בד"ס ומס שחבשו וכו' וז"ל שס ומנכג אבות קדושים קדמונים יוחר לבדיקה בריאש משאר י"ח עריפות וכו' כרי כרשנ"א לא כחב דמן כדן לריך לבדוק בריאש אף מנכג אבות קדושים, וכחב עוד שס כרשנ"א דעעמא משום דסרסות בריאש דבר מלי בא, טעס זכ אין מספיק עוד לכאריך

נדיקס, אלא משום זכ לריכס נדיקס שאס י"ח בריאש סיכנא מיד מראש לפינים בפתיחת בבסמא ואס אינו נודק מראש כמעלים עינו מן כאיסור :

ובן כחב כרמנ"ס פ' י"א מס' שמיטס ס"י ו' דמדן כגמרא א"ל לבדוק בריאש אף מנכג כפשוט בישאל ק' הוא לבדוק בריאש וכו' פ"ס וא"כ אין לדעת מנכג וחומרא לדין שוחט שכלל לו, אס יכול לבדוק אחריו לבדק שרריך לבדוק אחריו, מ"מ בריאש שנאכדס אס' אס יכול לבדוק אחריו ולכשינכ ולבדקס, מ"מ לדעת כמחירים בנאכדס בריאש ודאי דאין לריך לבדוק אחרים כרי לבדוקס, דכשוחט שכלל לו איכא ספק בשחיטס, אבל בריאש כשאינכ לפינו ליכא פוס חשט, ולדעת כמחירין די לנו כאומרא שאלו מחמירין לבדוק בריאש ככסיא לפינו אבל כשנאכדס ודאי לא כחמירו כולי כחי, שרריך לבדוק אחרים אע"ס שיכול לכשינכ :

ועיי'ן ש"ך יו"ד סי' ל"ט שכחב דלדעת כמחמירין בנאכדס בריאש בלא נדיקס ואוסרין לאו מדינא אוסרין, אלא דאס נחר בנאכדס בריאש בלא נדיקס ישליך כל אדם בריאש בלא נדיקס ע"ס ודבריו נכונים וברורים דודאי אס מן כדן סי' לריך לבדוק בריאש, ודאי לא סיינו חוששין שישליך בריאש בלא נדיקס, אף כיון שמן כדן א"ל לבדוק ובדיקה בריאש היא רק חומרא יחירה מש"ס חוששין שחא ישליך בריאש בלא נדיקס ומש"ס כחמירו בנאכדס בריאש כמ"ס כס"ך כס"י ובס"ק קנ"ל כרי לחק דנריכס מש"ס אסרו : ואף

בשם הרשב"א, ונס הרשב"א לא כתב
שכח מעלים עיניו מן האיסור אלא כמעלים
עיניו מן האיסור כלומר שהוא דומה למי
שמעלים עיניו מן האיסור כיון שחן דין
מותר בלא בדיקה משום שסומכין על הרוב
כמו בשאר י"ח עריפות, אלא בריאש כיון
שהרישוחא לפניו החמירו מש"ס כוי רק
דומה למעלים עיניו מן האיסור, וכן ג"כ
כוונת הריב"ש אם קרע בריאש במזיד כוי
כמו מצטל איסור כלומר דומה למי שמצטל
איסור, אבל באמת אינו מצטל איסור דברי
מן הדין מותר בלא שום בדיקה וכמו
שכתבתי בשם הרמב"ם, וכל החומרא
שהחמירו היא רק לחזק דבריכם כמ"ש
בשם הש"ך שלא ישליך כל אדם בריאש
קודם בדיקה, וא"כ לדעת המחמירים
בנאכדס בריאש די לנו להחמיר ולכלליך
בדיקה כשהריאש לפנינו אבל כשנאכדס אף
שאינו יכולים לרדוף אחרים ולבדוק ודאי
דאין לייך לרדוף אחרים דכיכא דאיכא
ערהא לרדוף ודאי לא החמירו אלו המחמירים
בנאכדס בריאש, וכוי כמו שאר י"ח
עריפות, אף שסם לפנינו ואין בודקים
אוחס לא כוי כמצטל איסור כיון שסומכין
על הרוב וכנסה מותרא אף שלא בדק בריאש:

ג מה שכתב רבינו באות ב' דיש אוסרין
בנאכדס בריאש וכו' לדעתו כמדקדק
בדברי הראשונים כמעט לא ימצא מי שאוסר,
אף בר"י סלוי ובראב"ן היו מחמירין
בנאכדס בריאש אבל לא אשדו, ויש חילוק
גדול בין האוסר ובין המחמיר, וכן הרשב"א
וכר"ן כתבו שרבותיו של רש"י היו מחמירין
ולא כתבו שאסרו, וכן ביו"ד סי' ל"ט כתב
במחבר

ואף אלו המחמירין בנאכדס בריאש, נראה
בנם הם חששו שלא יקיל וישליך
בריאש קודם בדיקה וברא"י שרש"י וברא"ש
שסם מן המחמירין בנאכדס בריאש בלא
בדיקה כתבו ואין מפרסמין הדבר חולין
י"א, ולעם הסחירו דבריכם שלא למרסם,
אלא ודאי שנס הם חששו להשלכת בריאש
בלא בדיקה ואף שאלו המחמירים ג"כ חששו
להשלכת בריאש בלא בדיקה, מ"מ לא
החמירו כל כך לאסור כשנאכדס בריאש,
אך החמירו כשהריאש לפנינו להלכך בדיקה,
אבל כשאינו לפנינו אף שיכול לרדוף אחרים
ולבדוק, בזה ודאי לא החמירו שירדוף
אחרים דהא מן הדין אפילו כשהיא לפנינו
א"ל בדיקה:

ומה שכתב רבינו נ"י ובכל אדם בריאש
אזי מסופק אם ללקחם מאחטו ויוכל
לרדוף אחרים אפילו ע"י עורח אם מחויב
לרדוף כיון דבר"ב"ש כתב בשקדע בריאש
במזיד אסור דכוי כמצטל איסור, ואפשר
כל זמן שהיא בעולם ואפשר לרדוף אחרים
ולבדוק אם אוכל בלא בדיקה כוי כמצטל
איסור עכ"ל רבינו:

והיא חומה דברי לדעת הריב"ש קשה
הא בכל י"ח עריפות אנו סומכין
על הרוב ואין בודקין אותן אפילו כשסן
לפנינו ומדוע לא ימצא ג"כ כיון שסם
לפנינו וטבל לבדוק אם אוכלים אותם
בלא בדיקה כוי כמצטל איסור:

אבל באמת הוא כמו שכתבתי דוקא
בריאש שססירכות נגד עיניו
וכרישוחא לפניו וכוא אינו בודק, כוי
כמעלים עיניו מן האיסור כמו שכתבתי

כשרות, א"כ ודאי גרע טפי מביטול כרוב :

ג מה שכתב רבינו בלוח ס' על מה שהקשינו מדוע נאבדו כסימנים בלא דריקס שכל הפוסקים חושבים אפילו אם ה' השוחט מומחה, וכריף וכראש השחירו עוד יותר וכחכו שיהא נכלס גחורס, וגם הרמב"ם בפ' א' מהל' שחיטת כל' י"ב כתב אם לא בדק בסימנים ונחמך כראש קודם שיבדוק כרי זו נכלס ואפילו היה השוחט זריז ומסיר, ובקשינו מדוע אנו סומכין על רוב מליין א"ש מומחין כן ואף שאנו אין מכירין השוחט ששחט, ואין אנו יודעין בו אם יודע כלכות שחיטה או לא, מ"מ אנו סומכין עליו ולא חיישינן שמא שחט או דרס שהיא ג"כ נכלס משום שאנו סומכין על כרוב דרוב מליין א"ש מומחין סן, ומדוע נאבדו כסימנים לא נסאזר על כרוב, כרי הנסיון מעיר דאפי' אחר אלק בהמות שנשחטו לא מלינו אחת בלא נשחטה כרוב כסימנים? וכתב על זה רבינו שכתבתי זאת מסבירא דנפשי דנגסיון מעיד שרוב בהמות נשחטים כרוב סימנים, ובאמת כן מבוחר בחוס' חולין דף ע' ב"ד ואסירינן באכילת וכחכו וז"ל משום דרוב פעמים שוחט שפיר ושירא מדאורייתא לא כתבירו לעשות נכלס :

על זה אני חשיב ידעתי גם ידעתי מדברי חוס' אלו, וגם שאר ראשונים כתבו דרוב בהמות נשחטות כרוב סימנים וז"ל כרש"א בחולין דף ע' ב"ד מר סנר וכו' דכיון דמתס לה ועל ידי שחיטת מומחה מסתמא שפיר שחט דרוב פעמים רובן של סימנים נשחטים נשחטת מומחה וכו' :

אך

כמחבר בנאבדה הריא"ש בלא דריקס בהכנסת מוחרת, וכתב עליו הרמ"א בהנחותיו ויש מחמירין, ולא כתב ויש לוסיין וכתב שם כש"ך סכרמ"א דקדק בלוחם לשונו לכתוב ויש מחמירין ולא כתב ויש לוסיין דלכא נומר דהלוסיין לא מדינא חסרו אלא לחמך דנריסכ עכ"ל :

ג מה שכתב רבינו נ"י בלוח ג' דביטול כרוב גרע טפי משאר דברים דלולין כסס בחר רוב, דנביטול כרוב עכ"פ יש ודאי איסור שנחטב, אבל מה דלולין בחר רוב יכול להיות שאין כאן איסור כלל :

אמת בדבר שהיה סברס ישרס, אבל לדעתי היה לספק דביטול כרוב עדיף טפי מן הדברים שכולין כסס אחר כרוב, דכא כתב הראש"ש בפ' גיד הכסס וז"ל שם אבל חד בחרו בדבר יבש דאפילו מדרבנן בטל, דלאו משום ספיקא שריין ליה וכו' אלא משום דגזרז ככתוב היה אחרי רבים להטות, הלכך חד בחרו בטל ונחפין איסור להיות סותר וכו' עכ"ל :

הרי נביטול כרוב דכוא רובא דליחא קמן ועיקר אחרי רבים להטות נכנהדרין וע' חיות כתיב, דכס רובא דליחא קמן כמבואר בחולין דף י"א וברובא דליחא קמן נהפך האיבור להיות סותר ואין כאן איסור כלל, דכיון דגם מן האיסור נעשה סותר וכו' כולו סותר, אבל בדברים שכולין כסס אחר כרוב דכיון רוב בהמות כשרות שזה כוא רובא דליחא קמן וע"ז לא נאצר אחרי רבים להטות, ויכול להיות שיש כאן איסור דבהמה זו אפשר שהיה מן המיעוט שאין

אם לא :

ולבאורה

נראה שחירון רבינו הוא חירין נכון וסגור ישרם כיון לחלק דנשחטו שאינו ידוע אם הוא מומחה או לא ומ"מ סומכין עליו ניהא דסומכין עליו, משום שאנו רואים שפעם כמעשה מראש ועד סופו דכא אנו רואים שנשחטו רוב כסימנים ושוב לא כיון רובא דחלי במעשה, דכא ידוע שנעשה כמעשה עד כגמר, אך שאנו מסופקים שמה שזה או דרם, נזה שפיר סומכין על כרוב ואמרינן דלא שיהא ולא דרם, אבל אם אנו מסופקים אם נשחטו רוב סימנים, ה"כ כספק הוא אם נעשה כמעשה כגמר שוב כיון רובא דחלי במעשה אם נעשה כמעשה או לא, ונרובא דחלי במעשה אין כולכין אחר כרוב :

אך אחרי כפיון אני רואה שגם על חירון זה אין לסמוך, משום דכל שידוע שנעשה מעשה אף שאנו מסופקים אם נעשה כמעשה כהיא בשלימות או לא, שוב לא כיון רובא דחלי במעשה וכן היתא במחלית השקל על אורח סי' ה' ס"ק י"א ע"ש, וכן מלאחי לסדיא ברשב"א חולין דף ע' דר"ב מר סנה, על הפלוגתא שם בגמרא גבי לא בדק בסימנים מר סנה טרפה ומר סנה נבלה וכחב ברשב"א דמס' מר סגור טרפה ולא נבלה וז"ל דכיון דמחה לס זעל ידי שחיטה מומחה, מחמתא שפיר שחט דרוב סגמים רובן של סימנים נשחטין בשחיטה מומחה, אבל באיסור דרובא חלי במעשה ומיעוטא אין חלי במעשה כבי הא לא אזלינן בחר רובא כדאיחא בכורות דף כ' :

הרי ברשב"א כחב לסדיא דמס' נבלה דק

אך מס' לא כקשיא מדברי ר' חסד' ורשב"א, משום דוכל לומר אף שרוב בכמות נשחטים נשחטים מעליותא ונרוב סימנים, מ"מ היכא עכ"פ מיעוט דשכיח שאין נשחטים נרוב סימנים ואמרינן סגור מיעוטא דשכיח לחזק דנכמה בחייה כח"א מומחה, ומס' אם נאכדו כסימנים קודם נדיקתן כנכמה לאסור, ונעבור זה כקשיא מן כנסיון כרי כנסיון מצי' שאפי' נשחטו אף בכמות כמעט לא נמלא אחת שלא נשחטה נרוב סימנים וא"כ הוא מיעוט דלא שכיח, ואם הוא מיעוט דלא שכיח, כרי נזה אפי' ר' מאיר מודה דלא אמרינן סמוך מיעוטא לחזק כדאיחא ברשב"א חולין דף י"ב ובחוסטא בכורות דף כ' דר"ב חלב פוער, וא"כ קשה מדוע לא נכמוך על כרוב דרוב בכמות נשחטו בשחיטה מעליותא ונרוב כסימנים ?

והשיב רבינו לי ע"ז, דאפשר לומר דלא מהני כן רובא דר"ב רוב שוחטין רוב כסימנים, משום דכיון רובא דחלי במעשה לומר ששחט כרוב ושמא לא שחט כרוב ולא עשה מעשה, ואינו דומה לשוחט שאינו ידוע אם הוא מומחה דסומכין עליו דכא כ"פ עשה כמעשה ואנו רואים שנשחטו רוב כסימנים אך אינו ידוע אם נשחטו שפיר או שמה שזה או דרם, ועכ"פ נעשה כמעשה כהיא אך שאנו מסופקים אם כמעשה כהיא טוב או לא בזה לא שייך לומר דכיון רובא דחלי במעשה כיון שהמעשה נעשה כדלוי אבל כספק אם שחט רוב סימנים שפיר כיון רובא דחלי במעשה, דע"ז כמעשה משחיטה כרוב כיון רובא דחלי במעשה, אם נעשה כמעשה כגמר שחיטה

שנאכדו ומש"כ כשר, הא כשאין כסימנים
לפנינו, נוחש דלמא לא שחט רוב סימנים,
ואי משום רוב דרוב מליין וכו' הוא נמי
מן כרוב ומומחה הוא ושחט רוב סימנים, הא
כוי רובא שחלי במעשה כדגרי רבינו כיכא
שאלו מסופקים על גמר כשחיתס חיישיק שמא
לא גמר כשחיתס כרוב כסימנים וכו' רובא
שחלי במעשה ורובא שחלי במעשה אין כולל
א"ס :

אלא ודאי כמו שכתבנו דסיכא דשחטס
ככמה ורמינו! שטעם צ"ל מעשה
אף שאלו מסופקים אם נשחטו רוב סימנים
או לא, שוב לא כוי רובא דחלי במעשה
ושפיר סומכין עליו אף שנאכדו כסימנים
דסומכין על רוב מליין וכו' וגם הוא מן כרוב
ומומחה הוא ואם מומחה הוא ודאי בדק
בסימני' קודם שנאכדו ומש"כ ככמה מותרת :

ולפי זה כקושיא במקומה עומדת מדוע
נאכדו כסימנים קודם בדיקה לא
נספק ג"כ על כרוב דרוב שוחטים ישחטו
רוב סימנים, כמו שאלו סומכין אפי' על אדם
שאינו ידוע לנו אם הוא מומחה או לא, מ"מ
סומכין עליו משום דרוב מליין אלל שחית' מומחין
כן, ואין לנו חוששין שמא שם או דרם :
[הערה] וחכם א' כגיד לי, כי מה
שכתב כרש"א שכתבתי לעיל
בסוף על מאן דאמר בלא בדק כסימנים
עריפה ולא נכלל וכח בוס"ל דכיון דמחה
לס ועל ידי שהיטת מומחה מסתמא שפיר
שחט, דרוב פעמים רובן של סימנים
נשחטין כשהיטת מומחה, אבל באיסור
דרובא חלי במעשה ומיטעא אין חלי במעשה
כדי הא לא חליין בחר רובא עכ"ל כרש"א
וכגיד

בדק כסימנים לא חמירין דכוי נכלל משום
דסומכין על כרוב דנשחטים כרוב כסימנים,
אבל כרוב דחלי במעשה אין סומכין על
כרוב, כרי כתב לכדיא דכספק אם נשחטו
רוב כסימנים לא כוי רובא דחלי במעשה
ומש"ס סומכין על רוב זה ואינה נעשה
נכלל משום דכוי רובא דלא חלי במעשה :
ועוד הא כקושיא לעיל על מה שכתב
כרמ"א ביו"ד סי' א' על הא

דסומכין על רוב מליין אלל שחיתס מומחין
כן, שכתב וז"ל ואם שחט וליחא קמן
למכדקים, מ"מ בודקין כסימנים אם נשחטו
רובן דכל מה דאפשר למכדק בדקין עכ"ל
משמע מדברי כרמ"א דאף כסימנים אם אי
אפשר לבדוק דסייט שנאכדו כסימנים, נמי
סומכין על רוב מליין א"ס מומחין סס,
וכקושיא הא אפי' בשחט שידוע לנו שהוא
מומחה אם לא בדק כסימנים דסייט
שנאכדו נמי חסור ?

ועיין ש"כ רבינו נ"י בפרק הקדוש. באות
י' דטוהר כרמ"א דאם כסימנים
לפנינו צריך לבדוק דכל מה דאפשר למכדק
בדקין, דהא אם השוחט בעלמו לפנינו
צריך חט לבדקו, אבל אם השוחט אינו
לפנינו וגם כסימנים נאכדו כשר, דכמו
בסומכין עליו בלינו לפנינו משום דרוב מליין
א"ס מומחין כן שהוא נמי מן כרוב ומומחה
הוא כן סומכין עליו שבודאי בדק כסימנים
קודם שנאכדו דהא מחזיקין אותו למומחה
משום דרוב מליין א"ס מומחין כן, ואם
הוא מומחה ודאי בדק כסימנים, אבל אם
ידעיק בודאי שלא בדק כסימנים ודאי חסור :
וא"כ ק"ס הא"כ סומכין על רוב מליין
וכי' כשאין השוחט לפנינו ואין כסימנים
לפנינו לומר שבודאי בדק כסימנים קודם

באכילה, ואם נאמר דמיטעט שאין שוחטין רוב כסימנים לא כוי מיטעט דחלי נמטשה אך שחיטת רוב כסימנים זכו כוי רובא דחלי נמטשה, א"כ קשה אמאי סבר טרפה ולא נבלה, כרי מיטעט שאין חלי נמטשה עדיף ושכיח טפי מרובא דחלי נמטשה וכל לעשותה נבלה, דכא מיטעט שאין שוחט רוב סימנים כוי כמו ממילא ועדיף מרובא שוחטין רוב סימנים, ועוד דכא מיטעט שאין שוחטין רוב כסימנים, ודאי כוי רובא דלא חלי נמטשה כיון דמיטעט סימנים ודאי נשחטו ושוב לא שייך לומר דמיטעט חלי נמטשה כיון שכבר נעשה המעשה דמיטעט, אך אנו מסופקים על כרוב שוחטין רוב כסימנים אם עשו המעשה בשלימות או לא וכיכא שכרוב חלי נמטשה ה"ן כולכין ה"ס וכמיטעט עדיף כיון שלא חלי נמטשה, וא"כ בספק כוא אם נשחטה הבכמה כראוי או לא נשחטה כראוי ומחא מאליה, וה"ל לעשותה עכ"פ ספק נבלה? הלא ודאי כזו שכוחנו כיון שידוע שנעשה מעשה השחיטה בבכמה זו אע"פ שאינו ידוע אם נעשה המעשה כראוי או לא, שוב לא כוי רובא דחלי נמטשה:

ובן נראה מדברי המג"א ונמחליה השקל אורח כ"י ח' ס"ק י"א דכח דמשי"ה רוב נהמות מחעברות ויולדות אינו רוב כיון שחלי נמטשה דשחא לא עלה עליה זכר, ואח"ל שעה עליה זכר שחא לא נחעבר, וכח שס המחליה השקל חלל אם ידוע שזיה עליה זכר אע"פ שאינו ידוע אם נעשה המעשה בשלימות דשחא לא נחעבר מעליה הזכר עליה זו לא חיישין, ושוב לא כוי רובא דחלי נמטשה וכולכין אחר כרוב דרוב נכסות

וכגיד לי חכם זה דבראש יוסף מפרש דברי הרשב"א דכולהו דמשי"ה מר סבר טרפה ולא נבלה דכיון שהוא רובא דחלי נמטשה משי"ה אין כולכין אחר כרוב ואכורה באכילה דכא בבכמה בחיים נחקה איסור עושדה ואחא נא לסוליא מכה כרוב אל חוליאנה מחקה איסור מכה כרוב כיון שכרוב חלי נמטשה, אבל לפנין שלא לעשותה נבלה שפיר כולכין אחר כרוב אף שחלי נמטשה כיון שכבדמה לא ביחס נחקה נבלה עכ"ד:

וספר ראש יוסף אין אחי, אך לא אוכל להבין בפירוט כזה דברי הרשב"א מבמה טעמים שכבר כתבתי בפרק זה, ועוד בא כתב הרשב"א בחולין דף י"ב ד"ס ככא נמי וז"ל בס ומיכו בני מלי כיכא דמיטעט ורובא דחרוויכו חלי נמטשה וכל שכן כרובא דלא חלי נמטשה ומיטעט חלי נמטשה (דכולכין אחר כרוב) אבל כרובא דחלי נמטשה ומיטעט לא חלי נמטשה שביקין רובא דחלי נמטשה, וכדחנן כבכורות דף כ' הלוקח בכמה מן בכורי וחינו יודע אם בכרה אם לא בכרה וכו' ורובא דמחעברות חלי נמטשה ומיטעט שאין מחעברות ממילא כוא, ומלחא דכוי ממילא שכיח טפי מרובא דחלי נמטשה עכ"ל הרשב"א:

וא"כ למר דכבר טריפה ולא נבלה קשה ממ"נ הם נאמר דמיטעט שאין שוחטין רוב כסימנים חרוויכו כס שחלי נמטשה, ה"כ קשה אמאי סבר טרפה, כא כשמיטעט וכרוב חרוויכו חלי נמטשה כחב כרשב"א דכולכין אחר כרוב, וכ"ל להחיר אפילו

בסימנים לעשותה עריפה או נבילה, ולא כחמירו באם שחט אדם ואין אלו מכירין אוחו אם הוא מומחה או לא, ומ"מ סומכין עליו ואוכלין משחיטתו ולא חיישינן שמא שבה או דרס שכוה ג"כ נבלה אע"כ שבהמה בחי' נח"ל עומדת מ"מ סומכין על כרוב מלויין אלל שחיטה מומחין הם?

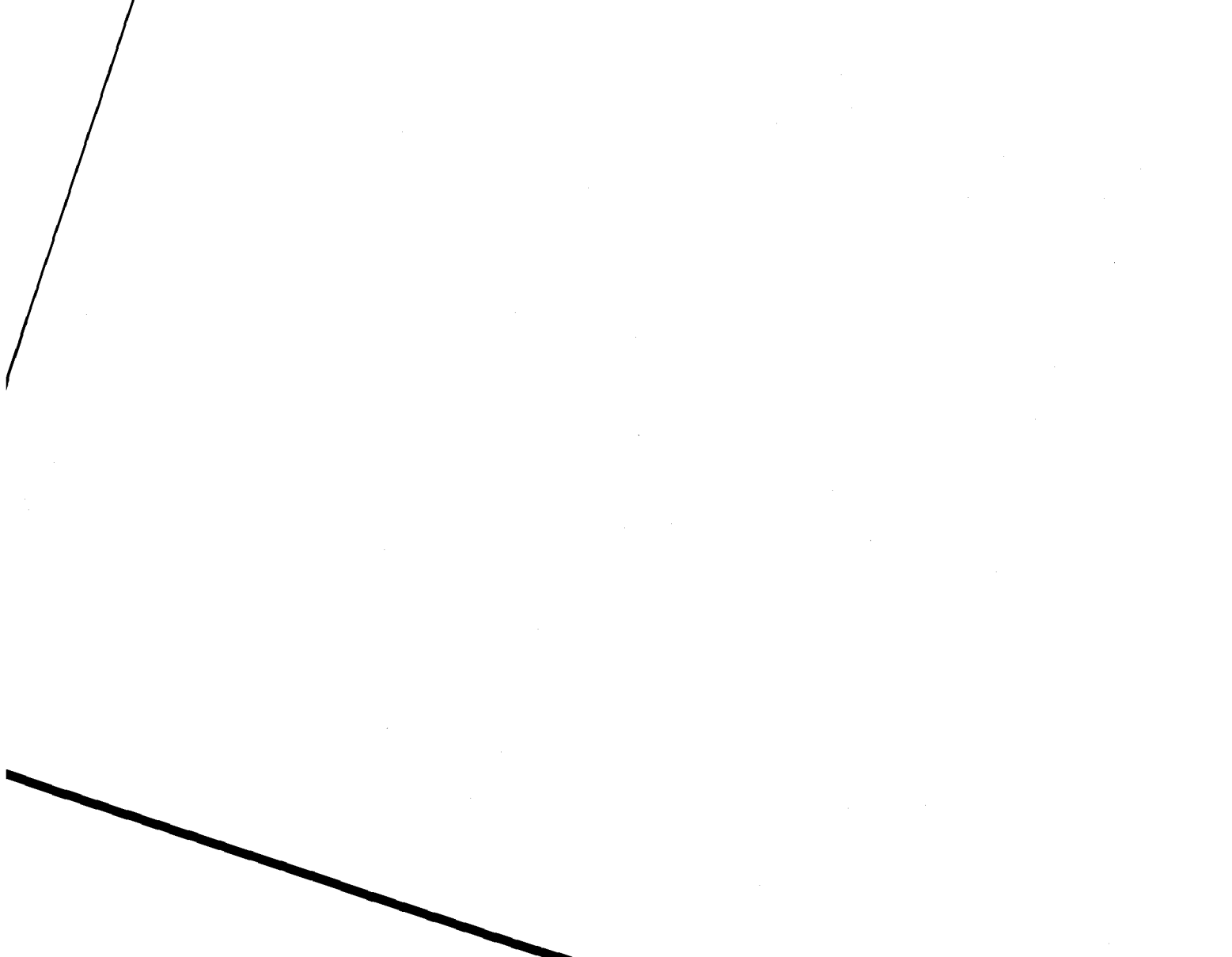
ונראה לי כעצם בזה דמשיב סמכו על רוב מלויין אם מומחין הם ולא חששו שמא זה ששחט הוא מן המיעוט באינן מומחין ושהם או דרס, כעצם הוא כיון שכוה מלוי אלל שחיטה ודאי יודע שאסור לשכות או לדרוס, וכלל לשכות ושלל לדרוס אין לריך אומנות וכל בר דעת אם אומרים לו אפי' פעם אחת שאסור לשכות ולדרוס בהחיטה, בודאי יזכר שלא ישהה ושלל ידרוס, כי לזה א"ל לביות אומן יד, אבל לשחיטה סימנים לריך קלם אומנות דאם נשחט בכה וביד חזקה יפגוש בסכין בעלם מפרקה, ואח"כ כבהמה אסורה משום חשש שמא בטור נפגם בסכין ושחט בסכין פגום, ואם ישחט בלא כח וביד רפה יוכל לביות שלא ישיג לשחוט רוב כסימנים, ע"כ לריך לביות אומן יד ללמס שלא יגע בסכין בעלם מפרקה וגם שישחט עכ"פ רוב סימנים, משיב סומכין רק על רוב מלויין שלא שבה ולא דרס, כי מסיכא חיחא להוש על שיכיו ודריסה, כרי כל אדם אפילו אינו מכיר בשחיטה יכול להזהר שלא ישכה ולא ידרוס, אבל שחיטה סימנים שריך ללמס שלא יגע בסכין בעלם מפרקה וגם שישחט עכ"פ רוב סימנים לזה לריך אומן יד משיב אין סומכין

בהמות מחטברות ויולדות, וככה נמי כיון שידוע שנעשה בבהמה זו מעשה כשחיטה, אע"פ שאלו מסופקים אם נעשה כמעשה כראוי או לא, מ"מ לא כוי רובא דחלי נעשה כיון שידוע שכבר נעשה בזה מעשה, וכוי כמו שידוע שכלב עליה הזכר, רק שאלו מסופקים אם נחטברה זו לא, שוב לא כוי רובא דחלי כמעשה אך רוב חשוב הוא וכולכין אחר כרוב דרוב בהמות מחטברות ויולדות וזו נמי ילדה, אע"פ שבהמה זו נחקה שלא ילדה מ"מ הולכין אחר כרוב ואמרינן דכבר ילדה :

ע"ב נראה לי דמן החורב אפילו בנאבדו כסימנים ואי אפשר לבדוקם נמי כבהמה מומחה אפי' באכילה כמ"ס החוס' חולין דף ס' נד"כ ואסורה באכילה וז"ל משום דרוב פעמים שוחט שפיר ושריא מדאורייתא לא כחמירו לעשות נבלה עכ"ל, כרי החוס' נחבו בפירוש דמן הדיון מותר אפילו לא נדק בסימנים אך כחמירו לאסרה ולא כחמירו כל כך לעשותה נבלה, ולפי זה לא יוקשה עוד מדוע נחאבדו כסימנים לא נלך אחר כרוב כמו בכל איסורים שסומכין על כרוב, זה לא קשה דמן הדיון אפילו בנאבדו כסימנים סומכין על כרוב, אך כחכמים כחמירו בסימנים שלא נסאך על כרוב וא"כ אם אינו מן הדיון רק חומרא הוא שחמירו שלא נסמוך בסימנים על כרוב שוב אין להקשות מדוע לא נסמוך בסימנים על כרוב, דמשיב אין הולכין בסימנים א"כ, כיון שהחכמים כחמירו בהם יותר משאר איסורים :

אך יש לשאול מדוע כחמירו בלא נדק

סומכין על רוב מלויין וכו' אך לריך דוקא
 לבדוק בסימנים אם נכחטו רובן ומש"ס
 כחמירו בנאכדו בסימנים בלא בדיקה
 דמ"ס עריפה ומ"ס נבילה, ולא חלקו בין אם
 כשוחט זריז ומסיר ובין אין זריז ומסיר
 דבכל גוגא חייב לבדוק בסימנים, ואם נאכדו
 בלא בדיקה למר עריפה ולמר נבלה, ומס'
 שסומכין על רוב מלויין וכו' ולא חיישין
 דלמא בסכין פנוס שחט דהא נס להשחזת
 בסכין לריך שיכיה אומן יד שיחקנו שלא
 חכיה בו טוס פגימה, שאני סבין דאס
 יחקן בסכין ויראה שיש בו פגימה ישחזנו
 פעם שנית ופעם שלישית עד שיראה שאינו
 פנוס, אבל בסימנים אם לא ישחז בפיס
 ראשון רוב בסימנים שוב כוא מעות שלא
 יוכל לחקן :

פרק ב

כתב

העמוד בורה דעה ריש סימן ק"ט, חזירה שאינה ראויה להעביר שנחשבה באחרות מין בתינו יבש ביבש, חד בחרי בעל, וצוהר לאכלן אדם אי כל אחת בשני טעם אכל לא יאכלם שלשתן יחד וכו' [יבשחם שם הרמ"א בהסכחו ויש מחזירין לסלק אחד או ליתן לכותי, (הנחת ש"ד בשם מוה"ר"ם ורש"י בעכו"ם דף ע"ד ע"א) ואינו אלא חוצה בעלמא], וספיקו בסק"א והפך בסק"ו כחבו בעצם דמאס סבי חד בחרי בעל דכתיב אחרי רבים להטות ט"ס, וכן מלאכי טעם זה ברש"י חולין דף ל"ח בר"ס דעזראייתא, ובחוס' ע"ז דף ס"ז בר"ס ואידך, וכן כתב הרמ"א בחילין בערך ניד הכנה דף ק' ע"ט :

וכתב

שם ספך בשק"ו ח"ל חד בחרי בעל כלומר ברוב דרכיב אחרי רבים להטות ואשילי ליכא רוב אלא בהך חרי שהם קטנים מהאיסור [וכגון שלא נודעו אזה מזה אחר] בעל, ולכאורה קשה האך חד בחרי בעל מצינו רוב הא ביבש לא נכלל האיסור אך נחשבה ושמד בשני עלמו וא"כ הוי איסור קבוע וכל קבוע כמחלה על מחלה :

וה לא קשה דבכר סוקסא קשיא זאת בחוס' חילין דף ל"ח בר"ס ספיקו אסור ח"ל וכל קבוע כמחלה על מחלה דמי ובה דקו"ל מדאורייתא חד בחרי בעל, סיינו היכא שצערב ואינו ניכר האיסור אכל סכא ידוע איסור בדוכתיה וחנות המוכרת נכלל וכו' ע"ל חושפא :

וכן כתב שאר ראשונים דדוקא כשהאיסור

בשר שחטט ואחא מוכרת בשר נכלל ואינו יודע באיזה לקח דשם האיסור ניכר במקומו בחנות של נכלל אמרינן ספיקו אסור דכל קבוע כמחלה על מחלה, אבל כשהאיסור מעורב עם היתר ואינו ידוע איזה חזירה היא של איסור ואיזה של היתר לא הוי קבוע ובזה אמרינן חד בחרי בעל מאס דכתיב אחרי רבים להטות, כתבאר בע"ז ובפ"ך ובשאר הראשונים שהבאנו :

ולפי

יש ליישב קשיא רבינו יקר שהביא המדרי בחולין דף י"א ו"ל שם וסקסא לי מורי רבינו יקר הא עיקר אחרי רבים להטות בסדרין הוא וסדרין קבועין סן בלשחז הנוה וכן בר"ג שכן יושבין דמיה לט' ישראל ואחד כותי עומד ביניהם שאם זרק לחובו פציר דכתיב וארבי לו דמיה לישין דכל קבוע כמחלה על מחלה ע"ל המדרי :

ולפי

ס"ל לא קשה מירי, דבסדרין אס' המעוט חולק עם רבים הוי ליה כאיסור המעורב עם היתר ואין האיסור ניכר בעקצו, דכמו באיסור המעורב עם היתר, כמו חד בחרי שנחשב ואלו רוצים לדעת איזה חזירה היא האיסור ואיזה היתר אך משני שאין אנו מכירין איזה האיסור ואיזה היתר מאס סבי בעל ברוב ואין בו דין קבוע כיון שאין האיסור ניכר, כן בסדרין אשילו אס' רק אחד חולק על חבריו השבועים, הוי כאיסור המעורב ואינו ניכר דברי גם בסדרין אנו רוצים לדעת עם מי האמת ועם מי המעוט, אך משני שאי אפשר להבחין ולברר עם מי האמת ועם מי המעוט, שהרי יוכל להיות שהאמת הוא עם המעוט והרבים ע"ז, כמו בחור עכ"ל [בבא מביא דף נ"ט] שבי' האמת עם ר"א שבי' יחיד וחבריו הרבים ע"ז, ומה

ומיש רח"כ מסנכדרין זה לא פגע ולא נגע דכחם לאו מטעם חערובות אמרינן זיל בחר רובא, אלא דכחורס בעלה דעא כמיעוט ולא שייך בם שכימיעוט נכפך לרוב, כמו שחש אומר בחערובות שהאיסור נכפך להיחר, וס"ל בסוכה שזה הפסול שהוא פתוח משלש טעמים בעל כוח מטעם שאין בם מקום פסול בזה, לא מטעם חערובות אלא שאין בו כדי לאסור, כיון שהוא מעט דחשיב כמאן דליחיה טב"ל סמורי וזב :

ולפעד נראה דמלגד מס שחשש
 כעורי זכב על לבוש מחוספת
 חליץ ד"ס ספיקו אסור וכו' שכתבו להדיא
 כיבא בהאסור ניכר אינו בטל מן החורס,
 קשה עוד על כלבוש דכתב דמן החורס אפילו
 במכיר באיסור אין לריך להשליך אותו מבוש
 דנטל ברוב, והביא ראיה מכנהדרין
 דנטל המיעוט ברוב אע"ג דניכר. קמשיט
 וכרוב, דכא ידעין מי המזכר ומי המחייב
 וע"מ הולכין אחר ברוב, כ"ס באיסור שנחשב
 בביחור אע"ג דניכר באיסור נטל
 ומן החורס אין לריך להשליך באיסור :

ורוא פליאס צטינו מאי ראיוס מסנהדרין
 כא אפיל אס ניםא דבסנהדרין כוי
 כמו ניכר האיסור גמי אין ראיוס דמן כחורה
 אין לריך לסכלך כאיסור במכירו, מן
 כנהדרין, דכא בנסנהדרין אס אנו כולבין
 אחר כרוב הוי ממילא כמו שבושלך האיסור
 דכא אין אנו מצטרפין דעת המישוע לרוב
 כלל וכלל, דהיינו אס כרוב מצה וקמישוע
 מחיוב ואס אנו כולבין אחר כרוב ומחזין ליכא
 חוב כלל, וכוי כמו כושלך קמישוע, וה"ס
 באיסורין אס אנו מכירין מישוע כאיסור ודאי
 דלריר מי כחורה לסכלך אחר ואל להצטרף

שהרוב מכריע ועושה הספק לדאי' אלא משום דגזירה הכתיב היא' אחרי רבים להטות משום דכי אמרו חייבים ללכת אחר הרוב ואף שאנו הולכין אחר הרוב אפ"ה נשאר דין בשפק כיון שאין אנו יודעים מי האומר אמת וא"כ גם בסנהדרין כיון כמו שלא ניכר האיסור :

והא דספק פסול פחות משלשה טעמים אינו פוסל ברוב ספק כשר אפ"ה שניכר האיסור יש לומר כמו שכתוב בלבוש בחירוי דה"ל דגם זה כיון שלשה למשה מסיני וכדומה לזה כתב שם המחבר בסימן חל"ב סעיף א' כנ"ל ועוד יש ליישב אצל אין כאן מקומו וענינו להאריך :

ועתה נחפשה דרכו ונשיבה אל דברי הש"ך בבבאמי בריש פרק זה שכתב דחד בחרי בטל בדכתיב אחרי רבים להטות ואפילו ליכא רוב אלא בכך חרי שהם קטני' מהאיסור בטל, מפרש בפרי מגדים דכו"ז הש"ך דחד בחרי בטל לא שלריך להיות בכך חרי דהיחיד כשל מן כמות החתיכה של איסור, שאנו מוספקים בה שמה היא האיסור, אלא אפילו השנים אם נלמדפס יחד יכיר בהם רק מעט יותר מן כמות האיסור ולא יהיה בהם כפל מן האיסור אפ"ה בטל ברוב :

ולולא דברי הפרי מגדים כיו"ה מפרש דכוונת הש"ך אף אם השנים של היחיד הם נלמדפס יחד לא יכיר בהם שיעור הכמות כמו באיסור לבד, מ"מ בטל דשנים נגד אחד אף שהם קטנים נקראים רוב ומבטלים האיסור, וכן משמע לשון הש"ך חד בחרי בטל ואפילו ליכא רוב, כלומר אפילו ליכא רוב באלו השנים של היחיד נגד איסור, אלא בכך חרי שהם בכמות קטנים מן האיסור מ"מ בטל כיון שהם שנים והאיסור אף שהוא גדול מהם, מ"מ הוא רח' א' ואחר לזר

לסיפך, אם אזלין בסנהדרין בחד רובא ואין מאטרפין דעם כמישוע לגמרי לרוב, א"כ ה"כ באיסור שנחשב ברוב היחיד אם מכיר האיסור לריך להשליכו ולא להלטרפו יחד עם רוב היחיד :

וגם דברי בעו"ז שכתב דמסנהדרין אין ראיה, דבסנהדרין לאו מטעם חשיונה הוא דאמרינן זיל בחד רובא ללא דחורכ בטלם דעם המיעוט וכדי נמי בסוכה כיון שספק פסול הוא פחות משלשה טעמים בטל הוא כיון שהוא מעט חשיב כמאן דליחיה :

דבריו חמוכין דלשיטתם דבוכרים דגני סנהדרין הוי כמו ניכר האיסור ובכ"ז דעם המיעוט בטל משום דמיעוט כיון כמאן דליחיה, א"כ כל מעוט איסור דנטל ברוב כרי אנו ילפינן מסנהדרין דכתיב בהו אחרי רבים להטות, וא"כ בכל מיעוט איסור שנחשב ברוב היחיד אפילו ניכר האיסור נ"מא נמי דלא לריך להשליכו כיון שהוא מעט חשיב כמאן דליחיה כמו בסנהדרין וכמו בש"ך :

ולולא זמתי ואירא מחוות דעי נגד שני גאינים כאלה, כיו"ה אומר שבלבוש ובעו"ז במחילה כבוד חיראם שניהם שנו ברואה במה שהניחו ליסוד דבסנהדרין כיון כמו שניכר האיסור, דזה ודאי ליחיה דבסנהדרין נמי הוי כמו שלא ניכר האיסור אפ"ה שאנו יודעין מי המוכח ומי המחייב מ"מ כיון כמו שלא ניכר האיסור דכא אין אנו יודעין עם מי כאמת ועם מי בטעות וכיון ממש כהערובת איסור כהיחיד ואין באיסור ניכר ואמרה כחורכ זיל בחד רובא, אם אחת מוספק מי זה האומר אמת ועם מי בטעות כמקד עלמך על ברוב ואפ"ה שייכול להיות שהאמת הוא עם המיעוט וכרוב שמו כמו בחטור עכנאי שהבאחי לעיל בסמוד

ואומר אני שדעתו נוחתה שכן הוא, דברי
הוא דבר בחרי בעל ילפין מן אחרי
רבים להטות ועיקר אחרי רבים להטות
בסגורין כחב, וכמו שבסגורין סולבין אחד
רוב גופים נגד מיעוט גופים, ואף שהעצם
גדול מן הרוב נחבצת ונחצין שנים, מ"מ אין לנו
משגיחים על גדלות העצם, כיון שרוב הס גופים
יחד וסולבין אחד הרוב, כן נחב דברי אף
שיטל להיות סגוריה שגלה מחצותו היא
האיסור, מ"מ כיון שהאיסור אינו רק אחד
והיתר הס שנים אחריו ביה אחרי רבים
לסטים וחד בחרי בעל, כמו בסגורין ואף כ"ד
שאין משגיחים על גדלות העצם אף על רוב
מנין גופים, דברי נחבצת עכנאי ילפין בח קל
שהכלה כר"א, ומלנו בפסקי אשח אס יס'
כל חבצת ישראל בקף מאזנים ור"א בקף שנים
הוא מכריע את כולם, וכנ"ל עמד ר' יעוש
על רגליו ואחר לא נחמס הוא כבר נחבצת
נחבצת דבר סיני אחרי רבי' להטות, ונפסקה האל'
כרבים ולא כר"א, ואף שה' גדול משלם,
מ"מ נפסקה הכלה כרבים ולא כמיעוט, כן
נס נחב בחרי אף שיכול להיות שזה הוא האיסור
שזה גדול מן שנים דיתר מ"מ בעל לגבי שנים:

ונראה לי ליישב על פי מה שכתב
הרא"ש בפסק ניד הנשא דף ק' וז"ל
שם אבל חד בחרי דבר יבש דלפלו מדרבנן בעל
דלא מאס ספקא שריק ליה וכו' אלא משום
דנחב סכסכי הוא דכתיב אחרי רבים להטות
כלך חד בחרי בעל, ונחבץ איסור להיות
סיח ומוחזר לאכלן אשילו כולן כחצת ע"ס:
[ואנחנו לא נדע מדוע לא הוציא כחצת אף
לא כרמ"א גם דעת הרא"ש שחזיר נחב
בדרי לאכלן אשילו כולן כח']:

ומדברי הרא"ש הללו נראה שהוא מפרש
הא דכתיב אחרי רבים להטות
כמורה הוא דכל מיעוט נחבצת לרוב לריך
להחבץ אל חיצת הרוב ולהיות כחצו, ואם
מיעוט נכלה נחבצת הרוב שחצו, נחבץ
האיסור להיות חצו ומן מיעוט נכלה נחבץ
סיח גמור הרוב שחצו, דכן הוא גז"כ
אחרי רבים להטות, וכן יסר החלק מלך מלכי
הגלבים הקב"ה על כל מיעוט שלא להחבצת
נגד הרוב אף להטות אחרי רבים להיות כחצו
ולהטות להם, ולפי זה שער ילפין מן אחרי
רבים להטות דבר בחרי בעל, דברי האיסור
נחבץ ליתר ואין כאן איסור כלל:

ולפי דברי הרא"ש אלו, יש להבין דברי
התוספות ריש פרק התניח דף כ"ז
בר"ס קצ"ל דאין סולבין נחבצת אחד הרוב שחצו
שם אחרי סולבין בדמים אחד הרוב להטות
מחין חיד מוחץ, ובפחד מחין ק"ל כחצו דאין
סולבין נחבצת אחד הרוב להטות, וחידו דחש
בדמים שאף דחבצת מיעוט דידעו כמו שאנו,
ולכך לצער סחס אחרי מנוח נחבצת מריס

ודע שזל עיקר הדין דבר בחרי בעל מיעוט
דכתיב אחרי רבים להטות אחרי רבים להטות
דכ"א עיקר אחרי רבים להטות בסגורין כחב,
ובסגורין אס שחצו חסר והרוב מחצין
ואטו סולבין אחד הרוב ומחצין אין אנו
מחצין איסור ודאי שחרי יכול להיות שהחצת
הוא פס הרוב שחצו והעצם שאסר עשו,
וגם הסכל מחייב למד שהעצם עשו
מלוגה שרבים עזי, וא"כ אין אנו מחצין איסור
ודאי אלא שכן איסור, אבל נחב בחרי סיכא
שנחבצת חצוה אחד של איסור נחבצת חצוה
של סיח, אף אט יכולים לרמות לסגורין

מיטעט ומוקד לא אוליך נחך רובא ע"ש :

במאכלות אסורות , כשאוכל ראשון אחו
אומר שכוא של היחד וכן נשני ובשלישי אחו
אומר מה שנאכל ראשון כוא כיה של איסור
וכבר כלך לו וזה של כיהר הוא כאס דבריו
כאלס אחס מחיר האורים מה יחן ל
ומס יוסוף לך לשון רמיה . ונעבור זה אמר
אני נחפז דגס כרשנ"א מודס לדברי כרש"ש דג
חד נחרי לאו מדיס כפיקא בריך ליש אלא משו
דגזירה כנחב כוא אחרי רגיס לכטוח ואפי
מדרבנן חד נחרי דגנר יש נטל ונכפך כאיכו
לכיוס כיהר , וכא דנחב כרשנ"א של
יאלל כל שלשחן ביהר כוא רק חומרל נעלמא
כמו שכנלחי נגס כרמ"א בריס פרק זס בכ
דיס מהמירין לשכליך אחד או ליהן לכוחי וכו
פל זס כרמ"א בליט ללה חומרל נעלמא , ע'
גס מה בכנב כרשנ"א שלא יאללס טלס יר
כוא גס כן רק חומרל נעלמא ולא מו
כדין , רבל נלמח כוא קלח דוקא :

עב נראה לי לומר דכרשנ"א מולק על כר'
וכובר דמלד כדין אסור להכלל כל כ' ביר
וכעיס כוא כמו בכנב נשיט מקיבל
כ"מ ככוגיא דחקפו ככן , בהקס על כ
דהמירין בס נגמלר קפך אחד מן כמנויין להו
כולן ככורין וכו' וכקסס אמלי כולן כטונ
נכנשיכו עד דניידו ונימח כל דפריס מרו
פריס וחירץ דלפילו כי למירין כל דפריס מרו
פריס עשירי כפק מקרי אלא שכחוס כחירכ כו
זס נהכורין דנחביב אחרי רביס לכטוח ונמטו
דנב דחמח כשירי יכיס קודס עשירי וד
נטיין ולא עשירי ככ [וכנלחי לטיל נפ' ג' ו
מה כנחגיבי ככ] ומדגרי כשימ"ק כללו נרו
דכור אינו טובה כספק לודאי אך כחו
כחיה לנו כמיטע איכור כהנעל כרוב
כטודו כספק ולפ"ז שפיר כחב כרשנ"א ד
יאלל כל שלשחן יחד דלס אוכל כל שלשחן יחד כ
אוכל איכור ודאי אלל כשאוכל כ"א כפני על
א"כ כ"א שאוכל כוא רק ספק איכור וספק איכ

וכבר חקרו ודרשו כאחרונים דגברי חוכפות
כללו שכחו דגני דייגיס חביב מיטע
דידכו כעו בלינו מאי טעמא חביב מיטע של דייגיס
כמו בליט, ובמ'גרע מיטע של דייג'י' משרר מיטע :

ולפי כנ"ל נימח דכחוכפות סוגריס כשיט
כרש"ש דכפירוס של אחרי רגיס לכטוח
כוא , שכל מיטע כמחגד לרוב , לריך לנטל
דטמו ולכסריס פס כרוב ולכיוס כמכו , כמו
איכור חד נחרי של כיהר הנכפך כהסור לכיוס
כיהר , כן דגייגיס כמטע כמולק וככך לרוב ולא
נבאר כהן כוס מטע , וכ"ל כאלו כרוב וכמטע
של דייגיס מסכימים לדעס אהח גלי כוס חולק ,
וא"כ ליש ליש למוחזק מיטע , ומסיס ככי ליש
למימר חוקי פמוחל נחוקה מריס , דכא ליש
כוס כפק , דכא כל כדייגיס רסכימים לדעס
אהח וכולס מויליין כממון מיד כמוחזק , וכו
כוונה כחוכפות דכא ג"ד מפקי מניס , וע' מה
כנחבנו טוד מוז כפרק ז' :

הדרן לעניינו דדכא כרש"ש דכא דחד נחרי
נטל לאו מכוס כפיקא בריין ליש
אלא דנכ"כ כוא אחרי רגיס לכטוח ונכפך כאיכור
לכיהר ומוחר להכלן הפילו כולן כלהח :

אבל כמחנר כיו"ד נסימון ק"ט כנ"ל לא
ככיא דעס כרש"ש כלל רק דכ
כרשנ"א דמהמיר וכחב דחד נחרי לף כמור
לדס ח' להכלן מ"מ לא יאלל כל שלשחן ביהר
וכנב שס כש"כ נסימון ק"ט כק"ז כניס דמיוס
ככי לא יאלל כל בשחן יחד דנככל כהנד
אני אומר זכו של כיהר וכן נכח"ו ופילו כההרין
לני אומר מה שנאכל ראשון כוא כו' של איכור
וכבר כלך לו וזכו של כיהר כוא וכו'
וכו דעס כרשנ"א :

ודוא נפלה נענינו כאס ככחל כלגוס יכחלו

חדשים גם ישנים, וסברא כזאת מחננת לדברי
ולדברי כס"ך הג"ל ע"כ אמרתי אדברס וירוח לי:

והוא שכתב רבינו על כשאלה ששאל חז"ל
לכרשנ"א וכו' וכו' הפמ"ג בפתיחה

לחערבנות ומבאר שבנות זה הכחם בשאלתו י"ח
לשאל כל דאנו חייב השם חלוי רק
באיכבד איסורא כדאיחא בכריתות דף י"ח
דבייט נשים שחי חתיכות אחת של איסור ואחת
של היחר ואינו עושה חילול חלל מביא השם
חלוי ושאל הכחם להרש"א ח"כ אפילו נשחי
חתיכות איך מביא השם חלוי הא אי אפשר
למלא אפילו בידי אדם ושמה בגדול שבתים
הוא הכיחר והקענא הוא האיסור ח"כ בעל
הקענא בגדול ואין כאן איסור כלל ואף דאיכא
גם ספק שמה בגדול הוא האיסור ואיכא רוב
איסור, מ"מ טוב אין כאן קביעות איסור
משום דכיו ספק שמה בגדול הוא הכיחר
וכיו טוב היחר ח"כ הוי רק כחתיכה אחת
ספק חלב ספק שומן דאנו חייב השם
חלוי משום דלא איכבד איסורא :

ועל זה שהניח כפ"ג ליסוד דכפ"ה תחיתות
אם הכיתר גדול מן האיסור

האיסור בעל ברוב החתיכה כגדולה של היצר
כחך רנינו לי בזה הלשון לבני לא כן ידמה
דכל עיקר צינור ברוב הוא מאחרי רבים לטעות
כדליתא בדש' בתולין בדף ל"ח כד"ה
דמדאורייתא ובתוספות בע"ד ס' ע"ב כד"ה
ואידך וברא"ש ג"ה ברו"ע בשלה ויוני דהוי
כעצם מאחרי רבים לטעות כיווני כשיש שתי
חתיכות היצר ואחת איסור על כל חתיכה אלו
אומרים שהיא היצר מאחר שיש לרבים
יותר לומר שהיא מהיצר משימאן שהיא איסור
כיון שיש בהן חתיכות יותר היצר ואוליין בחר
רוב על כל חתיכה שהיא היצר אבל סיבא
שאין בהן רק שתי חתיכות אחת איסור ואחת
היצר דעל כל חתיכה כיון שיש שתי חתיכות

היכן שנחבטל גוף האיפור ברוב מחד ומשום הכי
נחב בשאכל כרשון אזי אומר זהו של היחד וכו'
כלומר אף שיכול להיות שהוא של איפור מ"מ אינו
ודאי איפור ונוכל לומר שהוא היחד והיו ספק
וספק אומר היכן שנחבטל גוף האיפור ברוב הוא
מחד אבל כשאוכל כל שלשון ביחד הוא אוכל
באכילה ו איפור ודאי וזה לא שרי, כן
נראה לי עיקר בשיעור כרש"א :

ולפי הוא דכחב במחבר נשם הרשנ"א בחד
 בחרי שמוחר לאדם א'. לאכלן כ"א בפני
 עמם אבל לא יאכלן שלשחן יחד עיקר כוננו שלא
 יאכלן שלשחן יחד דאם אבל שלשחן יחד אובל חיסור
 ודאי וזה מן דרין חסור אבל מה שכתב
 שיאכל כ"א בפני עמם וכו' לאו דוקא דכ"א
 אלא אכל השלש המיכות בשחי אכילתו דהיינו
 שאוכל המיכה אחת והח"כ שחיס לא שחיס ואחר
 כך אחת נמי שרי משום דבכל אכילתו משחי
 אכילתו שאכל הוא אובל רק ספק חיסור
 ולא ודאי חיסור וככ"ג שרי :

ובן נחב הסף שם סימן קט סק"ו וז"ל בשם
הרשב"א דכשאוכל הא' אני אומר זהו
של יחיד וכן בכא"ו וכו' ומסיים ומעטס זה
משמע דכואו דידן שמוחר לאכול א' וב' או
ב' וא' לאפוקי שלכתן יחד דלא וככי משמע ממאי
שמחביר לקמן סק"י דמוחר לגבין בב' קדירות
עכ"ל וכן משמע מה"ך בסיומן ק"י סקכ"ד ע"ש :

וראיתי במפר נפש חיה לכרוב בגאון
סגדול מכו' חיה אליעזר וואקס

נ"י אב"ד דפס ק"ק קאליש שפארין וסעמין
בחיפוטו ובנקיאותו בענין זה בחלק יורה דעה
בסימן מ"ו מ"א ומ"ח במבואר למעיין שם ,
ואמרת' אני בלבי מי' אכני ומס' כחי שאבא אחריו
אשר לו יד ושם בש"ס ובפסוקים בראשונים
ובאחרונים ומי' האיש אשר ירקח כמוכו, אך אחרי
דוא' שכח רבינו נ"י סברא זאת בסימנים כ"ל
במס' פסחים , וכן ,סוחר - ובונה - בנינים שונים

כא'יסור או ה'יסור מא'י מכ'י מ'ס פ'ח'י' א' גדולה והשני קטנה מ'מ על כל אחת כו' ספק כשקול ש'מ'א היא איסור ולא מסתבר יותר על כל תח'כ' ש'כ'י' י'ס'ר כ'ב'ל ש'ח'כ'ה ס'ר גדולה ע'כ ד'כ'ר' כ'ר'נ'י' וס'ג'ר' כ'ז'ח' ד'ס'פ' כ'ש'ק'ל' ל'א מ'כ'י נ'א'מ'ר' ונ'ש'י'ת' כ'ר'כ'ס' פ'ע'מ'י' כ'ס'מ'י'ס' כ'ג'ל' :

ולפי' ד'כ'ר'י'ו' ש'כ'ח'צ'ו' ל'ע'יל' כ'פ'ר'ק' ז' ו'ל'פי' ד'כ'ר'י' ס'ס'ד' כ'ג'ל' כ'ס'י'מ'ן' ק'ט' ס'ח'ז' ש'כ'ח'צ' ד'כ'ה' ד'כ'ר'ש'נ'א' ל'א'ס'ר' כ'ח'ד' כ'ח'ר'י' ל'ח'ל'ק'ן' כ'ל' כ'פ'ל'ש' י'ח'ד' כ'י'י'ו' ד'וק'א' כ'א'כ'י'ל'ה' א'ח'ה' א'כ'ל' כ'ש'ח'י' א'כ'י'ל'ו'ת' ד'כ'י'י'ו' א'ח'ס' ל'א'כ'ל' A'ח'ה' ו'א'ח'י'כ' ש'ח'י'ס' א'ו' ל'ס'י'ף' ש'ח'י'ס' ו'א'ח'י'כ' A'ח'ה' מ'ז'ח'ר' מ'ש'ס' ד'כ'ל' A'כ'י'ל'ה' מ'ש'ח'י' A'כ'i'ל'ו'ת' כ'ו'י' ר'ק' ס'פ'ק' A'י'ס'ו'ר' ו'כ'ן' כ'ח'צ' ס'ס' ש'ד' כ'פ'ע'ס' כ'ס'י'מ'ן' י'ל' ו'כ'ן' מ'ש'מ'ע' מ'ד'כ'ר'י' ס'ס'ד' כ'ס'י'מ'ן' ק'י' ס'ק'ל'ד' ע'י'ס' ו'ל'פי' ד'כ'ר'י' ר'ב'י'ט' A'י'ן' כ'ח'ד' כ'ח'ר'י' מ'ז'ח'ר' ל'י' ל'א'כ'ל'ו'ת' כ'ש'ח'י' A'כ'i'l'ו'ת' ה'א' כ'ו'י' ס'פ'ק' כ'ש'ק'ל' ד'מ'ל'ג'י' י'ס' A'י'ס'ו'ר' A'ו' כ'א'כ'i'l'ה' כ'ר'א'ש'ו'נ'ה' A'ו' כ'ש'י'ס' ו'כ'ו'י' ס'פ'ק' כ'ש'ק'ל' , A'ל'א' ו'ד'ח'י' כ'מ'ו' ש'כ'ו'כ'ח'ו' ד'ס'פ'ק' כ'ש'ק'ל' ל'א'ו' כ'ל'ס' כ'ו'א' A'ל'א' כ'ע'י'ק'ר' ש'ל'א' י'א'כ'ל' כ'ל' ש'ל'כ'ח'ן' כ'פ'ע'ס' A'ח'ה' ד'כ'י'ו'ן' כ'ש'א'ו'כ'ל' כ'ל' ש'ל'ש'ח'ן' ב'י'ח'ד' L'א'כ'ל' A'י'ס'o'ר' ו'ד'ח'י' A'כ'l' כ'ש'A'ל'ל' A'ח'ה' ו'א'ח'י'כ' ש'ח'i'ס' A'ו' ל'ס'י'ף'ך' ש'ח'i'ס' ו'א'ח'i'כ' A'ח'ה' ד'כ'ל' A'כ'i'l'ה' ש'A'כ'l' כ'ו'י' R'q' ס'פ'ק' כ'ש'ק'l' כ'ש'ק'l' ב'א'י'ס'ו'ר' ש'נ'ח'כ'ע'ל' כ'ר'ו'ב' A'ף' כ'ר'ש'נ'א' מ'ז'ח'ר' ד'מ'ז'ח'ר' ו'כ'ז'ס' ס'פ'ק' כ'ש'ק'l' A'ו' A'י'ט' ש'ק'ol' ש'ו'י'ס' כ'ס' כ'מ'ו' ש'כ'ו'כ'ח'י' ו'ז'ה' ג'ל' כ'ר'ו'ר' :

והרב' כ'ג'ל'ז'ן' מ'ז'ח'ר' י'ו'נ'ת'ן' כ'ס'פ'רו' כ'ר'ח'י' ו'פ'ל'ת'י' כ'ס'י'מ'ן' ק'ט' ס'ק'כ' כ'ח'צ' ד'וד'ח'י' A'י'ן' ח'ד' מ'כ'ט'ל' ח'ד' A'ל'א' A'ח'ס' ת'ח'י'כ'ה' A'ח'ה' ג'ד'ול'ה' מ'ח'ב'ר'ח'ס' A'ז' כ'ג'ד'ול'ה' מ'כ'ט'ל'ה' ס'ק'ט'נ'ה' ו'כ'כ'י'א' ר'א'י'ה' מ'פ'ס'ח'i'ס' ד'ף' ק'ט'ו' ד'ק'א'מ'ר' ש'ס' כ'ש'ס' L'א' ל'י'כ'ר'ו'ך' A'י'נ'ש' מ'ז'ח' ו'מ'ר'ו'ר' כ'כ'ד'י' כ'ד'ד'י' ו'י'ט'ב'ל' מ'ש'ס' ד'כ'כ'i'ל' A'ן' מ'ז'ח' ב'ז'מ'ן' כ'ז'ה' ד'ל'א'ו'ר'י'י'ח'א' ו'מ'ר'ו'ר' ד'ר'כ'ב'ן' ו'א'ח'י' מ'ר'ו'ר' ד'ר'כ'ב'ן' ו'מ'כ'ט'ל' ל'י'ס' ל'מ'ז'ח' ד'ל'א'ו'ר'i'י'ח'א' ח'ה' ל'כ'א'ו'ר'ה' ס'ח'i'ר'ה' ד'מ'ז'ח' מ'ש'מ'ע' ד'ח'ד' כ'ח'ד' A'פ'i'ל'ו' A'י'ן' A'ח'ד' ג'ד'ול' מ'ח'ב'רו' ו'א'פ'i'ס' מ'כ'ט'ל'ו' A'כ'l' כ'א'ח'ה' ז'ה' A'י'ט'ו' ד'וד'ח'י' A'י'ן' ח'ד' מ'כ'ט'ל' ח'ד' R'q' (A'כ'i') כ'ל'ע'ס' כ'ז'י'ח' מ'ז'ח' ו'כ'ז'י'ח' מ'ר'ו'ר' ל'ר'י'ך' ש'י'כ'ו'ן' ו'י'ל'מ'א'ס' ב'A'כ'l'ו' ק'א'ח' מ'כ'ז'י'ח' מ'ז'ח' ש'ל'א' י'A'כ'l' י'ו'ז'ח'ר' מ'ר'ו'ר' ו'י'ל'ע'ס'ט' ד'א'כ' כ'ו'י' L'מ'ר'ו'ר' ר'ו'ב'א' ו'כ'ט'ל' מ'ז'ח' ו'כ'ן' ל'ס'i'ף'ך' ל'כ'ן' ל'ר'י'ך' L'מ'ז'ח' S'י'כ'ו'ן' מ'כ'ו'ז'i'ס' ל'ע'י'ס'ה' מ'ז'ח'ה' ו'מ'מ'ר'ו'ר' L'א' ש'A'ל'ו'

כא'יסור או ה'יסור מא'י מכ'י מ'ס פ'ח'י' א' גדולה והשני קטנה מ'מ על כל אחת כו' ספק כשקול ש'מ'א היא איסור ולא מסתבר יותר על כל תח'כ' ש'כ'י' י'ס'ר כ'ב'ל ש'ח'כ'ה ס'ר גדולה ע'כ ד'כ'ר'י' כ'ר'נ'י' וס'ג'ר' כ'ז'ח' ד'ס'פ' כ'ש'ק'ל' ל'א מ'כ'י נ'א'מ'ר' ונ'ש'י'ת' כ'ר'כ'ס' פ'ע'מ'י' כ'ס'מ'י'ס' כ'ג'ל' :

ולפי' ד'כ'ר'י'ו' ש'כ'ח'צ'ו' ל'ע'יל' כ'פ'ר'ק' ז' ו'ל'פי' ד'כ'ר'י' ס'ס'ד' כ'ג'ל' כ'ס'י'מ'ן' ק'ט' ס'ח'ז' ש'כ'ח'צ' ד'כ'ה' ד'כ'ר'ש'נ'א' ל'א'ס'ר' כ'ח'ד' כ'ח'ר'י' ל'ח'ל'ק'ן' כ'ל' כ'פ'ל'ש' י'ח'ד' כ'י'י'ו' ד'וק'א' כ'א'כ'i'l'ה' A'ח'ה' A'כ'l' כ'ש'ח'י' A'כ'i'l'ו'ת' ד'כ'i'י'ו' A'ח'ס' L'א'כ'l' A'ח'ה' ו'א'ח'i'כ' ש'ח'i'ס' A'ו' L'ס'i'ף'ך' ש'ח'i'ס' ו'א'ח'i'כ' A'ח'ה' מ'ז'ח'ר' מ'ש'ס' ד'כ'l' A'כ'i'l'ה' מ'ש'ח'i' A'כ'i'l'ו'ת' כ'ו'י' R'q' ס'פ'ק' A'י'ס'o'ר' ו'כ'ן' כ'ח'צ' ס'ס' ש'ד' כ'פ'ע'ס' כ'ס'i'מ'ן' י'l' ו'כ'ן' מ'ש'מ'ע' מ'ד'כ'ר'י' ס'ס'ד' כ'ס'i'מ'ן' ק'י' ס'ק'ל'ד' ע'י'ס' ו'ל'פי' ד'כ'ר'י' ר'ב'י'ט' A'י'ן' כ'ח'ד' כ'ח'ר'י' מ'ז'ח'ר' L'י' L'א'כ'l'ו'ת' כ'ש'ח'i' A'כ'i'l'ו'ת' ה'א' כ'ו'י' ס'פ'ק' כ'ש'ק'l' ד'מ'ל'ג'i' י'ס' A'י'ס'o'r' A'ו' כ'א'כ'i'l'ה' כ'ר'א'ש'ו'נ'ה' A'ו' כ'ש'i'ס' ו'כ'ו'י' ס'פ'ק' כ'ש'ק'l' , A'ל'א' ו'ד'ח'i' כ'מ'ו' ש'כ'ו'כ'ח'ו' ד'ס'פ'ק' כ'ש'ק'l' L'א'ו' כ'l'ס' כ'ו'א' A'ל'א' כ'ע'i'q'ר' ש'ל'א' י'A'כ'l' כ'ל' ש'ל'כ'ח'ן' כ'פ'ע'ס' A'ח'ה' ד'כ'i'ו'ן' כ'ש'A'o'כ'l' כ'l' ש'ל'ש'ח'ן' ב'י'ח'ד' L'א'כ'l' A'i'ס'o'r' ו'ד'ח'i' A'כ'l' כ'ש'A'l'l' A'ח'ה' ו'א'ח'i'כ' ש'ח'i'ס' A'ו' L'ס'i'ף'ך' ש'ח'i'ס' ו'א'ח'i'כ' A'ח'ה' ד'כ'l' A'כ'i'l'ה' ש'A'כ'l' כ'ו'י' R'q' ס'פ'ק' כ'ש'q'l' כ'ש'q'l' ב'א'i'ס'o'r' ש'נ'ח'כ'ע'ל' כ'r'o'b' A'ף' כ'r'ש'נ'A' מ'z'ch'ר' ד'm'z'ch'r' ו'כ'z'ס' ס'פ'ק' כ'ש'q'l' A'ו' A'י'ט' ש'q'ol' ש'ו'i'ס' כ'ס' כ'm'o' ש'כ'o'כ'h'i' ו'z'h' g'l' כ'r'o'r' :

אך מ'ס' ש'כ'ח'צ' הפ'מ'ג' ד'כ'ש'ח'י' ת'ח'י'כ'ו'ת' A'ח'ה' ג'ד'ול'ה' ו'A'ח'ה' ק'ט'נ'ה' כ'ג'ד'ול'ה' מ'כ'ט'ל'ה' כ'ק'ט'נ'ה' כ'ז'ח' A'ף' A'י'ט' מ'ז'ח' L'ד'כ'ר'י' ר'ב'י'ט' ד'כ'ש'ח'י' ת'ח'י'כ'ו'ת' A'י'ן' כ'ג'ד'ול'ה' מ'כ'ט'ל'ה' כ'ק'ט'נ'ה' A'ך' L'א' מ'ט'ע'ס' ש'כ'ח'צ' ר'ב'י'ט' R'q' מ'ט'ע'ס' ש'כ'ח'צ'ו' כ'פ'ר'ק' ז' ו'כ'ו'י' L'י'ן' ש'ע'י'q'ב' כ'י'ט'ו'ל' כ'ר'ו'ב' מ'א'ח'ר'י' ר'ב'י'ט' L'כ'פ'ח'ו' כ'ו'א' ו'A'ח'ר'י' R'b'i'ס' L'כ'ט'ו'ת' כ'ס'מ'י'ס' ד'ר'י'ן'

ומרור ביחד ונעשה מחור כלעיסה חלקים קטנים ואפשר דנעשה ממרור חלקים יוחר מחלקי כמלך, וא"כ חלקי המרור שכל כרוב מצטלים מיעוט חלקים של מלך משום הכי לא ילא חבל אם בלע כזית מלך וזית מרור ביחד אף שא"ל ללמלם ויכול להיות שכלמרור גדול ממלך מ"מ ידי מלך ילא משום דחד אינו מבעל חד אף בגדול ממנו וכמו שכתבתי ראיה מסנהדרין דכתיב בכו אחרי רבים לטעות ולרדך להיות דוקא רוב גופים לבטל המיעוט אבל רוב גדולה אש המיעוט גדול מהרוב בחכמה ובמנין שנים אין אלו משגיחים על זה אף על רוב גופים וזה מוכח דאדרבא אין חד מבעל חד אפילו אם אחד גדול מחבירו:

וכן מה שכתב בספר מנחת כהן בחלק שי מן המערכות פרק א' וז"ל שם ודע שזה שאמרנו שהחייב אתה של איסור שמערכה בשתי חתיכות של יוחר שבעל האיסור חד בחרי אפילו מדברי סופרים, שפשוט הוא שצריך שלא חסיד אתה משלש חתיכות גדולות ביוחר עד שיכיר בה כשיעור שתי חתיכות דא"כ אסור ככל מספק דשמה החתיכה הגדולה היא כאיסור, ואין שיעור בשתי חתיכות קטנות לבטל ברוב וכל חתיכה אסורה מספיקא דאורייתא עכ"ל ספר מנחת כהן:

ולפי מה שכתבנו אין זה טענה, שאף אם אתה הוא גדולה ושנים קטנות ואף שיכול להיות שגדולה היא האסורה מ"מ בעילה לגבי השנים כי חרי לגבי חד כיו רוב ואין אלו משגיחים על גדולה אף על רוב מנין וכבר כיו רוב מנין של יוחר וכאסור רק א' משום הכי בטל כמו בב"ד שאחד גדול בטל נגד שנים שכל קטנים ממנו משום דכתיב אחרי רבים להטות:

וגם רבינו נ"י חולק על המנה' כהן בסו' מ"ו כ"ל מעטם אחד ולא מעטם שכתבתי ע"ש: ביולא

ולא יוחר וזה קשה לדקדק עליו ולכך אמרו חז"ל לא יוכל איש בכדי כדדי דלא סגי דירבס א' על חבירו וינטלו וכו' עכ"ל סכרתי ופלתי ע"ש:

ולענין נראה דודאי אין חד מבעל חד אפילו באחד גדול מחבירו ואפ"ס לא יוכל לבטלו כמו שזכרנו כיון שצריך דוקא להיות בכרוב, חלקים יוחר מחלקי המיעוט, ואז כחב יוכל לבטל את המיעוט כמו שכתבנו, ובה דקאמר שם בגמרא דלא ליבול איש מלך ומרור בכדי כדדי דמלך דאורייתא ומרור דרבנן ואחי מרור דרבנן ומבעל מלך דאורייתא, כפסם הוא משום דכשאוכל מלך ומרור בכדי כדדי ולוטמן נעשה ממלך ומרור חלקים קטנים ויכול להיות ממרור יוחר חלקים מחלקי כמלך ואם חלקי ממרור יחריס מחלקי כמלך אחי מרור דרבנן ומבעל ליה למלך דאורייתא:

וראיה ברורס לזה מהא דקאמר שם בש"ס בפסחים דף קע"ו ע"ב אמר רבא בלע מלך ילא בלא מרור לא ילא [ופירש שם כרשב"ם בלע מלך ולא לעבה ילא בכדי קיים בערב האכלו מלך שברי אכילה כוא לו וכו' בלע מרור לא ילא דבטיין טעם מרור וליכא וכו'] בלע מלך ומרור ידי מלך ילא ידי מרור לא ילא וכן פסק כרמב"ם בפרק ו' מהל' מלך בלכס ב':

ולפי דברי סכרתי ופלתי קשה אמאי אש בלע מלך ומרור ביחד ידי מלך ילא הוא אי אפשר ללמלם ודלמא הים המרור קלם גדול ממלך וא"כ המרור מבעל כמלך ואמאי ילא ידי מלך כשבלע מלך ומרור ביחד הוא אי אפשר ללמלם כדברי ככר"ם כנ"ל וא"כ דלמא יקח מעט יוחר ממרור כמו מן כמלך ומבעל ליה מרור למלך ואמאי אמר רבא בלע מלך ומרור ילא ידי מלך:

אלא ודאי דאמרן דדוקא כשאכל מלך

היוצא

לנו מכל דברינו שדברנו בפרק זה
הוא דבעינן ביטול חד בחרי
דסינו בשחי הדעיה שהכחשי וכו' דע
הרא"ש ודע שהרא"ש כי דע השלישית שהביאו
בס' מר"מ שלא ראה לסמוך שנחצר איסור חד
בחרי של היסור להפסיד כל השלשה מעשים

הוא הדין על מה שהרא"ש הביא ד
שכל לחשוב בין הדעיה כי כבר כתב עליו
הרא"ש ביו"ד ר"ס סימן ק"ט וסבכל לחם חמודות
על הרא"ש בפרק גיד הכנס סימן קצ"ח
פוזו ח"ט מן הדין אך חומרא הוא שהחזיר
ע"כ לא נאחרו לנו לדבר רק משחי
דעוה סג"ל וס' דעוה הרא"ש ודעוה הראש"א,
דעוה הרא"ש הוא כמו שכבר כתבנו בריש פרק
זה לאיסור חד שנחצר בחרי של היסור נעשה
גם מן האיסור היסור גזור דנז"כ הוא אחרי
רבים לסטות. וז"ל מיעוט שנחצר ברוב
נהפך לאיסור ברוב ונעשה כצויו :

והרשב"א חולק על זה וסיגר לאיסור חד
שנחצר בחרי של היסור לא
נעשה מן האיסור היסור אך כל שלש חזירות סס
ספק איסור רק החורס החורס ספק זה
באיסורין משום אחרי רבים לסטות :

והחילוק שבין דעוה הרא"ש והרשב"א ח"ט
שלדעת שניהם כל ג' חזירות
מוחרות לאכלן. אפילו לאדם א' מ"מ יש חילוק
ביניהם וכו' פשוט כמו שכתבו סס בעלמס
לדעת הרא"ש שסובר לאיסור חד שנחצר
בחרי של היסור נהפך לאיסור לאיסור ברוב
ונעשה היסור גמור כמו ברוב חס כן מותר
לאוכלן כל ג' החזירות כאלה כיון שכולו
הוא היסור כמ"ס הרא"ש בעלמס בפרק גיד הכנס
אבל לדעת הרשב"א שסובר דחד בחרי האיסור
לא נעשה היסור גמיר אך כל שלש חזירות סס
ספק איסור אלא שהחורס החורס ספק זה
באיסורין כיכל שהאיסור נחצר ברוב היסור,

א"כ אסור לאכול כל שלש חזירות ביחד דכשאלנן
טולן ביסור הוא אוכל איסור ודאי שיש בזה,
אבל כשאוכל אחת אחת כל חזירה שאלו הוא
רק ספק איסור וספק כזה ברוב היסור מותר, וכן
ספק הנחצר ביסור דע' סימן ק"ט כדע' הראש"א :

וי"ט עוד חילוק אחר דהיינו בנחצר איסור
חד דהיינו ספק ספק חסד דהיינו,
במקום שהספק טולד כזה אלא בשלש הפעולות
עד שלא סומקין הספקים דרבנן להיחר
אך עדיין בספקן עומדים א"כ לדעת
הרא"ש שסובר דכל מיעוט שנחצר ברוב נהפך
ונעשה כמו ברוב, כמו נכלה ברוב שחשבה
שנעשה גם מן הנכלה שחשבה וסיגר גמור,
א"כ הלא נמי האיסור ודאי דרבנן שנחצר
בחרי ספקי איסור דרבנן נהפך ונעשה ג"כ רק
ספק איסור וכל שלש החזירות סס רק ספק
איסור דרבנן וכולן מותרות דספקא דרבנן לקילא :

אבל לדעת הרשב"א שסובר לאיסור חד
שנחצר בחרי של היסור, לאיסור לא
נעשה היסור אך משום ספקא החורס החורס
איסור ברוב היסור, א"כ ככל כל שלש חזירות
אסורות מדרבנן, דהא בשחי החזירות ה' ספק
איסור דרבנן והאחת ודאי איסור דרבנן, ואם
כן על כל חזירה וחזירה יש ספק ספקא
לאיסור ורק ספק אחד להיחר משום כפי טולן
אסורות, דהרשב"א ח"ט מחר רק באיסור
שנחצר בשחים של ודאי היסור דכזה הוא רק
ספק א' לאיסור משום כפי מותר דעל כל חזירה
וחזירה הוא רק ספק אחד לאיסור, אבל
באיסור ודאי שנחצר בחרי ספק איסור אף שסובר
רק איסור מדרבנן מ"מ כולן אסורין כיון שיש שני
ספקים לאיסור ורק ספק אחד להיחר :

ולפי זה נוכל להבין דברי בעל סכ"ג שכח
בסנהדות סעור יו"ד סימן ק"ט דהא
חד בחרי בעל סיינו דוקא חס נחצר איסור חד

משלש החיובים אלו, לדעת הרא"ש דסובר
דכל מיעוט שנחשב כרוב נכסף ונעשה כמו
כרוב, ה"כ בחתיכה אחת של כיחור שנחשבה
בשחים של איסור נחשבה ונעשית גם כן
ודאי איסור כמו אלו השחים באסורות
נחשבה בניכוס וכל כשלם כס איסור ודאי,
ה"כ מי שאכל חתיכה אחת מן שלש החיובות אלו
וכחרו בו כרי זה לוקה :

אבל לדעת הרשב"א דסובר דחד איסור נחרי
של כיחור אף על פי שכולן מותרות
מ"מ באיסור לא נכסף לסאר אף כל כשלם כס
ספק איסור, רק משום כפי טעם מותרות
משום שחורש בחירס לנו ספק זה באיסורין,
כמו שבבאחי' בשם כשיטת מקובלת בפרק ג'
ונפרק כ"א ע"ש דכל איסור כרוב כיחור אף
שמן כחורש מותר מ"מ עידי ספיקא לא נפקא
ה"כ זה שאכל חתיכה אחת משלש החיובות
ששחים כן איסור וכאחת היא כיחור לדעת
הרשב"א ודאי אינו לוקה דכא כל חתיכה וחתיכה
מכשלם החיובות היא רק ספק איסור,
ועל ספק איסור אין לוקין :

ובעבור זה אינו חמור על רבינו כרב
בגאון בעל נפש חיה שכח
במשוואתו ליוורס דעס סימן ב' חור ד"ס אף
לדידי בוס כלשון, אבל סיכא סיכס באן
שחי חתיכות איסור וחתיכה אחת כיחור
ובכל חתיכה איכא שיעור ואכל אחת בודא'
חייב מלקות דכיון דאוליין נחר רוב ואמריין
דהאי חתיכה כו"א דאיסורא ה"כ כוא אבל
כזית איסור, ובז' ודאי אין חילוק בין סיכא
שרוב כיחור כל חתיכה וחתיכה נותרת, וכוא
כדין לכיסק סיכא שרוב כוא איסור כל חתיכה
וחתיכה אסורה וחייב עליה, דאמריין על חתיכה
דאיסורא כוא וחייב עליה עכ"ל רבינו ר"י :

ומה שכח רבינו דאין חילוק בין סיכא
שרוב כיחור שכל חתיקה וחתיכה מותרת

נחרי של ודאי כיחור אבל אם נחשבה נחרי
של ספק איסור אינו בטל :

והקשה עליו כפמ"ג ביוורס דעס בשפתי
דעת סימן ק"ע סק"ר וז"ל כח
ככ"ג בכנסות טעור אוח ז' דנחבו בחשונה
דכא דחד נחרי בטל דוקא בודאי כיחור לא בספק
איסור, ואיני יודע מה בא ללמדנו פשיטא
דכולן ספק כן עכ"ל בפרי מגדים :

ולפי כ"ל ניחא דכוונת הכס"ג כיכא
נחשבה איסור ודאי דרבנן בשחים
שכן ספק איסור דרבנן, לדעת הרא"ש
כל כשלם מותרות, דכא איסור ודאי נכסף
נריב ונעשה ממנו ג"כ רק ספק איסור דרבנן
כמו חתיכה אחת נבלה בשחים של שחשס
נעשה מן כנסלה כיחור גמור ונכסף לשחשס,
מכ"ס איסור ודאי דרבנן בשחים שכן ספק
איסור דרבנן נעשה מכאן ג"כ רק ספק איסור
דרבנן, דכא לדעת הרא"ש כל מיעוט שנמלא
כרוב נכסף ונעשה כמו כרוב, אם כן
כל שלם כן רק ספק איסור דרבנן וכולן מותרות
דכא ספיקא דרבנן לקולא וכא ככ"ג ללמדנו
דלא כהרא"ש אף נקטיין כהרשב"א דאיסור חד
נחרי של כיחור לא נעשה מן באיסור כיחור,
רק כל ג' כס ספק איסור :

אבל איסור חד נחרי ודאי כיחור אף שכולם
כס ספק איסור מ"מ כל שלם מותרות
אבל אם גם בשחים כס ספק איסור אפילו ספק
איסור דרבנן כל ג' אסורות משום שיש על
כל חתיכה וחתיכה ספק ספיקא לאיסור, ורק
חד ספק לבחר, וזה לא דבר פשוט כוא
לומר עליו פשיטא דכולן אסורות משום דספק
כן כמו שמחמיר בפרי מגדים, דכרי לדעת
הרא"ש כולן מותרות וכמו שזכרנו :

ועוד יש לחלק בין דעת הרא"ש לדעת
הרשב"א דכיון אם נחשבה חתיכה
א' של כיחור נשתי חתיכות של איסור, ואכל א'

וכדאיחא צפרק עשרס יוחסין גבי גנא כד
 ע"ס, נראה לפי מה שכתב הרשב"ס פרק ע"ז
 מהל' סנהדרין דאין גרין שני עדים למלקות חלל
 בשעת מניפה אבל האיפור עלמו בעד אחד
 כוחק בלד אמר עד א' חלב כליות הוא זה
 גרוש או זנה אשם זו ואכל או בעל בעדים
 אחר שכתרו בו כדי זה לוקס, אף על פי
 שעיך האיפור בעד א' עד כאן לשון :

ומשום כדי סוקלין על החקות דכיון
 דכבר כוחק ע"י החקש שזו גנא
 ומשום כדי אחר שכתרו בו לוקין וסוקלין על
 החקות וכו' ורוב נמי כס"ג הוא אם כוקבע
 האיפור ע"י רוב ממילא דין אח"כ מלקות או
 מיחס עד כאן לשון שם שמעטחא :

ומן סדברים האלו כך רואה שמכא כרוב או
 מכא החקש אין דין לא מיחס ולא
 מלקות אח"כ אם מכא כרוב או החקש כבר
 כוקבע וכוחק כדבר שכן הוא, דכיינו
 יוסף בן שמעון, אם יסאל בשואל על יוסף זה
 בן מי זה העלם, הכל יעידון ויגידון שזה
 הוא יוסף בן שמעון, ולא יעלה על לב שום
 אדם כספק, דלמא שמעון לאו אביו הוא, כיון
 שכבר כוחק ע"י כרוב שזו הוא בנו של
 שמעון וכו' כאלו כעידו שני עדים
 שזו הוא יוסף בן שמעון, ואם אח"כ ככה אם
 אביו דין בו מיחס, אבל כהד סיחר שנחשב
 בשתי איסורין משעס שנחשבו ופד פסה לא
 הוצרך ולא כוחק מכא כרוב איזכו האיפור
 ואיזכו הסיחר, לעיך אם אכל אחת מאלו
 שלם חתיכות אף על גב דרוב הוא איפור
 מ"מ אינו לוקס דברי אפשר דהחתיכה שאכל
 של סיחר סיחס ואין לוקין על ספק איפור, כן
 נראה לי ברור ודלא כמו שכתב רבינו בחבובות
 בגל' דבאם נחשבנא חתיכה אחת של סיחר
 חיבשם של איפור ואכל אחת מהם כדי זה לוקס
 כיון שרוב הוא איפור אמרינן שחתיכה זו שאכל

הוא הדין להיפך כיבא שכתוב הוא איפור
 כל חתיכה וחתיכה אסורה וחייב עליה, דברי
 הרב כזה חמוסין, דברי הא דאמרינן בשתי
 החיכות של סיחר אם נחשבנא חתיכה אחת
 של איפור דכולן מותרות, כסעס הוא דהחורס
 החירס ספק זה באיסורין כיבא שיש רוב
 סיחר אבל מ"מ כל שלם חתיכות הם ספק איפור
 אף החורס החירס ספק זה כיון שיש רוב סיחר
 טעום דחייב אחרי רבים לבעות דדברי כשיעס
 מקובל בגל', ובראיה לזה דהא אף על פי
 שכל שלם חתיכות מותרות, מ"מ אסורות
 לאוכלן כולן ביחד כיון דבשאל כלן ביחד
 אוכל איפור ודאי, אבל כשאכל כל חתיכה בפני
 עצמה, כא"ז שאכל הוא אוכל רק ספק איפור
 וספק איפור כזה מותר ברוב סיחר כמבואר
 ביורה דעה ריש סימן ק"ט ע"ס, וכ"ס להיפך
 אם נחשבנא חתיכה אחת של סיחר בשחיס
 של איפור נמי ספק כן ואם אכל אחת מאלו
 כשלם חתיכות, ודאי דאינו לוקס, דאין לוקין
 על כספק איפור, דכתבנא ספק הוא, דלמא
 כאחת שאכל היא סיחס של סיחר :

והא דמלינו שסוקלין וסורפין ולוקין ע"ס
 כרוב או ע"ס חקש כדאיחא צפרק
 עשרס יוחסין גבי גנא כדך אחריס, ובחולין
 מדייק כש"ס ממכס אביו ואמו מוח יומא,
 ודלמא לאו אביו הוא, אלא שכולטין אחר
 כרוב, אלתא דמכא כרוב או בחזקה מחייבין
 אפילו מיחס ומדוע לא נימא בשתי חתיכות איפור
 שנחשבנא בכן אחת של סיחר ואכל אחת מאלו
 כשלם מדוע לא נימא ג"כ שחייב מלקות מכא
 כרוב דברי כרוב ה"ס איפור :

דהנה כדבר כזה אל יקשה בעיך דכבר כתב
 בגאון בעל שם שמעטחא בשמעטחא ד'
 פרק א' וז"ל שם אחס לענ"ד נראה דבדיני
 נפשות ובדיני מעונות לא אזלינן כלל כחר
 רובא, ודוקא ע"ס שנים עדים יקום דבר
 ולא רוב ולא חקש, וכה דסוקלין על החקות

רוב וכאן ליכא רובא אלא חוקא שביא עלמא
 סחיקא אוחו לכנס ונקטינן ככ"מ דרובא עדיף
 מחוקא אלא ודאי כמו שאמרנו וכמו שכתב
 סג"א בל שם שמתחיל סג"ל דאמרינן לדון
 דיני נפשות או מלקות או אשעי לחייבו ממון
 בכ"ד לא מהני לא רוב ולא חוקא רק ע"פ שי
 עדים יקום דבר אחר חורס אבל לא רוב
 או חוקא וזה שאמרינן בגמרא סוקלין ושורפין
 על סחוקא סייעו רק לענין קביעות וכחוקא
 האמר על הדבר לה שני רוב או חוקא דסייעו
 אש סוקבא וכחוקא ס"יכור ע"י רוב או חוקא
 ואח"כ אחר שהקבע הדבר לאיסור בלא עדים
 על אש פלוגי שגבר אחת הסבירים או
 סוקלין ושורפין על ידי העדאת העדים אף
 שס"יכור לא חקבא מעיקרא רק ע"י רוב
 או חוקא וכמו שכתב סמ"ס סג"ל :

וא"כ דדון לדון דיון בשם חזירות של איסור
 ואחת של היתר שנתערבו ואכל אחת
 משלש הסחיתות ודאי אין לקין עליו
 ואף שפסקין ששלשון חסירין ואשעי כבר נשאל
 כשאלה ופסקו עליהן שהן אסורין מבח שהסיתר
 נחבול ברוב אסור מ"מ אין אנו יכולין לומר
 שהקבע האיסור לאיסור ודאי ובאכול כזית
 מהסחיתות ילקח זה אינו כי כלא אן פסקין
 כסרסב"א דבכל הערבות חד איסור בשרי
 היתר אף שמוחרין באכילת אבל מ"מ לא אמרינן
 שנספק האיסור להיות היתר גמור אדרבא
 בספק עדיין על כל חס"כ וחס"י' רק
 שחורס הסירס לנו ספק זה באיסורין וא"כ
 מינה נשמע אש לסיפק חזירות אחת של היתר
 נחערב בשתי חזירות איסור אף שבודאי אסורין
 באכילת אבל מ"מ ודאי איסור לא קרינן
 לכ"א מהחזירות ואש אבל חזירות אחת
 מהחזירות ודאי שאינו לוקא עליהם כי לא אבל
 רק ספק איסור ועל ספק איסור אין לקין
 וכגנע עלמר באש נחערב חד נחור איסור

מבדו ביחוס ואיסורא אבל, זה ודאי אינו וכמו
 שכתבנו, דברי משנה שנתערבו ועד פה לא
 סוקבא ולא כחוקא וזה חזיתו כיה דאיסורא
 ואיזה כיה דהיתרא וכל חזיתו וחזיתו כיה רק
 ספק איסור ואין לוקן על הספק :

ובן

נראה מדברי סמ"ס כפ"ק א'
 מלכות איסורי ביאש כללם כ' שכתב
 זה לשון פ"ס מי שחוקק בשאר בשר דיון
 בו ע"ס סחוקא, אש"פ שאין שם ראיה ברורה
 שזה קרוב, ומלקן ושורפין וסוקלין וחונקים על
 חוקא ו, כיצד כרי שסחוקא שזו כיה אחרת או
 בכו או אמו ובה עליה בעדים כרי זה לוקא
 או בקרב או בסג"ל, ואש"פ שאין שם ראיה
 ברורה שזו כיה אחרת או אמו או בכו אלא
 בחוקא בלבד, ומעשה באשם אחת שביאש
 לירושלים וחז"ק מורכב לה על חזיתו וכגדיל
 בחוקא שסוף נכס, ובה עליה וסביוס לב"ד
 וסקלו, ראיה לדון זה מה שדנא חורס בעקל
 אביו ומכא אביו שזמח ומנין לנו ראיה ברורה
 בזה אביו אלא בחוקא קר קרובים בחוקא
 עכ"ל, וכחכ פ"ס סמ"ד משנה שהראיה שהביא
 סמ"ס מפורש בירושלמי פרק עשרה יוחסין :

ולבאורה קשה על בירושלמי כאך מביא

ראיה ממכס אביו שיומח
 דבכחוקא בזה כיה כן וזו כיה כמו ראיה ברורה
 דלמא משום כבי כמכס אביו יומח
 מטעם שכולכין אחר סרוב בדאיתא בחלין ד' יא
 ע"כ רב מרי אחר אחיה ממכס אביו ואמו דאמר
 רחמנא קטלי' וליחש דלמא לאו אביו כיה אלא
 לאו משום דאמרינן דל כהר רובא, אלא דבמכס
 אביו מבח רוב אחין עלי' לדון אוחו במיתא
 אבל במעשה דחטוק מורכב לה על כחיתפ דשם
 ליכא אלא חוקא לבדא מנין לנו לסקלו או
 ללקות אוחו ע"ס כחוק' לבדא ואך מביא בירושלמי
 ראיה ממכס אביו למעשה וזו כלא אין כנידון
 דומם לראיה כי שם במכס אביו כטעם מחמח

ח רב פרק ב עקב

בסיחור ג"כ אסור וזה פשיעא ולא יעלם על דעת שום אדם שחייב מלקות אם אכל אחת מכחמיטות אף שכבר שאלו בנ"ד ואסרו ב' החמיכות מ"מ לא מחמת ודאי אסור אסרו רק מחמת ספק אסור וכמו ק גם

בג' חמיכות שהם של איסור וא' של סיחור גם כן רק מכת ספק אמרין לדברי ברשב"א אשר פסקין בו חסיד וא"כ אין לוקין על אכילת א' מכחמיכות ק נראה לי ברור ונטון :

סליק פרק ב

פרק כב

לחודש סיון שנת ה'תרמ"ב עלה המוח
בחלוינו ונפחע פחאום מחס עלי אשחי
אכונחי יונחי חמחי, היא האשה הלנועס
וכחסידיס מנשים באוכל חבורך מרח לירל
ז"ל [נת כרב סחריף מוכר"ר יסודס ליבוש
ז"ל, בנו של כרב כגאון כגדול אביר
כרועים שר כחורס מוכ"ר מאיר לילך ז"וק"ל
אשר הי' אכ"ר דק"ק לאסק וסגליל] היא
כאשכ אשר סוכיח ד' לעשות דקס וחסד
בארץ, כי כמעט שנים ערס לקח אוחס
אלקיס לאור באור כחיים, חמכה בימין
דקס כמה וכמה אנשים מכובדיס וחחלק
ביניכס לערך שגונכ אלפיס רז"כ, ומפרי
כפיס נעטס כרס כרס ד' לנאוח כי חמס
שנים לפני מוחס ככר פקדס וחלו לכיחס
לחלק

כבר טרע לכל קרא מנחחי כשעריס
כי סקונערס כזה שלחחי לפני
כמס שנים לבית כדפוס אשר בעיר
פיפארקאוו, וכיו כו יוחר מעבריס פרקיס
יכס נאכד כילו, ולא כיה לי כעחקס
מתו וכשמחי מאכדן כזה עימה עלי נפחי,
כי אמרחי נואש לכל יגיע כחי ולכל כעמל
סעמלחי כו, אך אחרי שיבי נחמחי, ינעחי
באנחחי וכעמחי כד', וד' טורני לכחככו
מח"ס, אך לא כסדר מפרק א' רק מס
סעלס כוכרני חחלס כחכחי, ושלחחי לבית
כדפוס בעיר ווארשייא פרק כ"א כי זה
יאל ראשונס, ואחריו שלחחי פרק כ',
ואחרי אשר נדפסו שני פרקיס כאלס,
כמר כדי לי מאוד, כי אור ליום עשריס

פרק כ' ופרק כ"א וחליתי אח פני קדשו
לחיון משפטו עליכם, וכנס זאת חכמת
כנסת אשר כשיב לי נכתב ידו הגדול
וכחוקה בעודנו שמה בעיר טעמלין:

לכבוד ידידי כרב וכו' כש"פ
יעקב מאמעלאק שליט"א:

מה שעשו החכמים במקבילים פירם
עטרת לראשם (להכנות בשם רב)
עשה כח"ס עקב לגליו, כוא ניכו מחדש
כקדש אשר כשליא לעשות, כני קרא' שמו
עקב רב"א אשר האיר לנגד טיני, וכל דברי
כח"ס כטוס על יסוד האמת, כולך נכוחו
ככנרת עמוקות וישרות, אשרי לו שזכה
ללמוד חורס לשבח, לא לקדוים ולא לעטרת
וזכה לשחי שולחנות, וכמה אנדכו רק
אשר יכיס לאלא מעיו כמכו (כשכל כלין
שנחשית כ' ט"כ) וינוכ כשינס טובס לאורך
ימים עד ביאת כגואל כב"א:

ולאשר חלה כח"ס פני להווח דעי
כזה, אש כי חין כמקוס
גורס, כי לא ביעוסי כסערים לאשר חגס
חחי, כני מוכרת לכשיב לכח"ס מפני
ככבוד, ואש שניחי יסלח לי כח"ס
מכשעס האמור:

(ה) **ביש** כח"ס כפרק כ' דף כ' עמוד
כ' בר"ס ואומר חני, דחד
כחרי כטיל חשילו סה כמישעט דאלין כחד
חילוק גופים ולא אחרי הכמות דכריו
יכוו כבעלי חיים חל לא כחיתוכה כי כן
ימלא

לחלק אחרי מוחה אלף ושש מאות ר"כ
לחגים [כל אשא כמותס על שפתי] ושש
מאות ר"כ על כחנרת חלמוד חורס, זכרס
לה חלקי לטובס חסידס נשמח כרורס כלרור
כחיים חכ"ר:

ואחרי אשר חיינו שלוס ושקטים יוחר
מארבעים שנה כפחז פחלום
כס שנח משוב לני כי נעלה עטרת ראשי
נפלה אש ככניס ונשארתי חני לכדי כערער
בערנס, כי גס בני ילאוני ואינס עוד
כניחי כי כנתי סיו כ"א ללח ונס בני
לקח לו אשס וזנזו כולס אח כיתי אף
אנכי נשארתי לכדי כלב כשכר וכדכ, כ
כל כיוס קודר כלכחי, וכלילה כדמעזי
ערשי חסס, כלאחי כזוא כרס נפשי,
כי מה כחיים למדי כפס:

והנה אורכי ורעי אשר ראו כי יוס יוס
כרור לכני כרחיכו פהוני ואשס
לנסיע לזעיני כישועס אשר כעיר טעמלין
כי סס יחלכז ראשי עס מכל קלוי חרן
ואולי סס כן כמון חוגג גס חני חשכח
מעט מרי שחי וזה ינחמני:

והנה כחשתי לעלחס וכמחי לדרך כעמי
ובחי עירס טעמלין לרחיץ
כמעתי כיועס ושס מלחתי אש כלכנס
נפשי כ"ס כרב כנאון כגדול גאון כגלויס
כוני ועוקר כדים מוכר"ר עזריאל חריס
ליב שליט"א כמכנס ראקאובקי אשר כיס
לפניס חנ"ד דק"ק פלאק ועסה סוא חנ"ד
דק"ק מכסיכלאון כגונערניס מאחילאון,
נחתי לו סס אח שני כפרקים כנדשס:

ביטול אף בשלשין, רק מבוס ביטול טעמים
דנס באכילה גיבש שייך נחיתה טעם כח"ט
הגאון מליסא ב"ס מקור חיים לכלכות פסח
סימן חנ"ו :

(ד) ולענין קושי' השואל מכרשנ"א
במחיצה מנ' חציטו ,

לק"מ דהלכה פסוקה היא בבכורות
בשמעתיא דילאו שני ראשין כא', דבידי
אדם כל שיש לו שכות למוד או לשקול אפשר
למצא יעו"ש בחוס' וראשונים ז"ל, וסיינו
פלוגתא דמחלס על מחלס כרוב, ומלבד
כל אלה לפי שיטת הרמב"ם ז"ל הריא
מקרי' וכאמיתות שלא דברס כחורס רק על
כוודאין וא"כ כשאזרס כחורס אחרי רביס
לכטות צעינ' הריא רוב ודאי הניכר לנו,
וכל זמן שאין ידוע וניכר לנו שהוא רוב,
אינו בטל מן החורס, וא"כ מתס נפסך
אס הוא כסברת השואל דאי אפשר למצא
בידי אדם, א"כ ילא ספק זה מכלל ספק
חסרון ידיעס כיון דכוי ספק לכילי עלמא
וא"כ ספק גמור הוא, ואינו בטל מן החורס,
ואס לפי האמת דאפשר למצא בידי אדם
והוי ספק חסרון ידיעס, מיירי באמת
שמצאס, וזכו דבר ברור ואמת לדורס
האמת כמותו וכו' :

ויותר אין מקום אחי בארץ תלבוות

כואח להעניק שאלה ועוד חזון
למועד, ד' כטוב ישיב אנדיתו ביחר שאח
כנפס ידידו סנעטיר מכדדו ומוקירו כערכו :

עזריאל אריה ליב בכגאון מוסר"ר
אברסס זללה"ס :

יום ד' פרשח עקב הסרמ"ב פה טעפלין :
ואני

ימצא כחרי"ס מפירס בכריחות גבי בעל ה'
בעילות נחמס נדוח בסוגיא שס, דאפילו
בבהמות שלימות לאחר שחיתתן אין זכין
חילוק גופיס כשאכל מכן חמס זחיס בה'
מחיות, ומפורס אמרו בגירסא נכמס דוכחי
דחבורי אוכלין כמאן דאפרחי דמי, על כן
אין ספק בדבר דנעינ' הריא רוב כמות
ונסחר בזה גס דברי כגאון דק"ק קאליס :

(ב') ומיש דף ב' עמוד א' בר"ה ולולא

זחלתי, דבסנכדרין לא מקרי
כוכר האיכור לאחר אין אנו יודעין האמת
עס מי, דבריו יכוט בדבר שאין סיחיד
מופתח יכול לכרוח אבל כמקרא כהס ואמר
לכטות אחרי רביס אף בדבר סיחיד מופתח
יכול לכרוח לבדו, ואס אין איש עמדו
כל זמן שאין כטעות בדבר משנס דינו דין
מן החורס אף אס אין האמת כמוכו כמ"ס
הראשונים ז"ל נעטס דחכס שאסר וכו' ואס
כן כרי כוכר האיכור כמ"ס ס"ר יקר,
ולענין הקושיא דס"ל קבוצ, לא קשה מידי
דכי אמרינ' דס"ל קבוע היינו דוקא כיכא
שכרוב מודיס שיש כאן מיעוט לאיכור
(כמו ט' חניות וזירק אכן לגו) אבל בסנכדרין
כרי כרוב אומרים שאין כהן מיעוט לסיפך
דאי לא כוי אקבע איכורא וזס ברור :

(ג') ומה שהקטס כחרי"ס דף ד' ע"ב

ולפי דברי כחרי"ס פלתי וכו'
לק"מ דהא שס ניכר סמרור וסמלס כ"א
בפני עלמו ולא שייך בזכ לא סערובות ולא
ביטול כלל, ובר מן דין כלא כוי כאלו אכל
א' בגקר וא' בערב, כיון שלא נכנסו
בדבר כספק וזס פשוט וברור, ולא אמרו

ללכת אחר הרוב משום שכה הרוב של בעלי חיים עדיף מכה הרוב שאינו בעלי חיים מש"ס נחבטל המיעוט של ס'הדרין הרוב, אבל באיסור חד בחרי של יתיר דכה הרוב אינו חזק כל כך כמו בבעלי חיים מכלן דהרוב יכול לבטל המיעוט, אלא ודאי דכא דכחכה החורב אחרי רבים לסמך אין חילוק בין אם הרוב הוא של ב'ע"ח או רוב שאינו של ב'ע"ח, לעולם המיעוט בפ"ל אם הרוב הם גופין או חלקים יותר מחלקי המיעוט, ומה שפכ"א הגאון סג"ל ראי' מכריחהו גבי בעל כ' נדוח, לא זכיתי להכין דפס כסוגיא חיידי לענין קרבנות אבל לא לענין ביטול :

(ב) **ומה** שכתב הגאון סג"ל באות ב' על מה שכתבתי דנסכדריין או בשאר כ"ד אם חולקין בדין כוי כמו שלא ניכר באיסור, כיון שאין לנו יודעין עס מי כעטות, ואמרה החורב אם אחס מכוסף איזס לז אומר אמח ואיזס לז הוא כעטות, ז"ל נחר רובא סמוך עלמך על הרוב :

ובתב על זס הגאון סג"ל שדברי יכונו בדבר שאין סיחיד מומחה יכול להורות, אבל המקרא סתם ואנדר להסות אחר רבי'ס אף בדבר סיחיד מומחה יכול להורות לבדו ואם אין איש עמדו, כל זמן ש"ן כעטות בדבר משנס דינו דין חורב אף אם אין האמה כמוכו כמ"ס הראשני ז"ל כעס חכס שאשר וכו' ואיכ כרי סוכר באיסור וכו' עכ"ל :

לא זכיתי להכין דברי הגאון כרי הא דחכס שאשר אין חכרו רשאי להחיר, הוא משני פעמים, או משום דשויה חתיכה דאיסורא.

ואני אנוח אחריו להשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון :

(א) **מה** שכתב הגאון סג"ל באות א' על מה שכתבתי בכוונה ש"ך דכא דאיסור חד אם נחערב בחרי של יתיר אפילו אם באיסור גדול יותר משניים של יתיר [ובכן שלא נודע איזס הוא באיסור] מ"מ בעיל כיון ששנים כוי רוב נגד א' אפ"ס שחא' גדול מן השנים וסבאחי ראי' מסכדריין ושאר כ"ד שאפ"ס שהמיעוט גדול במשכ רבינו והרוב כרוב קטן ממנו, מ"מ סולכין אחר הרוב של גופין הקטנים ואין משגיחין על גדלות המיעוט, כ"ס כחערבות איסור וסיחר אפ"ס שיכול להיות סכאיסור גדול מן הרוב של יתיר, מ"מ כיון שברוב של יתיר יש חלקים יותר מחלקי באיסור סולכין אחר הרוב ומחירין, ועל זס כתב הגאון סג"ל דכא דסולכין אחר רוב גופין אפ"ס שהמיעוט גדול מן הרוב, היינו דוקא בבעלי חיים דסיינו ככ"ד אם א' גדול, ושנים אפ"ס שסס קטנים מן הא' מ"מ סולכין אי"ס של הקטנים, אבל באיזס בעלי חיים, אם המיעוט של איסור גדול מן הרוב דסיינו מחיכס אחס גדולה כשחים קפנות ואינו ידוע איזס שנסלס חתיכות הוא באיסור באופן כזה כל שלסס אסורות :

ומדברי הגאון סג"ל נראה דיש יתר שאת ויגד עז לרוב של בעלי חיים מן הרוב שאינו בע"ח ולפי זס קסס כאיך אנו ילפינן מן אחרי רבים לכעוס דחד בחרי בעיל, כרי עיקר אחרי רבים לכעוס כסכדריין כחיב ודלמא דוקא כסכדריין או בשאר כ"ד שסס בעלי חיים סחירכ סחורכ

הא איתא שם בפסחים דף קט"ו ע"ב אמר רבא בלע מלכ יצא בלע מרור לא יצא, בלע מלכ ומרור ידי מלכ יצא ידי מרור לא יצא (ופירש שם הרש"ם בלע מלכ ולא לעסס יצא שכרי קיים בצרכ חאכלו מלח שכרי אכילה היא לו, בלע מרור לא יצא דבעין טעם מרור וליכא וכו') וסקסיחי לפי סברה הכרחי ושלחי אמאי אס בלע מלכ ומרור ביחד ידי מלכ יצא, הא קשה לדקדק וללמס וללמא יקח קלח ממרור יוחר כמו מן המלס, ח"כ המרור יבטל המלס, ואמאי אמר רבא בלע מלכ ומרור ביחד ידי מלכ יצא, כרי חין רשאי לאכול מלכ ומרור ביחד דלא ליחא מרור דרבנן ולבטל מלכ דאורייתא, ומדוע אס בלע מלכ ומרור ביחד יצא ידי מלכ, ימא נמי כבי דאחי מרור דרבנן ומבטל למלכ דאורייתא לפי סברה הכרחי ושלחי דחד מבטל חד :

דאמורא כדעת הרשב"א וכראב"ד, או מסוס כדודו של חכם כראב"ן שאסר כדעת הר"ן ע"ז דף ז' (ועיין לט"ל בס' י"ב מ"ס נזח) אבל באמת דינו שכן ואסר סי' בטעות כמ"ס הגאון בעמנו, וא"ח בניה דין שישנין נישכס אחת ומלקין ברין ליכא בטעם דשויה חזיכס דאמורא וגם ליכא בטעם משוס כדודו וכד סע"ס הוא בטעות גמור, ואנו רואים לדעת סס מי כעטוח ועס מי האמת, אך מפני שאין אט יודעין מי זס האומר אחת ועס מי כעטוח, כיון שיכול להיות שכאמת הוא עס המיעוט כמו נחמד עכנאי שכנאי, נזס אמרס החורס זיל בחר רובא כיון שלא ניכר באיזס לר האמת ונאיזס לר כעטוח, וזס כוי ממס כמו נחמדוטה שלא ניכר האיסור וכולכין בו אמר כרוב, וזס פשוט וכדוד, וכל אשר לו לב מבין יבין כי חין ממס כסחירס זו לדברי :

ועל זס כחכ הגאון כנ"ל לא קשה מידי, דסס ניכר המרור וכמלס כ"א בפני עמנו ולא שייך נזס לא חערובות ולא ביטול כלל וכו' ולא אמרו ביטול אף בשלעסן רק משוס ביטול טעמים, דנס באכילס ניכס שייך נחיתת טעס וכו' עכ"ל :

ולפום ריהטא רציחי לומר דכל זס חינו, דכא דקאמר סס"ס דלא יאכל חרס מלס וערור ככדי סדדי דאחי מרור דרבנן ומבטל לים למלס דאורייתא, ודאי לא כוי משוס ביטול טעמים, דכא דבעי לטעוס טעס הוא דוקא במרור ומס"ס אס בלע מרור לא יצא, אבל אס בלע מלס ולא לעסס יצא ידי מלכ דלא בעי לטעוס טעס

(ג) **ומ"ש** הגאון כנ"ל באות ג' על זס שסקסיחי על הכרחי ושלחי שכחכ נשחי חחיכות אס אחת גדולס מחכרה כגדולס מבטלה כקטנכ ממנה, וכביא ראיס מפסחים דף קט"ו דקאמר סס סס"ס לא ליכרוך אינכ מלס ומרור ככדי סדדי וניכול משוס דסנידל לן מלס בזמן נזס דאורייתא ומרור דרבנן ואחי מרור דרבנן ומבטל לים למלס דאורייתא, וכחכ כעטס משוס דקסס לדקדק וללמס בלכ"ו קלח ממלס וקלח ממרור ביחד בלא חכא כאחת גדולס מחכרה, דאס חכא אחת ממלס או ממרור גדולס מחכרה, כחחיכס כגדולס מבטלה כחחיכס כקטנכ ממנה, וסקסיחי על הגאון בעל כרחי ושלחי

טעם מלכ נמי יאל מ"מ אס לעס מלכ
ומרור ביחד לא יאל, דאס בולע מלכ
מש"ס יאל משום שלא ביטל טעמא וברי
אכל מלכ ואכילה היא לו ומש"ס יאל, אבל
לעס ביחד עס כמרור אז כוא מגטל טעם
כמלכ וכו' כמלכ מבושלת שאין חורח מלכ
עליה מש"ס לא יאל ידי אכילה מלכ, דברי
אחר שביטל טעמא כוי כמו שלא אכל מלכ
כלל, וכן כחבו החו"ס פסחים דף קט"ו:
בד"ס ידי מלכ וכו' וכן כחב רש"י ז"ל
בזבחים דף ע"ט בד"ס כשם שמו"ט, וכן
משמע במגן אברהם או"ח סי' ע"א ס"ק י"ג:

אבל ככל זאח הראיה שהביא הכו"פ בס' ק"ט על הא דכחב המחבר אס

נחערב איסור חד נחרי של ביחד מין
במינו יבש ביבש דנחטל האיסור ומחר
לאכלן כל שלשון, וכחב כו"פ דכשם ששנים
של ביחד מבטלין חד של איסור קך חד
בחד א' גדול מבטל שני שכו"ט קטן ממנו,
ומביא ראיה מהא דאמרינן בפסחים כ"ל
שלא יאכל מלכ ומרור ביחד דמרור דרבנן
מבטל ליה למלכ דאורייתא וכחב כעטס
דלמא יהיב המרור קלח גדול ממלכ או
לביסוף ויבטל כחתיכה בגדולה אח כקענא
ממנה, אבל אס יכול ללמלס טיביו שניסס
שוין אין מבטלין זה אח זה:

ובאמת משם אינה ראייה כלל דהא

אפי' יכול ללמלס שלא יהיב
המרור גדול מן המלכ מ"מ אינו רשאי
לאכלן ביחד דהא כוא משום ביטול
טעמים ואס אוכל מלכ ומרור ביחד אף
שהמרור אינו גדול מן המלכ מ"מ כמרור
מבטל טעם המלכ וכו' כמו שלא אכל מלכ
כלל

טעם מלכ (וכפירוש הרשב"ם כ"ל בלע
מלכ יאל שהרי קיים נערב תאכלו מלכ
שכרי אכילה היא לו, בלע מרור לא יאל
דבעין טעם מרור וליכא) מזה מוכח דמלכ
לא לריך לטעם טעם מלכ, אך אפי' בלע
כמלכ ולא לטעם רק מילא כרסו מכיזה מלכ
ולא טעם שום טעם מלכ נמי יאל, וה"כ
אמאי אין רשאי לאכול מלכ ומרור ביחד
דאחי מרור דרבנן ומבטל ליה למלכ
דאורייתא, ואס נימא משום ביטול טעם
דמרור מבטל טעם כמלכ כרי לא לריך
לטעם טעם מלכ, רק למלא כרסו מכיזה
מלכ וברי מלא כרסו מכיזה מלכ, אלא
ודאי כמו שכתבתי דאס אכל מלכ ומרור
ביחד ולעסן, נעשו ממרור ומלכ חלקים
קטנים, ואס יקרה כמקרה בחלקי כמרור
יחידים מחלקי כמלכ, אז חלקי כמרור
מבטלים חלקי כמלכ, משום דגם מלכ
מבטלו וז' אח ז', אבל אס בלע חתיכה א'
של מלכ וחתיכה א' של מרור ביחד ולא
לעסן ידי מלכ יאל דחד אינו מבטל חד
וכרי אכילה היא לו, אבל ידי מרור לא יאל
דבעין טעם מרור וליכא:

אבל באמת דברי רב כגאון כ"ל נכונים

בזה במה שכתב דהא דקאמר רש"ס
לא ליכרוך אינש מלכ ומרור כדדי כדדי
וניכל משום דסבירא לן מלכ בזמן כז
דאורייתא ומרור דרבנן ודחי מרור דרבנן
ומבטל לה למלכ דאורייתא, כעצם הוא
באמת משום ביטול טעמים כלומר כעטס
של מרור יבטל כעטס של מלכ, ואפי' ג'
דלא לריך לטעם טעם מלכ, אך טעם מרור
דברי אפי' בלע מלכ ולא לטעם ולא כרגיש

יודע אי חלב אכל אז שומן אכל אז חייב
 אשם חלוי משום דאקבע איסורא שכרי בין
 אלו ב' חתיכות ה' איסור ודאי, ושאל
 כחכם לרשב"א ז"ל כרי אפי' בנ' חתיכות
 לא אקבע איסורא ומפרש כפרי מגדים
 שכוונתו בשואל היחס אפי' בנ' חתיכות לא
 אקבע איסורא אין כאן איסור ודאי, משום
 דאי אפשר ללמס אפי' בידי אדם שחכינה
 ב' חתיכות שוות בלמס, ודלמא סיס
 כסייה קלח גדול מן האיסור וא"כ בכל
 האיסור כסייה ואין כאן איסור כלל,
 וכיו כמו חתיכה אחת ספק חלב ספק שומן
 דאינו חייב אשם חלוי משום דלא אקבע
 איסורא דלמא ביה שומן ולא ס' כאן
 איסור כלל :

ועל זס בקשה רוב כנאון כ"ל כרי
 כלכה כסוקה ביה בנכורות
 בשמעתא דר"א שני ראשין כא' דבידי
 אדם כל שיש לו שהות למדור או לשקיל
 אשזר ללמס והיינו פלוגתא דמחלף על
 מחלף כרוב וכו' :

ולא ידעתי מה דקבע כרי לא עלי
 חלונתו רק על כפרי מגדים שמפרש
 דכוונתו בשואל לרשב"א היחס איך מביא
 אשם חלוי אפי' בנ' חתיכות כא' אי אפשר
 ללמס ודלמא בגדולה ביה כסייה ובעל
 האיסור בגדולה של היחר ושוב לא הוי
 אקבע איסורא, והקשה רוב כ"ל דכלכה
 פסיקה ביה דאפשר ללמס בידי אדם
 וא"כ קייסיתו רק על כפרי מגדים :

ובאמת גם על כפ"מ לא קשה מידי
 דכנה כחוס' בחולין דף כ"ס
 פ"כ דר"ה לפי שאי אפשר וכו' כחנז
 להוכיח

כלל, ואש"כ דבמחלף לא בעי טעם מחלף
 כיינו דוקא כשנולע במחלף דאינה מנטל
 טעמה באופן כזה ולא ידי אכילה מחלף
 שכרי אכילה ביה לו כמ"ש בשם הרשב"א
 ומש"ס ולא אכל כשלעסן ביחד במחלף
 וכמרור, טעם כמרור מנטל טעם במחלף
 ושוב ליכא חורח מחלף עליה מש"ס לא. ולא
 ידי אכילה מחלף, אכל כא דביד' ס' ק"ט
 בנחמרב איסור חד בחרו של היחר מין נמינו
 יבש ביבש ואמרין דחד בחרו נטיל ומותר
 לו לאכול כל ככלשה כרי החס ללו משום
 ביטול טעמים כחירו רק מכוס אחרי רבים
 לבעות כל כג' מותרות דכא לריך לאכול
 כ"א מג' בחתיכות כפני ענמח, ואפילו אם
 אוכל כל ג' ביחד ליכא ביטול טעמים דכרי
 מין נמינו כוא וכטעם של איסור אינו
 נחנטל כלל. רך מש"ס כל סלש מותרות
 משום אחרי רבים לבעות [ונספוק באיסור
 להיחר כמ"ש ברא"ש, או משום שכל כג'
 חתיכות הם בספק וספק איסור ברוב היחר
 מין נמינו יבש ביבש מותר כדעת הרשב"א]
 מש"ס בעינן דוקא רוב מנין של היחר כנגד
 באיסור או אמרינן דכלל מותר משום
 אחרי רבים לבעות, אכל בשחי חתיכות
 א' איסור וא' ביהר אפילו כשהחת גדולה
 מחברתה אינה מבעלת זו אח זו, דבזה לא
 שייך לומר אחרי רבים לבעות דכרי חד
 בחד כוא, וחד אינו מנטל חד אפי' כשהא'
 גדול מחברו :

(ד) ומה שכתב הנאון כ"ל באות ד' על
 שאלה כחכם ששאל לרשב"א
 ז"ל אם נימא דאין חייב אשם חלוי אלא
 באקבע איסורא דכיינו שהיו לפניו כ'
 חתיכות ה' חלב וא' שומן ואכל א' ואינו
 יח

כלכם פסוקה דנידי אדם אשכר ללמס
דכרי רבינו שמשון סינר דנידי אדם
זי אשכר ללמס וכן פסק ברמב"ם דזי
אשכר ללמס אפילו נידי אדם נפרק ט'
מכלכות רוצה טלכס ח' וזיל כס נמלא
רנהרג מכוון בין שהי עיירות ואנשי ז'
כאנשי ז' נבזה ינילו נגלס אחס נסוחסות
ויחמו ויחמו חס ז' כזי כקרוכה כרי כיז
שלבן, ואלו יחמו לכס חלקס מחסס ואס
אלו כס כקרוכים כרי כיז שלכן ואלו יחמו
לכס חלקס מחסה, לפי שאי אשכר ללמס
ואפילו נידי אדם עכ"ל ברמב"ם כרי רבינו
שמעון וברמב"ם חולקין טל חוסס' וסונריס
דזי אשכר ללמס אש"י נידי אדם וא"כ
אינה כלכס פסוקה דנידי אדם אשכר
ללמס ושפיר מפרש דשני מנדים טונג
כחכס ששאל לרשב"א איך מניח חסס חלוי
אפי' בנ' מהיכוס לכך דשוח שסונריס
דאפי' נידי אדם זי אשכר ללמס וכו'
וככנ"ל :

ג מה שכתב בגליון הנ"ל לזי שיעח
ברמב"ם ז"ל שהיו עקרים והאמיתות
שלא דגרה החורס רק על כוודליו וא"כ
כשאמרס כחורס אחרי רבים להטות נעיק
שיכא רוב ודזי הניגר וכל זמן שהיו ידוע
וניגר לנו שכוז רוב זינו בטל מן החורס
וה"כ ממס נפכך חס כוז כסנרס השואל
דזי אשכר ללמס אפילו נידי אדם ח"כ
יזא ספק ז' מכלל ספק סהרון ידיעה
כיון דזוי ספק לבולי עלמא וא"כ ספק
נמור כוז חס יז כזן רוב ודזי חס לא
ואינו בטל מן כחורס וכו' :

בזה דכריו חמוסין דכנה למח דדעת
ברמב"ם כן כיז שלא דגרה
החורס

להוכיח מדאפילו אמוראי נאס שהע חזי
סימן נטוף רב אמר מהלס על מהלס כרוכ
(ושחיתתו כשרס) ורב ככנא אמר מהלס על
מהלס זינו כרוכ (ושחיתתו פסולס) רב
אמר מהלס על מהלס כרוכ כזי ח"ל
רחמנא לפסס לא חשתייר רונא, ורב
ככנא אמר מהלס על מהלס זינו כרוכ כזי
ח"ל רחמנא למכס שחע רונא, ומזה
כוכיתו כחיס' דנידי אדם אשכר ללמס
דזי ימא דנידי אדם זי אשכר ללמס,
כיכא מככיר רב נאס שהע חזי סימן נטוף
דלגא שהע מטע פחות ממחלס דכא זי
אשכר ללמס וא"כ נשאר רוב סימן דזינו
שחע וכאיך שחיתתו כשרס, אלא ודזי
דנידי אדם אשכר ללמס שיכיס חזי סימן
שחע מלומס, ומזה כוכיתו כחוס' דנידי
אדם אשכר ללמס וכן נעירובין דף ס'
נפרון כעומד וכו' חנל נסוף. מסיימו
כחוס' דרבינו שמשון חולק על ז' וסובר
דמכא ומעירובין אינה ראיס דאשכר
ללמס נידי אדם ולעולם אפי' נידי אדם
זי אשכר ללמס, ואמוראי דכנא ודפרין
כעומד פליגי כשדומה לו דזוי מחלס כל
מחלס ומאן דשרי משוס דזימא דשחע
רונא ואפילו כן שוין רחמנא אמר לא חשתייר
רביא (מאן דשרי משוס דזימא דחתי
ליחרא חדא דזימא שחע רונא ואפילו כן
שוין רחמנא אמרס לא חשתייר רונא כן
פירש מכר"ס) ומאן דאמר משוס דזימא
נשאר רונא קיים ואפילו כן שוין רחמנא
אמרס שחע רונא (והזי לזי חרתי
לאיסורא) ומש"ס חובר וכן גני פרוץ
כעומד, וכן כחנו כחוס' ככורות דף י"ז
ט"ז נד"ה אשכר ללמס ע"ס, ולפי ז' אינה

עקב

פרק כב

רב

ע

לרמב"א לדעתך דכל ספיקא דאורייתא
מדאורייתא לחומרא ח"כ אפילו כב'
חתיכות איך מביא אשם חלוי דילמא
כגדולה היא כה"ח דכרי חי אשכח
ללמאס וא"כ האיסור בטל כגדולה של
סיחור ואיך נוכל להקל שמביא אשם
חלוי כרי מביא חולין לעזרה :

האזרח רק על כודאין וכל ספק מן החורס
לקולא וא"כ לדעת הרמב"ם בעינן רוב
ודאי, אבל כדבר ידוע שכרין כפ"ק
דקדושין ורמב"א כפ' טעם יוחסין גבי
ממזר ודאי לא יבוא חולקין על דעת
רמב"ם, וסוברין דכל ספיקא דאורייתא
מדאורייתא לחומרא ושפיר שאל החכם

פרק כג

מ' טזיראל בילעסטיימער שליטא כאבדק"ק
בערלין ביהדות פה קאליש לבקרני בלל
קורתי ובהיותו בנתי' נחתי לו אח שני
פרקים הנ"ל כנדפסים :
והנה מה מאוד שמחתי בראותי איך יקרי
דברי בעיני הנאון הנ"ל עד כי
טרדותיו המרובין לא מנעוהו מלשים עיני
שכלו כוך על דברי כי מחשבותיו הרמס
אני רואה כי שם עינו על כל פרט ופרט
לעיין עליו וכדני ביקרת מחנכו בזה שלשון :

כבר נחנתי בדרך הקדום כי כקונטרס
כלים נאבד בנית כדפוס עיר
פיעבערקאו וכו' בו יוהר מפסחים פרקים
וכעחק לא היה לי ממנו אך יגעתי
יגיעות רבות לכתבו מחדש ומס שעלש על
זכרתי חמלה נחנתי [וכנה זה ילא ראשונה
פרק כ"א ואחריו פרק כ' ואח שני הפרקים
האלו שלחתי לבית הדפוס בווארשא ושם
נדפסו ובשנת תרמ"ב בחודש אלול כדני
כרכ הנאון כגדול לדיק יסוד עולם כקש"ח

בפס' לסדר ולפרט יעקב חבל נחלתו לפי

בעלות קול שופר לחיים יוחק בספר כ"ס כבוד ידידי הנגיד המפורסם המופלג
בחרם וביראה ובמעט חריף ובקי בקש"ח מכו' יעקב מאמעלאך נ"י בק"ק קאלאט יע"א

אחר־שיה

ושלם חורחו מעז אשר
נחמני מן השמים לבקרו
בכילולו ולשעשע עם כבוד יקראו בשמשושי
דאורייתא לא זו זכרוננו מלבי ואנך אח ד'
אשר נחמי בדרך שלום לחז לכסף מולא
אשר מעולם נכסף נכספתי להחזק ליקירי
ערך בחורי מעם מאוד נעלה חורס וגדולה
במקום א' תחלכדנה ולא תחשדנה אשרי
לו ואשרי חלקו ואף כיום אף כי רחוק
מאוד אני מעונותי. עכ"ז קרוב מאוד
ברעיוני ומרוב החשוקה להחזק עמו
עכ"פ במחשבותי פניתי זמן מה מעבודותי
במרוכות לעיין כיד ד' בעונה עלי
בקונטרסו סיקר אשר כדני בסיותי אהו
במח'תו וארשה לשעשע קלח לכבוד כחורה
ולכבוד ידידי נ"י ומאכנת כקילור אחתי
למע"כ מה שרשמתי לי בגליוני קונטרסו
כפי כדפין וכעמודים ופסוקי בעמודים
(אליעזר) :

דף א ע"ב בסוף

פסקי הראשונה
רבמתי, אחת
שכנר סעיר לזכר נעל פמ"ג או"ח סימן
חל"ד במשכנות במלין קלרים דברכו בקודש
אכן לריך לי עיון דלדבריו היך נפרנס
דברי כש"ס חולין י"א ע"א רובא דאיתא
קמן כגון ח' ונכסכדרין לא קאמיבעיא לי
ולדידיה הא על איסור דליחא קמן דכיינו

על שכנר אט דנין אלא ע"כ זה אין דנין
עם כל כלל סאמח וכשקר (המפורסם בעולם)
רק על אשר ישנו פה עמנו עומד כיום :

ואגב

אעתיק מה ששמעתי. בשם גדול
קדוש וטהור רשכנכ"ג כגאון
מ' משע פייטעלבוים זצ"ל ס"א חב"ד
דק"ק איזעל דייני כגר וסיינו בישוב קושי'
כחוס' חולין י"א ע"א ד"ס חסאח וכו'
וא"ח לר"ש דליח לי' חסאח קריא רחמנא
וכו' עש"ס ותיקן כגאון כנ"ל בדרך זה
דכנה יש לסבין בדברי כש"ס שמחלק בין
רובא דאיתא קמן דכ"ע מודים מדכחיב
אחרי רבים להטות באגח יקשה גם על
רובא דאיתא קמן האם לא אפשר דסאמח
חלל כמיעוט אלא די"ל או דגז"כ הוא או
דע"פ כרוב סאמח הוא עם כרוב כדיינים
ולא עם כמיעוט, כנה אם כהטעם כאחרון
לא ילוי רובא דאיתא קמן בלא רובא
דאיתא קמן דהא אוחו כרוב סאמח ע"פ
כרוב הוא רובא דאיתא קמן אבל לפי
כטעם הא' פשיטא דלא קרוב זה אל זה,
וכנה שני כטעמים חלויים בפלגאחא אי
דרשינן טעמא דקרא או לא דאי לא דרשינן
אמרינן גז"כ הוא כטעם הא' ואי דרשינן
אמרינן טעם ב' וידוע דעיקר פלוגתא אי
דרשינן טעמא דקרא או לא היא פלוגתא
ר"י

ר"י ור"ם באלמנה עשיר אי משכנין חות'
וא"כ לר"ם לשיטתו דס"ל דרשינן טעמא
דקרא אחרינן טעם ב' ולפ"ז לא יטויר
רובא דאיתא בלא רובא דאיתא וא"כ מחורץ
קשיא בחוס' דלר"ם לא לריבין קרא דפי'
ולא שום קרא דכלל נשמע מאחרי רבים
לכטות ודפח"ח :

דף ב' ע"א סוף פסקא ח' ולענין חין
כאן בשגס דכא ע"כ
לריבין לחשוב כמישע כמו שמשי כ"ן דאל"כ
לאחר משה ומחן של ב"ד יסדר כמישע וס'
כמי שזינו שם ושאר ב"ד חסר ואיך יוכל
ראש ב"ד לחייב או לזכות אע"כ דחשבינן
לוחם כנשאר שם :

שם סוף הפסקא ג' ולכסנר סנדר
כע"ז דחילוק ים בין איסור מחמת
עלמו [אביעק עיף] שכול בעלמו נשאר
בזקדם רק דנזכ"כ הוא דהחורס בחירה
ואין איסור מחמת עלמו כסנדר פסול ודוגמא
סנדרא זו איתא בע"ז סימן תרכ"ו ס"ק ב'
לענין חין מעטלין איסור לכחלס דחולק
בין איסור גמור דסנדר פסול דאין שם
איסור עליו רק דאין יולא בו י"ח וע"ם
ודוגמא דבר זה בסנהדרין דהסנהדרין
אינו בין איסור ויחיד כי חס בין אחת
ושקד וכו' ששיר אחרין דאיתא לפנינו
ועל"פין להכשר וכלל כזה חף דבר דמיכר
כנעניד כסנדר כע"ז :

שם ע"כ בסוף פסקא ח' בדברי הס"ך
לענין ח"א להעמיס זה דא"כ למה
טעם כלומר וזה לדברי מעלתו דודאי ידעין
ודואין שכול רוב אלא ע"כ דזה לא סני
אכן נס מלך עלמו ח"א לומר כן כמבואר
במנחת כהן כוכא במנחת יעקב כלל ל"ט

שם בסוף הפסקא ד' דוגמא חקירה זו
חקר בגאון בעל פמ"ג בפסיחהו
לשער הסנהדרין בחוק דיבור הראשון ע"ס
במאמר מוסגר כמחליל ויש לעיין וכן ע"פ
שיטת הרא"ם דאיסור נכסף להיות סיחור :

שם בסוף הפסקא ג' למאמר מוסגר
וכעעס פשוט מעני שדחו שיטת
הרא"ם מהלכה יעויין בב"י בעור :

שם בסוף הפסקא ד' לענין עוד אינו
מיושב כזה מל"ל מסנהדרין דאף
איסור גמור (תפלא) נכסף לכיחור כיון
דבסנהדרין ליכא רק איסור ספק או דמחלקין
בין שקר ואמת ואיסור וכיחור וכנ"ל :

דף ג' ע"א תוכן הפסקא ג' ולענין
כיון דסחס חוס'
חילין קע"א סוף ד"ס וכו' מספקא אי
לאכול חס' ח' שלשון מפשיטות דנריהס
משמע דגם על אכילס בזא"ז מאופק' ח"א
לומר דסחס בכ"ק יחזור ממש מהסוף
לסיפין וכשיטת הרא"ם וע"ד פירוש דנריסס
מלבד מה שביארו כזה באחרונים אי יש
לומר

אדע אס ים מקום לפלס נזס שכוונא ליסיד
 מוסד לכראשונים אשר מימיהם אלו שותים
 ולאורם נלך וסשואל וסשואל בנשו' כרשנ"א
 (רע"ב ורע"ג) נראה ברור דכניחו ליסוד
 מוסד גדול מנעל קכן אף חד נחד :

שם ע"כ סוף הפסק' ב' כאמור נכון
 לשנ"ד וראוי למי שאמרו :

סוף הפסקא ד' בדברי סרב לחלמידיו
 לא חיז'ו בחר איפכא חמינא איך
 נוכל לדמוה דיענד ללכחלס ויכול ספלי
 לשניי דאיירי באמה בלמלס אף אס קשה
 לדקדק עליו ודינא קאמר :

סוף הפסקא זיין כבר בנאחי לעיל חשו'
 חינוך ב"י שדחס זה ואי עזוס
 סנכדרין כחם אי אפשר שזקול מדרגת
 כאו"א וא"כ בא"א לברר בכולס לא סקצידס
 סחורס אף על חליס ופחות מזה דכיינו
 בין גדול כמשכ לחלמוד חלמידו בשסמוך
 ודונמא זה ראיחי (כחדומס לי) נחדוסי
 רשנ"א (נפיק בסוגיא) דלא דק בסמינסי
 ואין סספר לע"ע בנחי לעיין נו) נפירוש
 דברי כס"ס בחולין י"ב ע"א אלא דכיכא
 דאפשר אפשר ונ' ביינו כיון דה"א לברר
 ככל וכל דכיינו ננד כחשם דלמא בעקיס
 נקב קא שחיט נזס לא חשכס כחורס
 לעישוט כלל דכיינו בערפות ככלל ומוטיל
 ליישב חיזכו קושיא וס"ס ש"ל נ"כ כאן
 משא"כ במקוס כשיין שיפור ומדס :

דף כ' ע"א **לתובן** הפסקא ד' מס
 דפשיטא לי' למר
 דאיכור ודאי יכול להכסל בחרי ספיכא
 דאיסורא

לומר פ"ס כנ"ל דגני סנכדרין כמיטוט כמי
 שאינו דכיינו שכו"א שקר ושקר אין לו
 רגלים ומפסוח משא"כ במיטוט אחר דעכ"פ
 יש בו ממשות :

שם פ"כ בסוף הפסקא א' כמעין נשימס
 מקנלס נס יראס בזיין למקר
 סנרס ו כרא"ס ש"ס, דאף כרא"ס דסובר
 דאיסור נספך לסיות כיחר עכ"ל חיינו ודאי
 נמור ונפירוש כמחיק דאע"ס דנספך איסור
 לסיות כיחר פ"י ביטול ברוב עכ"ל לעולס
 לא נפק מכלל סזק ע"ס וסכסנר שססביר
 נו כפ"י שסס כרשנ"א לא מלכו נדס כי
 אס כעתיק לשון כרשנ"א בעלמו ויעוין
 כחכ"כ ס"א דפוס וויניציא ד' ק"ז ריש
 פ"כ בקלס יחר ביאור ומס שחמס מעלחו
 מלך ססנרס כבר נרמו ככשנת איס ריכו
 בעל דק כניה שס אכן כמשמרת כניה
 סמלין בעד עלמו כדרכו :

שם בחוך הפסק' ד' אכל מס שכחנ וכו'
 זכ לאו דוקא וכו' מלשונו לענ"ד
 לא משמע כן אכן כבר כתב בפריש' ס"ק
 כ' דאפשר לומר דל"ד רק לספיקו דאיך
 צריך שיאכלנו דוקא שחיס שחיס :

דף ד' ע"א **בתוך** הפסקא שניס, וכוא
 ספך כשקיל כא דאכיל
 ראשונה י"ל איסורא ברובא אחת :

שם סוף הפסקא ג' עיין במנחות נ"ג
 פ"א נבלה בטלה כסחוטס (בלשון
 יחיד דוקא) ופירשו ר"ס יש שחי חתיכות
 וכו' ונמשנש שס שחי מנחות שלא נקצלי
 ונחצרכו וכו' א"כ נקרא חצורוב' חד לחד
 ויעיין שס כסוגיא וחון מזה כצר אנכי ולא

עליו דבר נכון ורצוי למי שארצו חלו
עליו נשאר רחוק נטל שכ ששעמחא מרחוק
מעוברת דהספק מיד עלים ועל ו' דס :

שם סוף הפסקה ד' על חילוק זה לענין
יש לשקט דכא כל כספק סובב
נזה אי נוכל להפריד בין הדברים למשל
כנס דאי אפשר מלד עלמו להכשיר האם
ולפסול בולד ואף לג"א דמחלק דבולד לא כ'י
לו חזקה כשרות מסיק כש"ס דג"כ רק משום
מעלת ביוחסין וא"כ ספיר כביא בעל שב
שמעמחא רחוק משם ומס לי אם כאן
כספק חזק יותר משום קטוע כלל לא על
גודל אלימות כהפסד אט דנין בי אם על
כשפרדס בין הדברים :

דף ג' בסוף העמוד גם כאן שאר עוד
הקייסא מרחוק מעוברת
וכנל :

ד"ה ע"א בסוף הפסקה י' נכון ומושל
אכן לענין יש לשדוח בו נרגא
דכחוס' לא כללו כללס דדבר שא"א לא
ילפינ מסועה ג"א במעשה א' כנחיר שס
בזרקס עומאס ביניהם אכל בפני מעשים
זה אחר זה ספיר נוכל לומר דדנין אכל
כל א"א בפני ענמו ולא נחוש לערך יחס
ב' כמאורעות זה לזה כל זה נסיתי בחכמת
ידידי כ"י ונהנינו חורתי וד' יאריך ימיו
ושנחיו נטוב ונעימים ויזכו לספן מים
חורתי הוצה ויחדש עלינו ועל כל אח"י שנה
עובה ומחוקה כנפסו כיפס ונפס ידידו :

ודרהשיב על דברי הגאון סג"ל על
כל פרע ופרע אי אפשר
מס' עצמים כי בחיך דבריו הקדושים יש
כסס איזה ענינים אשר באמת רחוקים הם
למי

דאיסורא יש לעיין בפס"ג בפס"ח' להטרוכות
חקירה א' שחקר שס אם כניעול לריק
לכיוח דוקא כפיחד מנזר ואס ברוב
כיחר קן רב משליו האמתיים כי שנס שס
ברוח כמו כהשינו כבר עליו וע"ס) כש"כ
ספק איסור ולכאורה יש להמחיק עוד
בסנתס כרמב"ן כהסוכר אח כפועל בענין
קמא קמא בעיל דמחלק בין איסורא לנו
כחדא וסחירה לנו איסורא דהיחד אינו
עומד להכחשל וכ"ס יש לומר דאיסור אינו
עומד לנטל (דלא אסרה כחורס רק
דכאיסור לנו ביחשכל כיחד באיסור וכוא
גד כנחה כרהשונים נחשו' כרשב"א סג"ל
אס"כ דהך כרמב"ן לא אמר רק לענין חזר
וניצר אכל לא לענין ביטול בעלמו :

יידוע סנתס כר"ן נגדריס ג"כ דכנרת
כחכמים כחילקים על ר"י במין
נמנו שכוה דלולין נהר כהנגדות איסור
וכ' דליקלס כהנגדות ככוה נרע וס"ס
באיסור לספק אסור אכן דודאי כנ"מ בעלמו
לביטע כרשב"א מושכל כוא :

אקונוטרס ב' דף ה' ע"ב בחיך
הפסקה ב' דכרי אם
נחחוק וכו' היחכן לשאל וכו' יעס"ס לענין
בוהלי מבוהלים כההרונים גם שס ובהאוסרים
בכנ וכל במעסס דווילגא ס"ל דלא נוכל
להחיר הערובז חח"כס חד בחרי רק אם
ישאר חלקי ככמה כבר נאכלו או נפלו לים
הגדול שאינם עוד נעולים ואין דנין עוד עליהם
מס"כ אם לריכים לדון עליהם באמת גם שס
לא יוכל להפריד בין חלקי ככמה הדברים :

ד' ב' ע"ב סוף הפסקה ח' חילוק זה נולד

קאמער בעמרא חולין ד' י"א רובא דליחא
קמן לא קמבעיא לן כגון בסכדרין וחשע
חניוה ואס אט דנין על כאמח ועל כטעוה
א"כ כו"ל רובא דליחא קמן כי על כאמח
ועל כטעוה כמטורב בעולם אנו דנין אלא
על כרחק לריבין לומר דאין דנין שם על
כלל האמח והשקר (כמטורב בעולם) רק
על אשר ישנו פה עמנו עומד כיום (פ"כ) :

ובאמת אין זה סחירה לדברי כלל כי
בסכדרין אף שאנו דנין על
האמח ועל כטעוה מ"מ כיו רובא דליחא
קמן ודומה ממש לחשע חניוה מוכרח בשר
שחוטט ואמח מוכרח בשר נבלס אבל אין
אנו יודעים באיזה חמנוה כנבלס ובאיזה
חמנוה כשחוטט אם לקח מאמח מהחניוה
ודאי דמותר דאמרין כולבין אחר כרוב
ולא כיו קבוע כיון דאין יודעים באיזה
חמנוה הוא בשר נבלס ואש"פ שאם ביינו
מכירים בחמנוה כמוכרח נבלס כיו קבוע
מ"מ עכשיו שאין אנו מכירים באיזה חמנוה
כנבלס אף שאנו רואין ומכירין כל החניוה
מ"מ כיון שאין מכירין באיזה חמנוה כנבלס
לא כיו קבוע אף רובא דליחא קמן הוא
ואם לקח מא' מאלו החניוה כולבין אחר
כרוב ומותר וכמו כן בסכדרין אף שאנו
מכירין ורואין את הסכדרין אבל אין אנו
יודעים באיזה מהם מונח כטעוה ובאיזה
מהם האמח וא"כ כו"ל אין איסור ניכר
אבל מ"מ רובא דליחא קמן הוא :

ועוד אם כדברי הגאון כנ"ל ביוצר קשה
על המדרכי דחידן בתירוצו שני
דמס'ה בסכדרין לא כיו קבוע משום
דאין

למי שאמרם ונהגתי מאוד מהם וגם דעתי
יסכים אחר ולמה זה אנכי כי אכחכם פעם
שנית על הספר בלא יכיר אף למותר :

המעט כשי' כי ח"ל כמעט נגמר
כל הספר בדפוס ואם ארצם
למלך על כל פרט ופרט של דברי הגאון
כנ"ל יכ' אריכות רב מ"כ כנחתי זאת
להקרא לנפוש כפי שכלו והטורב יבחר אף
בכל זאת מצינו כבודו של הרב הגאון כנ"ל
ולבראיתו אף יקרו דבריו הקדושים בשיני
וכי חניכים הם לי אשיב רק על פסקי
כראשונה ועל האחרונה :

ואענה ואומר כנס על מה שכתבתי
נדים פרק כ' דבסכדרין אם
כמיטות חולק על הרבים כיו באיסור
כמטורב ביהור ואין באיסור ניכר דברי
בסכדרין אני רוצה לדעת עם מי האמח
ועם מי כטעוה שהרי יכול להיות שהאמח
הוא עם המיטות וכרבים עשו כמו בחמור
עכנאי שבי' האמח עם ר' אליעזר שהי'
יחיד וחבריו הרבים עשו ומה כראיה
שכרוב אינו תדבר האמח אף מה שאנו
סומכין על כרוב הוא מטעם גזירת ככחוב
אחרי רבים לכעוה ומפני זה בסכדרין או
בשאר כ"ד אם המיטות חולק על הרבים
ואנו כולבין אחר כרוב ומבטלים דעת
כמיטות הוא מטעם גזירת ככחוב אבל
האמח כיו כמו באיסור שנחטב ביהור
ואין באיסור ניכר מפני שאין אנו יודעים
מי זה האומר אמח ועם מי כטעוה :

ועי' כשיב הגאון כנ"ל אם נאמר דאנו
דנין על האמח ועל כטעוה א"כ מאי

דאין עשין מעשה בנותן אלא אחר הדבור
הנגדל והנפרש משיבס כו' וא"כ אם על
הדבור הנפרש מן הדבור ומן הצעיות אלו
דין הדברי הארדרי א"כ לפי דעת הגאון
הג"ל כיון ליה כהדרינן כרובא דליחא קמן
דכא הדבור מן הדבור ומן המיעוט שאנו
דין עליהם כבר נגדל ונפרש וליחא קמן
אלא ודאי כדאמרן :

ועל

מה שכתבתי בפרק כ"א להחזיר דברי
השב שמתחלה דכניה ראייה
ממשנה דמכרות פ"ו במסכת ברכות כיהוד
וכולא לרשות כרבים וכחזירותו לרשות
היחיד כמכור דרס"י כפיקו טעא וכמכור
דרס"י כפיקו טעור ור' במעין אומר
דרס"י מפסקה וכחב שם הרמב"ם בפ"ו
ו"ל מחמת האמרנו שבה שיגע בו דרס"י
טעור לפי שיהי שם בחזקת חי הנה מן
כראוי שבי טעור אשר נגע בו לפני זה
וכוא דרס"י כי איך יאמר שהוא עתה
דרס"י חי ולפני זה כמשיבס דרס"י חי
מה זה יכיר בקר וזו ענין אמרו רשות
כרבים מפסקה וכו' :

ובזה

מדקדק השב שמתחלה בנידון
השאלה שאל מהר"מ בק"ק
ווילנא מן הגאון מ' העשיל בא' ששהט
שבעה בכתובת ואח"כ נמלא בא' הנקב בית
הטוסם ונחצצרה הטרפות בכשרות וקודם
שולד כספק נמכר חצי של בהמה א'
בחזקת כשרות מי נימא דגם כהלי השני
מוחר מאחר דח"י כנמכר מותר מטעם
כל דפרים מרובא פרים ואנו יודעין בודאי
הוא חליה השנים וא"כ איך נחלק בכתב
אחת לומר שחליה מותרת וחליה אסורה
וכניה הגאון בעל שב שמתחלה ראייה מן
יב

המשנה הג"ל דגם כהלי השנים כנשאר
בחנות ג"כ מותר משום דח"י כנמכר מותר
מטעם כל דפרים מרובא פרים וכרוב עושה
אוחה לודאי היחר וכהלי כנשאר בחנות
כוא ספק ליסור משום דכל קטע כנחלה
על מחלה וכמו שכתוב במסכת דרס"י כוא
ודאי טעור וע"י כן מטכרים גם זה שנגע
לפני זה באוחו במסכת דרס"י ואש"ג
דרבנן פליגי ברישא על ר"ש וסוגרים שזה
נגע דרס"י כפיקו טעא דאמרין מה סי'
זה שנגע בו אח"כ דרס"י כפיקו טעור
דאמרין חי סי' וע"י כחב שב שמתחלה
דר"ש לטעמים דסדר גרים נדס ספק
טומאה דרס"י טעא מספק וספק טומאה
דרס"י טעור ודאי ומש"ה סוגר ר"ש
דשנים טעורים דזה שנגע בו דרס"י
כוא ודאי טעור וכוא מכריע על זה שנגע
בו לפני זה דרס"י לטכר הכפק טומאה
שדרס"י ורבנן לטעמייהו דסברי ספק
טומאה דרס"י ודאי טעור וספק טומאה
דרס"י ודאי טעא וא"כ איך נוכל להכריע
ודאי על כודאי מש"ה סגרי רבנן כא
כדיניכ והא כדיניכ דוב שנגע דרס"י ודאי
טעור וזה שנגע לפני זה דרס"י ודאי טעא
ומדר"ש נשמע לרבנן בעלמא סיבא דקלאו
ודאי וקלאו ספק כי הסיבא עובדא בק"ק
ווילנא הג"ל דהחלק שפירש הוא ודאי היחר
דא רובא להחירא וכו"ל ודאי היחר
וקלאו כנשאר בחנות אינו אלא ספק מחמת
קבוע מכריע בודאי את הספק להיות
כמוכו וחלק שנשאר בחנות ג"כ מותר :

ועל

דברי השב שמתחלה ככתבתי שאין
ראיה ממסכת דרס"י הג"ל וכחב
דכחם

דכחם לא הוי מעמא דרבנן דאמרו דזס
שנגע בו ברכ'י טמא וזס שנגע בו ברכ'י
טכור משום דספק טומאה ברכ'י טמא
ודאי וספק טומאה ברכ'י טכור ודאי
דכא כחגו כחוס' בחולין דף ט' ד'ס כחם
וכמיז דף ל"ז ד'ס בלומר ונכנס דף כ'
ד'ס וכלל בשלש מקומות כאלו כחגו
כחוס' דכא דילפינן טומאה מסועס כיינו
דוקא בדבר שאפשר לכיזה כסועס דאפשר
שנעממא חבל שס בחיר שמרקס טומאה
בין שני נזירים ונעס כטומאה בא' ואינו
ידוע איזס נטמא זס לא ילפינן מסועס
דכוא דבר שאי אפשר לכיזה דלא נוכל לומר
זיס דין סועס ברכ'י שניכס טמאים דכא
כטומאה לא נגעס רק בא' וא"כ כשני ודאי
טכור וכן ברכ'י לא נוכל לומר דספק
טומאה ברכ'י כוא ושניכס טכורים דכא
כא' שנגעס בו כטומאה בודאי נטמא א"כ הוי
דבר שאי אפשר לכיזה וכדבר שאי אפשר
לכיזה לא ילפינן טומאה מסועס אלא הוי
ספק טומאה כשאר כפק איסור דמעמידין
כל חד משי נזירים על חזקתו ככוא טכור
ואע"ג דא' בודאי נטמא מ"מ כיון שיס
לכ"א מכס חזקת טכור מעמידין אוחן על
חזקתן ושניכס טכורים וא"כ קסא לרבנן
במסוכן כאיך סברי דזס שגע בו ברכ'י
כוא טמא דאמרינן דמא כ' ברכ'י וזס
שנגע בו א"כ ברכ'י טכור כוא דאמרינן
דאח"כ ברכ'י חי כ' וזס סקר גמור כמ"ס
כרמנ"ס כ"ל וא"כ כוא דבר שאי אפשר
לכיזה דאיך נוכל למר דמעיקרא ברכ'י כ'
מח ואח"כ ברכ'י כ' חי זס דבר שאי
אפשר לכיזה וכדבר שאי אפשר לכיזה לא
ילפינן מאועס איך כוא כשאר כפק איסור

אבל כאמא כוא כמו שכתב כמכר'ס
דאע"ג שדנדר שאי אפשר לכיזה
לא ילפינן מאועס איך כוא כשאר ספק
איסור דמעמידין כדבר על חזקתו דמעיקרא
כיינו דוקא ברכ'י כוא דמוקמינן ל' על
חזקתו חבל ברכ'י לא מוקמינן ל'ס אחרת'
משום דכא אשכחן כסועס דברכ'י לא חלוקין
במר חזקת כלל ואפילו לענין דלכוי ספיקא
נמי לא מכי חזקת א"כ שמעינן מניס ככדיא
דברכ'י מגרע כח החזקת ולכך גס במידי
דלא דמיא לסועס ממס מ"מ לענין דלא
מוקמינן ל'ס אחרת' בנשות סיחיד ילפינן
לכ שפיר מסועס וא"כ זס שגע במסוכן
ברכ'י כוא טמא מספק כיון דליח ל'ס
חזקת ברכ'י חבל זס שנגע בו א"כ ברכ'י
ודאי טכור דכא ברכ'י אע"ג דלא ילפינן
מסועס דספק טומאה ברכ'י טכור מ"מ
כוא ודאי טכור משום דמוקמינן ל'ס אחרת'
ושפיר קאמרי רבנן דזס שנגע בו ברכ'י
כוא טמא מספק כיון דברכ'י לא מוקמינן
אחרת' חבל ברכ'י ודאי טכור משום
דמוקמינן ל'ס אחרת' ואע"ג ככוא דבר
שאי אפשר לכיזה דברכ'י כ' חי ולפי זס
ברכ'י כ' מח מ"מ טכור ברכ'י משום
דמוקמינן ל'ס אחרת'ס וברכ'י טמא כיון
דליח ל'ס חזקת וכמו בשני נזירים אע"ג
דא' בודאי נטמא מ"מ שניכס טכורים
משום דברכ'י יס לשניכס חזקת טכור
וא"כ

כוא כשאר ספק איסור ומוקמין סדק על חוקתו כונת החוס' דוקא במעשה א' כמו בשני נזירים שזרקו עומאס ביניהם דבי' שם רק מעשה אחת שזרקו עומאס אחת ביניהם שם לא ילפינן מסועס אבל ככא במסוכן ששני מעשים היו שכרי שנים נגזו בו אחד ברס"י ואחד ברס"ר בזה אפשר למקד דדין אלל כא"א בשני עמנו ולא נחוש וכו' :

והיא נפלאה בעיני פכגאון כנ"ל לא עיין בדברי נדס ד' ב' דאף בשני מעשים אם הוא דבר שאי אפשר להיות לא ילפינן מסועס אך הוא כשאר ספק איסור דמוקמין על חוקתו כי זה לשון החוס' כיש נדס בד"ס וכלל וכן גבי שני שבלין בפ"ק דפסחים ד' יוד מטכרין שניהם וכו' ואפ"ג שבודאי נעמא כאחד החס' לאו מסועס גמרינן אלא דמוקמין כ"א לחזקה טכרס וכו' עכ"ל החוס' כרי שכתבו החוס' בפירוש שאפילו בשני מעשים אם הוא דבר שאי אפשר להיות לא ילפינן מסועס אלא הוא כשאר ספק איסור ושניהם ספורים משום דלכל חד יש לו חזקה טכרס :

וא"כ נשמע מדרבנן דאין כדאי מכריע בספק שזה שנגע בו ברס"ר הוא ודאי טכור ואינו יכול להכריע בספק עומאס של זה שנגע בו לפני זה ברס"י להיות ג"כ ודאי טכור ודלא כנעל כשב שמעמחא שמדיין במסוכן דכודאי יכריע בספק להיות כמוכן ואדרבא משם נראה דאין כדאי מכריע בספק אלא כל חד דעיו :

ועי' כחכ בגאון מ' מריאל סילדעסווימער כי סדק הוא נכון ומושלל אך יש לשדות בו נרגא דהחוס' לא כללו כללם דבר שאי אפשר לא ילפינן מסועס כי אם במעשה א' כנמיר שם שזרקו עומאס ביניהם אבל בשני מעשים זה אחר זה ספיר נוכל לומר דדין אלל כא"א בשני עמנו ולא נחוש לערך יחס ב' המאורעות זה לזה פ"כ דברי בגאון כנ"ל :

ואתפלא מאוד מאוד על דברי בגאון כנ"ל שאפ"פ שדברי ישרו נגיניו ראה לשדוס בכם נרגא לחק מסכנה עמנו ולכחליט דהא דכתבו בחוס' דכדבר שאי אפשר להיות לא ילפינן מסועס אלא

פרק כד

והישיבה חלי במעשה, הכל ברובא
דחלי במעשה ומיעוט לא חלי במעשה,
שברקין רובא דחלי במעשה וכדחין
בבכורות דף כ' סלוקא נכמה מן הכוחי
ואינו יודע אם ביכרה אם לא ביכרה ר'
ישמעאל אומר עז נח שנחה לכסן מבין
ואילך ספק וכו' וכו' וכו' נגמרא מבין
ואילך ספק לזל נחר רובא ורוב נכמות
מחשבות ויולדות, ופריק לס רבינא כי
הזינן נחר רובא כני מילי ברובא דלא חלי
במעשה אבל ברובא דחלי במעשה לא,
כלומר ורובא דמחשבות חלי במעשה
ומיעוט שאין מחשבות ממילא כוח,
ומלחא דהוה ממילא נכיה טפי מרובא
דחלי במעשה עכ"ל רס"ג א :

ודברי רס"ג א ז"ע ולא זכיתי להכין
דגריי נמה דמסיים ומלחא

דהוה ממילא נכיה טפי מרובא דחלי
במעשה, ורובא חמור דכא י"ס רוב נכמות
מחשבות ויולדות, ורק מיעוט כן שאין
מחשבות ויולדות אי"כ רובא דחלי במעשה
נכיה

גרסינן בבכורות ריש פרק שלישי סלוקא
נכמה מן הכוחי ואינו יודע
אם ביכרה אם לא ביכרה, ר' ישמעאל
אומר עז נח שנחה ודאי לכסן מבין
ואילך ספק וכו' :

ומקשה שם כס"ס מבין ואילך אגרי
ספק כלך אחד רוב נכמות
ורוב נכמות מחשבות ויולדות נחין
ניכר וסא ודאי מילד אוליד, לימא ר'
ישמעאל כר' מנאיר נכיה ליה דחייס
למיטע וכו' ומבני רבינא אפילו חמא
רבין, כי חזי רבין נחר רובא ברובא
דלא חלי במעשה אבל רובא דחלי במעשה
לא [ופרס"י רובא דחלי במעשה כנון טיבור
הנכמה דחלי נכרנע וליכא למיחש נחא
לא עלה עליה זכר כלך ספק] :

והרשב"א חלין דף י"ב בסוגיא
ברובא כחב וז"ל ומיהו

כני מילי ביכא דמיעוטא ורובא דחרייזו
חלי במעשה וכ"ס ברובא דלא חלי במעשה

שכ"ח טפי ממיעוט שאין חלי במעשה,
דבא אט רואין בעינינו שרוב נכמות יולדות
ורק מיטות הן שאינן יולדות, ואיך שיך
לומר דמיעוט שכ"ח טפי מן שרוב?

ואתרי כוהני זאת מלאכי קדש וז
בראש יוסף מלון בסוגיא
דרובא, ותינן סא דאין כולכים א"ה
ברובא דתלי במעשה סיינו דוקא חס ים
ענן סרוב מיעוט דשכיח אכל חס המיעוט
סוף מיעוט דלא שכיח אז כולכין אחר סרוב
אפי' ברובא דתלי במעשה, וסמיעוט שאין
מומחין סוי מיעוט דלא שכיח וכן כח
כראש סס כחולין דמיעוט שאין מומחין
סוי מיעוט דלא שכיח מ"ה סומכין על
רוב מלויין א"ה מומחין כן חף דסוי
רובא דתלי במעשה :

ונראה לי דכוונתו דכיון דרוב חלי
במטבכ וכמ'טוט סוי ממילא
א"כ סוי רוב לא חשוב וברוב לא חשוב אין
כולפין אחר כדוב כמו ש:חנו כחוס' ריש
סוכרין דמ"ס אין כולפין בממון א"ס
משום דרובא דזבני לרדיא סוי רוב לא
חשוב ועיין מה שכתבתי לעיל בפרק ה'
מדוע רובא דזבני לרדיא כוי רוב לא חשוב:

ולפעי' נראה לי שב דהא דהין כולטין
 אי"ס ברובא דחלי במעשה סיני
 דוקא אם יש נגד הרוב מיעוט ודאי כמו
 נגד רוב בהמות דמחשברות ויולדות יש
 מיעוט ודאי שאין יולדות הכל ברוב מאיין
 לכל מחשבה מומחין כן, ה"ק המיעוט
 שכנגדו שאין מומחין אם שחטו אינו ודאי
 איסור, דא"ק אם שהט אחד מן המיעוט
 שאינו מומחה מ"מ יכול להיות דמחשבה שגיר
 אי"ס המיעוט שאין מומחין כמחשבה לרוב
 אם שהט אינו ודאי איסור מש"ס הולטין
 אחר הרוב אפי' דחלי במעשה, דהא כיצא
 דליכא ריעושא ברובא ובמיעוט ג"כ יש
 ריעושא לא הולטין אחר הרוב כמו שבהר"ט,
 ועיין

וכבר בקשימי של זה כמה דק"ל דרוב

ועיין פרי' ז"ר סי' א' שכתב ג"כ פטין זה :

רוב דחלי במעשם, ואין לומר דמיטע
שאין מעטפחין כיו מיטע דלא שכיח מש"ס
סבני רבנן דאף דכיו רוב דחלי במעשם
אזלינן נחר רובא, זה אינו דאם כיו מיטע
שאין מעטפחין מיטע דלא שכיח לא כיו ר'
מאיר פליג על רבנן דכא נמיטע דלא שכיח
אף ר' מאיר מודק דכולי' אחר סרוב
ולא אמרינן ביה סמוך מיטע לחקס כן
כתב הרא"ש בחולין בסוגיא דרובא, וחס'
בכורות דף כ' ב"ד"ס חלב פוטק :

והרב כהר"ק מו"ס שלמס זלמן שריינבער
כשיב לי על קישיא זלמן דאשער
לומר דכא דאמרינן שם בכורות דאין
כולין ח"ס דחלי במעשם, כיינו דוקא
כמו סרוב דרוב נהמח מחעברות ויולדות
כוא דכיו רוב דחלי במעשם דכא רוב זה
אינו רוב עד שנעש כו מעשם מנוף אחר
דכיינו עד שיבוא עליהן זכר וא"כ רוב זה
דמחעברות לריך למעשם מנוף אחר מוזכר
שיבוא עליהן זכר כיו רוב דחלי במעשם,
אבל כיכא שסרוב בעלמו עושם במעשם
דכיינו רוב חינוקות שמעטפחין שסרוב חינוקות
בעלמס עושם במעשם ואינס לריכיס לגוף
אחר לעשות במעשם אף סרוב בעלמו עושם
במעשם שמעטפח בעיסס זכר לא כיו רוב
דחלי במעשם :

ובאורח חיים סי' ח' סעיף ט' כתב
במחבר קודם שיבדך יטין
בחוטי כליית אס סס כשרים כדי שלא
יבדך לבעלס, וכחכ שס סמגן אנרכס
בס"ק י"א בזה"ל הרא"ש כתב דכנו כלובס
עליה שלא לבדוק כליית דאוקי אחזקתיכו
וככ"ח מולק על זס וכחכ דלא אוקמי'
אחזקתיכו

ואל חכיס סברא זו קלס בעיניך כי כנר
כתב כריטב"א ריש חולין חיד ד"ס
לפלי לישנא דאמרת מומחין וז"ל שס וא"ח
וכי רוב מזוין אלל שחיעס מומחין מאי כיו דכא
איכא חזקת ככמס שכיח בחזקת איסור
כדאיחא לקמן כסרקין וא"כ סמוך מיטע
דשאין יודעין סלכוס שחיעס לחזקס זו וכ"ל
כפלגא ופלגא, ויש מהרזים וכו' ולי נראה
שלא חז' למיעוט וחזקס אלל למיעוט שכוה
בדאי איסור לאב סכא אסוי' כמיטע שאינו
יודע סלכוס שחיעס אינו אסור בודאי דלמא
שחיס ססיר וכדסרישיה בינמות עכ"ל
כריטב"א כרי לכדיא כדכרינו :

אך קשה לי על כא דמשני רבינא שס
בכורות אפי' חימא רבנן כי אזלי
רבנן נחר רובא כרובא דלא חלי במעשם
אבל רובא דחלי במעשם לא, כא בחולין
דף פ"ו הביא סס"ס פלוגתא דר' מאיר
ורבנן בחינוק שנמלא בלד עיסס ר' מאיר
מסכר וחכמים מעמאין ואמרינן שס מ"ט
דר' מאיר קסבר רוב חינוקות מעטפחין
ומיעט אין מעטפחין ועיסס זו בחזקת
עסרס עומדת סמוך מיטעא לחזקס ואיחרע
ליס רובא אבל חכמים שמעמאין כוא משוס
סכולין אחר רוב חינוקות שמעטפחין וא"כ
חכמים דפליגי על ר' מאיר סוכרים
דכולין ח"ס אפילו כרובא דחלי במעשם
דכא סרוב שמעטפחין כוא רוב דחלי במעשם
וכמיטע שאין מעטפחין לא חלי במעשם
וכיו מסילא ומ"מ פליגי חכמים על ר' מאיר
סוכרים דכולין ח"ס שמעטפחין אע"ג דכיו

אחזקתייכו כיון שאין כחוקס בטבע ממילא, אלא מכח אדם שחקן כליות ורובא עדיף מחוקס כדאמרין ריש פרק האשה נחרא דף ק"ט: ונבכורו דף כ' מסקין דרובא דחלי במעשה לא השיב רוב ע"כ וכמג"א חמס על כב"ח וכחב וז"ל ולא ידענא מאי קאמר דהסא אמרין שמא לא בא עליה זכר, ואח"ל בא עליה זכר שמא לא נחטברר משא"כ כאלן דנחקנו כליות ככלנחא אוקמי אחזקתייכו, כמו מקוס שחמשיכו לחוכס מ' סאס שאין צריך לבודקס בכל עת בטובל בזה עכ"ל במג"א:

ומה שנקסס במג"א על כב"ח דרלס לומר דגבי ליות אין סומכין על חזקתייכו כיון שאין כחוקס בטבע וממילא אך מכח אדם שהקנס וא"כ אם צרוב דעדיף מחוקס אין כוללין א"ס דחלי במעשה מכ"ש גבי ליות שהיא חוקס החלויס במעשה שאין סומכין עליה, על זה שפיר הקסס במג"א דלא דמי דנשלמא כהם גבי נכמס אם אנו מסופקים אם ביכרס אם לא, אף שרוב נכמות מחטברות וילדות מ"מ אין כוללין א"ס כיון שרוב חלי במעשה ואיכא למיחש שמא לא בא עליה זכר ולא נעשה צב מעשה כפרש"י שהנחתי, אבל גבי ליות שכבר נעשה בזה מעשה וחקנס ככלנחא אחאי לא נוקמי אחזקתייכו?

אך מה שהביא במג"א ראיס מחוקס דאף בחוקס החלויס במעשה נמי סומכין עליה, דהא מקוס שחמשיכו לחוכס מ' סאס א"ל לבודקס בכל עת בטובל בו:

לפי ע"ד אין זו ראיס כלל דנשלמא אם

כיו מ"ס שאובין כשרים למקוס וכו' כי' שופך לבור מ"ס שאובין מ' סאס והיינו כומכין על חוקסס, שפיר הייתי יכול להביא ראיס ממקוס אפ"ס שנעשה מכח מעשה סומכין על חוקסו, אבל מקוס ממ"ס שאובין פסול, ולריך לסיוח מקוס ממעין טבע מ"ס חיים, וכנס כל כמעטות כס ממילא בטבע, ומס שחופר להמשיך כמים אינו עושה כמעשה בגוף כמקוס, אך מרים העפר כמכסס כמים אבל גוף כמעין כוא בטבע וממילא, ואס כמשיך כמעין למקוס בגוף כמעין. לא עשה כלום אך חפר באדמס כדי שיוכלו כמים ללכח מן כמעין אל המקוס וכמים כולכין מאלכין ממילא בטבע, וא"כ במקוס לא הוי חוקס החלויס במעשה דהא גוף כמעין שאנו סומכין על חוקסו כיא בטבע וממילא, וכבר ה"ס כמעין ערס שחפר, בטבע ממילא, וזה דומה למי שמלא מקוס מ"ס נשדס, וכו' צב עליה צנין למקוס, סיחן לומר שחוקס מקוס זו חלויס במעשה כיון שצב עליה צנין:

והערה, על זה שכחנ המחבר וכבר בבאחי דבריו לעיל בסמוך חוץ פרק זה, קודם שיבדך יעיין בחומי הלייות אם כס כשרים כדי שלא יבדך לבטלס, כקצו כעו"ז שס אף על גב דבלא"ס יש חשש שילבש צבד של ד' כנפות בלא ליות? וחיץ דמשוס לבישח עליה בלא ליות לא ה"ס צריך לבדוק דאוקזיס אחוקסו שבי' כשר, רק משוס חומרא דלא חשא וגומ' כחמירו דוקא לבדוק עכ"ל כע"ז:

ותירוץ זה נראה קצת דמוק, דנימא משוס

משום חשש שיעובר על עשה כשהוא לבוש בטליה שאינה מנציחה, אין צריך לבדוקו משום דלוקמיה אחזקתו, אבל משום חשש שמא דברכס לבטלה צריך לבדוקו משום דלא לוקמיה אחזקתו וזה קצת דמוק :

והנה מה שכתב המג"א דלא נדקין אחר כל י"ח עריפות וסמכין אחזקת דבריו קצת חזקין, דהרי הא דלא נדקין אחר כל י"ח עריפות הוא מטעם דסמכין על הרוב דרוב בהמות כשרות ולא על חזקת אף זה יש לישיב דכוונתו שיהא חזקת דלחיה מכת רובא :

והנה בעיקר הדין אם אין כמשכיר בעיר דסמכין על החזקה ואמרין דהניח בחזקת דרוק, ל"ע דהא חזקת זו אינה חזקת כלל דהא כתבו החס"ם חולין דף י"א בדי"ה אחיה משרה אדומה, וז"ל וא"כ כיון דפרס נח שחי שנים א"כ דלמא כיונו משום דלוקמיה אחזקת שחינה עריפה למ"ד ערפס אינה חיה וכן הקשו כרשב"א והרא"ש והר"ן וחירו כולם חירון א' אף בר"ן מבוחר יותר וז"ל בר"ן דבי אמרינן דלולין בחר חזקת כיונו דוקא בחזקת אלימחא שבי' לה זמן מבורר שבאותו זמן היא כן, כנון חזקת פטויה שבשעה שולדה כיחא ודאי פטויה, או חזקת נשואה שבשעה שנשאת כיחא ודאי נשואה. אבל חזקת פרה אינה כן. שלא עמד בשום זמן שהיו יודעים ודאי באותו זמן שלא כיחא ערפס, אלא שלמפרע הוא שאנו יודעים משעברו עליה י"ב חדשים שלא כיחא ערפס, וכל כי כחי גוונא לאו חזקת היא, דלא מקריא חזקת אלא בשנים ידועים

משום חשש שיעובר על עשה כשהוא לבוש בטליה שאינה מנציחה, אין צריך לבדוקו משום דלוקמיה אחזקתו, אבל משום חשש שמא דברכס לבטלה צריך לבדוקו משום דלא לוקמיה אחזקתו וזה קצת דמוק :

לכן נראה לי לישב קישיט בע"ז עם הא דכתב הרמ"א לקמן ס"ס י"ג, אם נפסק אחד מן הצי"ת בשבת ומחזיין לישב בלא טליה יוכל ללבושו בלא ברכה מכה כבוד הכריות, ודוקא בשבת דאסור לעשות צי"ת אבל בחול כהאי גוונא אסור עכ"ל הרמ"א :

ולפי זה נראה מה שכתב המחבר בטעם דצריך לבדוקו כדי שלא יבדק לבטלה, דאי כוי כחב הטעם משום דעובר על עשה כשהוא לבוש בטליה שאינה מנציחה, כיומי אומר דבשבת אין צריך לבדוקו דהא אף אם יחסר אחד מן הצי"ת מותר ללבושו בשבת משום כבוד הכריות דכבוד הכריות דוחה עשה, מש"ה כתב בטעם דצריך לבדוקו כדי שלא יבדק לבטלה, וא"כ אפי' בשבת אף שמותר ללבושו בלא צי"ת מ"מ אסור לבדוק עליו ומש"ה צריך לבדוקו כדי שלא יבדק לבטלה :

ובאור חיים סי' תל"ז סעיף ב' כתב המחבר השוכר בית מחברו צי"ד ואינו יודע אם הוא דרוק, אם הוא בעיר שואלו, ואם אינו בעיר חזקתו דרוק וכו' וכתב שם המג"א בס"ק ד' וז"ל שואלו דלא סמכין אחזקת כיחא דאיכא לברורי כמ"ס ביו"ד סי' א', ולא דמי לבדיקה דלא נדקין אחר כל י"ח עריפות וסמכין אחזקת דהתם לא היה

עקב

פרק כד

רב

עו

ידיעם ודלית בזמן הזה ולא בזמן עבר עכ"ל
כר"ן :

ומה חזקה פרס אחר שרייחה בחי שנים
ואלו יודעים בודאי דכשנולד לא
יחיה פרס לא סמכין לחזקה כיון שביא
חזק של נחנדרס בשטח, מכ"ס בחזקה
בית בדוק, שטע"י עכשיו אין לנו יודעים
אם הוא בדוק ודאי אין לסמוך על חזקהו
שכח בדוק ?

ועי' לריך לומר דהא דאמרין בניה
לחזקהו בדוק, הוא מטעם רובא
דרוב בני אדם בודקין בחיכס, ומזה כטעם
מחזקין גם בניה הזו בחזקה בדוק וכו'
חזק דלחיה מכח רובא, כמו נשחטה
בחזקה סיחור עומדה שביא ג"כ איכס חזקה
אך היא חזקה דלחיה מכח רובא דרוב
בהמות כשרות כמ"ס לעיל בפ' י"ד :

אך קשה אם מכר רובא לחיין עלם א"כ
הוי רובא דחלי במעשה ורובא דחלי
במעשה לדברי הכל אין סומכין על רוב
כזה, דשם המשיכיר לא בדק ולא עשה
המעשה ?

אך לפי מה שכתב המג"א כ"ל דמ"ס
רוב בהמות מחעברות ויולדות הוי
רובא דחלי במעשה דשם לא בא עליה
זכר, ואם חמא לומר בא עליה שם לא
נחעבר, ולפי דבריו כיון כעין ספק ספיקא
מ"ס לא סמכין ארוב בהמות מחעברות
ויולדות, אבל כאן כיון דרוב בודקין בחיכס
ולא כיון רק חדא ספיקא שם לא בדק א"כ
אף שחלוי במעשה סומכין על רוב בודקין
וחזקהו בדוק, ואל חשיבני דגבי בדיקה
חמץ נמי הוי כעין ספק ספיקס, ספק

ב

שם לא בדק כלל ואח"ל בדק שם לא בדק
יס? זה אינו דבשלמא כחם שפיר יש ספק
שני שם לא נחעבר דהא אף שם עליה
זכר אין בידה שחעבר מביאחו ע"כ יש ספק
שני שם לא נחעבר, אבל גבי בדיקה
חמץ כרי הוא בידו לבדוק יפה, והם כרח
ובדק ודאי בדק יפה, דאם לא יבדוק יפה
כרי יכיר כל ערמי ועמלו לא לעזר ולא
לסועיל ולא ערם אינש בכדי, א"כ כבדק
ודאי בדק יפה, ולפ"ז ליכא רק חדא ספיקא,
ספק שם לא בדק כלל, ועל חד ספק זה
איכא רוב דרוב בודקין בחיכס בזמן
כבדיקה, א"כ שפיר אמרין בחזקהו בדוק
אף שחלי במעשה .

ובאמת המעיין שם נגמרא בכורות
ובראשונים שהבאחי, יראה
דלא משמע כן שיהיה הטעם דמ"ס אין
סומכין על הרוב שחלי במעשה נשום שהם
שחי ספיקות :

עי' נראה לי הטעם כמו שהבאחי לעיל
דהא דאין הולכין אחר הרוב שחלי
במעשה היינו דוקא אם הרוב בעלמו אינו
עושה המעשה דהיינו רוב בהמות מחעברות
ויולדות כרוב כזה אינו עושה המעשה בעלמו
אך לריך למעשה דנוף אחר שיבוא עליה
זכר, זהו כיון רוב דחלי במעשה, אבל רוב
בודקין בחיכס הא הרוב בעלמו עושה
המעשה זהו לא הוי רובא דחלי במעשה
ושפיר סמכין על רוב כזה ואמרין
דחזקהו בדוק :

ובשהגיעו הדברים האלה לפני כבוד
כרב הגדול וכו' מו"ר
חיים אליעזר וואקס שליט"א בעהמ"ח ספר
נפש חיה ואכ"ד דפה ק"ק קאליש, כדדני
בחשובתו

מלויין כשר, ולא אמרינן סמוך מיעוט לחזקה ואחרת לה רובא, וכן נחשע חזיות מוכרות כשר שחיתס ואחת מוכרת כשר נכלה, דנמלא כלך אחר הרוב ולא אמרינן סמוך מיעוט לחזקה ואחרת לה רובא, וכאן לא שייך כל כחוליס שנאמרו על הקשיא ברוב מלויים אלל שחיתס מומחין סם, דנימא סמוך מיעוט לחזקה, וכל מה שחזק לא יחורץ כאן:

ותרצתי דכי שייך לומר סמוך מיעוט לחזקה, כיכא דלאו מסופקין על דבר אחד שהי' לו חזקה איסור אם יחר עתה אף דאיכא רוב דנשחלק באיסור מ"מ א"כ כגדו חזקה דנשאר על חזקתו כראשונה ולא נשחלק באיסור, אבל אם איכא כאן רוב שבדלי נשחלק באיסור כגון רוב חזיות שמוכרות כשר שחיתס ובדלי נשחלק מהם באיסור, ומיעוט נכלות שלא נשחלק מהם באיסור, בודלי אזלין בחר רוב ולא שייך לומר סמוך מיעוט לחזקה חזקה איסור, שכרי מהרוב אלו ראינו שנשחלק בחזקה איסור, ומה לנו שהי' עליהם פעם אחת חזקה איסור כדי נשחטו לפנינו, ומלאחי סברא זו בנדע ביחודם לענין כחוספחא בניגע בלאחד בלילה וא"י אם חי אם מת ולמחר בשכים ומלאו מה דחכים מעמאים ובראוכו חי מבערב עכור, וקשה דאף אם לא ראוהו חי מבערב הא מעקרא ודאי חי הוי? וחירוף לחלק ג"כ כן דאם אנו מסופקין על אדם ידוע אם הוא חי או מת שייך להעמיד על חזקה חי, אבל במלאו אחד מושכב וא"י אם חי או מת לא שייך להעמידו על חזקה חי דכרי בודלי ומלאים מחיס ג"כ בעולם ושמה הוא מהמחיס

נחשבתו כרומס בז"ל, ב"ס י"ד טבת חרל"ט לפ"ק קאליש.

לכבוד ידידי וכו' מוס' יעקב מאמעלאך נ"י יקרה מכחכו כמעולפת וכו' והנני לכשיב בקינור נמרץ כי בוא אלי חשבים וסכנוי בעידות רבות:

(ה') **פתח** דבריו יאיר על דברי כרשב"א בחולין נדף י"ב לענין רובא

דחלי במעשה כמבואר בנכורות נרים פסק שלישי וכתב וז"ל ורובא דמחעברות חלוי במעשה ומיעוט שאין מחעברות ממילא כיו ומילא דהוי ממילא יכיר טפי מרובא דחלי במעשה וגררם מדבריו דמיעוט שאינו חלוי במעשה שכיח פסי מרובא דחלי במעשה, ועל זה חכם כבודו דכא חזין דרוב מחעברות אף שכוה במעשה, ושכיחא טפי אלו כמחעברות מאלו שאין מחעברות, ואפשר לפרש דברי כרשב"א שמה שאין חלוי במעשה שכיח טפי ממה שחלוי במעשה אילו הי' שיהי' שיהי' כ"י שכיח טפי מה שאין חלוי במעשה, וא"כ כמיעוט עדיף יותר וכרוב גרוע, ואע"פ שמ"נ הרוב מחעברות, מ"מ אין זה רוב גמור שהרוב אע"פ שכוה רוב, הוא גרוע, וכמיעוט אע"פ שכוה מיעוט טוב הוא אפשר לפרש גם דברי כרשב"א כן, אף לשונו דחוק:

(ב) **ועל** מה שהקשה כ"ח דאם כן אמאי אמרינן רוב מלויין אלל שחיתס מומחין סם, הא כיו רובא דחלי במעשה שילמדו א"פ כלכות שהיטה, זה אפשר לישב כפי מה שבעליותי בחבורי נפש חיה בסוגיות כש"ס נדף ג"כ ע"כ ב"ס ג' על מה שהקשיתי אמאי נמלא כשר במקום שרוב עבדי ישראל

מסתחים נסתלק מהם חזקה חי :

(ג) **מה** שכתב ב"ח באורח חיים סי' ח' על דברי ב"ח דגני לילית לא

אוליין בחר חזקה כיון דהוי חזקה דהלי במעשה, וחתה סמ"ח דהרי הוצעה כבר נעשה כמו מקום שהמשיכו לז"ה מ' ס"ה ש"ל לבדקה בכל עת שעינל ב"ה וכו' :

והקשה ב"ח דשם במקום לא הוי כלל מעשה, שאסור לשאוב מים

למקום דמקום שאוב פאולה והמעשה שעושה אינו עושה בנוף המקום, אך שחומר בארץ והמים יבואו מאליהן, ואין זה מעשה בנוף המים אך שמסלק העזר ומגלה המים אלו דברי ב"ח :

אך כונת הסמ"ח היינו שהמשיך מים למקום דאף דשאובין פסילין, היינו שהשליך המים חיבה אל המקום, אבל אם שך המים אל המקום ומשכו אל המקום כבר סיכא ש"י מחלה רוב מים כשרים והציעו המשיך אל המקום מים כשרים דהוי על ידי מעשה שלו אע"פ כן מצמידין המקום על החזקה, הנהי ידיו וכו' חיים אליעזר וואקס אב"ד דק' קאליש :

והקשיא שהביא דבית ל"י שהקצו בע' תניות כולן מוכרות כבר

שחטה ואחת מוכרת כבר נכלה דנמלא כבר הולכין אחד הרוב ואחר ואח"כ לא אחרין סתין מיעט לחזקה ואח"כ ל"ה רובא, וכן נמצא כבר בתק"ז שרוב עמתי ישראל בני מותר דהולכין אחד הרוב והקצו אח"כ מותר נימא סמוך מיעוט לחזקה חזקה איסור כהנ"ל :

נראה לע"ד ליישב עם סא דכתב סמ"ח ביו"ד סי' קכ"ז ע"פ ג' וז"ל שם

ובל

ובזה אפשר ליישב מאי דקשה דקוצא אח"כ אמרינן רוב מלוויים אלל

שחטה מומחין כן, נימא סמוך מיעוט לחזקה חזקה איסור, וחירו כיון דסתחיל לשחוט נסתלק חזקה האיסור כיון שעשה מעשה לשלק סחוקה, וקשה אח"כ לא קצו דנזקי האדם בחזקה שלא למד, שמחלה ודאי לא ה"ס יודע, ונימא סמוך מיעוט לחזקה, ועוד דיכ"ס כהן שחי חזקות חזקה איסור, וחזקה בשחוט שלא למד, אך הוא כדבר שדברנו שבדאי יש שוחטים בעולם שלמדו הלכות שחטה, ונסתלק מהם החזקה שמיום הולד לא ידעו, שאנו יודעים שלמדו אח"כ ורוב השוחטים הוא מאלו שכבר למדו ומחזקים לשוחטים, ולא שייך לומר בזה סמוך מיעוט לחזקה שלא ידע מחלה, כיון שבדאי נמצאים בעולם שוחטים שלמדו וסלקו החזקה, אחרין שהוא מאלו שכבר למדו לפנינו ונסתלק החזקה, ועדיף יוסר מנמצא אדם וא"י א"ס ח"י א"ס מה, שאין מצמידין אותו בחזקה חי, כיון שבדאי נמצאים ממים בעולם :

ואפשר לומר כ"י סברה גם לענין רוב שח"י במעשה, סיכא דאיכא

רוב בעולם שכבר נעשה בהם המעשה, שפיר אוליין בחר רוב שהוא מהרוב שנעשה בהם המעשה ולא ה"ו זה רוב שח"י במעשה, כיון שנמצא רוב שכבר נעשה בהם המעשה, אלו האגדים שהוא מהרוב הזה שנעשה בהם המעשה, ואין לי פנאי להאריך בדברים אך כאשר ימחול כבודו לעיין בספרי בסימן ה"ל שם יראה דעתי בענין זה :

בשר הוא מותר נימא סמוך מיטועא לחזקא לחזקא איסור ואחרע ליה רובא ויסי' כבשר שנמצא אסור ? זה אינו דאע"ג דאחזיק איסורא במקום שרוב עבדי ישראל הוא דוקא במקום אחזקא איסורא אבל לא בבאי חזיקי שנמצא אחזיק איסורא, וכן בע' חניות ושם אחזיק איסורא אבל לא בבאי חזיקי שנפרש ונמצא אחזיק איסורא, אך כבשר שנמצא הוא רק ספק איסור, ולא חזקא איסור, ואם ליכא חזקא איסור טוב לא טיכל לומר סמוך מיטועא לחזקא כיון דליכא חזקא איסור כלל רק ספק איסור ובספק איסור ספיר כולכין אחר סרוב :

אך מדברי החוס' נדע דף י"ח משמע דבע' חניות אף כבשר שנמצא היא בחזקא איסור, דאיתא שם בגמרא אמר ר' יוחנן בג' מקומות בלכו בו חכמים אחר סרוב ועשאים כודאי מקור שליח חזיקי וכו' ומקש' שם בס"ס וכו' ליכא וכו' איכא ע' חניות טלן מוכרות בשר שחוטט, ואחא מוכרת בשר נבלה ולקח מאחא מכן ואינו יודע מליזס מהן לקח ספיקו אסור ובנמצא הלך אחר סרוב, וכחכו שם בחוס' נד"ס אחר סרוב וז"ל ככא איכא חזקא כנגד סרוב דבסמא בחייס בחזקא איסור עומדת וכו' דאי לא הוי חזקא כנגד סרוב לא הוי פריך מידי דמלינו למימר דר' יוחנן לא חשיב אלא סיכא דאיכא חזקא כנגד סרוב עכ"ל בחוס' :

ומדברי החוס' אלו מנואר דכ"ג הוי ליה נמי חזקא איסור שאינו זכות כיון שאינו מסופקים שמא נבלה היא ואחא בחזיקי וסיכא היתא בחזקא שאינו זכות אלא

וכל דבר שלא אחזיק לא לסיחר ולא לאיסור עד אחד נאמן עליו אפי' לאסור, וכל סיכא דאחזיק דבר באיסורו כגון טבל א' חזיקי בשר שאינא מניקרה אין בעד נאמן עליו להחירו אלא א"כ בידו לחקטו, ואם כי' נכאן ב' חזיקי אחת של איסור ואחת של סיחר נאמן בעד לומר זה סיחר וזה איסור עכ"ל :

ולכאורה קשה על סמ"א הא בב' חזיקי אחת של איסור ואחת של סיחר נמי אחזיק איסורא, כדליתא בחולין דף מ"ג ע"ב אמר עולא ישיב לו קין בושט אין מושבין שגא ככריא ומקשה בס' בס"ס ומאי שנא משחי חזיקי אחת של חלב ואחת של שומן (ופרש"י) האם אכל אחת מהן ואינו יודע איזה היא דמביא אשם חלוי על הספק) ומשני בס"ס הכס נבי ב' חזיקי אחזיק איסורא, וא"כ קשה אמאי בב' חזיקי אחת של איסור ואחת של סיחר ע"ז נאמן לומר זה סיחר וזה איסור הא איכא דאיתחזיק איסורא אין ע"ז אחד נאמן לומר שזה סיחר :

אמנם כבר הרגישו בזה סט"ז וכס"ך והביאו דברי הר"ן פרק כנוקין שכתב שם וז"ל דאם כי' במקילין ערפס וכסרה ואמרי עד אחד חזיקי זו כסרה נאמן, אף על גב דאחזיק איסורא כאן מ"מ כיון דלא אחזיק בחזיקי זו נאמן עכ"ל, וז"ל הס"ך בס"ס כ"ז זה סיחר וזה איסור דאע"ג דאחזיק איסורא במקום הזה מ"מ בבאי חזיקי לא אחזיק איסורא עכ"ל וכן כתב ברא"ש וכמרדכי בס' :

ולפי'ן לא קשה מידי ממקום שרוב עבדי ישראל ומ"מ חניות אמאי נמצא

שחטתה ואחת מוכרת בשר נבלה, ולא נקט
שחי חיות מוכרות בשר שחיתתה ואחת
מוכרת בשר טריפה ולקח בלחם מהן ואינו
יודע בלחם לקח ספיקו אסור, ובגמלא כלן
אחר כרוב ?

אך כאלה הוא דבריבא לשמועין חידוש
ובסיפא לשמועין חידוש, בריבא

לשמועין חידוש דאף שכי' ע' חיות כשרות
ורק אחת אינה כשרה אם לקח בלחם מהן
ואינו יודע בלחם לקח ספיקו אסור דאין
כולכין אחר כרוב במקום שיש איסור קנוע
ואפי' ע' חיות כנגד אחת כוי כמנהג על
מחלס ובספיקו אסור מן הכורס ולכדי נקיע
חשע חיות ולא נקיע ב' חיות :

ובסיפא לשמועין חידוש דבגמלא
כולכין אחר כרוב וכבשר

מוחר, ואע"ג שכבשר בגמלא בחזקת איסור
הוא דשמה נבילה הוא ולא ילא מחזקת איסור
באינו זבוח בדברי החום' בגל' וכי' לנו לומר
סמוך מיעוטא לחזקת וליחסר עכ"פ מדרבנן
בקייסיה כש"ס כגל', מ"מ כבשר מוחר
דכולכין אחר כרוב ורובא עדיף מחזקה,
ואי משום סמוך מיעוטא לחזקה ליחסר עכ"פ
מדרבנן זה אינו דע' חיות הוא רובא דליחא
קמן וברובא דליחא קמן לא אמרינן כמון
מיעוטא לחזקה ומש"ס נקיע כחנא בגל'
נבילה ולא בשר טריפה דעל טריפה ליכא
חזקה איסור שאינו זבוח כיון שנשחטתה
ככונן כבר חליפה וכלכא לה חזקה איסור.
אבל נבילה דליחא עלה חזקה איסור כ ברה
החום' וכיס לנו לומר סמוך מיעוטא לחזקה
וכבשר בגמלא יכיס אסור, לשמועין החינא
דאף שכי' כאיסור בשר נבלה ואיכא חזקה
איסור מ"מ מוחר דלא אמרינן סמוך מיעוטא
לחזקה

אלא משום דרובא עדיף מחזקה מש"ס כבשר
מוחר, וא"כ כדלא בקושיא לדוכתיה לבעת
החום' דסובריס דבט' חיות אף על כבשר
שנפרש בגמלא איכא חזקה איסור אמאי יכי'
כבשר בגמלא מוחר לימא סמוך מיעוטא דנבילה
לחזקה איסור ויכי' כבשר בגמלא אסור :

ואחרי כחני זאת מלחמי בשב שמעמחא

בשמעמחא ד' פרק ב' שפסקה
באלמ קושיא זאת על החום' דסובריס בט'
חיות דחתיכא שפירש כיא בחזקת איסור,
וכיא מוחרת רק משום רוב, דכל דפריש
ברובא פריש ח"כ קשח אמאי מוחר וליחסר
פריש מדרבנן ולימא סמוך מיעוטא
לחזקה וכי'ל כפלגא ופלגא ? וכבעל שיש
חיות בקושיא הוא בגל' :

ובאמת גם לשעת החום' לא קשח מידי
דחום' דסובריס כי אמרינן

סמוך מיעוטא לחזקה ואחרע ליה רובא,
כייט דוקא ברובא דליחא קמן, אבל ברובא
דליחא קמן לא מצינו בכל כש"ס דליחא
סמוך מיעוטא לחזקה, וע' חיות הוא רובא
דליחא קמן, וכן במקום שרוב עכמי ישראל
הוא ג"כ רובא דליחא קמן, וא"כ גם לשעת
החום' לא קשח מידי, דאף שיש בט' חיות
על כבשר בגמלא חזקה איסור, מ"מ הוא
מוחר מטעם רוב דכל דפריש ברובא פריש
ורובא עדיף מחזקה, ולא אמרינן ביה סמוך
מיעוטא לחזקה כיון שכוא רובא דליחא קמן
לא אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה, וכן מלחמי
חילוק זה בכפר חות דעת בכי' ס"ג ע"ס :

וברברי חום' אלו ניחא לי מה שנקט

כחנא חשע חיות מוכרות בשר

לחמס ברובא דליחא קמן :

ומה שכתב רבינו נ"י בפרק זה ב"א ב' לחץ קושיה ראש יוסף שהקשה אמאי סומכין על רוב מצוין אלל שחיעה מומחין כן סא כוי רוב שחלי במעשה שלמדו כלכות שחיעה וכמיעוט לא חלי במעשה בלא למדו כלכות שחיעה וסיכא שרוב חלי במעשה וכמיעוט לא חלי במעשה כוי רוב לא חזיב ואין כולכין אחר כרוב כזה ?

ותירין רבינו נ"י בסנרת כמודע ביכודי הכל גם לענין רוב שחלי במעשה,

סיכא דליכא רוב בעולם שכבר נעשה בהם המעשה שפיר אזלין בחר רוב, ואמרין שכוא נ"כ מהרוב שכבר נעשה בהם המעשה, ולא כוי רוב שחלי במעשה, כיון שנמצא רוב שכבר נעשה בהם המעשה אנו אומרים שכוא נ"כ מן הרוב כזה שכבר נעשה בהם המעשה ככ"ל :

ואני בעניי לא זכיתי לכבין דברי רבינו נ"י, דאם נימא סיכא שיש רוב בעולם שכבר נעשה בהם המעשה כולכין אחר כרוב אפי' ברובא שחלי במעשה דאנו אומרים שגם זה כוא מן הרוב שכבר נעשה

בהם המעשה, א"כ סא דנרסין בנכורות ריש פרק ג' הלוקח בהמה מן סכוחי ואינו יודע אם ביכרה אם לא ביכרה ר' ישמעאל אומר עס בה בנחה ודאי לכהן מכאן ואילך ספק וכו' ומקשה שם בש"ס מכאן ואילך אמרי ספק כלך אחר רוב. בהמות ורוב בהמות מחשנרות ויולדות בחרן שנתן ניכנו וכ"ז ודאי מילד אוליד לימא ר' ישמעאל כר' מאיר סנידא ליה דחייס למיעוטא וכו' ומשני רבינא אפי' נימא רבנן כי אפלי רבנן בחר רובא ברובא דלא חלי במעשה אבל רובא דחלי במעשה לא [ופרש"י רובא דחלי במעשה כגון עיבור בהמה דחלי בהרבעה ואיכא לזיחש שמא לא עלה עליה זכר כלכך ספק] ולדברי רבינו מאי משני רבינא דמש"ה אין כולכין אחר רוב בהמות שמחשנרות ויולדות משום דכוי רובא דחלי במעשה שיעלה עליה זכר ואיכא למיחש שמא לא עלה עליה זכר ולדברי רבינו קשה סא איכא רוב בהמות בעולם שכבר עלה עליהן זכר ונעשה בהם המעשה וא"כ נימא שגם בהמה זו היא מן הרוב שכבר עלה עליה זכר ונעשה בה מעשה, וכאיך אומר רבינא שרוב זה הוא רוב שחלי במעשה :